

2004. évi ... törvény
a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról

I. RÉSZ
A BÜNTETÉSEK ÉS AZ INTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSÁNAK ÁLTALÁNOS SZABÁLYAI

I. Fejezet
ALAPVETŐ RENDELKEZÉSEK

A törvény hatálya

1. §

(1) E törvény rendelkezéseit

a) a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) szerinti büntetések és intézkedések,

b) a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) szerinti előzetes letartóztatás és ideiglenes kényszergyógykezelés,

c) az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény szerinti átadási és ideiglenes átadási előzetes letartóztatás, valamint a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény szerinti kiadatási és ideiglenes kiadatási letartóztatás [a b) és a c) pont alattiak e törvény alkalmazásában a továbbiakban együtt: kényszerintézkedés] és

d) a szabadságvesztésből szabadultak utógondozásának

végrehajtása során kell alkalmazni.

(2) A törvény hatálya kiterjed az elítéltekre [Be. 43. § (1) bek.], a kényszergyógykezeltekre [Btk. 74. §, Be. 331. § (2) bek.], a kényszerintézkedés hatálya alatt álló terheltekre, valamint a büntetést és az intézkedést foganatosító szervre, szervezetre, illetőleg a bíróságra, az ügyészre, a büntetés-végrehajtási ügyben döntési jogkörrel rendelkező és a terhelttel kapcsolatot tartó személyekre.

(3) A jogi személlyel szemben alkalmazható intézkedések végrehajtásáról külön törvény rendelkezik.

Alapelvek

2. §

(1) Büntetés és intézkedés csak a bíróság jogerős határozata alapján, e törvényben meghatározott módon hajtható végre.

(2) Kényszerintézkedés a bíróság határozata (végzés) alapján, e törvényben meghatározott módon hajtható végre.

(3) A büntetés és az intézkedés, illetőleg a kényszerintézkedés végrehajtását a bíróság rendeli el. A megrovás a bírósági határozat jogerőre emelkedésének bevárása nélkül, illetőleg az ügyész határozata alapján is végrehajtható. A vádemelés elhalasztása mellett elrendelt pártfogó felügyelet az ügyész határozata alapján hajtható végre.

3. §

(1) A büntetés és az intézkedés, illetőleg a kényszerintézkedés végrehajtása az állam feladata, amelyet a büntetés-végrehajtási szervezet, a pártfogó felügyelői szolgálat, a bírósági végrehajtói szervezet, a rendőrség, valamint az e törvényben meghatározott más szervek (a továbbiakban együtt: a végrehajtásért felelős szerv) útján teljesít. A végrehajtásban – törvényben meghatározottak szerint – más szervek és szervezetek is közreműködnek.

(2) Az elítélttel szemben csak az ítéletben – a kényszerintézkedés hatálya alatt állóval szemben a végzésben – és a törvényben meghatározott joghátrányok alkalmazhatók. Az elítélt köteles magát a büntetés, illetve az intézkedés végrehajtásának alávetni, a kényszerintézkedés hatálya alatt álló a szabadságelvonnással járó kényszerintézkedés fogatosítását tűrni köteles, ennek megtagadása esetén vele szemben a törvényben meghatározott jogkövetkezmények állnak be, illetve kényszer alkalmazható.

(3) A büntetések és az intézkedések végrehajtásának a rendjét (a továbbiakban együtt: a büntetés-végrehajtás rendje), illetőleg a kényszerintézkedések végrehajtásának a rendjét e törvény határozza meg. A büntetés-végrehajtás rendjét úgy kell kialakítani, hogy a büntetésben és az intézkedésben megnyilvánuló joghátrány, illetőleg a megelőzést szolgáló rendelkezések érvényesítésén túl, kellően szolgálja az elítélt társadalmi visszailleszkedését és a jogkövető magatartás kialakulását.

(4) A büntetés-végrehajtás rendjét, illetőleg a kényszerintézkedés végrehajtásának a rendjét a végrehajtásért felelős szerv és az elítélt, illetőleg a kényszerintézkedés hatálya alatt álló terhelt köteles megtartani.

4. §

(1) Az elítélt az alapvető emberi jogait és kötelezettségeit – az ítéletben és a törvényben meghatározott korlátozásokkal, illetve kiterjesztésekkel – a büntetés-végrehajtás rendjével összhangban gyakorolja, illetve teljesíti.

(2) A jogkorlátozás során az adott cél elérésére alkalmas legenyhébb eszközt kell alkalmazni.

(3) Az elítélt nem vethető alá kínzásnak, kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódnak; rajta orvosi kísérletet, belegyezése nélkül tudományos vizsgálatot vagy kísérletet végezni nem lehet.

(4) Az elítéltek tekintetében az egyenlő bánásmód követelményét meg kell tartani.

(5) Az elítéltet a büntetés és az intézkedés végrehajtása során e törvény szerinti jogorvoslati jog illeti meg. Egyebekben az elítélt a külön törvények szerint érvényesítheti jogait, illetőleg fordulhat a bírósághoz, továbbá az állami szervekhez kérelmet vagy panaszt terjeszthet elő.

5. §

(1) A magyar nyelv nem tudása miatt az elítéltet nem érheti hátrány. A büntetés és az intézkedés végrehajtása során az elítélt mind szóban, mind írásban anyanyelvét, a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés alapján, az abban meghatározott körben regionális vagy kisebbségi nyelvét, vagy – ha a magyar nyelvet nem ismeri – az általa ismert más nyelvet használhatja.

(2) Az elítélt részére a végrehajtással összefüggő jogaira és a kötelezettségeire vonatkozó jogszabályi rendelkezések, illetve egyéb előírások (pl. házirend) tartalmát az anyanyelvén, a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés alapján, az abban meghatározott körben regionális vagy kisebbségi nyelven, vagy az általa ismert más nyelven ismertetni kell.

6. §

A büntetés, illetőleg az intézkedés végrehajtását törvényben meghatározott feltétel esetén az arra jogosult bíróság felfüggesztheti, elhalaszthatja, vagy félbeszakíthatja, a végrehajtásért felelős szerv, szervezet erre felhatalmazott vezetője, illetve az igazságügy-miniszter félbeszakíthatja, valamint a törvényben meghatározott okok kizárják.

Törvényességi felügyelet

7. §

A büntetés és az intézkedés végrehajtása felett az ügyész törvényességi felügyeletet gyakorol, amelynek során a külön törvény szerinti jogosultságok illetik meg, és kötelezettségek terhelik.

Az eljárási szabályok

8. §

(1) A büntetés és az intézkedés végrehajtása (a továbbiakban együtt: büntetés-végrehajtás) során a bíróság, az ügyész és a végrehajtásért felelős szerv eljárására az e törvényben foglalt eltérésekkel a Be. szabályai az irányadók.

(2) A büntetés-végrehajtás során a bíróság, az ügyész, a végrehajtásért felelős szerv, illetőleg a büntetés-végrehajtási ügyben döntési jogkörrel rendelkező személy – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – döntéseiről határozatot hoz.

(3) A bírósági határozat tartalmára, alakszerűségére, közlésére, valamint a kijavításra a Be. 257-262. §-ait kell alkalmazni. A (2) bekezdés szerinti egyéb határozat tartalmára, alakszerűségére, közlésére, valamint a kijavításra a Be. 169. §-ának (2)-(5) bekezdését kell alkalmazni azzal, hogy fel kell tüntetni a határozathozatal helyét és idejét.

(4) A büntetés és az intézkedés foganatosítása érdekében a bíróság, az ügyész, a büntetés-végrehajtási ügyben döntési jogkörrel rendelkező személy és a végrehajtásért felelős szerv megkereséssel élhet, amelyre Be. 71. §-ának (1)-(5) és (7) bekezdéseit kell alkalmazni. Ha a megkeresett szerv, szervezet a megkeresést a megadott határidőn belül nem teljesíti, vagy a megkeresés teljesítését jogtalanul megtagadja, a bíróság, illetve az ügyészség rendbíróságot szabhat ki. A végrehajtásért felelős szerv előterjesztést tehet a rendbíróság kiszabására a bíróságnak, illetve az ügyészségnek. A rendbíróság kiszabására a Be. 161. §-ának (1)-(4) bekezdése az irányadó.

(5) Ha feladatának ellátásához szükséges, a bíróság, az ügyész, a büntetés-végrehajtási ügyben döntési jogkörrel rendelkező személy és a végrehajtásért felelős szerv egymástól, illetőleg a büntetőügyben eljáró bíróságtól, ügyészségtől vagy nyomozó hatóságtól is kérhet adatokat, iratokat és felvilágosítást.

9. §

(1) Az elítéltet megilleti a védelem joga. Az elítélt, az elítélt törvényes képviselője vagy nagykorú hozzátartozója (Btk. 137. § 6. pont) védőt hatalmazhat meg, illetőleg a bíróság hivatalból, vagy az előbb felsoroltak kérelmére a Be. 48. §-ának (3) bekezdése alapján védőt rendel ki.

(2) A büntetés-végrehajtás során az elítélt köteles a végrehajtásért felelős szervvel együttműködni és a kért felvilágosítást megadni; a lakcímét (a lakóhely, illetve a tartózkodási hely címe) és annak megváltozását az elköltözés után három munkanapon belül a büntetés-végrehajtási ügyben eljáró bírósággal, illetőleg a végrehajtásért felelős szervvel közölni. Az együttműködés vagy a felvilágosítás-adás megtagadása, vagy a lakcímváltozás bejelentésének elmulasztása esetén az elítéltet a bíróság – ha e törvény kivételt nem tesz – rendbírósággal sújthatja. A végrehajtásért felelős szerv a rendbíróság kiszabására a bíróságnak előterjesztést tehet. A rendbíróság kiszabására a Be. 161. §-ának (1)-(4) bekezdése az irányadó.

(3) Ha az elítélt szabályszerű idézés ellenére, vagy a szabályszerűen kézbesített felhívásban meghatározott határidőn belül, vagy határnapon, az ott megjelölt helyen nem jelenik meg, elővezetése rendelhető el. Az elővezetésre a Be. 162. §-a az irányadó azzal, hogy az elővezetés elrendelésére a bíróság, az ügyész, továbbá a pártfogó felügyelet – kivéve a vádemelés elhalasztása mellett elrendelt pártfogó felügyeletet – végrehajtása körében a pártfogó felügyelői szolgálat területi hivatalának igazgatója jogosult. Az elővezetéssel felmerült költség megtérítéséről külön jogszabály rendelkezik.

(4) Az ismeretlen helyen tartózkodó elítélt tartózkodási helyének felkutatására a Be. 73. §-ában foglaltak az irányadók azzal, hogy a szükséges intézkedést eljárása során a bíróság, illetőleg a végrehajtásért felelős szerv teszi meg. A megtett intézkedések eredménytelensége esetén hivatalból, vagy a végrehajtásért felelős szerv előterjesztésére a bíróság személykörözést rendel el. Az ismeretlen helyen tartózkodó elítélt tartózkodási helyének felkutatására tett intézkedést eredménytelennek kell tekinteni, ha az harminc napon belül nem vezetett eredményre.

(5) A bíróság elfogatóparancsot bocsát ki annak az ismeretlen helyen tartózkodó elítéltnak a felkutatása érdekében, aki

a) a jogerősen kiszabott szabadságvesztés, közérdekű munka letöltését, illetőleg az alkalmazott kényszergyógykezelést, javítóintézeti nevelést nem kezdte meg, és elővezetésének elrendelése nem vezetett eredményre;

b) a büntetés-végrehajtási intézetből, a javítóintézetből engedély nélkül távozott;

c) a büntetés-végrehajtási intézetből történő előállítás, más büntetés-végrehajtási intézetbe, vagy egészségügyi intézménybe történő szállítás során jogellenesen eltávozott;

d) a büntetés-végrehajtási intézeten kívüli munkahelyről, egészségügyi intézményből engedély nélkül eltávozott;

e) a büntetés-végrehajtási intézetből, javítóintézetből engedéllyel távozott, de jogellenesen nem tért vissza.

Értelmező rendelkezések

10. §

(1) A törvény I-II. Fejezete alkalmazásában – a 9. § (1) bekezdésének kivételével – elítelt alatt a kényszergyógykezeltet, illetőleg a kényszerintézkedés alatt állót is érteni kell.

(2) E törvény alkalmazásában megyei bíróságon a Fővárosi Bíróságot is érteni kell.

(3) A törvény I-II. Fejezete alkalmazásában fogvatartott alatt a szabadságvesztés-büntetésre ítéltet – ideértve a pénzbüntetés, pénzmellékbüntetés és a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztést töltőket – a kényszergyógykezelteket, és az 1. § (1) bekezdésének b) és c) pontjában meghatározott kényszerintézkedés alatt álló személyeket kell érteni.

II. Fejezet

AZ IRATKEZELÉSRE ÉS AZ ADATKEZELÉSRE VONATKOZÓ RENDELKEZÉSEK

Az iratkezelés és az adatkezelés

11. §

(1) E törvényben meghatározott feladatai teljesítése céljából a bíróság, az ügyészség és a végrehajtásért felelős szerv a büntetések és az intézkedések végrehajtására vonatkozó adatokat és az elítéltekre vonatkozó személyes, bűnügyi személyes és egyéb különleges adatokat kezel és ezekről, valamint a hozzá érkezett és az általa képzett iratokról a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló törvény és az iratkezelési szabályzatában foglaltak szerint nyilvántartást vezet.

(2) A nyilvántartás kiterjed

a) a büntetőügyben eljáró bíróság, ügyészség megnevezésére, határozatának számára és keltére, a kiszabott büntetés, alkalmazott intézkedés nemére, tartamára és mértékére, a bűncselekmény Btk. szerinti megnevezésére és minősítésére, valamint a bűnisméltésre vonatkozó adatokra;

b) az elítélt természetes személyazonosító adataira, állampolgárságára, lakcímére;

c) az elítélt családi állapotára, iskolai végzettségére, szakképzettségére és munkahelyére;

d) az elítélt részére kiállított személyazonosításra alkalmas okmány, illetőleg járművezetéstől eltiltás hatálya alatt álló esetében a vezetői engedély okmányazonosítójára és érvényességi idejére, a kiállító hatóság megnevezésére;

e) a szabadságvesztés büntetés hatálya alatt állók arcfényképére, Társadalombiztosítási Azonosító Jelére, egészségügyi adataira, esetleges káros szenvedélyére, valamint a választójoggal nem rendelkező elítélt személyi azonosítójára;

f) a közérdekű munkára ítélt Társadalombiztosítási Azonosító Jelére, egészségügyi adataira, szociális helyzetére, munkahelyére, munkarendjére és tanulmányi rendjére vonatkozó adataira;

g) a közügyektől eltiltott esetén népképviseleti szerv testületi vagy bizottsági volt tagására, társadalmi szervezetben, köztisztviselőben vagy közalapítványban viselt tisztségére, volt katonai rendfokozatára, volt belföldi, illetve külföldi kitüntetésére vonatkozó adataira;

h) pártfogó felügyelet alatt állók egészségügyi adataira, esetleges káros szenvedélyeire, szociális helyzetére, így családi viszonyaira, lakhatása, valamint jövedelmi és vagyoni körülményeire vonatkozó adataira, fiatalkorú esetén tanulmányi eredményeire, az oktatási intézményben tanúsított magaviseletére, pedagógusi jellemzésére;

i) a kényszergyógykezelés és a javítóintézeti nevelés hatálya alatt állók arcfényképére, Társadalombiztosítási Azonosító Jelére, egészségügyi adataira, esetleges káros szenvedélyeire, szociális helyzetére, így családi viszonyaira, lakhatása, valamint jövedelmi és vagyoni körülményeire vonatkozó adataira, fiatalkorú esetén tanulmányi eredményeire, az oktatási intézményben tanúsított magaviseletére, pedagógusi jellemzésére;

j) az elítélt jogai gyakorlásához és kötelezettségei teljesítéséhez szükséges személyes és különleges adataira;

k) az elítéltnak a büntetés-végrehajtással összefüggésben keletkezett kártérítési és egyéb fizetési kötelezettségére, kártérítési igényére vonatkozó adatokra;

l) a büntetések és az intézkedések végrehajtására vonatkozó adatokra, úgy mint a végrehajtás kezdő és befejező időpontja, eredménye, a fogatartás helye és körülményei, a végrehajtás félbeszakítása, valamint a büntetés végrehajtását kizáró okok, illetve a végrehajtási akadály bekövetkezésére;

m) a büntetőeljárásban, illetve az elítélttel kapcsolatos egyéb – bírósági, ügyészségi, közjegyzői, közigazgatási – eljárásban keletkezett azon iratokra, amelyeket jogszabály rendelkezése alapján a büntetést, illetve az intézkedést végrehajtó szerv, szervezet, illetőleg a végrehajtásért felelős szerv részére meg kell küldeni;

n) a sértett lakcímére, ha a fogvatartott szabadulásának időpontjáról tájékoztatást kér.

(3) Az (1)-(2) bekezdésben foglaltakat kell alkalmazni az elítélt adatainak nyilvántartására akkor is, ha

a) az igazságügy-miniszter a kegyelmi eljárás során elrendeli az elítéltnak a Büntetés-végrehajtás Központi Kórházában történő szakorvosi vizsgálatát [Be. 598. § (2) bek.],

b) a szabadlábon lévő elítélt feltételes szabadságra bocsátása az előzetes letartóztatásban, illetve házi őrizetben töltött idő beszámítására figyelemmel esedékes, de az előzetes letartóztatást nem a büntetés-végrehajtási intézetben töltötte.

(4) A büntetés-végrehajtási szervezetenél keletkezett iratok nem selejtezhethők.

(5) A büntetés-végrehajtás során keletkezett iratokról másolat kiadását az elítélt, a védő, illetve a fiatalkorú törvényes képviselője, valamint a kényszergyógykezelt házastársa és törvényes képviselője kérheti. Az iratokról a büntetés-végrehajtási intézet legkésőbb a kérelem előterjesztésétől számított nyolc napon belül másolatot ad ki. A másolat kiadása során a

Be. 70/A-ának (8) és (9) bekezdését alkalmazni kell. A másolat kiadásának megtagadása miatt fellebbezésnek van helye.

12. §

(1) A büntetés-végrehajtási szervezet – az elítélt adataitól elkülönítve, a gyermek ellátása érdekében – nyilvántartja az anyával együtt elhelyezett gyermek személyes adatait, nemét, Társadalombiztosítási Azonosító Jelét és az egészségi állapotára vonatkozó különleges adatokat.

(2) A büntetés-végrehajtási szervezet – a büntetés-végrehajtás rendjének és biztonságának megőrzése érdekében – nyilvántartja mindazoknak a személyeknek (a továbbiakban: kapcsolattartók) a személyes adatait, akikkel az elítélt kapcsolatot tart fenn. A kapcsolattartók nyilvántartása kiterjed a kapcsolattartó

- a) természetes személyazonosító adataira,
- b) lakcímére (székhelyére),
- c) személyazonosításra alkalmas okmányának okmányazonosítójára és érvényességi idejére, ügyvéd esetén ehelyett az ügyvédi igazolvány számára,
- d) telefonszámára és
- e) kapcsolattartói minőségére.

(3) Az elítélt, vagy képviselője kérelmére indult eljárásban az elítéltnak a 11. § (2) bekezdésben meghatározott adatain kívül, illetőleg a kérelemmel érintett személy hozzájárulása esetén az érintett személynek a (2) bekezdésben meghatározott adatain kívül további személyes és egyéb különleges adatai, illetőleg az egészségi állapotára vonatkozó különleges adatai is kezelhetők.

Adatszolgáltatás és adatvédelem

13. §

(1) A büntetés-végrehajtás során a bíróságnál, az ügyészségnél és a végrehajtásért felelős szervnél, mint adatkezelő szervnél nyilvántartott adatokról és iratokról bíróság, ügyészség, rendőrség, más nyomozó hatóság és a nemzetbiztonsági szolgálatok részére minden adatra kiterjedően végezhető adatszolgáltatás.

(2) Az igazságügy-miniszter részére a büntetés-végrehajtásához kapcsolódó feladatai és jogköre ellátásához, a kegyelem iránti előterjesztéshez, továbbá a jogsegélykérelem elintézéséhez és a bűnügyi jogsegélyről szóló jogszabályokban meghatározott, illetőleg nemzetközi egyezményből eredő feladatai teljesítéséhez, a végrehajtásért felelős szerv, szervezet az adott büntetés és intézkedés végrehajtáshoz szükséges adatok továbbíthatók.

(3) Az adatvédelmi biztos a büntetések és az intézkedések végrehajtása során a bíróságnál és a végrehajtásért felelős szervnél, szervezetnél, mint adatkezelő szervnél a külön törvényben foglaltak szerint vizsgálja az adatkezelés jogszerűségét és az adatvédelmi jogszabályok megtartását.

14. §

(1) A 13. § (1) bekezdésében nem említett állami szervek, nemzetközi és egyéb szervezetek, továbbá az állampolgárok részére – jogszabályban meghatározott esetben hivatalból, egyébként kérelemre – a hivatalos feladataik ellátásához, illetve a jogaik érvényesítéséhez szükséges adatokról az adatkezelő szerv tájékoztatást ad. A továbbított adatok csak a meghatározott feladat ellátása, illetőleg a kérelem szerinti jogérvényesítés céljából használhatók fel.

(2) Az adatszolgáltatásra irányuló kérelemnek az adatkérés indokát, jogszabályi alapját, illetve az adatszolgáltatáshoz fűződő érdek igazolását kell tartalmaznia.

(3) Az adatkezelő szerv gondoskodik a nyilvántartott adatok védelméről, az arra jogosultak megfelelő tájékoztatásáról, az adatokhoz való illetéktelen hozzáférés, közlés, megváltoztatás vagy törlés megakadályozásáról.

(4) A fogvatartott adatai – személyazonosításra alkalmatlan módon – statisztikai és tudományos célra felhasználhatók.

A fogvatartottak nyilvántartása

15. §

(1) A büntetés-végrehajtási szervezet feladatai ellátása és törvényben meghatározott adatszolgáltatási kötelezettségei teljesítése céljából büntetés-végrehajtási intézetenként nyilvántartást vezet, és működteti a fogvatartottak alap és központi nyilvántartását. A központi nyilvántartás másodlagos nyilvántartás, és a büntetés-végrehajtási intézetek által rögzített és képzett adatokon alapszik.

(2) A fogvatartottak nyilvántartása a 10. § (3) bekezdésében meghatározott személyekre terjed ki.

(3) A fogvatartottak nyilvántartása a következő adatokat tartalmazza:

I. A fogvatartott személyes adatai:

- a) természetes személyazonosító adatai;
- b) állampolgársága;
- c) lakcíme, (tartózkodási helyének címét);
- d) Társadalombiztosítási Azonosító Jele,
- e) a választójoggal nem rendelkező fogvatartott személyi azonosítója.

II. A fogvatartás jogcímeire és tartamára vonatkozó adatokat:

1. A szabadságvesztés és a kényszergyógykezelés tekintetében

a) az eljáró bíróság(ok) megnevezése, a határozat száma, kelte és jogerőre emelkedésének napja;

b) a bűncselekmény (cselekmény) Btk. szerinti megnevezése és minősítése;

c) a kiszabott szabadságvesztés tartama, végrehajtási fokozata;

d) a szabadságvesztésbe beszámított kényszerintézkedésben töltött idő;

e) a kiszabott mellékbüntetés neve, tartama és mértéke;

f) a szabadságvesztés mellett alkalmazott intézkedés megnevezése;

g) a szabadságvesztés kapcsán alkalmazott rendelkezés (feltételes szabadságra bocsátás megszüntetése, végrehajtásában felfüggesztett szabadságvesztés végrehajtásának elrendelése, kegyelem hatályvesztésének megállapítása);

h) a feltételes szabadságra vonatkozó rendelkezés;

i) életfogytig tartó szabadságvesztés esetén a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontja; illetőleg az, hogy az elítélt feltételes szabadságra nem bocsátható,

j) összbüntetésbe foglalás esetén, az alapítéletekre vonatkozóan is, az a), c), e)-f) és h) pont alatti adatok;

k) a kényszergyógykezelés felülvizsgálata esetén az azt lefolytató bíróság megnevezése és döntése.

2. Az előzetes letartóztatás és az ideiglenes kényszergyógykezelés tekintetében

a) a kényszerintézkedés elrendeléséről, meghosszabbításáról, fenntartásáról és megszüntetéséről határozatot hozó bíróság(ok), ügyészség megnevezése, határozatának száma, kelte;

b) a kényszerintézkedés lejárata;

c) az eljáró ügyészség megnevezése;

d) az előzetes letartóztatás rendőrségi fogdában történő végrehajtásáról szóló határozatot hozó bíróság, ügyészség megnevezése, határozatának száma, kelte;

e) a nyomozó hatóság részére kiadás kezdő és utolsó napja, a nyomozó hatóság megnevezése;

f) a fiatalok előzetes letartóztatása helyének megváltoztatását (javítóintézetbe történő foganatosítás miatti át-, vagy visszaszállításáról) elrendelő bíróság megnevezése, határozatának száma, kelte, az átszállítás napja.

III. A nemzetközi bűnügyi jogsegély keretében folytatott, a fogvatartottat érintő eljárásra, intézkedésre vonatkozó adatok.

IV. A végrehajtás során keletkezett adatok:

a) a fogvatartást foganatosító büntetés-végrehajtási intézet megnevezése;

b) a befogadás időpontja, módja;

c) a szabadságvesztés kezdő és utolsó napja;

d) más büntetés-végrehajtási intézetbe szállítás időpontja és a büntetés-végrehajtási intézet megnevezése;

e) a szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátás esedékességének napja, vagy annak ténye, hogy az elítélt feltételes szabadságra nem bocsátható,

f) a szabadságvesztés végrehajtási fokozatának utólagos meghatározása esedékességének napja;

g) a büntetés-félbeszakítás tartama, kezdő és utolsó napja;

h) a jogellenes távollétre vonatkozó adatok, annak kezdő és utolsó napja;

i) a büntetés-végrehajtási intézetből engedéllyel eltávozás kezdő és utolsó napja;

j) a büntetés-végrehajtási intézetből történő előállítások időpontja, helye, jogcíme, illetve ezek előjegyzése;

k) a fogvatartottal szemben kibocsátott elfogató parancs adatai;

l) a fogvatartott ellen indult újabb vagy folyamatban lévő büntetőeljárásra vonatkozó adatok: az eljáró bíróság, ügyészség, nyomozó hatóság megnevezése, ügyszáma, és hogy milyen bűncselekmény miatt indult az eljárás, elkövetői minőség;

m) a rendelkezési jogkör gyakorlója által adott rendelkezések (kapcsolattartás korlátozása, büntársak elkülönítése, fokozott őrzés, engedély átszállításra, kiadásra, kihallgatásra);

n) személykörözés (elfogatóparancs) kibocsátásának előterjesztése érdekében a fogvatartott előző neve, álneve, gúnyneve, különös ismertető jegye, személyleírása, vélt feltalálási helye, illetőleg a nála lévő eszközre (pl. fegyver) vonatkozó adat;

o) végrehajtási akadály bekövetkezése (halál, elvölés, kegyelem, törvényben meghatározott egyéb ok); az ennek alapjául szolgáló, vagy ezt megállapító határozat száma, kelte, illetőleg a határozatot hozó megnevezése;

p) a tényleges szabadítás időpontja és jogcíme, továbbá, ha valamely hatóságnak, szervnek kell átadni az elítéltet, az átvévő hatóság, szerv megnevezése és az átadás-átvétel időpontja;

q) a bíróság tájékoztatását arról, ha a szabadulás tényéről sértettet értesíteni kell;

r) egyéb végrehajtási adatok: a fogvatartott elhelyezésére, ellátására, a kapcsolattartásra, csoportba sorolására, foglalkoztatására és munkáltatására, biztonsági intézkedésekre, kényszerítő eszközök használatára, fenytetésre, jutalmazásra, a fogvatartotti kérelmekre, panaszokra és azok elbírálására, a hivatalos levelek fogvatartott részére történő kézbesítésére, illetőleg a fogvatartott által bírósághoz, hatósághoz, nemzetközi szervezethez intézett beadványának továbbítására vonatkozó adatok.

V. A büntetés-végrehajtási bíró eljárásával kapcsolatosan:

a) a büntetés-végrehajtási intézet előterjesztésének időpontja és tartalma;

b) az előállítás (meghallgatás, tárgyalás) időpontja, illetve ennek előjegyzése;

c) a büntetés-végrehajtási bíró határozatára vonatkozó adatok: bíróság megnevezése, határozatának száma, kelte, jogerőre emelkedésének, vagy végrehajthatósága napja, a határozat rendelkezése.

VI. A fogvatartott egészségügyi és baleseti ellátásával kapcsolatosan:

a) egészségügyi adatai;

b) testi és mentális állapotára, esetleges kóros szenvedélyére vonatkozó adatok;

c) egészségbiztosítási ellátásával összefüggő adatok.

VII. A tanúvédelemmel, illetőleg a védelmi programmal kapcsolatos adatok, illetőleg a különleges jelzések elhelyezésére és tartalmára vonatkozó adatok.

Adatszolgáltatás a fogvatartottak nyilvántartásából

16. §

(1) A fogvatartottak nyilvántartásából adat továbbítható

a) valamennyi adat tekintetében bíróság, ügyészség és nyomozó hatóság részére;

b) az igazságügy-miniszternek a büntetés-végrehajtásához kapcsolódó feladatai és jogköre ellátásához, a kegyelem iránti előterjesztéshez, továbbá a jogsegélykérelem elintézéséhez és a bűnügyi jogsegélyről szóló jogszabályokban meghatározott, illetőleg nemzetközi egyezményből eredő feladatai teljesítéséhez;

c) valamennyi adat tekintetében a nemzetbiztonsági szolgálatok részére a külön törvényben meghatározott feladataik ellátásához;

d) valamennyi adat tekintetében a külön törvény szerinti Védelmi Program keretében igénybe vehető intézkedések ellátására jogosult szerv részére;

e) a személyiadat- és lakcímnnyilvántartás központi hivatalához a külön törvényben meghatározott adatok azon elítéltekre vonatkozóan, akiknek a választójoga a törvény értelmében szünetel;

f) az Országos Egészségbiztosítási Pénztár részére az elítélt Társadalombiztosítási Azonosítási Jelének közlése, illetőleg képzése érdekében I. pont *a)*-*d)* alpontjában szereplő és a fogvatartás jogcímeire vonatkozó adatok, illetve a fogvatartott egészségügyi és baleseti ellátásával kapcsolatosan a VI. pontban szereplő adatok;

g) a bűnügyi nyilvántartást kezelő szerv felé a külön törvényben meghatározott adatközlési körben;

h) a sértettnek – ilyen irányú kérelme esetén – a fogvatartott szabadulásának, szabadításának tényéről és időpontjáról;

i) honvédelmi igazgatást végző szerv részére a szabadságvesztés büntetés megkezdésének időpontjáról, a szabadulás várható idejéről és a szabadulás időpontjáról.

(2) A (1) bekezdés a), valamint c) és d) pontjában megjelölt szervek jelzés elhelyezését kérhetik a fogvatartotti nyilvántartásban. A jelzés elhelyezésének tényéről és tartalmáról csak az érintett szerv hozzájárulásával szolgáltatatható adat.

(3) A fogvatartott nyilvántartásának adatai nem törölhetők.

(4) A büntetés-végrehajtási intézetből szabadult fogvatartott ismételt befogadását követően a fogvatartottról rendelkezésre álló korábbi és újabb adatállományt egyesíteni kell. A korábbi adatállományból adatszolgáltatás csak az (1) bekezdés a)-d) pontjában foglaltak részére engedélyezhető.

17. §

(1) A fogvatartott a róla nyilvántartott adatokat – a (2) bekezdésben foglalt kivételekkel – megismerheti, kérheti a téves adatok kijavítását és a jogellenesen nyilvántartott adatok törlését.

(2) Nem hozható a fogvatartott tudomására olyan, a fogvatartás biztonságát érintő intézkedéssel kapcsolatban keletkezett adat, amely intézkedést a fogvatartott törvényi rendelkezés következtében eltérni köteles, illetve, amely adatnak a megismerését e törvény kizárja. A fogvatartott a szabadulásakor a szolgálati vagy államtitkok kivételével – kérésére – ezeket az adatokat is megismerheti.

(3) A fogvatartottnak az adataival való rendelkezési joga nem sértheti a bűnüldöző és igazságszolgáltatási, valamint a végrehajtásért felelős szervek működéséhez, az állami és az önkormányzati feladatok ellátásához szükséges adatok használatához fűződő közérdek érvényesítését.

III. Fejezet

A BÍRÓSÁG ÉS AZ ÜGYÉSZ FELADATAI A VÉGREHAJTÁSBAN

I. Cím

A büntetőügyben eljáró bíróság és ügyész feladatai

18. §

(1) A büntetés, illetőleg az intézkedés végrehajtása végett az a bíróság intézkedik, amelynek eljárásában az végrehajthatóvá válik. A szükséges intézkedéseket a tanács elnöke teszi meg.

(2) A vádemelés elhalasztása során elrendelt pártfogó felügyelet, valamint az ügyész által alkalmazott megrovás végrehajtása végett az ügyész intézkedik.

(3) A tanács elnöke az ítélet jogerőre emelkedését követő három napon belül megküldi a megyei bíróság büntetés-végrehajtási csoportjának az írásba foglalt ítélet, ennek hiányában az ítélet rendelkező részének, fellebbezett ügyben a másodfokú bíróság ügydöntő határozata, vagy ezek rendelkező részének végrehajtási záradékkal [Be. 588. § (4) bek.] és eredeti bírói aláírással ellátott példányát; szabadságvesztés kiszabása, kényszergyógykezelés, elkobzás, illetve vagyonelkobzás elrendelése esetén további egy-egy példányt.

(4) Ha az elítélt az ítélet jogerőre emelkedésekor nyomban, vagy azt követően halasztás vagy részletfizetés iránti kérelmet terjesztett elő, és a bíróság a halasztást, illetve a részletfizetést engedélyezte, a tanács elnöke az erről szóló határozatot is megküldi a megyei bíróság büntetés-végrehajtási csoportjának.

19. §

(1) Ha a bíróság a szabadságvesztés végrehajtásának azonnali foganatba vételét rendelte el, a tanács elnöke a szabadságvesztésről kiállított értesítőlapra bírói rendelvényt vezet, és azt a végrehajtás foganatosítása végett az elítéltet a büntetés-végrehajtási intézetbe kísérő rendőrnek, vagy büntetés-végrehajtási őrnöknek adja át.

(2) A bíróság az (1) bekezdésben foglaltak szerint jár el, ha szabadságvesztés kiszabása, javítóintézeti nevelés, illetőleg kényszergyógykezelés elrendelése esetén az elítélt az ítélet jogerőre emelkedésekor – akár az adott, akár más büntetőügyben – fogva van. Ha az elítélt előállítására nem került sor, a bíróság haladéktalanul megküldi a szabadságvesztésről, illetőleg a kényszergyógykezelésről kiállított és bírói rendelvénnyel ellátott értesítőlapot az illetékes büntetés-végrehajtási intézetnek, illetőleg az Igazságügyi Megfigyelő és Elmegyógyító Intézetnek (továbbiakban: IMEI). Ha a fiatakorú javítóintézetben van fogva, a szabadságvesztésről, illetve a kényszergyógykezelésről a bíróság értesíti a javítóintézetet. A javítóintézeti nevelésről kiállított értesítőlapot az illetékes javítóintézetnek kell haladéktalanul megküldeni, és ha a fiatakorú büntetés-végrehajtási intézetben van fogva, a büntetés-végrehajtási intézetet értesíteni kell.

(3) A tanács elnöke az írásba foglalást követően haladéktalanul megküldi az ítélet, illetőleg az ügydöntő határozat két kiadmányát a megyei bíróság büntetés-végrehajtási csoportjának; szabadságvesztés kiszabása, illetve pártfogó felügyelet elrendelése esetén a tanács elnöke további egy-egy kiadmányt is megküld.

(4) Szabadságvesztés kiszabása, kényszergyógykezelés, pártfogó felügyelet, illetve javítóintézeti nevelés elrendelése esetén az elítéltről készült pártfogó felügyelői vélemény, valamint az elítélt személy mentális és testi állapotáról készült szakvélemény, orvosi bizonyítvány másodpéldányát vagy másolatát; továbbá fiatakorú elítélt esetében a környezetanulmány, és – ha ezek az iratok a bíróság rendelkezésére állnak – az iskolai bizonyítvány, az iskolai vagy munkahelyi jellemzés másolatát az ítélethez mellékelni kell.

(5) Az ítélet, illetve a határozat, vagy ezek rendelkező része, valamint a (4) bekezdés szerinti iratok, ha ennek biztonsági feltételei adottak, számítástechnikai rendszer útján is továbbíthatók a megyei bíróság büntetés-végrehajtási csoportjának.

20. §

(1) A 18. § (3) bekezdés alkalmazásában ítélet alatt a perújítás, a felülvizsgálat, a törvényesség érdekében emelt jogorvoslat folytán, illetőleg a jogegységi eljárásban (a továbbiakban együtt: rendkívüli jogorvoslat) meghozott ügydöntő, illetőleg a kiszabott büntetést, az alkalmazott intézkedést érintő érdemi határozatot is érteni kell.

(2) Ha a perújítás, vagy felülvizsgálat folytán indult eljárásban a bíróság az alapügyben hozott bármely rendelkezés végrehajtását felfüggeszti, vagy félbeszakítja [Be. 399. § (1) bek., illetőleg 421. §], a tanács elnöke – a határozatnak a büntetés, vagy intézkedést fogantató szervhez történő megküldésével – azonnal intézkedik a szabadságvesztésre ítélt, a kényszergyógykezelt és a javítóintézeti nevelt szabadítása, illetőleg elbocsátása iránt.

(3) Ha a rendkívüli jogorvoslat folytán meghozott határozattal a bíróság az elítéltet felmenti, a kényszergyógykezelést mellőzi, illetőleg az eljárást megszünteti, a tanács elnöke azonnal intézkedik a terhelt szabadítása, illetőleg elbocsátása iránt.

(4) A tanács elnöke a (2) bekezdésben foglaltak szerint jár el, ha a fellebbezési joggal kapcsolatban benyújtott igazolási kérelem alapján a végrehajtást felfüggeszti [Be. 65. § (5) bek.].

(5) A bíróság a Be. XXVIII. Fejezetének II. címe szerinti valamely eljárásban meghozott – a végrehajtást érintő – jogerős határozatát haladéktalanul, de legkésőbb három napon belül megküldi a megyei bíróság büntetés-végrehajtási csoportjának. Ha a bíróság az elítéltet a végleges hatályú eltiltás alól mentesíti (Be. 560. §), az erről szóló határozatot közvetlenül megküldi a végrehajtásért felelős szervnek is.

(6) A tanács elnöke, ha utóbb a büntetés, illetőleg az intézkedés végrehajtását kizáró ok bekövetkeztét állapítja meg, erről – a kegyelem kivételével – végzést hoz. A határozatot haladéktalanul meg kell küldeni a büntetés-végrehajtási csoportnak és az érintett végrehajtásért felelős szervnek.

II. Cím

Halasztás és részletfizetés engedélyezése

A szabadságvesztés végrehajtásának elhalasztása

21. §

(1) A bíróság a két évet meg nem haladó szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére az elítélt kérelmére fontos okból, különösen az elítélt személyi vagy családi körülményeire való tekintettel, legfeljebb három hónapra halasztást engedélyezhet.

(2) Ha az elítélt betegsége közvetlenül veszélyezteti az elítélt életét, a bíróság

a) az (1) bekezdésben szabályozott tartamú halasztást meghaladó, határozott ideig tartó halasztást is engedélyezhet,

b) az (1) bekezdés alapján engedélyezett halasztást meghosszabbíthatja,

c) a két évet meghaladó szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére is halasztást engedélyezhet.

(3) El kell halasztani – kérelem nélkül, hivatalból is – a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdését annak a nőnek az esetében, aki

- a) a negyedik hónapot meghaladó terhes, legfeljebb a szülés várható idejét követő hatodik hónap végéig,
- b) hat hónaposnál fiatalabb gyermekét gondozza.

(4) A (2) bekezdés esetében a bíróság igazságügyi orvos-szakértői szakvélemény, a (3) bekezdés a) pontja esetén szakorvosi igazolás alapján állapítja meg a halasztás egészségügyi feltételeinek fennállását, és a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága egészségügyi szolgálata vezetőjének – az elítélt egészségügyi állapotának büntetés-végrehajtás keretei között való kezelhetőségére vonatkozó – nyilatkozatát figyelembe véve határoz a kérelemről.

(5) A hadköteles katonai szolgálatának megkezdése előtt elkövetett bűncselekmény miatt a hadköteles katonai szolgálata alatt jogerőre emelkedett, egy évet meg nem haladó szabadságvesztés végrehajtását az elítélt leszereléséig el kell halasztani.

(6) Az (1)-(5) bekezdésben meghatározott feltételek esetén sincs helye az elhalasztásnak, ha az súlyosan veszélyeztetné a közbiztonságot vagy a közrendet, illetve ha a kiszabott szabadságvesztés tartamára vagy egyéb körülményre figyelemmel az elítélt szökésétől vagy elrejtőzésétől kell tartani.

(7) A szabadságvesztés büntetés végrehajtását haladéktalanul meg kell kezdeni, ha az elítélt leszerel. Ha a (3) bekezdés esetében a gyermek halva született, az újszülött meghalt, illetve a csecsemő nem az elítélt gondozásában van, a szabadságvesztés büntetés végrehajtását harminc napon belül kell megkezdeni.

Halasztás közérdekű munka esetén

22. §

(1) A bíróság a közérdekű munka végrehajtásának megkezdésére az elítéltnak kérelmére fontos okból, különösen az elítélt személyi vagy családi körülményeire tekintettel, egy alkalommal, legfeljebb három hónapra halasztást engedélyezhet.

(2) Ha az elítélt betegsége indokolja, akkor három hónapot meghaladóan, vagy ismételten is engedélyezhető halasztás, legfeljebb egy évi időtartamban.

(3) A bíróság a közérdekű munka végrehajtásának megkezdését hivatalból vagy az elítélt kérelmére elhalasztja, ha az elítélt

- a) a negyedik hónapot meghaladó terhes, legfeljebb a szülés várható idejét követő hatodik hónap végéig, ha a szülést követően az anya a c) pont szerinti ellátásra nem jogosult;
- b) sorkatonai (tartalékos katonai) szolgálatra vonul be, a szolgálat időtartamára;
- c) gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben, illetőleg gyermeknevelési támogatásban részesül, annak hátralévő idejére, de legfeljebb egy évre;
- d) szabadságvesztés büntetés letöltését kezdte meg, kényszergyógykezelését vagy ideiglenes kényszergyógykezelését, előzetes letartóztatását, házi őrizetét rendelték el.

(4) A büntetés végrehajtását haladéktalanul meg kell kezdeni, ha az elítélt

- a) a szolgálatból leszerel;
- b) részére a gyermekgondozási díj, gyermekgondozási segély, illetve gyermeknevelési támogatás folyósítását egy év eltelte előtt megszüntetik,
- c) a fogvatartása, illetőleg házi őrizete megszűnik, kivéve ha a közérdekű munka végrehajtásának 197. § d) pontjában megjelölt végrehajtási akadálya áll fenn.

Halasztás és részletfizetés engedélyezése pénzbüntetés és pénzmellékbüntetés esetén

23. §

(1) Ha az elítélt valószínűsíti, hogy a pénzbüntetés, illetőleg a pénzmellékbüntetés azonnali vagy egy összegben való megfizetése magának vagy tartásra szoruló hozzátartozójának a büntetés célján túlmenő jelentős anyagi nehézséget okozna, és megalapozottan feltehető, hogy az elítélt a meghosszabbított határidőben fizetési kötelezettségének pontosan eleget tesz, részére a bíróság legfeljebb három hónapi halasztást, illetőleg azt engedélyezheti, hogy a pénzbüntetést, illetve a pénzmellékbüntetést hat hónapon belül, részletekben fizesse meg.

(2) A pénzbüntetés, illetőleg a pénzmellékbüntetés megfizetésére adott halasztás fontos okból egy alkalommal, legfeljebb további három hónappal meghosszabbítható. Ha az ügy rendkívüli körülményei indokoltá teszik, a pénzbüntetésnek egy éven belüli részletekben való megfizetése is engedélyezhető.

(3) A részletfizetés olyan, havonta fizetendő összegben engedélyezhető, amely osztható a pénzbüntetés esetén az ítéletben megállapított napi tétel összegével, a pénzmellékbüntetés esetén az ítéletben a pénzmellékbüntetés szabadságvesztésre átváltoztatását illetően meghatározott összeggel.

(4) A szabadságvesztésre átváltoztatás után a pénzbüntetés, illetőleg a pénzmellékbüntetés megfizetésére halasztás vagy részletfizetés nem engedélyezhető.

Halasztás javítóintézeti nevelés esetén

24. §

A fiatalokkal szemben jogerős ítéletben elrendelt javítóintézeti nevelés végrehajtását a bíróság a 21. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek mellett és keretek között elhalaszthatja.

A halasztás és a részletfizetés engedélyezésének közös szabályai

25. §

(1) Az elítéltnak az ítélet, illetve a határozat kihirdetésekor nyomban előterjesztett, vagy olyan időpontban eljuttatott kérelme alapján, amikor a büntetés, illetve az intézkedés foganatosítása végett intézkedés még nem történt, vagy a kérelem elbírálására a végrehajtás megkezdésére kitűzött határnap előtt még van lehetőség, az ügyben eljáró bíróság tanácsának elnöke dönt a büntetés, illetve az intézkedés elhalasztása, illetve a részletfizetés engedélyezéséről. A tanács elnöke a szabadságvesztés büntetés esetén szükség szerint intézkedik a büntetés-végrehajtási bírónál a végrehajtás függőben tartása iránt.

(2) A végrehajtás önkéntes teljesítésére felhívás kézhezvételét követően, az olyan időpontban beérkezett halasztás iránti kérelmet, amikor a végrehajtás megkezdésére kitűzött határnap már beállt, vagy a következő munkanapon bekövetkezne – az elítélt ellentétes irányú nyilatkozata hiányában –, félbeszakítás iránti kérelemnek kell tekinteni. Ez esetben a kérelmet a tanács elnöke továbbítja a döntésre jogosultnak, és erről a kérelmezőt értesíti.

(3) A halasztás és a részletfizetés iránti kérelemnek nincs halasztó hatálya.

(4) A közérdekű munka, a pénzbüntetés, a pénzmellékbüntetés tekintetében a halasztás, illetőleg a részletfizetés engedélyezése tárgyában hozott határozat ellen nincs helye fellebbezésnek.

(5) A szabadságvesztés és a javítóintézeti nevelés végrehajtásának elhalasztása tárgyában hozott határozat ellen az ügyész, az elítélt és a védő fellebbezhet.

III. Cím

A büntetés-végrehajtási bíró és a büntetés-végrehajtási csoport feladatai a végrehajtás foganatosítása körében

26. §

(1) A büntetések és az intézkedések végrehajtása során a bíróságra háruló feladatokat a megyei bíróságon működő, erre kijelölt büntetés-végrehajtási bíró, illetőleg a katonai büntető-eljárásban elítélt katona [Btk. 122. § (1) bek.] esetében a katonai tanácsnak a megyei bíróság elnöke által kijelölt bírója (a továbbiakban együtt: büntetés-végrehajtási bíró) látja el.

(2) A bíróságnak a büntetések és az intézkedések végrehajtásához kapcsolódó feladatai teljesítésének elősegítése, előkészítése, illetőleg a 11. § (1) bekezdésében foglaltak szerinti nyilvántartás vezetésére a megyei bíróságon büntetés-végrehajtási csoport működik, amelynek illetékessége a megyei bíróság illetékességi területére terjed ki. A büntetés-végrehajtási csoport munkáját a megyei bíróság elnöke által megbízott büntetés-végrehajtási bíró vezeti és irányítja.

27. §

(1) A büntetés-végrehajtási bíró a büntetőügyben, vagy a rendkívüli jogorvoslat folytán eljáró bíróságtól beérkezett ítélet (ítéleti rendelkező rész), vagy ügydöntő, illetőleg érdemi határozat (határozati rendelkező rész) alapján, annak beérkezésétől számított nyolc napon belül a büntetés, illetőleg az intézkedés foganatosítása végett értesítőlapot állít ki, és megküldi a büntetés, illetőleg az intézkedés végrehajtásáért felelős szervnek.

(2) Szabadságvesztés, kényszergyógykezelés és javítóintézeti nevelés esetén a büntetés-végrehajtási bíró az értesítőlapra bírói rendelvényt vezet, és az értesítőlaphoz mellékel az ítélet (ítéleti rendelkező rész), illetőleg az ügydöntő, illetőleg érdemi határozat (határozati rendelkező rész) egy-egy példányát.

(3) Az értesítőlap kiállítására – a bírói rendelvény kivételével – a büntetés-végrehajtási csoport erre kijelölt tisztviselője, vagy a bírósági ügyintéző is jogosult. Az értesítőlap, illető-

leg az ítélet (ítéleti rendelkező rész), illetve a határozat (határozati rendelkező rész), ha ennek biztonsági feltételi adottak, számítástechnikai rendszer útján is továbbíthatók a végrehajtásért felelős szervhez.

(4) Az egyes büntetések és intézkedések végrehajtása körében, az ott meghatározottak szerint a büntetés-végrehajtási bíró a végrehajtás foganatosítása érdekében megteszi a további szükséges intézkedéseket.

(5) A bíróságok és egyéb szervek büntetés-végrehajtással összefüggő feladatainak részletes szabályait külön jogszabály állapítja meg.

28. §

(1) Ha a büntetőügyben eljáró bíróság a halasztás iránti kérelemmel kapcsolatosan a végrehajtás függőben tartása iránt küldött megkeresést, a büntetés-végrehajtási bíró intézkedik annak érdekében, hogy az elítélt részére a büntetés megkezdésére a felhívást ne küldjék ki, illetőleg ha az elítélt nem jelenik meg a megjelölt határon a büntetés-végrehajtási intézetnél, nem bocsát ki elfogatóparancsot. Ha az elítéltet a büntetés-végrehajtási intézet befogadta, a büntetés-végrehajtási bíró erről haladéktalanul értesíti a megkeresést küldő bíróságot a kérelemnek, mint félbeszakítási kérelemnek a továbbítása végett.

(2) A büntetés-végrehajtási bíró a halasztás, illetőleg a részletfizetés engedélyezése tárgyában hozott döntés értelmében intézkedik a végrehajtás iránt.

(3) Ha az alapügyben, vagy a rendkívüli jogorvoslat folytán eljáró bíróság utóbb megküldi az írásba foglalt ítéletének, ügydöntő, illetőleg érdemi határozatának kiadmányát, valamint a 19. § (3) bekezdése szerinti iratokat, a büntetés-végrehajtási bíró az ítélet, illetve a határozat kiadmányát, valamint az iratok másolatát megküldi a szabadságvesztést, kényszergyógykezelést, javítóintézeti nevelést foganatosító szerveknek, továbbá pártfogó felügyelet elrendelése esetén a pártfogó felügyelői szolgálat illetékes területi hivatalának.

29. §

(1) A büntetés-végrehajtási bíró az értesítőlap kiállítása, valamint a bírói rendelvénnyel kiadása előtt megvizsgálja, hogy

a) nem állapítható-e meg a büntetés, illetőleg az intézkedés végrehajtását kizáró ok (Btk. 66. §), vagy e törvény szerinti végrehajtási akadály bekövetkezése;

b) az elítélt nem töltötte-e ki az előzetes fogvatartásban, illetőleg házi őrizetben töltött idővel a kiszabott szabadságvesztést, közérdekű munkát, pénzbüntetést, pénzmellékbüntetést [Btk. 99. § (1) bek.], illetve az elrendelt javítóintézeti nevelést [Btk. 120/B. § (1) bek.];

c) az elítélt nem töltött-e előzetes fogvatartásban, illetőleg házi őrizetben annyi időt, hogy a szabadságvesztésből a feltételes szabadságra bocsátása [Btk. 47. § (2) és (3) bek., 47/A. § (2) bek. és 47/B. §], illetőleg javítóintézeti nevelésből az ideiglenes elbocsátása [Btk. 118. § (3) bek.] kérdésében való döntés esedékes.

(2) Ha a büntetés, vagy intézkedés végrehajtását kizáró ok – kegyelem kivételével –, illetve e törvény szerinti végrehajtási akadály áll fenn a büntetés-végrehajtási bíró végzéssel megállapítja a végrehajtást kizáró ok bekövetkezését, illetőleg a végrehajtási akadály fennállását.

(3) Ha az elítélt a szabadságvesztést, vagy javítóintézeti nevelést az előzetes fogvatartásban, illetőleg házi őrizetben töltött idővel kitöltötte, a büntetés-végrehajtási bíróság az értesítőlapra nem vezet bírósági rendelvényt, és azt, valamint az ítéletet, illetve a határozatot, vagy ezek rendelkező részét, továbbá az egyéb iratokat megküldi az előzetes letartóztatást fogvatartó büntetés-végrehajtási intézetnek. Ha az előzetes letartóztatás fogvatartásba vételére nem büntetés-végrehajtási intézetben került sor, illetőleg házi őrizet beszámítása esetén az értesítőlapot, az ítéletet, illetve határozatot, vagy ezek rendelkező részét, továbbá az egyéb iratokat a büntetés-végrehajtási bíróság a bíróság székhelye szerinti büntetés-végrehajtási intézetnek küldi meg. A javítóintézetet az ítélet, illetve határozat egyidejű megküldésével arról értesíti, hogy a javítóintézeti nevelés tartamát a fiatalok a beszámítással letöltötte.

30. §

(1) Ha az elítélt az ítélet jogerőre emelkedésekor fogva van, a büntetés-végrehajtási bíróság felhívja az elítéltet fogvatartó büntetés-végrehajtási intézetet, illetőleg javítóintézetet, hogy az előterjesztést soron kívül tegye meg.

(2) Ha az elítélt előzetes fogvatartásban, illetve házi őrizetben annyi időt töltött, hogy a szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátása, illetőleg javítóintézeti nevelésből az ideiglenes elbocsátása kérdésben való döntés esedékes, a büntetés-végrehajtási bíróság, ha az elítélt szabadlábon van, kitűzi a meghallgatás időpontját és erről a terheltet, a védőt, az ügyészt, a fiatalok törvényes képviselőjét értesíti.

(3) Ha a büntetés-végrehajtási bíróság azt észleli, hogy valamely kérdésről a bíróság nem, vagy nem a törvénynek megfelelően határozott, a Be. szerinti különleges eljárás lefolytatása érdekében az alapügyben első fokon eljáró bíróságot keresi meg.

IV. Cím

A büntetés-végrehajtási bírósági eljárások

Általános rendelkezések

31. §

(1) A büntetés-végrehajtási bíróság

a) az ügyész indítványára, vagy a végrehajtásért felelős szerv előterjesztése alapján, illetőleg hivatalból, egyesbíróként jár el;

b) az elítéltet meghallgatja, bizonyítás felvétele esetén tárgyalást tart, az ügyész és a védő az elítélt meghallgatásán jelen lehet;

c) e törvény eltérő rendelkezése hiányában a meghallgatást az indítvány, illetve az előterjesztés beérkezését követő, illetőleg hivatalból történő eljárás esetén, az eljárás alapjául szolgáló ténynek, vagy körülménynek a tudomására jutásától számított tizenöt napon belüli, fogva lévő elítélt esetén nyolc napon belüli időpontra, a tárgyalást harminc napon belüli, fogva lévő elítélt esetén tizenöt napon belüli időpontra tűzi ki;

d) a meghallgatást és a tárgyalást a bíróság épületében, ha az elítélt fogva van a meghallgatást a büntetés-végrehajtási intézetben tartja;

e) eljárása során hozott végzés ellen – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – fellebbezésnek van helye;

f) az eljárást megszünteti, ha az ügyész indítványát visszavonta;

g) határozatát hatályon kívül helyezi, ha a büntetőügyben első fokon eljáró bíróságnak a Be. XXVIII. fejezetének II. címe szerinti valamely eljárásban meghozott határozata ezt szükségessé teszi;

h) az eljárást felfüggeszti, ha az elítélt ismeretlen helyre távozott, vagy külföldön tartózkodik és a kiadatása iránt kell intézkedni, illetőleg ha a Be. XXVIII. fejezetének II. címe szerinti valamely eljárás lefolytatására hívta fel a büntetőügyben első fokon eljáró bíróságot.

(2) Az e Cím szerinti eljárásokat – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – annak a végrehajtásért felelős szervnek székhelye szerint illetékes büntetés-végrehajtási bíró folytatja le, ahol az eljárás alapjául szolgáló büntetést, illetőleg intézkedést végrehajtják.

(3) Az e Cím szerinti eljárások során felmerült bűnügyi költség – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – az elítéltet terheli.

32. §

(1) A büntetés-végrehajtási bíró végzése ellen a fellebbezést, ha azt kihirdetés útján közölték, nyomban be kell jelenteni, ha azt kézbesítés útján közölték, nyolc napon belül lehet benyújtani. Az utóbbi esetben a fellebbezést írásban kell benyújtani, vagy jegyzőkönyvbe kell mondani. Az elmulasztott határidő utolsó napjától számított tizenöt nap elteltével igazolásnak nincs helye.

(2) Fellebbezésre jogosult az ügyész, az elítélt és a védő, az elítélt hozzájárulása nélkül is. Ha a fellebbezési határidő valamennyi jogosultra nézve lejárt, a büntetés-végrehajtási bíró haladéktalanul, de legkésőbb három napon belül az iratokat felterjeszti.

(3) A fellebbezést a megyei bíróság másodfokú tanácsa a Be. 347. §-a alapján, az iratok felterjesztésétől számított tizenöt napon belül, fogva lévő elítélt esetén nyolc napon belül tanácsulésen, bizonyítás felvétele esetén tárgyaláson bírálja el. A tárgyalás határnapját a felterjesztéstől számított harminc napon belüli, fogva lévő elítélt esetén tizenöt napon belüli hatánapra kell kitűzni. A tárgyalás, ha a még szükséges bizonyítékok ez idő alatt beszerezhetők, egy esetben tizenöt napon belüli hatánapra elhalasztható.

A végrehajtásért felelős szerv döntése elleni fellebbezés elbírálása

33. §

(1) Ha e törvény a büntetés-végrehajtás során a végrehajtásért felelős szerv határákörébe tartozó döntés ellen jogorvoslati lehetőséget biztosít, a fellebbezést – a törvény eltérő rendelkezése hiányában – a határozat kihirdetésekor nyomban, illetőleg a kézbesítéstől számított három napon belül be kell jelenteni. Az elmulasztott határidő utolsó napjától számított tizenöt nap elteltével igazolásnak nincs helye.

(2) Fellebbezésre jogosult az elítélt, a kényszergyógykezelte, a védő, a fiatalkorú törvényes képviselője, illetőleg a kényszergyógykezelte törvényes képviselője és házastársa. A fellebbezésnek – e törvény eltérő rendelkezése hiányában – halasztó hatálya van.

(3) A fellebbezési határidő leteltét követően az iratokat haladéktalanul, de legkésőbb a következő munkanapon fel kell terjeszteni a büntetés-végrehajtási bíróhoz. A büntetés-végrehajtási bíró a még hiányzó iratok megküldésére, vagy adatok közlésére – három napos határidő kitűzésével – hívja fel a felterjesztőt. Ha a fellebbezést visszavonták, a büntetés-végrehajtási bíró az iratokat visszaküldi.

(4) A büntetés-végrehajtási bíró a fellebbezést az iratok alapján, a felterjesztést, illetőleg a még hiányzó iratok, adatok pótlást követő tizenöt napon belül elbírálja.

(5) Szabadságvesztés, illetőleg javítóintézeti nevelés esetén a büntetés-végrehajtási bíró a fellebbezésről a felterjesztéstől számított tizenöt napon belüli időpontra kitűzött meghallgatáson dönt.

34. §

(1) A büntetés-végrehajtási bíró

a) a fellebbezést elutasítja, ha az elkésett, vagy nem a jogosulttól származik, illetőleg ha alaptalan,

b) a határozatot hatályon kívül helyezi, ha az törvénysértő, vagy a fellebbezésben foglaltakat alaposnak találja, és a döntésre jogosultat új eljárásra utasítja, ha új határozat meghozatala szükséges,

c) a határozatot megváltoztatja, ha az iratok alapján lehetséges a törvénynek, illetőleg a fellebbezésben foglaltaknak megfelelő határozat meghozatala.

(2) A büntetés-végrehajtási bíró az (1) bekezdés *c)* pontjában megjelölt esetben csak az elítélt javára változtathatja meg a végrehajtásért felelős szerv döntését. A büntetés-végrehajtási bíró határozata ellen további fellebbezésnek helye nincs.

(3) A fenyítés elbírálása, illetőleg a határozat hatályon kívül helyezése, vagy megváltoztatása esetén a bűnügyi költséget az állam viseli.

A szabadságvesztés fokozatának megváltoztatására irányuló eljárás

35. §

(1) A szabadságvesztés fokozatának megváltoztatása iránt (Btk. 46. §) a büntetés-végrehajtási intézet tesz előterjesztést a büntetés-végrehajtási bíróhoz.

(2) A büntetés-végrehajtási intézet a szabadságvesztés enyhébb végrehajtási fokozatának a kijelölésére nem tehet előterjesztést, ha

a) az elítélt a szabadságvesztés tartamának a felét, de legalább hat hónapot még nem töltött le,

b) az elítélten további szabadságvesztést – ide nem értve a közérdekű munka, a pénz-büntetés, illetőleg a pénzmellékbüntetés helyébe lépő szabadságvesztést – kell végrehajtani.

c) az elítéltet a korábbi végrehajtandó szabadságvesztésre ítéltése után, a végrehajtás befejezése előtt elkövetett szándékos bűncselekmény miatt elítélték.

(3) A szabadságvesztés szigorúbb végrehajtási fokozatának a kijelölésére a büntetés-végrehajtási intézet nem tehet előterjesztést, ha az elítélt a szabadságvesztésből legalább hat hónapot még nem töltött le.

(4) Enyhébb fokozat kijelölése esetén a bűnügyi költséget az állam viseli.

A feltételes szabadságra bocsátásra irányuló eljárás

36. §

(1) A feltételes szabadságra bocsátásról (Btk. 47-48. §, 112. §) a büntetés-végrehajtási bíró a büntetés-végrehajtási intézet előterjesztése alapján, a feltételes szabadságra bocsátás lehetséges időpontja előtt határoz.

(2) A határozat meghozatala előtt a büntetés-végrehajtási bíró – feltéve, hogy a feltételes szabadságra bocsátás lehetséges időpontjáig rendelkezésre álló idő legalább két hónap – elrendelheti pártfogó felügyelői véleményt (Be. 114/A. §) beszerzését.

(3) A pártfogó felügyelő, az (1) bekezdésben írt pártfogó felügyelői vélemény elkészítése érdekében, az elítéltet a lehető legrövidebb időn belül a büntetés-végrehajtási intézetben meghallgatja.

37. §

(1) A feltételes szabadságra bocsátás tárgyában a büntetés-végrehajtási intézet soron kívül tesz előterjesztést, ha az elítélt által előzetes fogvatartásban, illetőleg házi őrizetben töltött idő beszámítására figyelemmel a büntetés-végrehajtási bíró erre felhívja.

(2) Ha a büntetés-végrehajtási bíró az elítélt feltételes szabadságra bocsátását rendelte el, de a feltételes szabadságra bocsátás esedékességének a napjáig a büntetés-végrehajtási intézet arról értesíti, hogy az elítélt a határozat kelte és a szabadon bocsátás határnapja közötti időben súlyos fegyelmi vétséget követett el – a büntetés-végrehajtási bíró a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét újból megvizsgálja, ennek alapján a feltételes szabadságra bocsátás elrendelésről hozott határozatát hatályon kívül helyezheti.

(3) Ha a büntetés-végrehajtási bíró a szabadlábon lévő elítéltet nem bocsátotta feltételes szabadságra, az elítélt kérelmére a szabadságvesztés megkezdésére fontos okból halasztást engedélyezhet.

(4) Ha a feltételes szabadságra bocsátást elrendelő végzés ellen az ügyész fellebbezést nyújt be, ennek a feltételes szabadságra bocsátás megkezdésére halasztó hatálya van.

(5) A bűnügyi költséget az állam viseli.

38. §

(1) Ha a büntetés-végrehajtási bíró az elítéltet nem bocsátotta feltételes szabadságra, de úgy ítéli meg, hogy az elítélt később feltételes szabadságra bocsátható, felhívja a büntetés-végrehajtási intézetet, hogy az általa meghatározott időpontban – amely nem lehet kevesebb,

mint az előző előterjesztéstől számított három hónap – tegyen újabb előterjesztést. Ebben az esetben a büntetés-végrehajtási bíró pártfogó felügyelői vélemény beszerzését is elrendelheti.

(2) Ha a büntetés-végrehajtási bíró az életfogytig tartó szabadságvesztésre ítéltet nem bocsátotta feltételes szabadságra, a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét legkésőbb két év múlva, azt követően évente megvizsgálja. Ebben az esetben a büntetés-végrehajtási bíró pártfogó felügyelői vélemény beszerzését is elrendelheti.

A feltételes szabadság megszüntetésére irányuló eljárás

39. §

(1) Ha a pártfogó felügyelet magatartási szabályai megszegése miatt a feltételes szabadság megszüntetésének lehet helye, azt az ügyész, a pártfogó felügyelő, illetőleg a rendőrség jelentése alapján, a feltételes szabadságra bocsátásról rendelkező büntetés-végrehajtási bírónál indítványozza.

(2) Ha az elítélt – elfogása előtt – a hatóság elől elrejtőzött, vagy a még végrehajtásra váró szabadságvesztés tartamára tekintettel, avagy egyéb okból alaposan feltehető, hogy szökésével vagy elrejtőzésével a büntetés végrehajtása alól kivonná magát, az ügyész indítványozza a büntetés-végrehajtási bírónak a szabadságvesztés ideiglenes fogamatba vételének elrendelését.

(3) A szabadságvesztés ideiglenes fogamatba vételéről a büntetés-végrehajtási bíró külön végzéssel határoz, a Be.-nek az előzetes letartóztatás vádirat benyújtását követő elrendelésére vonatkozó szabályai szerint. A végzésben a szabadságvesztés ideiglenes fogamatba vételének az időtartamáról is rendelkezni kell, amely a feltételes szabadságra bocsátás megszüntetése esetén még letöltendő szabadságvesztés tartamáig terjedhet, de nem haladhatja meg a harminc napot. A végzés a fellebbezésre tekintet nélkül végrehajtható.

(4) Az ügyész indítványának elutasítása esetén a bűnügyi költséget az állam viseli.

Új munkahely kijelölésére irányuló eljárás

40. §

(1) A büntetés-végrehajtási bíró az ügyész indítványára vagy a pártfogó felügyelő előterjesztésére a közérdekű munka végrehajtására új munkahelyet jelölhet ki, ha a közérdekű munka

- a) a kijelölt munkahelyen nem hajtható végre,
- b) végrehajtása a munkafegyelem biztosítása érdekében, vagy az elítélt személyi körülményeiben történt változás miatt más munkahelyen célszerű.

(2) Ha az ügyész az indítványában új munkahelyként kijelölhető munkahelyet nem jelölt meg, ezek számbavétele végett a büntetés-végrehajtási bíró pártfogó felügyelői vélemény beszerzését rendeli el. A pártfogó felügyelő az előterjesztésében az új munkahelyként kijelölhető munkahelyeket is megjelöli.

(3) Az eljárást a kijelölt munkahely szerint illetékes büntetés-végrehajtási bíró folytatja le.

A közérdekű munka végrehajthatósága megszűnésének megállapítására irányuló eljárás

41. §

(1) A büntetés-végrehajtási bíró hivatalból vagy a pártfogó felügyelő előterjesztésére, a 197. §-ban meghatározott ok fennállása esetén megállapítja a közérdekű munka végrehajthatósága megszűnését.

(2) A bűnügyi költséget az állam viseli.

A közérdekű munka átváltoztatása szabadságvesztésre

42. §

(1) A közérdekű munkának szabadságvesztésre való átváltoztatását az ügyész a pártfogó felügyelő jelentése alapján indítványozza a büntetés-végrehajtási bírónál.

(2) Az eljárást a közérdekű munka végrehajtására kijelölt munkahely szerint illetékes büntetés-végrehajtási bíró folytatja le.

(3) Ha a büntetés-végrehajtási bíró az indítványnak helyt ad, a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés tartamát a még le nem töltött munkanapok alapulvételével állapítja meg. Ha az átváltoztatásra nincs ok, a büntetés-végrehajtási bíró új munkahelyet jelölhet ki.

(4) A büntetés-végrehajtási bíró a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés megkezdésére fontos okból halasztást engedélyezhet. A határozathozatal előtt pártfogó felügyelői vélemény beszerzését rendelheti el. A halasztást engedélyező végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

(5) Az ügyész indítványának elutasítása esetén a bűnügyi költséget az állam viseli.

A pénzbüntetés, pénzmellékbüntetés szabadságvesztésre való átváltoztatására irányuló eljárás

43. §

(1) A pénzbüntetésnek, illetőleg a pénzmellékbüntetésnek szabadságvesztésre való átváltoztatásáról a büntetés-végrehajtási bíró hivatalból, vagy az ügyész indítványára határoz, ha az elítélt a pénzbüntetést, illetőleg a pénzmellékbüntetést nem fizette meg.

(2) Az átváltoztatásról rendelkező végzés ellen fellebbezésnek nincs helye. Ha a büntetés-végrehajtási bíró utóbb azt észleli, hogy az átváltoztatásnak nem lett volna helye, a végzését hatályon kívül helyezi és erről értesíti a büntetés-végrehajtási intézetet.

(3) A büntetés-végrehajtási bíró a pénzbüntetés, illetőleg a pénzmellékbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés megkezdésére fontos okból halasztást engedélyezhet. A határozathozatal előtt pártfogó felügyelői vélemény beszerzését rendelheti el. A halasztást engedélyező végzés ellen nincs helye fellebbezésnek.

(4) Ha az elítélt az átváltoztatást elrendelő végzés meghozatalát követően részben vagy egészben megfizeti a pénzbüntetést, illetőleg a pénzmellékbüntetést, a büntetés-végrehajtási bíró ennek megfelelően intézkedik a szabadságvesztés végrehajtása, illetőleg az elítélt azonnali szabadon bocsátása iránt.

A kiutasítás végrehajthatósága kizártságának megállapítására irányuló eljárás

44. §

(1) A kiutasítás végrehajtását kizáró ok fennállásának megállapítását az ügyész az idegenrendészeti hatóságnak az elítélt kérelme vagy hivatalból tett kezdeményezése alapján indítványozza a büntetés-végrehajtási bírónál. Ha az eljárás az elítéltnak közvetlenül a bírósághoz benyújtott kérelmére indul, a büntetés-végrehajtási bíró beszerzi az ügyész indítványát.

(2) Az eljárást annak az idegenrendészeti hatóságnak a területe szerint illetékes büntetés-végrehajtási bíró folytatja le, amelynek területén az elítélt tartózkodik.

(3) A büntetés-végrehajtási bíró az idegenrendészeti hatóság kezdeményezése alapján az ügyész indítványára, de legalább kétévenként megvizsgálja a kiutasítás végrehajthatóságát.

(4) Ha az eljárás hivatalból indult, az elítélt meghallgatása mellőzhető.

(5) A bűnügyi költséget az állam viseli.

A pártfogó felügyelettel kapcsolatos eljárás

45. §

(1) A büntetés-végrehajtási intézet a pártfogó felügyeletnek a feltételes szabadságra bocsátáskor való elrendelése [Btk. 48. § (3) bek.] iránt a feltételes szabadságra bocsátás esedékessége előtt tesz előterjesztést a büntetés-végrehajtási bírónak. A büntetés-végrehajtási bíró a Btk. 86. §-a szerint külön magatartási szabályokat írhat elő.

(2) A büntetőügyben eljáró bíróság által, illetőleg az (1) bekezdés alapján előírt külön magatartási szabályok megváltoztatása iránt a pártfogó felügyelő a büntetés-végrehajtási bírónak előterjesztést tesz. A magatartási szabályok megváltoztatása iránti előterjesztésnek a pártfogolt kérelme alapján is helye van.

(3) Az eljárást az ügyben eljáró bíróság által elrendelt pártfogó felügyelettel kapcsolatosan a pártfogó felügyelet végrehajtási helye szerint illetékes, a feltételes szabadság mellett elrendelt pártfogó felügyelettel kapcsolatosan a feltételes szabadságról rendelkező büntetés-végrehajtási bíró folytatja le.

A szabadságvesztés fokozatának utólagos meghatározása

46. §

(1) Ha a szabadságvesztést az ítélet szerint fiatalkorúak börtönében vagy fiatalkorúak fogházában kell végrehajtani, de az elítélt a huszonegyedik életévét a büntetés végrehajtásának megkezdése előtt betölti, a büntetés-végrehajtási intézet székhelye szerint illetékes büntetés-végrehajtási bíró az elítélt meghallgatása után a Btk. 42-44. §-a alapján meghatározza a szabadságvesztés fokozatát.

(2) Ha a fiatalkorúak börtönében vagy a fiatalkorúak fogházában levő elítélt a szabadságvesztés végrehajtása alatt betölti a huszonegyedik életévét, a szabadságvesztés fokozatának a Btk. 42-44. §-a alapján történő meghatározása iránt a büntetés-végrehajtási intézet előterjesztést tesz a büntetés-végrehajtási bírónak.

(3) A büntetés-végrehajtási bíró a szabadságvesztés fokozatának utólagos meghatározása során a Btk. 46. §-a szerinti eggyel enyhébb, vagy eggyel szigorúbb végrehajtási fokozat kijelöléséről nem határozhat.

Elbocsátás a javítóintézetből és az ideiglenes elbocsátás megszüntetése

47. §

A javítóintézetből ideiglenes elbocsátásra [Btk. 118. § (3) bekezdés] a 36-37. §, a javítóintézetből ideiglenes elbocsátás megszüntetésének a magatartási szabályok megszegése miatt történő elrendelésére a 39. § rendelkezéseit kell alkalmazni, azzal, hogy a javítóintézetből ideiglenes elbocsátásra az intézeti tanács tesz előterjesztést a büntetés-végrehajtási bírónak.

A büntetés vagy az intézkedés végrehajtását kizáró ok megállapítása

48. §

A büntetés-végrehajtási bíró – a kegyelem kivételével – végzéssel határoz, ha a büntetés, vagy az intézkedés végrehajtását a Btk. 66. §-ában, illetőleg az e törvényben meghatározott egyéb kizáró ok bekövetkezett.

Utólagos büntetés-végrehajtási bírói eljárás

49. §

(1) A büntetés-végrehajtási bíró hivatalból, vagy az ügyész indítványára, illetőleg a végrehajtásért felelős szerv jelzése alapján a 35-48. §-ok szerinti eljárásokat utólag folytatja le, ha a határozata nem a törvénynek megfelelően rendelkezett.

(2) A bűnügyi költséget az állam viseli.

II. RÉSZ

AZ EGYES BÜNTETÉSEK ÉS INTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSA

IV. Fejezet
A SZABADSÁGVESZTÉS VÉGREHAJTÁSA

I. Cím
Alapvető rendelkezések

A szabadságvesztés végrehajtásának elvei

50. §

(1) A szabadságvesztés végrehajtásának feladatát és célját a szabadságvesztés büntetés célja határozza meg.

(2) A szabadságvesztés végrehajtása során érvényesíteni kell az ítéletben és törvényben meghatározott joghátrányt, valamint a társadalom védelmét.

(3) A szabadságvesztés végrehajtásának célja annak elősegítése, hogy az elítélt szabadulása után beilleszkedjék a társadalomba és tartózkodjék újabb bűncselekmény elkövetésétől.

51. §

A szabadságvesztés büntetés végrehajtása során – a szabadságvesztés végrehajtási fokozatára, a büntetés-végrehajtási intézet (e Fejezetben a továbbiakban: intézet) rendjére és biztonságára figyelemmel – törekedni kell arra, hogy az elítélt életkörülménye közelítsen a szabad élet általános körülményeihez, és ezáltal a szabadságvesztés káros hatásai enyhíthetők, illetve ellensúlyozhatók legyenek.

52. §

A szabadságvesztés büntetés végrehajtása során az elítéltet csak a büntetés céljának eléréséhez szükséges mértékben lehet elkülöníteni a társadalom tagjaitól. Az elítélt számára biztosítani kell a büntetés céljával, valamint az intézet rendjével és biztonságával nem ellentétes társadalmi kapcsolatok létesítését, illetőleg fenntartását.

53. §

A szabadságvesztés végrehajtásának feladata, hogy fenntartsa az elítélt önbecsülését, fejlessze a felelősségérzetét, és ezzel elősegítse, hogy felkészüljön a szabadulása utáni, a társadalom elvárásának megfelelő önálló életre.

54. §

(1) A szabadságvesztés végrehajtása során törekedni kell arra, hogy a büntetés-végrehajtási szervezet az elítélt életébe csak a szabadságvesztés céljának eléréséhez szükséges mértékben avatkozzon be. Az elítélt szabadságvesztés alatti életvitelét – ha erre képesnek és késznek mutatkozik – vele együttműködésben kell kialakítani.

(2) A szabadságvesztés végrehajtása során a büntetés-végrehajtás rendjéhez, feladatainak ellátásához szükséges fegyelem érvényesül. Ezt lehetőleg az elítélt önkéntes jogkövetésével, a vele való együttműködésben kell biztosítani.

55. §

A szabadságvesztés büntetés végrehajtásának rendjét úgy kell kialakítani, hogy azt az elítélt – személyiségére, előéletére, életvitelére, családi körülményeire, kapcsolataira, a szabadságvesztés során tanúsított magatartására, az elkövetett bűncselekményre, a szabadságvesztés tartamára tekintettel – egyéni körülményeinek figyelembe vételével lehessen megszervezni. Ennek érdekében az elítéltet a biztonsági kockázat és a kezelési szükséglet alapján kell értékelni és ennek megfelelő differenciált progresszív büntetés-végrehajtási rendszert kell kialakítani.

II. Cím

A befogadás

A befogadás alapjául szolgáló iratok

56. §

(1) A szabadságvesztés a bíróság jogerős ítéletéről kiállított, a szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó értesítés alapján hajtható végre.

(2) Az elítélt a bíróság jogerős, végrehajtási záradékkal ellátott ítélete, a szabadságvesztés letöltésére vonatkozó bírósági felhívás, illetve a szabadságvesztés ideiglenes fogantatba vételére vonatkozó ügyészi, vagy bírói rendelkezés, valamint az Igazságügyi Minisztérium külföldi bíróság által kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának átvételéről szóló értesítése alapján fogadható be az intézetbe.

(3) Az intézet a befogadást megtagadja, ha az (1) és (2) bekezdésben meghatározott feltételek hiányoznak, illetve a befogadásra váró személy nem azonos a szabadságvesztésre ítélt személlyel.

(4) A befogadás megtagadásáról az előállító szervet, illetve a végrehajtást elrendelő hatóságot haladéktalanul értesíteni kell.

Az ideiglenes befogadás

57. §

(1) Az elítéltet ideiglenesen kell befogadni, ha a személyazonossága kétségesse válik, a szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó értesítés hiányos vagy kijavításra szorul, illetve, ha az intézet a szabadságvesztés végrehajtását kizáró ok gyanúját észleli.

(2) A szabadságvesztés végrehajtására kijelölt intézet az oda útba indított elítéltet a bírói értesítés megérkezéséig ideiglenesen fogadja be.

(3) Ideiglenes befogadás esetén az intézet haladéktalanul megkeresi az illetékes szervet a személyazonosság tisztázása, illetve a szükséges iratok kiegészítése, kijavítása, pótlása vagy megküldése iránt.

(4) Az ideiglenes befogadás az arra okot adó körülmény megszűnéséig, de legfeljebb harminc napig tarthat.

Értesítések a befogadásról

58. §

(1) Az intézet az elítélt befogadásáról – a várható szabadulás időpontjának közlésével – tíz napon belül értesíti

- a) az elítélt lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes rendőrkapitányságot;
- b) a Belügyminisztérium illetékes szervét;
- c) az első fokú ítéletet hozó bíróságot;
- d) gondnokság alá helyezett elítélt esetében a gondnokot.

(2) Ha az elítélt hadköteles, az intézet a befogadásról tíz napon belül értesíti a honvédelmi igazgatás illetékes szervét.

(3) Ha a bíróság a szabadságvesztés végrehajtásának biztosítására irányuló intézkedést rendelt el [Be. 596. § (3)-(6) bek.], az intézet a befogadásról tíz napon belül az intézkedés előírásainak megtartását ellenőrző rendőrkapitányságot is értesíti, ha az nem azonos az (1) bekezdés a) pontja szerinti rendőrkapitánysággal.

(4) Ha a bíróság a büntetőeljárás során óvadék elfogadásáról határozott, az intézet a befogadásról tíz napon belül az óvadék elfogadása tárgyában jogerős határozatot hozó bíróságot is értesíti, ha az nem azonos az (1) bekezdés c) pontja szerinti bírósággal.

(5) A fegyveres erő vagy rendvédelmi szerv volt hivatásos (szerződéses) állományú tagjának szolgálati igazolványát, illetve volt hivatalos személynek (Btk. 137. § 1. pont) e minőségét igazoló igazolványát a kiállító szervnek, a hadköteles elítélt katonai igazolványát a honvédelmi igazgatás illetékes szervének, az elítélt útlevelét pedig a Belügyminisztérium illetékes szervének kell megküldeni.

Az elítélt elhelyezése, biztonsági értékelés

59. §

(1) Az elítéltet a befogadását követően legfeljebb harminc nap időtartamra felkészítő részlegben kell elhelyezni.

(2) Az (1) bekezdés szerinti elhelyezés során az elítélt biztonsági szempontú értékelését el kell végezni, illetve fel kell mérni, hogy a vele való együttműködésben a szabadságvesztés büntetés során – várhatóan – milyen, a személyiségéhez igazodó (adaptációs és fejlesztő) programokat kell alkalmazni.

(3) A (2) bekezdés szerinti értékelést a befogadási és foglalkoztatási bizottság végzi.

(4) Az értékelés során figyelembe kell venni:

- a) az elkövetett bűncselekményt (annak jellegét és körülményeit), a szabadságvesztés időtartamát és végrehajtási fokozatát, a szabadságvesztésből még le nem töltött időt, valamint a feltételes szabadságra bocsátás esedékességének időpontját;
- b) az elítélt személyiségét, előéletét, egészségi-, és fizikai állapotát, a környezetével való kapcsolatát;
- c) az elítéltnak a büntetés-végrehajtási szervezettel való együttműködési készségét;
- d) új büntetőeljárás indítása esetén az ennek alapjául szolgáló magatartás jellegét és körülményeit;
- e) ha további szabadságvesztés büntetést kell végrehajtani, az ennek alapjául szolgáló bűncselekmény kapcsán az a) pontban meghatározottakat;
- f) az intézet biztonsági szempontú sajátosságait.

(5) Az intézet köteles gondoskodni arról, hogy az elítélt a jogaira és kötelességeire vonatkozó rendelkezéseket az anyanyelvén, a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés alapján, az abban meghatározott körben regionális vagy kisebbségi nyelven, vagy az általa ismert más nyelven megismerhesse. A tájékoztatás megtörténtét és annak tudomásul vételét írásban kell rögzíteni.

60. §

(1) Ha az elítélten több határozott tartamú, összbüntetésbe nem foglalható szabadságvesztést kell végrehajtani, a szabadságvesztések végrehajtásának sorrendje: fegyház, börtön, fogház. Az azonos végrehajtási fokozatban lévő szabadságvesztések közül azt kell végrehajtani, amelyikből az elítélt nem bocsátható feltételes szabadságra.

(2) A folyamatban lévő szabadságvesztés végrehajtását a végrehajtási sorrend érvényesítése érdekében meg kell szakítani.

(3) A szabadságvesztés büntetés (1) vagy (2) bekezdés szerinti megszakítása esetén a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának rendjét az intézet – a 84-86. §-ok rendelkezéseire figyelemmel – az ezen időpontig végrehajtott szabadságvesztés büntetés során történt értékelés alapján állapítja meg.

(4) A szabadságvesztés végrehajtásának elévülését félbeszakítja, ha az elítélten más szabadságvesztést hajtanak végre, vagy más ügyben előzetesen fogva tartják; ezeknek a körülményeknek a megszűnéséig az elévülés nyugszik.

A szabadságvesztés kezdő és utolsó napja

61. §

(1) Az intézet a bírói értesítés kézhezvételét követően nyolc napon belül írásban értesíti az elítéltet a szabadságvesztés kezdő és utolsó napjáról, illetőleg – ha erre lehetőség van – a feltételes szabadságra bocsátás esedékességének napjáról.

(2) Az intézet az illetékes hatóságot haladéktalanul értesíti, ha azt észleli, hogy ideiglenes befogadásnak vagy a Be. XXVIII. fejezetében szabályozott valamely különleges eljárásnak, illetőleg a Be. 392. §-a (1) bekezdésének *b)* pontja szerint perújításnak van helye.

(3) Ha a szabadságvesztés kezdő és utolsó napját, valamint a feltételes szabadságra bocsátás esedékességének a napját módosítani kell, az intézet az (1) bekezdés megfelelő alkalmazásával jár el.

(4) Az intézet az elítélt kérésére betekintést enged azokba az iratokba, amelyek alapján a szabadságvesztés kezdő és utolsó napjának megállapítását elvégezte.

62. §

(1) A szabadságvesztés kezdő napja

a) az ítélet meghozatalának napján előzetes letartóztatásban lévő elítélt esetén az ítélet jogerőre emelkedését követő nap;

b) szabadlábon lévő elítélt esetén az intézetbe való befogadás napja;

c) a szabadságvesztést töltő és más ügyben ismét végrehajtandó szabadságvesztésre ítélt esetén a korábbi szabadságvesztés utolsó napját követő nap;

d) akinek a feltételes szabadságra bocsátását engedélyezték, a más ügyben kiszabott szabadságvesztés tekintetében a feltételes szabadságra bocsátás napja;

e) előzetesen letartóztatott esetén, ha más ügyben érkezik szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó bírósági értesítés, az ennek átvételét követő nap;

f) a szabadságvesztés végrehajtásának megszakítását követő nap az utóbbi szabadságvesztés tekintetében;

g) életfogytig tartó szabadságvesztés esetén, ha annak fogamatba vétele miatt határozott tartamú szabadságvesztés megszakítására kerül sor, az életfogytig tartó szabadságvesztést kiszabó ítélet jogerőre emelkedését követő nap.

(2) Ha a szabadságvesztés végrehajtásának a megkezdésére jelentkező elítéltet a végrehajtásra kijelölt intézetbe útba indítják, és az elítélt ott az előírt időben megjelenik, a szabadságvesztés kezdő napjaként az útba indítás napját, egyébként pedig a kijelölt intézetbe történő befogadás napját kell tekinteni.

(3) A szabadságvesztés utolsó napjának megállapításánál

a) az (1) bekezdés *a)* pontjában meghatározott esetben az előzetes fogvatartás első napjához,

b) az (1) bekezdés *b)-g)* pontja és a 63. § szerinti esetekben a szabadságvesztés kezdő napjához

kell hozzáadni a szabadságvesztés kitöltetlen tartamát.

(4) A szabadságvesztés kezdő és utolsó napjának megállapítására vonatkozó részletes szabályokat külön jogszabály állapítja meg.

63. §

(1) Szabadságvesztések összbüntetésbe foglalása esetén a már megállapított kezdő napot akkor kell ismételten megállapítani, ha az összbüntetésbe foglalt szabadságvesztések végrehajtása között más ügyben elrendelt előzetes letartóztatás, az összbüntetéssel nem érintett szabadságvesztés, illetve pénzbüntetés vagy közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés, továbbá elzárás került végrehajtásra.

(2) Az (1) bekezdés szerinti esetben az összbüntetésként kiszabott szabadságvesztés újabb kezdő napja

a) az előzetes letartóztatás, illetve a pénzbüntetés vagy a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés, továbbá az elzárás utolsó napját követő nap;

b) ha az összbüntetésbe foglalt szabadságvesztések között összbüntetésbe nem foglalt szabadságvesztés végrehajtására került sor, az összbüntetéssel nem érintett szabadságvesztést követően a 62. § c) vagy d) pontjára figyelemmel megállapított nap.

(3) A (2) bekezdés szerint megállapított kezdő napot megelőző, összbüntetésbe foglalt szabadságvesztés letöltött tartamát az összbüntetésbe be kell számítani.

III. Cím

Az elítélt jogai és kötelezettségei

Általános rendelkezések

64. §

(1) A szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítélt elveszti a személyi szabadságát; az állampolgári jogai és kötelességei annyiban szünetelnek, illetve korlátozottak, amennyiben erről az ítélet vagy törvény rendelkezik.

(2) Az elítélt kötelezettségeinek teljesítése, illetve jogainak gyakorlása során a szabadságvesztés büntetés céljai teljesítése érdekében köteles a az intézettel együttműködni.

Az elítélt jogai

65. §

(1) Az elítélt a jogait személyesen, törvényes képviselője, jogi képviselője, illetve meghatalmazottja útján gyakorolja. A jogokat az intézet rendjével és biztonságával összhangban kell gyakorolni.

(2) A szabadságvesztés végrehajtása alatt az elítélt jogosult

a) lelkiismereti, illetve vallási meggyőződésének szabad megválasztása keretében annak kinyilvánítására és gyakorlására; az egyház lelkészének, illetve más képviselőjének lelki gondozására, a vele történő ellenőrzés nélküli érintkezésre;

b) személyi biztonságának és személyi tulajdonához fűződő jogainak védelmére;

c) művelődéshez való jogának gyakorlására;

d) a higiéniai feltételeknek megfelelő egészséges elhelyezésre, az egészségi állapotának és a szabadságvesztés végrehajtása alatti tevékenységének megfelelő étellemezésre, egészségügyi ellátásra;

e) a munkához való jogát, illetve a foglalkozás szabad megválasztásához való jogát e törvényben meghatározottak szerint gyakorolni; munka végzésére a VIII. Cím szerint jogosult; a munka mennyiségének és minőségének megfelelő jövedelemre, egészséges és biztonságos munkakörülményekre, a rendszeresen végzett munka után – e törvényben meghatározott – fizetett szabadságra;

f) a már megállapított nyugellátásnak és baleseti nyugellátásnak a meghatalmazott személy kezéhez vagy az intézethez folyósítására, üzemi baleset esetén baleseti ellátásra és baleseti egészségügyi szolgáltatásra;

g) hozzátartozóival, valamint az általa megjelölt és az intézet által engedélyezett személyekkel való – ellenőrizhető – kapcsolattartásra, ennek keretében

ga) levelezhet; a levelek gyakorisága és terjedelme nem korlátozott; a levelezés – e törvény szerinti kivételekkel – ellenőrizhető;

gb) csomagot küldhet és fogadhat; a csomag küldése, illetve fogadása gyakorisága tekintetében a szabadságvesztés végrehajtásának fokozatainál megállapított rendelkezések (84-86. §-ok) irányadók;

gc) telefonbeszélgetést kezdeményezhet; a telefonbeszélgetés gyakorisága, valamint annak időtartama tekintetében a szabadságvesztés végrehajtásának fokozatainál megállapított rendelkezések (84-86. §-ok) irányadók;

gd) látogatót fogadhat; a látogatás gyakorisága, valamint annak időtartama tekintetében a tekintetében a szabadságvesztés végrehajtásának fokozatainál megállapított rendelkezések (84-86. §-ok) irányadók;

h) az intézetben, illetve annak felügyeleti szerveinél és a büntetés-végrehajtástól független szervhez közérdekű bejelentés, panasz, kérelem és jognyilatkozat előterjesztésére;

i) a szabadulása utáni munkába állása és letelepedése érdekében a leendő munkáltatóval, valamint az ezt segítő szervezetek megbízottjával és a pártfogó felügyelővel való érintkezésre;

j) testi és szellemi állapotának fenntartása, illetve fejlesztése érdekében

ja) naponként – a szabadságvesztés végrehajtásának fokozatainál megállapított rendelkezések szerint - szabad levegőn tartózkodásra;

jb) pihenésre, szabadidőre,

jc) önképzésre, sajtótermékek megrendelésére, az intézet művelődési és sportolási lehetőségeinek igénybevételére;

jd) tanuláshoz való jogát e törvényben meghatározottak szerint gyakorolni; általános iskolai, középfokú, valamint felsőfokú tanulmányok megkezdésére, illetve folytatására, a vizsgákra való felkészüléshez a 83. §-ban meghatározott tanulmányi és vizsgaszabadságra;

k) ha külföldi állampolgár, államának diplomáciai, illetve konzuli képviselőjéhez fordulni, annak képviselőjével kapcsolatot tartani;

l) jogszabályban meghatározottak szerint saját ruha viselésére, illetve használati tárgyak tartására;

m) a rendelkezésére álló pénzből havonta meghatározott összeget személyes szükségleteire fordítani, illetve azzal egyéb módon rendelkezni;

n) a szabadságvesztés végrehajtása során keletkezett kárának megtérítésére;

o) a közérdekű adatok megismeréséhez és terjesztéséhez való jogát – a büntetés-végrehajtás rendjét és biztonságát megtartva – gyakorolni;

p) véleményét olyan formában kinyilvánítani, amely a büntetés-végrehajtás rendjét és biztonságát nem zavarja vagy veszélyezteti; a sajtó útján való nyilatkozattételre e törvény rendelkezési szerint jogosult.

(3) A szabadságvesztés végrehajtása során az elítélt személyiségi jogainak a védelmét a büntetés-végrehajtási szervezetnek, továbbá a végrehajtásban közreműködő, illetve az azt segítő szerveknek és személyeknek is biztosítaniuk kell. Illetéktelen személy vagy szerv tudomására nem hozható a személyiségi jogok megsértésére alkalmas adat, tény vagy ismeret.

(4) Az elítélt felügyelettel, vagy anélkül meglátogathatja súlyos beteg hozzátartozóját, részt vehet a hozzátartozója temetésén. Az intézet parancsnoka elrendelheti bilincs használatát, kivételes esetben megtagadhatja a látogatás, illetőleg a temetésen való részvétel engedélyezését.

(5) Az elítélt kezdeményezheti az intézetnél, hogy a szülői felügyeleti jog gyakorlása érdekében – a kapcsolattartásra vonatkozó szabályokon kívül – a döntésre jogosult személlyel megbeszélést engedélyezzen. Az intézet a szülői felügyeleti jog kérdésében döntésre jogosult másik személyt a megbeszélés engedélyezése előtt megkeresi.

(6) Az elítélt bírósági tárgyaláson való megjelenését lehetővé kell tenni, a költségek viselése szempontjából a helyzete azonos a többi állampolgáréval.

66. §

(1) A Btk. 41. §-ának (3) bekezdése alapján a szabadságvesztés végrehajtása alatt szünetelnek az elítéltnak azok az állampolgári jogai és kötelezettségei, amelyek a büntetés céljával ellentétesek, így különösen, amelyekre a közügyektől eltiltás (Btk. 54. §) kiterjed.

(2) A szabadságvesztés végrehajtása alatt szünetelnek az elítélt azon jogai is, amelyekre a bíróság ítéletében meghatározott foglalkozástól eltiltás (Btk. 56-57. §), járművezetéstől eltiltás (Btk. 58-59. §) és kitiltás (Btk. 60. §) kiterjed.

(3) A szabadságvesztés végrehajtása alatt szünetel az elítélt joga

- a) a szabad mozgáshoz,
- b) a tartózkodási hely szabad megváltoztatásához,
- c) a gyülekezéshez,
- d) a sztrájkhoz.

Kérelem, jogorvoslat

67. §

(1) Az elítéltnak a szabadságvesztés végrehajtásával összefüggő ügyében – hivatalból vagy kérelemre – azon intézet kijelölt szervezeti egységének a vezetője dönt, ahol az elítélt a szabadságvesztés végrehajtása céljából tartózkodik. Az elítélt a végrehajtással összefüggő ügyében – a kérelem, bejelentés tárgyának megjelölése nélkül – személyes meghallgatást kérhet az intézet szervezeti egységeinek a vezetőitől vagy az intézet parancsnokától (továbbiakban: parancsnok), hozzájuk írásban közvetlenül is fordulhat.

(2) Az elítélt az (1) bekezdés szerinti döntés (intézkedés, határozat) ellen, vagy annak elmulasztása esetén panasszal fordulhat a parancsnokhoz. Ha a döntést a parancsnok, vagy jogszabályban meghatározott esetekben a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (a

továbbiakban: Országos Parancsnokság) kijelölt szervezeti egységének a vezetője hozta, a panaszt a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka (továbbiakban: országos parancsnok) bírálja el.

(3) Ha az e törvényben meghatározott esetekben az elítélt ügyében első fokon az országos parancsnok döntött, panaszt az igazságügy-miniszter bírálja el.

(4) A panaszt az elítélt a döntés közlésétől, illetve a döntés elmulasztásától számított tizenöt napon belül terjesztheti elő. Ha az elítélt a panasz megtételében akadályoztatva volt, a tizenöt napos határidőt az akadály megszűnésétől kell számítani.

68. §

(1) A kérelmet, illetve a panaszt tizenöt napon belül – ha az ügy jellege szükségessé teszi, soron kívül – kell elbírálni, e határidő indokolt esetben tizenöt nappal meghosszabbítható. A kérelem, illetve a panasz elbírálásáról, valamint a határidő meghosszabbításáról az elítéltet tájékoztatni kell.

(2) A parancsnok, illetve az országos parancsnok döntése – ha jogszabály kivételt nem tesz – végrehajtható.

(3) Érdemi vizsgálat nélkül el lehet utasítani az ugyanazon ügyben, három hónapon belül, ismételten előterjesztett kérelmet, illetve panaszt, ha az új tény, adatot nem tartalmaz. Ez a rendelkezés nem alkalmazható az elítélt egészségi állapotának kivizsgálására, gyermekének nevelésére, elhelyezésére irányuló megismételt kérelem, illetve panasz esetében.

69. §

(1) Az elítélt a szabadságvesztés végrehajtásával kapcsolatos ügyében – a 67-68. §-okban foglalt jogorvoslati lehetőségek mellett – közvetlenül fordulhat

a) a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét ellátó ügyészhez, kérheti az ügyész általi meghallgatását;

b) a végrehajtás alatt gyakorolható állampolgári jogainak a sérelme esetén az állampolgári jogok országgyűlési biztosához, illetve a nemzeti és etnikai kisebbségi jogok országgyűlési biztosához;

c) személyes, illetve különleges adatainak kezelésével vagy a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jogainak gyakorlásával összefüggő jogsérelem esetén az adatvédelmi biztoshoz.

(2) Az elítélt kérelemmel, illetve panasszal fordulhat a külön jogszabályokban meghatározott nemzetközi szervezetekhez.

70. §

(1) Az elítélt jogorvoslati jogának az érvényesüléséről az intézet gondoskodik.

(2) A jogorvoslati jog érvényesítésével kapcsolatos iratokat a címzettnek haladéktalanul továbbítani kell. A panaszokat, kérelmeket, bejelentéseket és a döntéseket az intézet köteles nyilvántartani.

(3) A 67-69. §-okban foglaltak nem érintik az elítélt azon jogait (keresetindítás, feljelentés, jognyilatkozat megtétele, közérdekű bejelentés), amelyek a szabadságvesztés végrehajtásától függetlenül megilletik.

Az elítélt vallásgyakorlása

71. §

(1) Az intézetben minden elítélt számára lehetővé kell tenni, hogy az egyház lelkészének, illetőleg más képviselőjének (a továbbiakban együtt: lelkész) gondozásában részesülhessen.

(2) Az elítélt istentiszteleten és más csoportos vallási rendezvényen részt vehet, részvétele csak akkor korlátozható, ha az az intézet rendjét és biztonságát veszélyezteti. Az elítélt eltiltható az istentiszteleten, vagy más csoportos vallási rendezvényen való részvételtől, ha biztonsági elkülönítés, vagy magánelzárás fenyítés hatálya alatt áll. A lelkésszel való ellenőrzés nélküli találkozás lehetősége azonban ez esetben sem tagadható meg.

(3) Az elítélt számára lehetővé kell tenni, hogy – a végrehajtás rendjét megtartva – vallásának szokásaiban, törvényeiben biztosított jogait gyakorolhassa, kötelezettségeit teljesíthesse.

(4) Az intézet köteles elősegíteni az egyház szociális, gondozói tevékenységét, az elítéltnak a szabadulásra való felkészítéséhez nyújtott szolgálatait.

Nyilatkozattétel a sajtó útján

72. §

(1) Az elítélt sajtó útján történő nyilatkozattétele a nemzetbiztonság védelme, bűncselekmény elkövetésének megakadályozása, államtitok közlésének megakadályozása, valamint az intézet rendje és biztonsága érdekében korlátozható.

(2) Az elítélt nyilatkozattételét tartalmazó írás, kép-, hangfelvétel (a továbbiakban: közlésre szánt anyag) közzétételéhez az országos parancsnok engedélye szükséges. A parancsnok az engedély megadásáról vagy megtagadásáról három napon belül dönt, e határidő lejártával az engedélyt megadottnak kell tekinteni. Az engedély akkor tagadható meg, ha az az (1) bekezdésben meghatározott érdekek valamelyikét sértené, vagy veszélyeztetné. A megtagadásról indokolt írásbeli határozatot kell hozni. Ha a parancsnok az engedélyt megtagadja, a közlésre szánt anyagot vissza kell tartani.

(3) A közzététel megtagadásáról szóló határozat ellen az elítélt, vagy a sajtó képviselője a kézhezvételtől számított három napon belül a Fővárosi Bírósághoz fordulhat.

(4) A Fővárosi Bíróság a kérelem beérkezésétől számított három napon belül, polgári nemperes eljárásban, szükség esetén a felek meghallgatása után határoz; a parancsnok döntését helyben hagyja, vagy az engedélyt pótolja. Az eljárás költségmentes. A bíróság határozata ellen nincs helye jogorvoslatnak.

*Az elítélt kötelezettségei***73. §**

(1) A szabadságvesztés büntetés végrehajtása alatt az elítélt köteles – különösen –

- a) a szabadságvesztést a büntetés-végrehajtási szervezet által meghatározott helyen tölteni;
- b) a büntetés-végrehajtás rendjét, az intézet házirendjét, biztonsági és higiéniai követelményeit megtartani, a kapott utasításokat végrehajtani;
- c) a kijelölt munkát szakismereteinek és a képességeinek megfelelően, fegyelmezetten, a munkahelyi és munkaköri szabályok szerint elvégezni, a munkavégzéssel és környezetvédelemmel kapcsolatos előírásokat megtartani;
- d) az intézet tisztántartását és ellátását szolgáló munkában díjazás nélkül részt venni;
- e) alávetni magát a szükséges orvosi vizsgálatnak és gyógykezelésnek, valamint ehhez vizsgálati anyagot szolgáltatni; a műtétre az egészségügyi jogszabályok az irányadók;
- f) vizsgálati anyagot szolgáltatni az alkohol, illetve kábítószer fogyasztás ellenőrzéséhez;
- g) az általa okozott kárt megtéríteni;
- h) előírt formaruhát és egyéb ruházatot viselni;
- i) a tartására fordított költséghez hozzájárulni, kivéve, ha önhibáján kívüli okból nem dolgozik, és nem részesül nyugellátásban vagy baleseti nyugellátásában.

(2) A szabadságvesztés büntetés végrehajtása alatt az elítélt köteles túrni – különösen –

- a) a más nemű és más végrehajtási fokozatú elítéltektől való elkülönítést, az életkori, kriminológiai, biztonsági, foglalkoztatási és egészségügyi szempontok szerinti csoportba sorolását;
- b) hogy vele szemben – a büntetés-végrehajtás rendjét és biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmény, illetőleg bűncselekmény megelőzése és megakadályozása érdekében – biztonsági intézkedéseket, illetve kényszerítő eszközöket alkalmazzanak;
- c) magánál tartható tárgyak korlátozását;
- d) személyes tárgyainak átvizsgálását;
- e) – az e törvény szerinti kivételekkel – kapcsolattartásának ellenőrzését;
- f) személyes adatainak kezelését;
- g) életrendjének, intézeten belüli mozgásának meghatározását, illetőleg korlátozását.

74. §

(1) Az elítélt keresményének és letétben levő pénzének a külön jogszabályban meghatározott részét a szabadulása idejére tartalékolni kell.

(2) Nem terheli az elítéltet

- a) az intézetbe szállítás;
- b) a büntető ügyben való előállítás;
- c) a kényszergyógyítás;
- d) a közgyógyellátási listán szereplő gyógyszerek,
- e) a kábítószer prevenciók tevékenység

költsége.

(3) Annak az összegnek a megállapításáról, amellyel az elítélt köteles a tartásra fordított költségekhez hozzájárulni, külön jogszabály rendelkezik.

75. §

(1) Az elítélt önkéntes vállalása alapján – a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának rendjére vonatkozó rendelkezések szerint, a differenciált progresszív büntetés-végrehajtási rendszer részeként – oktatási, képzési, valamint személyes fejlődését biztosító programokon vehet részt.

(2) Az (1) bekezdés szerinti programokon való részvételt az elítélt – döntésétől függően, a program lejártát megelőzően is – abbahagyhatja.

76. §

A külön jogszabályok által meghatározott katasztrófahelyzet esetén

a) az elítélt joga és kötelezettsége közreműködni a katasztrófahelyzet elhárításához szükséges tevékenységben;

b) az elítéltet megillető, e törvényben meghatározott jogok a katasztrófahelyzet elhárításához szükséges mértékben korlátozhatók;

c) az elítéltet a külön jogszabályok szerinti polgári védelmi kötelezettség terheli, illetve ideiglenes polgári védelmi szolgálatra beosztható;

d) az elítélt az elhelyezésére szolgáló intézet (intézmény) közvetlen veszélyeztetettsége, vagy használhatatlanná válása esetén más intézetbe (intézménybe) átszállítható.

IV. cím

A szabadságvesztés végrehajtásának rendje

Általános rendelkezések

77. §

(1) A szabadságvesztést a büntetés-végrehajtási szervezet hajtja végre.

(2) A szabadságvesztést a bíróság által meghatározott fokozatban – fegyházban, börtönben vagy fogházban – és a büntetés-végrehajtási szervezet által kijelölt, lehetőleg az elítélt lakóhelyéhez legközelebb eső intézetben kell végrehajtani.

(3) A szabadságvesztés végrehajtásának részletes rendjét – e törvény, valamint a szabadságvesztés rendjét szabályozó egyéb jogszabályok alapján – az intézet házirendje határozza meg. Az intézet házirendjét a parancsnok határozza meg.

78. §

(1) A szabadságvesztés végrehajtása során a nőket a férfiaktól, a fiatalkorúakat a felnőtt korúaktól el kell különíteni.

(2) Az elítélteket egyedül, ha azonban ennek feltételei hiányoznak, közösen kell elhelyezni.

(3) A zárkában (lakóhelyiségben) elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy személyenként lehetőség szerint legalább tíz köbméter légtér és négy négyzetméter mozgástér jusson.

79. §

(1) A szabadságvesztés végrehajtása során biztosítani kell az elítélt

- a) őrzését, felügyeletét és ellenőrzését;
- b) elhelyezését, ételmezését, ruházatát és egészségügyi ellátását;
- c) személyisége fejlesztéséhez és oktatásához szükséges feltételeket;
- d) jogainak e törvény szerinti gyakorlását;
- e) foglalkoztatásához szükséges feltételeket.

(2) A szabadságvesztés végrehajtása alatt az egyes fokozatokban eltérő az elítélt

- a) elkülönítése a külvilágtól;
- b) őrzése, felügyelete és ellenőrzése;
- c) intézeten belüli mozgása;
- d) életrendje;
- e) személyes szükségleteire fordítható összeg;
- f) részvétele a 75. § szerinti programokban;
- g) részvétele az elítéltek öntevékeny szervezeteiben.

(3) A differenciált progresszív végrehajtási rendszer alapján a (2) bekezdés a)-g) pontok szerinti egyes feltételek – a 84-86. §-ok rendelkezései alapján – a szabadságvesztés végrehajtásának egyes fokozataiban megegyezhetnek.

80. §

(1) Az őrzés, a felügyelet és az ellenőrzés során – biztonsági berendezések és biztonság-technikai eszközök, valamint szükség esetén biztonsági intézkedések és kényszerítő eszközök alkalmazásával – biztosítani kell az elítélt meghatározott helyen való tartózkodását, életének, testi épségének megóvását, tevékenységének irányítását, illetve figyelemmel kísérését.

(2) Az őrzés fegyverrel és más kényszerítő eszközökkel felszerelve végrehajtott tevékenység, amely az intézet és az ahhoz tartozó létesítmények, eszközök, illetve területek védelmére is irányul.

(3) A felügyelet az elítélt tevékenységének folyamatos – közvetlen vagy közvetett – irányítása, amelyet a büntetés-végrehajtási szervezet tagja fegyver nélkül, a szükséges kényszerítő eszközökkel felszerelve lát el.

(4) Az ellenőrzés az elítélt tevékenységének időszakos figyelemmel kísérése, amelyet a büntetés-végrehajtási szervezet tagja fegyver nélkül, szükség szerint kényszerítő eszközökkel felszerelve lát el.

81. §

(1) A szabadságvesztés céljának elérése érdekében elő kell segíteni, hogy az elítélt

- a) bűncselekményének társadalomra veszélyességét felismerje, annak következményeit lehetőség szerint enyhítse;
- b) fenntartsa, illetve fejlessze testi és szellemi állapotát, önbecsülését, felelősségérzetét;
- c) képes legyen alkalmazkodni a társadalmi elvárásokhoz, követelményekhez;
- d) felkészüljön a szabadulása utáni életre, a társadalomba történő beilleszkedésre.

(2) Az elítélttel együttműködve, a szabadulásáig terjedő időszakra meg kell tervezni tevékenységének és életének alakulását, ennek során ösztönözni kell arra, hogy fejlődése érdekében kötelezettségeket vállaljon, és azokat teljesítse.

(3) Az elítéltek részére – személyiségük fejlesztése érdekében – egyéni és csoportos foglalkozásokat, valamint különféle – intézeten belüli, illetve intézeten kívüli – programokat kell szervezni, illetve biztosítani. A programokon való részvétel lehetőségét az intézet az 59. § szerinti biztonsági értékelés során, illetőleg alkalmanként állapítja meg.

(4) A foglalkozások és programok keretében az elítélt részére biztosítani kell különösen

- a) az alapfokú iskolai oktatást;
- b) a művelődési, a szabadidő és sport lehetőséget;
- c) a személyiségfejlesztő, gyógyító és rehabilitációs lehetőségeket;
- d) a szabadulás utáni életre felkészítő programokban való részvétel lehetőségét;
- e) a családi kapcsolatok fenntartására, helyreállítására irányuló programokban való részvétel lehetőségét.

(5) A programlehetőségek, az ehhez szükséges belső és külső források biztosítása a büntetés-végrehajtási szervezet feladata. E tevékenységekbe különféle szervezetek (börtönmissziók, karitatív szervek, közművelődési, oktatási, sport szervezetek, alapítványok, stb.), a környező lakosság és magánszemélyek bevonhatók.

82. §

(1) Az elítélttel való egyéni foglalkozást szociális gondozására, képzésére, művelődésére, személyiségének formálására irányuló, azt ösztönző, mindezzel a társadalomba történő beilleszkedést segítő tevékenységként kell végezni.

(2) Az elítélt részére engedélyezni kell az önképzést. Az elítélt részt vehet a személyiségfejlesztő, gyógyító vagy rehabilitációs programokon, engedélyezhető, hogy az elítélt az intézeten kívüli szakemberek ilyen jellegű szolgáltatásait igénybe vehesse.

(3) Az intézetben a szabadidő, a sport, a kulturális és közművelődési programok szervezésére az elítéltek öntevékeny szervezetei működhetnek. Az öntevékeny szervezetek elítélt szervezői, illetve vezetői más elítéltek felé utasítás adási joggal nem rendelkezhetnek.

(4) Az elítéltet támogatni kell abban, hogy családi és egyéb kedvező kapcsolatait fenntartsa és ápolja, a lehetőséghez képest segíteni kell családi kapcsolatainak helyreállítását.

83. §

(1) Az elítélt – az érintet oktatási intézmény engedélyével – középfokú, illetve felsőfokú tanulmányokat folytathat.

(2) Az intézet parancsnoka engedélyezheti, hogy az elítélt az intézeten kívül is folytathassa tanulmányait, és részt vehessen a vizsgákon. Az intézeten kívül folytatott tanulmányok ideje a szabadságvesztésbe beszámít.

(3) Az elítélt a vizsgára felkészüléshez a munka alól – az e törvényben meghatározott időre – felmenthető.

A szabadságvesztés végrehajtásának fokozatai

84. §

(1) A fegyház a Btk. 42. §-ában meghatározott bűncselekmények miatt kiszabott szabadságvesztés végrehajtási módja.

(2) A fegyházban az elítélt

a) életrendje részleteiben is meghatározott, a büntetés-végrehajtási szervezet állandó irányítása és ellenőrzése alatt áll;

b) az intézeten belül

ba) csak engedéllyel és felügyelet mellett, vagy

bb) felügyelet mellett, vagy

bc) felügyelet mellett, míg a kijelölt körleten ellenőrzéssel

mozoghat;

c) fogvatartását őrzéssel és felügyelettel kell, kivételesen ellenőrzéssel lehet biztosítani;

d) zárkája ajtaját éjszaka zárva kell tartani, nappal engedélyezhető az időszakos nyitva tartás;

e) az intézeten belül felügyelettel, intézeten kívül őrzéssel dolgozhat;

f) részére az intézet által meghatározott gyakorisággal és időtartamban engedélyezhető, hogy részt vegyen az elítéltek öntevékeny szervezeteiben, az elítéltek csoportos szabadidő eltöltésében, illetve az intézet által szervezett, intézeten belüli programokon;

ga) csak az intézet által biztosított formaruhát, vagy

gb) engedéllyel saját fehérneműjét és lábbelijét

viselheti;

h) magánál tartható tárgyainak köre korlátozható, azonban

ha) a korlátozás a könyvtári- és tankönyvekre, tanszerekre, valamint az engedélyezett kegytárgyakra nem terjedhet ki, illetve

hb) részére engedélyezhető, hogy saját televízió és rádió készüléket, hangszert tartson magánál;

i) csomagot legalább havonta, legfeljebb háromhetente kaphat, illetve küldhet;

j) telefonbeszélgetés kezdeményezésére

ja) kéthetente, legrövidebb öt, leghosszabb tíz perc, vagy

jb) hetente, legrövidebb öt, leghosszabb tíz perc

időtartamban jogosult;

k) látogató fogadására

ka) kéthavonta, vagy

kb) havonta,

jogosult; a látogatás időtartama alkalmanként legalább harminc perc, legfeljebb egy, illetve két óra;

l) részére évente legalább egy, legfeljebb két alkalommal engedélyezhető a közvetlen ellenőrzés nélküli családi látogatás;

m) rövid tartamú eltávozása engedélyezhető, ha a szabadságvesztés büntetés legalább egyharmad részét kitöltötte; a rövid tartamú eltávozás tartama évente legfeljebb öt nap;

n) részére évi négy alkalommal kimaradás engedélyezhető, ha a szabadságvesztés büntetés legalább egyharmad részét kitöltötte.

(3) Ha az elítélt a fegyházban végrehajtandó szabadságvesztés egyharmadát, de legalább egy évet kitöltött, kivételesen engedélyezhető, hogy az intézetben vagy annak meghatározott részén belül felügyelet nélkül, ellenőrzés mellett közlekedjen, és az intézeten kívüli munkában részt vegyen.

85. §

(1) A börtön a Btk. 43. §-ában meghatározott bűncselekmények miatt kiszabott szabadságvesztés végrehajtási módja.

(2) A börtönben az elítélt

a) életrendje

aa) részleteiben is meghatározott, a büntetés-végrehajtási szervezet állandó irányítása és ellenőrzése alatt áll, vagy

ab) meghatározott, a büntetés-végrehajtási szervezet irányítása és ellenőrzése alatt áll;

b) az intézeten belül

ba) csak engedéllyel és felügyelet mellett, vagy

bb) felügyelet mellett, vagy

bc) felügyelet mellett, míg az intézet kijelölt területén ellenőrzéssel, vagy

bd) felügyelet mellett, az intézet meghatározott területén ellenőrzéssel, illetve meghatározott szervezett programokon szabadon mozoghat;

c) fogvatartását őrzéssel, felügyelettel és ellenőrzéssel kell biztosítani;

d) zárkája, vagy lakóhelyisége ajtaját

da) éjszaka zárva kell tartani, nappal engedélyezhető az időszakos nyitva tartás, vagy

db) nappal nyitva tartható;

ea) intézeten belül felügyelettel, intézeten kívül őrzéssel dolgozhat; vagy

eb) intézeten belül ellenőrzéssel, intézeten kívüli felügyelettel dolgozhat;

f) rendszeresen részt vehet az elítéltek öntevékeny szervezeteiben és csoportos szabadidő eltöltésében, illetve – ellenőrzéssel, vagy felügyelettel – az intézet által szervezett, intéze-

ten belüli, illetve intézeten kívüli programokon, kivéve, ha az intézet azt megtagadja, vagy korlátozza;

- ga)* saját fehérneműjét, lábbelijét és sportruházatát, vagy
- gb)* saját fehérneműjét és lábbelijét, vagy
- gc)* csak az intézet által biztosított formaruhát

viselheti;

h) részére a 84. § (2) bekezdésének *hb)* pontján túl engedélyezhető számítástechnikai eszköz és elektronikus játék tartása;

- i)* csomagot
- ia)* legalább havonta, legfeljebb háromhetente, vagy
- ib)* legalább háromhetente, legfeljebb kéthetente kaphat, illetve küldhet;
- j)* telefonbeszélgetés kezdeményezésére
- ja)* kéthetente, legrövidebb öt, leghosszabb tíz perc, vagy
- jb)* hetente, legrövidebb öt leghosszabb tíz perc, vagy
- jc)* hetente, legrövidebb tíz, leghosszabb tizenöt perc, vagy
- jd)* hetente kétszer legrövidebb tíz, leghosszabb tizenöt perc

időtartamban jogosult;

- k)* látogató fogadására
- ka)* havonta, vagy
- kb)* kivételesen kéthavonta

jogosult; a látogatás időtartama alkalmanként legalább harminc, legfeljebb két óra, illetve három óra;

l) részére évente legalább egy, legfeljebb négy alkalommal engedélyezhető a közvetlen ellenőrzés nélküli családi látogatás;

m) rövid tartamú eltávozása engedélyezhető, ha a szabadságvesztés büntetésből legalább hat hónapot kitöltött; a rövid tartamú eltávozás tartama évente legfeljebb tíz nap;

n) részére legfeljebb évi tíz alkalommal kimaradás engedélyezhető, ha a szabadságvesztés büntetésből legalább hat hónapot kitöltött.

86. §

(1) A fogház Btk. 44. §-ában meghatározott enyhébb bűncselekmények miatt kiszabott szabadságvesztés végrehajtási módja.

(2) A fogházban az elítélt

a) életrendje

aa) – ha szükséges – meghatározott, a büntetés-végrehajtási szervezet irányítása és ellenőrzése alatt áll,

ab) részben meghatározott, szabad idejét a belátása szerint használhatja fel;

b) az intézeten belül

ba) kijelölt területen ellenőrzéssel, egyébként szabadon, vagy

bc) felügyelet mellett, míg a kijelölt területen ellenőrzéssel járhat;

c) fogvatartását felügyelettel és ellenőrzéssel kell biztosítani;

d) zárkája, vagy lakóhelyiségének ajtaját

da) nappal nyitva kell tartani, vagy

db) nappal nyitva lehet tartani;

ea) intézetben belül és intézetben kívül ellenőrzéssel dolgozhat; csoportos munkáltatás esetén – kivételesen, meghatározott időtartamra – az országos parancsnok szálláshelyét az intézetben kívül is kijelölheti, vagy

eb) intézetben belül ellenőrzéssel, intézetben kívüli felügyelettel dolgozhat;

f) rendszeresen részt vehet az elítéltek öntevékeny szervezeteiben és csoportos szabadidő eltöltésében, illetve – ha szükséges ellenőrzéssel – az intézet által szervezett, intézetben kívüli programokon;

g) az intézetben belül saját fehérneműjét, lábbelijét, sportruházatát, az intézetben kívüli programokon saját ruháját viselheti;

h) magánál tartható tárgyainak köre kizárólag az intézet, illetve az elítélt élete, testi ép-sége, egészsége biztonságának fenntartása érdekében korlátozható;

i) csomagot

ia) legalább kéthetente, legfeljebb hetente küldhet, illetve kaphat, vagy

ib) legalább kéthetente, legfeljebb háromhetente

küldhet, illetve fogadhat;

j) telefonbeszélgetés kezdeményezésére

ja) hetente kétszer legrövidebb tizenöt, leghosszabb húsz perc, vagy

jb) hetente, legrövidebb tíz, leghosszabb tizenöt perc, vagy

jc) hetente, legrövidebb öt, leghosszabb tíz perc

időtartamban jogosult;

k) látogató fogadására

ka) hetente, vagy

kb) kéthetente, vagy

kc) kivételesen havonta,

jogosult; a látogatás időtartama alkalmanként legalább harminc perc, legfeljebb két óra, illetve három óra;

l) rövid tartamú eltávoztása engedélyezhető, ha a szabadságvesztés büntetésből legalább három hónapot kitöltötte; a rövid tartamú eltávoztás tartama évente legfeljebb tizenöt nap;

m) részére kimaradás – az intézet döntésétől függően – engedélyezhető, ha a szabadságvesztés büntetésből legalább három hónapot kitöltött.

A besorolási eljárás

87. §

(1) Az intézet az elítélt biztonsági értékelése (59. §) során állapítja meg, hogy az elítélt a bíróság jogerős ítéletében a Btk. 42-44. §-ai szerint megállapított szabadságvesztési fokozatok alapján a 84-86. §-ok szerinti jogok milyen módon való gyakorlására jogosult.

(2) Az elítélt biztonsági értékelését rendszeresen, de fegyház fokozat esetén legalább hathavonta, börtön, illetve fogház fokozat esetén legalább évente felül kell vizsgálni. Az értékelés során – az 59. § (4) bekezdésében meghatározottak mellett – különösen az elítélt magatartását, az intézet által szervezett programokon nyújtott teljesítményét, valamint az intézettel való együttműködési készségét kell figyelembe venni.

(3) Az elítélt évente egy alkalommal kérheti biztonsági értékelésének soron kívüli felülvizsgálatát, amelyet harminc napon belül el kell végezni.

(4) A biztonsági értékelés eredményéről az elítéltet tájékoztatni kell.

88. §

(1) Ha az elítélttel ellen újabb büntetőeljárás van folyamatban, az intézet köteles végrehajtani az eljáró ügyész, illetve a bíróság rendelkezéseit

- a) az ugyanabban az eljárásban letartóztatottaktól való elkülönítéséről;
- b) levelezése, telefonálása és látogatása ellenőrzéséről;
- c) levelezésének, telefonbeszélgetésének, a látogató fogadásának és a csomagküldemény korlátozásáról.

(2) Ha az elítélt ellen újabb büntetőeljárás van folyamatban, a védővel való kapcsolat-tartásra, az előzetes letartóztatásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

*Az átmeneti csoport***89. §**

(1) Azt az elítéltet, aki büntetését fegyház vagy börtön fokozatban tölti és a szabadságvesztésből legalább öt évet kitöltött, a társadalomba való beilleszkedés elősegítése érdekében, a várható szabadulása előtt legfeljebb két évvel átmeneti csoportba lehet helyezni, ha az 59. § szerinti értékelés alapján várható, hogy a végrehajtási szabályok enyhítése megfelelő intézkedés az elítélt társadalomba való visszailleszkedésének elősegítésére.

(2) Az átmeneti csoportban az elítéltre irányadó büntetés-végrehajtási szabályok enyhíthetők. Így különösen az elítélt

- a) intézetből való eltávozása engedélyezhető huszonnégy órát meg nem haladó időre; a rövid tartamú eltávozás időtartama egy évben legfeljebb tizenöt nap;
- b) közvetlen ellenőrzés nélküli családi látogatásra fegyházban legalább négy alkalommal évente, míg börtönben havonta jogosult,
- c) életrendjének meghatározottsága csökkenthető,
- d) az intézet kijelölt területén szabadon mozoghat,
- e) a pártfogó felügyelővel rendszeresen érintkezhet.

(3) Az átmeneti csoportba helyezés megszüntethető, ha az elítélt a büntetés-végrehajtás rendjét súlyosan megsérti, illetőleg ha az elítélttel szemben újabb szabadságvesztés büntetést kell végrehajtani, és végrehajtandó szabadságvesztés tartama a két évet meghaladja.

*Az elítélt kiadása***90. §**

(1) A nyomozó hatóság részére az elítéltet – az illetékes ügyész, vagy a nyomozó hatóságnak az illetékes ügyész engedélyét is tartalmazó írásbeli megkeresésre – harminc napig terjedő időre a parancsnok adja ki a nyomozati cselekmények lefolytatása, továbbá a bűnügyi nyilvántartásról és a hatósági erkölcsi bizonyítványról szóló törvényben meghatározott bűnügyi nyilvántartási adat mintavétele céljából. A kiadás idejét az ügyész legfeljebb harminc nappal meghosszabbíthatja.

(2) A kiadás nem teljesíthető, ha a kért időtartam alatt

- a) az elítélt szabadulása esedékes;
- b) az elítéltet a bíróság idézésére elő kell állítani;
- c) a kiadást – orvosi vélemény szerint – az elítélt egészségi állapota nem teszi lehetővé.

(3) Ha a kiadás nem teljesíthető, erről az intézet a nyomozó hatóságot haladéktalanul tájékoztatja.

(4) Az elítélt törvényes jogait a kiadás ideje alatt is biztosítani kell. A kiadás időtartama a szabadságvesztés idejébe beszámít.

A szabadságvesztés félbeszakítása

91. §

(1) A szabadságvesztés végrehajtása fontos okból – közérdekből, illetőleg az elítélt személyi, családi körülményei, egészségi állapota miatt – félbeszakítható. A szabadságvesztés félbeszakítását

- a) egy évben tíz napig terjedő időtartamra a parancsnok;
- b) egy évben tíz naptól három hónapig, öt évet meghaladó szabadságvesztés esetén harminc napig terjedő időtartamra az országos parancsnok;
- c) a b) pontban meghatározottnál hosszabb időre az igazságügy-miniszter engedélyezheti.

(2) Csak kivételesen engedélyezhető a szabadságvesztés félbeszakítása – a terhes és a súlyos beteg kivételével –, ha az elítélt ellen szabadságvesztéssel büntetendő bűncselekmény miatt újabb büntetőeljárás van folyamatban. Ebben az esetben az eljárás szakaszától függően az ügyész, vagy a bíróság véleményét be kell szerezni.

(3) A félbeszakítás tartama, valamint az engedély nélkül az intézeten kívül töltött idő a szabadságvesztés tartamába nem számít be.

92. §

(1) A szabadságvesztés félbeszakítását az engedélyező megszünteti, ha a tudomására jut, hogy

- a) az elítélttel szemben a félbeszakítás tartama alatt elkövetett bűncselekmény miatt büntetőeljárás indult, vagy újabb szabadságvesztés végrehajtásáról érkezik értesítés;
- b) az elítéltet más ügyben előzetes letartóztatásba helyezték;
- c) a félbeszakítás indoka az engedélyezett határidő letelte előtt megszűnt.

(2) A félbeszakítás megszüntetéséről az elítéltet írásban haladéktalanul tájékoztatni kell, és fel kell hívni, hogy a megadott időpontban szabadságvesztést végrehajtó intézetben jelentkezzen.

Az elítéltek anyagi ellátása

93. §

(1) Az elítélt részére az általuk végzett munka jellegének, az egészségi állapotuknak és az életkoruknak megfelelően kialakított normák alapján, legalább napi háromszori étkezést – ebből legalább egy alkalommal meleg ételt – kell biztosítani.

(2) Rendkívüli esemény idején – legfeljebb három napig – az elítéltek kizárólag hideg étellel is elláthatók, az átszállításra, illetve az előállításra kerülő elítélt részére csomagolt hideg ételmet kell adni. A hideg étel elfogyasztásához szükséges eszközöket az intézet biztosítja.

(3) Az elítéltet az évszaknak megfelelő formaruhával, alsóruhával és lábbelivel kell ellátni. A formaruha nem lehet megalázó vagy lealacsonyító jellegű.

(4) A munka végzéséhez az elítéltnak munkaruhát, külön jogszabály szerint védőruhát és védőfelszerelést kell biztosítani.

(5) Ha az intézet ideiglenesen nem tud formaruhát biztosítani, ennek idejére az elítélt a saját ruháját viselheti.

Az elítélt jutalmazása

94. §

(1) A 76. § szerinti katasztrófa helyzetben tanúsított kiemelkedő teljesítményéért, élet vagy jelentős anyagi érték megmentéséért vagy súlyos veszély elhárításáért jutalomban részesíthető.

(2) A jutalmak:

- a) annak engedélyezése, hogy az elítélt soron kívül csomagot kapjon;
- b) látogató fogadása soron kívül, a látogatási idő meghosszabbítása;
- c) a fenyítés, illetve annak ki nem töltött része felfüggesztése;
- d) a fenyítés elengedése;
- e) a végrehajtott fenyítés nyilvántartásának törlése;
- f) rövid tartamú eltávozás engedélyezése, a 84-86. §-okban meghatározott rövid tartamú eltávozáson kívül,
- g) kimaradás engedélyezése, a 84-86. §-okban meghatározott kimaradáson kívül;
- h) közvetlen ellenőrzés nélküli családi látogatás engedélyezése, a 84-86. §-okban meghatározott közvetlen ellenőrzés nélküli családi látogatáson kívül.

(3) A jutalmazás részletes szabályairól külön jogszabály rendelkezik.

Az elítélt fenyítése

95. §

(1) A büntetés-végrehajtás rendjét vétkesen megsértő elítélttel szemben – magatartásának irányítása, valamint a büntetés-végrehajtás rendjének biztosítása érdekében – a következő fenytések alkalmazhatók:

- a) feddés;
- b) a magánál tartható tárgyak körének – a 84. § (2) bekezdése h) pontjában meghatározott – korlátozása, amely legalább egy, legfeljebb hat hónapig tarthat;
- c) az intézet által szervezett rendezvényektől, szabadidős- és sportprogramokon való részvételtől eltiltás, amely meghatározott alkalmakra, avagy időtartamra vonatkozhat;
- d) személyes szükségletekre fordítható összeg csökkentése, legfeljebb három hónap időtartamra, legfeljebb havi ötven százalékkal;
- e) magánelzárás.

(2) A b)-d) pont szerinti fenytések egyszerre is alkalmazhatók.

96. §

(1) A fenytés kiszabásakor figyelemmel kell lenni a fegyelemsértés súlyára és az elítélt addigi magatartására, valamint az intézet rendjének és biztonságának fenntartására.

(2) A fenytés nem lehet megszégyenítő, megalázó. Nem alkalmazható testi fenytés-ként, az ellátás megvonása vagy csökkentése. Kollektív fenytés nem alkalmazható, ha a fegyelemsértést csoportosan követék el; az abban részt vevők csak egyénileg fenytíhetők.

(3) Ha a fegyelemsértés szabálysértést is megvalósít, azt fegyelmi vétségként kell elbírálni. Ha a fegyelemsértés bűncselekményt is megvalósít, a fegyelmi eljárás megindítása mellett feljelentést kell tenni.

(4) A fenytést fegyelmi eljárás során lehet kiszabni, amelynek rendjét külön jogszabály határozza meg.

97. §

(1) Nem indítható fegyelmi eljárás, ha

- a) a fegyelmi vétség elkövetése óta hat hónap;
- b) a fegyelmi jogkör gyakorlójának a fegyelmi vétség elkövetéséről és az elkövető személyéről való tudomásszerzésétől kezdve harminc nap

eltelt. E rendelkezések nem alkalmazhatók, ha az elítélt fegyelmi vétsége egyben bűncselekményt is megvalósít.

(2) Az elítélt a fegyelmi eljárásban jogi képviselőt bízhat meg. Jogi képviselőként ügyvéd járhat el.

(3) Az elítélt az első fokú fegyelmi határozat ellen a 67. § szerint panasszal élhet.

(4) A fegyelmi fenytés – a jogellenes távollét esetét kivéve – nem hajtható végre, ha a fenytés jogerős kiszabásától számítva hat hónap már eltelt.

98. §

(1) A magánelzárás fegyházban harminc, börtönben húsz, fogházban tíz napig terjedhet.

(2) Magánelzárás nem alkalmazható terhes nővel és gyermekes anyával (XIV. Cím) szemben.

(3) A magánelzárás végrehajtása alatt az elítélt

- a) állandó felügyelet alatt áll;
- b) az intézet területén csak engedéllyel és felügyelettel mozoghat, zárkáját zárva kell tartani;
- c) az intézeten kívül nem végezhet munkát; engedélyezhető, hogy az intézet területén dolgozzék és meghatározott foglalkozásokon vegyen részt;
- d) nem küldhet és nem kaphat csomagot;
- e) rendkívüli esetet kivéve nem telefonálhat,
- f) nem fogadhat látogatót, kivéve a lelkészt, a külföldi állampolgár elítélt állama diplomáciai, illetve konzuli képviselőjét, valamint a szabadulás előkészítése érdekében a leendő munkáltatóját, a pártfogó felügyelőt és a karitatív szervezet megbízottját;
- g) a személyes szükségleteire nem vásárolhat;
- h) nem veheti igénybe az intézet művelődési és sportolási lehetőségeit, sajtóterméket nem olvashat, az elítéltek öntevékeny szervezeteiben nem vehet részt;
- i) saját ruhát nem viselhet;
- j) istentiszteleten, vagy csoportos vallási rendezvényeken nem vehet részt, azonban a lelkésszel való ellenőrzés nélküli találkozás lehetősége nem tagadható meg;
- k) magánál tartható tárgyak köre és mennyisége – a 84. § (2) bekezdésének h) pontja szerinti rendelkezést figyelembe véve – korlátozható.

(4) Az elítélt a magánelzárás végrehajtása alatt is érintkezhet a védővel, az intézet parancsnokának engedélyével, felügyelettel meglátogathatja a súlyos beteg hozzátartozóját, részt vehet a hozzátartozója temetésén.

(5) A magánelzárás végrehajtása folytán elmaradt látogatást, csomagküldeményt és az elítélt személyes szükségleteire szolgáló vásárlást a magánelzárás végrehajtása után engedélyezni kell.

(6) Ha az orvos az elítélt egészségi állapota miatt a magánelzárás végrehajtásának folytatását nem javasolja, a magánelzárás végrehajtását félbe kell szakítani.

99. §

A parancsnok magánelzárást kiszabó határozata ellen az elítélt a büntetés-végrehajtási bíróhoz fellebbezéssel élhet. A fellebbezésnek a magánelzárás végrehajtására halasztó hatálya van.

V. cím

Az elítélt kapcsolattartására vonatkozó rendelkezések

100. §

Az elítélt kapcsolattartásának formái:

- a) levelezés;
- b) csomagküldés-, illetve fogadás;
- c) telefonbeszélgetés;
- d) látogató fogadása;
- e) közvetlen ellenőrzés nélküli családi látogatás;
- f) rövid tartamú eltávozás;
- g) kimaradás.

A levelezés

101. §

(1) Az elítélt a kapcsolattartásra jogosult személyekkel levelezhet, a levelek gyakorisága és terjedelme nem korlátozott.

(2) Az elítélt által írt, illetve a részére érkezett levelet – a 172. § (3) bekezdésében foglalt kivétellel – legkésőbb a második munkanapon továbbítani, illetve kézbesíteni kell.

(3) Az elítélt részére érkezett levelet az (2) bekezdésben megjelölt határidőn belül az elítélt után kell küldeni, ha

- a) más intézetbe vagy rendőrségi fogdába szállították;
- b) az intézetből engedélyezett távolléte esetén, az intézetbe való visszatérése a levél érkezésétől számított tíz napon túl várható.

(4) A szabadított elítélt részére érkező levelet a feladónak azzal a közléssel kell visszaküldeni, hogy az elítélt szabadult.

102. §

(1) Az elítélt levelezése – a hatóságokkal, a nemzetközi szervezetekkel és a védővel való levelezés kivételével – az intézet biztonsága szempontjából tartalmilag ellenőrizhető, az ellenőrzés lehetőségéről az elítéltet tájékoztatni kell.

(2) A levelezés biztonsági ellenőrzésének célja a szabadságvesztés végrehajtása biztonságának a fenntartása, a biztonságot sértő vagy veszélyeztető cselekmények megelőzése.

(3) Az ellenőrzés az intézet biztonsági helyzetétől és az elítélt fogvatartásának biztonsága körében felmerült tényektől függően szűrőpróbaszerűen vagy kellő rendszerességgel történhet.

(4) Az ellenőrzés kiterjedhet a levél felbontására, amelynek célja annak megállapítása, hogy a levél nem tartalmaz-e a biztonságra veszélyes tárgyat vagy információt. Az ellenőrzésnél technikai (vegyi) eszköz és szolgálati kutya is igénybe vehető.

(5) Az elítéltnak a hatóságokkal, a nemzetközi szervezetekkel és a védővel való levelezése tartalmilag nem ellenőrizhető. Ha alapos indok merül fel arra, hogy az elítélt részére érkező levelek nem a borítékban megjelölt hatóságtól, nemzetközi szervezettől vagy a védőtől származnak, a levelet az elítélt jelenlétében – jegyzőkönyv egyidejű felvétele mellett – kell felbontani. Az ellenőrzés csak a feladó azonosítására szolgálhat.

(6) A levelezés ellenőrzése szempontjából nemzetközi szervezetnek azon szervezetek minősülnek, amelyek tevékenysége az emberi jogok érvényesülésének a vizsgálatára kiterjed.

103. §

(1) Ha az intézet az általa tartalmilag ellenőrzött levél tekintetében megállapítja, hogy az intézet, illetve a fogvatartás biztonságát veszélyeztető adatot, információt vagy tárgyat tartalmaz, az ilyen levél nem továbbítható, illetve az elítéltnak nem kézbesíthető.

(2) A levél továbbításának vagy kézbesítésének a megtagadását az elítélttel közölni kell, a levelet – kivéve, ha fegyelmi eljárás vagy büntetőeljárás indítása szükséges – vissza kell adni, illetve a feladónak vissza kell küldeni, azzal, hogy a kézbesítést az intézet megtagadta. Az elítéltnak érkezett levél biztonságot nem veszélyeztető részéről az elítéltet szóban tájékoztatni kell.

A csomagküldés

104. §

(1) Az elítélt a kapcsolattartásra jogosult személyektől csomagot kaphat, illetve küldhet. A csomag mindazokat a tárgyakat tartalmazhatja, amelyeket az elítélt engedéllyel magánál tarthat. Az elítélt által küldött, illetve fogadott csomag az intézet biztonsága szempontjából tartalmilag ellenőrizhető, az ellenőrzés lehetőségéről az elítéltet tájékoztatni kell.

(2) A csomag tartalmát az elítélt jelenlétében kell felbontani és ellenőrizni. A csomagban talált olyan tárgyakat, amelyeket az elítélt nem tarthat magánál, az elítélt letétjében kell elhelyezni, vagy – költségére – a feladónak vissza kell küldeni.

(3) A csomagküldés lehetőségéről, módjáról és a költségek viseléséről az intézet az elítélt útján küld értesítést.

(4) Az elítélt a csomagküldés helyett választása szerint jogszabályban meghatározott összegért a letéti pénzből vásárolhat.

A telefonbeszélgetés

105. §

(1) Az elítélt a telefonkészülék használatára – hívás kezdeményezése céljából – a szabadságvesztés végrehajtási fokozataira vonatkozó rendelkezések szerint jogosult. A telefonbeszélgetés ellenőrizhető, illetve biztonsági okból félbeszakítható. Az ellenőrzés, illetőleg a félbeszakítás lehetőségéről az elítéltet tájékoztatni kell.

(2) Az elítélt – az (1) bekezdés szerinti megkülönböztetéstől függetlenül – legalább henteente egyszer jogosult a nyilvántartott kapcsolattartóját felhívni.

(3) Az elítélt a házirend előírásainak megfelelően az intézet által kijelölt telefonkészüléket használhatja.

A látogatás

106. §

(1) Az elítélt – a szabadságvesztés végrehajtási fokozataira vonatkozó rendelkezések szerint – jogosult látogató fogadására. Ha az intézet biztonsága indokolja, a parancsnok elrendelheti, hogy az elítélt biztonsági beszélő fülkében vagy biztonsági technikai eszközön keresztül beszélhet a látogatóval.

(2) A kapcsolattartásra jogosult személy részére a látogatásról az intézet az elítélt útján értesítést küld.

(3) A látogatásból ki kell zárni azt, akit az ügyész vagy a bíróság a folyamatban lévő büntetőeljárás eredményessége érdekében attól eltiltott, illetve azt, akinek a magatartása – a rendelkezésre álló adatok alapján – az intézet biztonságára veszélyt jelent.

(4) A látogatásról szóló értesítésnek tartalmaznia kell

- a) a látogatásra jogosult nevét;
- b) a látogatás időpontját és időtartamát;
- c) felhívást, hogy a látogató a személyazonosságát igazoló okmányt hozza magával;
- d) az intézetbe bevihető tárgyak körét;
- e) a ruházat és csomag átvizsgálásának lehetőségéről, és az intézetben való tartózkodás szabályairól szóló tájékoztatást.

(5) A látogatás félbeszakítható, ha az elítélt vagy a látogató a látogatás rendjét megsérti, és azt figyelmeztetés ellenére sem hagyja abba.

(6) A látogatást meg kell szakítani, ha az elítélt vagy a látogató magatartása az intézet biztonságát közvetlenül sérti vagy veszélyezteti.

107. §

(1) Az elítélt egy időben két nagykorú és két tizennyolc éven aluli látogatót fogadhat, azonban tizennyolc éven aluli saját gyermekeit – a látogatók számának korlátozásától függetlenül – fogadhatja.

(2) Az elítéltet és a látogatót a beszélgetés ellenőrzésének a lehetőségéről tájékoztatni kell.

A közvetlen ellenőrzés nélküli családi látogatás

108. §

(1) Az elítélt a közvetlen ellenőrzés nélküli családi látogatás esetén – kérelmére – házastársát, élettársát, továbbá a tizennegyedik életévet be nem töltött gyermekeit egy időben fogadhatja.

(2) A közvetlen ellenőrzés nélküli családi látogatásra kijelölt helyiségben az engedélyezett látogatás ideje alatt csak az elítélt és a látogatók tartózkodhatnak.

(3) A látogatás időtartama alkalmanként legkevesebb két, legfeljebb négy óra. A látogatási idő alkalmanként legfeljebb egy órával meghosszabbítható.

(4) A közvetlen ellenőrzés nélküli családi látogatás biztonsági ellenőrzésére a látogatás általános szabályait kell alkalmazni azzal, hogy az elítélt és a látogató a látogatás időtartama alatt nem ellenőrizhető.

(5) A közvetlen ellenőrzés nélküli családi látogatás részletes szabályait külön jogszabály állapítja meg.

A rövid tartamú eltávozás

109. §

(1) Rövid tartamú eltávozás esetén az elítélt az intézetet az egyes a szabadságvesztés végrehajtásának fokozataiban (84-86. §) meghatározott alkalommal felügyelet nélkül elhagyhatja. Az szabadságvesztés végrehajtásának fokozataiban meghatározott rövid tartamú eltávozás évente egyszer, vagy több alkalom során adható ki.

(2) A rövid tartamú eltávozás tartama a szabadságvesztésbe beszámít. Ha az elítélt fizetett szabadsággal rendelkezik, az eltávozást a fizetett szabadságba be kell számítani.

A kimaradás

110. §

(1) Az elítélt kimaradásra legfeljebb huszonnégy óra időtartamban jogosult. A kimaradás idejére – az elítélt letétben lévő pénze terhére – a parancsnoka költőpénz kiadását engedélyezheti. A kimaradás a szabadságvesztés időtartamába beszámít.

(3) Kimaradás elsősorban az elítélt családi kapcsolatainak fenntartása, a szabadulása után a munkahelyről és a lakásról való gondoskodás elősegítése érdekében engedélyezhető.

(4) A kimaradás az elítéltek csoportja részére is engedélyezhető. A parancsnok dönti el, hogy a csoportos kimaradás kíséreléssel történik-e.

A rövid tartamú eltávozás és a kimaradás közös szabályai

111. §

(1) Nem engedélyezhető rövid tartamú eltávozás és kimaradás, ha

a) az elítélttel szemben más ügyben újabb büntetőeljárás van folyamatban;

b) az elítéltet a korábbi távolléte alatt elkövetett bűncselekmény miatt végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték, az ítélet jogerőre emelkedésétől számított legalább három évig;

c) az elítélt a korábbi távollétéről önhibájából nem tért vissza, az intézetbe való visszaszállítástól számított egy évig;

d) az elítélt a korábbi távollétéről önhibájából késve tért vissza, illetve ittasan vagy bódult állapotban visszatérve az intézet rendjét megzavarta, a visszaérkezéstől számított hat hónapig;

e) az intézet korábbi ideiglenes elhagyásával kapcsolatos magatartási szabályokat ismételtelen vagy súlyosan megszegte, háromtól hat hónapig terjedő időtartamig.

(2) Rövid tartamú eltávozás és kimaradás nem engedélyezhető olyan helységbe, ahonnan az elítéltet kitiltották, kivéve, ha azt a rendőrség előzetesen engedélyezte.

(3) A rövid tartamú eltávozás és a kimaradás – kivételesen – az (1) bekezdés c)-e) pontjában meghatározott feltételek fennállása esetén is engedélyezhető, ha az elítélt

a) átmeneti csoportban van;

b) a várható szabadulása négy hónapon belül esedékes;

c) személyi vagy családi körülményei az eltávozást különösen indokolják.

(4) A rövid tartamú eltávozás és a kimaradás a feltételek fennállása esetén is csak kivételesen engedélyezhető, ha az elítélten további szabadságvesztést kell végrehajtani.

(5) Ha a szabadságvesztés büntetést a bíróság eggyel enyhébb fokozatban rendeli végrehajtani [Btk. 46. § (1) bek.], úgy a rövid tartamú eltávozás, illetőleg a kimaradás – az új fokozatra vonatkozó rendelkezések szerint – engedélyezhető.

VI. Cím

A fogvatartás rendjének fenntartása

Általános rendelkezések

112. §

(1) A fogvatartás rendjét és biztonságát az elítélt önkéntes jogkövetésére, illetőleg az intézettel való együttműködésre ösztönzésével, a jogszabályoknak megfelelő őrzéssel, felügyelettel vagy ellenőrzéssel, a szükséges biztonsági intézkedéssel, illetve kényszerítő eszközök alkalmazásával kell biztosítani.

(2) A büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú tagjai az intézet biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmények felszámolása érdekében jogosultak és kötelesek a rend fenntartásához, illetőleg helyreállításához szükséges intézkedéseket megtenni. A büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú tagjai kötelesek a szükséges intézkedéseket megtenni, annak megakadályozása érdekében, hogy az elítéltek egymást bántalmazzák, kihasználják, illetőleg egymásnak egyéb hátrányokat okozzanak.

(3) A fogvatartás rendjének fenntartása érdekében az elítélt nem bízható meg olyan feladattal, amelynek végrehajtása során más elítélttel alá- és fölérendeltségi viszonyba, illetve más elítélt személyiségi jogait sértő adat birtokába kerülhet.

(4) A fogvatartás rendjét, biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmények megelőzésére, illetve megszüntetésére az elítélttel szemben a következő biztonsági intézkedések alkalmazhatók:

- a) biztonsági elkülönítés;
- b) különleges biztonságú zárkába, illetve körletre helyezés;
- c) a mozgást korlátozó eszközök alkalmazása;
- d) személymotosás;
- e) biztonsági ellenőrzés, biztonsági vizsgálat és biztonsági szemle;
- f) a zárkaajtók zárva tartásának elrendelése;
- g) az egyes jogok gyakorlásának e törvény szerinti felfüggesztése.

(5) Indokolt esetben több biztonsági intézkedés együtt is alkalmazható.

Biztonsági elkülönítés

113. §

(1) Az elítélt biztonsági elkülönítésére akkor kerülhet sor, ha magatartása az intézet rendjét, biztonságát súlyosan sérti vagy veszélyezteti, így különösen, ha csoportos ellenszegülésben vesz részt, a táplálkozást, az utasítás végrehajtását, a munkavégzést megtagadja, illetve ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsít.

(2) A biztonsági elkülönítés az elítélt elhelyezésének megváltoztatását jelenti. Az elítélt az e célra szolgáló helyiségben is elkülöníthető. Nem kell az elhelyezést megváltoztatni, ha az elítéltet egyedül helyezték el, és a zárkában hagyásával a biztonsági elkülönítés célja elérhető.

(3) A biztonsági elkülönítés elrendelésére és megszüntetésére a parancsnok vagy büntetés-végrehajtási szervezet általa megbízott hivatásos állományú tagja jogosult. A biztonsági elkülönítés csak az elrendelésre okot adó körülmény megszűnéséig, de legfeljebb tíz napig tarthat, ezt egy alkalommal legfeljebb tíz nappal a parancsnok meghosszabbíthatja.

(4) A biztonsági elkülönítés ideje alatt az elítélt

- a) állandó felügyelet alatt áll;
- b) az intézet területén csak engedéllyel és felügyelettel mozoghat, zárkáját zárva kell tartani;
- c) látogatójával biztonsági beszélőfülkében vagy biztonságtechnikai eszközön keresztül érintkezhet;
- d) az elítéltek öntevékeny szervezeteiben nem vehet részt;
- e) az intézet csoportos művelődési, sportolási és szabadidő eltöltésének lehetőségeit nem veheti igénybe, de önképzést folytathat;
- f) az intézet által biztosított formaruhát viseli;
- g) nem tarthat magánál semmilyen tárgyat;
- h) istentiszteleten, illetve csoportos vallási rendezvényen való részvételtől eltiltható, a lelkiessel való ellenőrzés nélküli találkozás lehetősége azonban ez esetben sem tagadható meg.

(5) A (4) bekezdésben meghatározott korlátozások együttesen vagy külön-külön alkalmazhatók, erről az elrendelőnek írásban kell határoznia.

(6) A biztonsági elkülönítés szükségességét – a (7) bekezdésben foglalt kivételtől eltekintve – a parancsnoknak ötnaponként felül kell vizsgálnia.

(7) Az ön- vagy közveszélyes magatartást tanúsító (pl. dühöngő), illetve az aktívan ellenszegülő elítéltet az erre a célra kialakított helyiségben kell elhelyezni, és haladéktalanul intézkedni kell orvosi vizsgálata iránt. Az elkülönítés legfeljebb hat óra időtartamú lehet, az elkülönítés szükségességét azonban kétóránként felül kell vizsgálni.

Különleges biztonságú zárkába, illetve körletre helyezés

114. §

(1) Különleges biztonságú zárkába, illetve körletre helyezhető az elítélt, ha életének vagy testi épségének a védelme más módon nem biztosítható.

(2) A különleges biztonságú zárkában, illetve körleten elhelyezett elítélt

- a) állandó felügyelet alatt áll;
- b) az intézet területén csak engedéllyel és felügyelettel mozoghat, zárkáját zárva kell tartani;
- c) munkát a különlegesen kialakított körletrészen belül, illetve a parancsnok által kijelölt helyen végezhet;
- d) az elítéltek öntevékeny szervezeteiben nem vehet részt;
- e) az intézet csoportos művelődési, sportolási és szabadidő eltöltésének lehetőségeit csak a különlegesen kialakított körletrészen belül, illetve a parancsnok külön engedélyével veheti igénybe, önképzést folytathat;
- f) magánál tartható tárgyainak köre és mennyisége korlátozható;
- g) a látogatójával csak zárt fülkéből beszélhet, a látogatótól élelmiszert vagy más tárgyat nem vehet, és neki nem adhat át.

(3) A különleges biztonságú zárkában, illetve körleten elhelyezett elítéltre vonatkozó végrehajtási szabályokat külön jogszabály tartalmazza.

(4) Az elítélt különleges biztonságú zárkába helyezését az 59. § (3) bekezdése szerinti befogadási bizottság legfeljebb három hónapra rendelheti el, amelyet egy alkalommal három hónappal meghosszabbíthat. Ezt meghaladó időre az országos parancsnok rendelheti el a különleges biztonságú zárkába helyezés fenntartását.

(5) Az elítélt különleges biztonságú körletre helyezését az országos parancsnok legfeljebb hat hónapra rendelheti el, amelyet az elhelyezés indokának fennállása esetén meghosszabbíthat. A különleges biztonságú körleten történő elhelyezés indokoltságát az országos parancsnok kéthavonta felülvizsgálja.

(6) A különleges biztonságú zárkába, illetve körletre helyezést az elrendelő haladéktalanul megszünteti, ha annak indokai már nem állnak fenn.

(7) Az (1)-(6) bekezdés alkalmazásában

a) különleges biztonságú zárka: olyan sajátos szabályok alapján működtetett, speciálisan kialakított és felszerelt helyiség, ahová az (1) bekezdésben meghatározott elítélt egyedül kell elhelyezni. Az intézetek különleges biztonságú zárkaként működtetett zárkáinak követelményeit külön jogszabály határozza meg;

b) különleges biztonságú körlet: az országos parancsnok intézkedésében kijelölt intézetnek az e célra kialakított, különleges biztonságú zárkákból és a hozzájuk tartozó helyiségekből álló, elkülönített része, ahová az (1) bekezdésben meghatározott elítélt végrehajtási fokozattól függetlenül helyezhető el.

Az elítélt mozgását korlátozó eszközök alkalmazása

115. §

(1) Ha a bilincs kényszerítő eszközként való alkalmazásának az e törvényben meghatározott feltételei nem állnak fenn, az elítélt mozgásának korlátozása azonban a fogvatartás biztonságát sértő vagy veszélyeztető cselekmény megelőzése érdekében szükséges, korlátozó eszközként – ha az elítélt egészségi állapota azt lehetővé teszi – bilincs, vagy a végtagra helyezett, testi sérülést nem okozó más eszköz alkalmazható.

(2) Ha a mozgáskorlátozó eszközt, az elítélt kísérése vagy intézeten kívüli őrzése során alkalmazzák, annak idejére; egyébként az elrendelési ok megszűnéséig, de legfeljebb folyamatosan tizenkét óra időtartamra alkalmazható.

(3) A mozgás korlátozása történhet a kezek előre vagy hátra bilincselésével, két vagy több személy egymáshoz rögzítésével, bilincs és bilincsrögzítő öv együttes alkalmazásával, vezetőszárral ellátott bilincstag (vezető bilincs), valamint egyéb, a végtag rögzítésére alkalmas eszköz használatával is.

(4) Mozgást korlátozó eszköz, előállítás esetén pedig a vezető bilincs alkalmazásának elrendelésére és megszüntetésére a parancsnok vagy a személyi állomány általa megbízott tagja jogosult.

(5) Büntető ügyben történő előállításkor az eljáró ügyész, illetőleg a bíróság elrendelheti az alkalmazott mozgáskorlátozó eszköz eltávolítását. Az előállító őr az erre vonatkozó rendelkezést köteles végrehajtani. Az intézkedés nem vonatkozhat a vezetőbilincs eltávolítására.

(6) Ha az elítélt meghatározott helyen tartása másként nem biztosítható – a járművön való szállítást kivéve – átmeneti intézkedésként végtagja tárgyhoz is rögzíthető.

A személymotoszás

116. §

(1) Biztonsági intézkedésként az elítélt megmotoszható, személyes használati tárgyai és teljes ruházata átvizsgálható. Az intézkedésnél technikai eszköz és szolgálati kutya is igénybe vehető.

(2) A személymotosztást csak a személyi állománynak az elítélttel azonos nemű tagja végezheti.

(3) A személymotosztás, illetve a ruházat átvizsgálása nem történhet szeméremsértő módon. A test üregeinek átvizsgálását csak orvos végezheti, a vizsgálaton az őrzést vagy felügyeletet ellátó – az elítélttel azonos nemű – személyen kívül más nem lehet jelen.

(4) Ha az elítélt a személyes használati tárgyainak átvizsgálásánál nincs jelen, az intézkedést – jegyzőkönyv felvétele mellett – két tanú jelenlétében kell fogatosítani. A jegyzőkönyv egy példányát az elítéltnak át kell adni.

A biztonsági ellenőrzés, a biztonsági szemle és a biztonsági vizsgálat

117. §

(1) Az elítéltek tartózkodására szolgáló helyiségek biztonsági ellenőrzését naponta kell végrehajtani. Az ellenőrzésnél elítélt nem lehet jelen. A biztonsági ellenőrzést az elítélt köteles tűrni, illetve abban közreműködni.

(2) Az intézet biztonságának fenntartása, a rendkívüli események megelőzése, megszakítása, felszámolása érdekében a napi biztonsági ellenőrzésen túl az intézet helyiségei, területei a nap bármely szakaszában átvizsgálhatók.

(3) Az intézet valamennyi helyiségére és létesítményére kiterjedő biztonsági szemlét szükség szerint, de fegyházban legalább kéthavonta, börtönben legalább négyhavonta, fogházban legalább félévenként kell végrehajtani.

(4) Az intézetben évente legalább egy alkalommal a biztonsági rendszer valamennyi területét átfogó biztonsági vizsgálatot kell tartani.

Az ajtók zárva tartásának elrendelése

118. §

(1) A parancsnok biztonsági okból, rendkívüli esemény bekövetkezésének a megelőzése, megszakítása vagy felszámolása érdekében – a kiváltó ok megszűnéséig, de legfeljebb hetvenkét óráig, – a végrehajtási fokozattól függetlenül elrendelheti az elítéltek elhelyezési körletén az ajtók zárva tartását. Az intézkedés egy alkalommal legfeljebb hetvenkét órával meghosszabbítható.

(2) Az ajtók zárva tartásának elrendeléséről haladéktalanul értesíteni kell a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészt.

Egyes jogok gyakorlásának felfüggesztése

119. §

(1) Az intézet rendjét, a fogvatartás biztonságát közvetlenül és súlyosan sértő vagy veszélyeztető események felszámolásának idejére, illetve járványügyi intézkedésként – legfeljebb öt napig – az intézet parancsnoka az elítéltek meghatározott csoportjára nézve elrendel-

heti a 65. § (2) bekezdésének g), ja), jc), jd), k) pontjaiban foglalt jogok gyakorlásának teljes vagy részleges felfüggesztését.

(2) A parancsnok az (1) bekezdés szerinti intézkedés elrendeléséről az elítéltet és a törvényességi felügyeletet gyakorló ügyészt haladéktalanul tájékoztatja, illetve erről az országos parancsnoknak jelentést tesz. Az országos parancsnok az intézkedés időtartamát további öt nappal meghosszabbíthatja, amelyről az ügyészt haladéktalanul tájékoztatni kell.

(3) Az ügyész az intézkedés indokoltságát haladéktalanul megvizsgálja; ha szükséges, annak tartalmát megváltoztatja, a jogok gyakorlásának a felfüggesztését megszünteti.

(4) Az (1) bekezdés szerinti intézkedés alatt is engedélyezhető, hogy az elítélt a súlyosan beteg hozzátartozóját felügyelettel meglátogassa, részt vegyen a hozzátartozója temetésén.

Értelmező rendelkezés

120. §

E cím alkalmazásában a fogvatartás biztonsága olyan állapot fenntartását jelenti, amelynél az intézetben, illetve büntetés-végrehajtási feladat teljesítése miatt az intézet területén kívül tartózkodó személyek élete, testi épsége, szabadsága, a büntetés-végrehajtási szervezet anyagi javainak sértetlensége, valamint a büntetés-végrehajtási feladatok zavartalan ellátása a jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően biztosított.

VII. Cím

A kényszerítő eszközök

A kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályai

121. §

(1) A büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú tagja szolgálati feladatának jogszerű teljesítése során – ha más intézkedés nem vezet eredményre – intézkedéseinek az e törvényben meghatározott kényszerítő eszközök alkalmazásával is jogosult és köteles érvényt szerezni.

(2) Az e törvényben meghatározott kényszerítő eszközök szabályszerű alkalmazásán túl tilos minden olyan intézkedés és eljárás, amely az elítélt életét, testi épségét vagy egészségét sérti vagy veszélyezteti. Kényszerítő eszköz valamely cselekmény (magatartás) megtorlásaként nem alkalmazható.

(3) A büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományú tagja a következő kényszerintézkedések alkalmazhatja:

- a) testi kényszer;
- b) bilincs;
- c) könnygáz, elektromos sokkoló eszköz, gumibot,
- d) szolgálati kutya;
- e) löfegyverhasználat;

- f) kötelékben való fellépés;
- g) tömegosztatás.

(4) Ha a rendszeresített kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre, vagy a használatára nincs lehetőség, más eszköz is igénybe vehető, ha a helyettesített eszköz alkalmazásának a feltételei fennállnak, és az alkalmas az intézkedéssel elérni kívánt cél megvalósítására.

(5) Kényszerítő eszközzel ellátni csak az alkalmazására kiképzett személyt lehet.

(6) A büntetés-végrehajtási szervezet – ha az a szolgálati feladatának teljesítéséhez szükséges – a kényszerítő eszközök alkalmazása során rendőrség állományát is igénybe veheti.

122. §

(1) A kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet – ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell.

(2) Kényszerítő eszköz nem alkalmazható a magatehetetlen személlyel szemben – továbbá a testi kényszer és a bilincs kivételével – a terhes nővel és a gyermekkorú személlyel szemben, ha e körülményekről az intézkedőnek tudomása van, vagy azok számára nyilvánvalóan felismerhetők.

(3) Nincs helye kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, vagy az intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

(4) A kényszerítő eszköz alkalmazását a szolgálati elöljárónak haladéktalanul jelenteni kell.

(5) A kényszerítő eszköz alkalmazásának a jogszerűségét a parancsnok köteles megvizsgálni, majd álláspontjáról a kényszerítő eszköz alkalmazásától számított nyolc napon belül értesíti azt, akivel szemben a kényszerítő eszközt alkalmazták. Ha a kényszerítő eszközt a parancsnok utasítására alkalmazták, annak jogszerűségéről az országos parancsnok foglal állást.

(6) A jogszerűtlennek minősített kényszerítő eszköz használatáról a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészt öt napon belül, ha pedig a kényszerítő eszköz használata testi sérülést vagy halált okozott, haladéktalanul értesíteni kell.

123. §

(1) Kényszerítő eszköz elítélttel szemben akkor alkalmazható, ha

a) a büntetés-végrehajtási szerv rendjét, biztonságát sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsít;

b) bármely személy életét, testi épségét, személyes szabadságát sértő, vagy veszélyeztető magatartást tanúsít;

c) bűncselekmény megakadályozása érdekében szükséges.

(2) Kényszerítő eszköz alkalmazható azzal a személlyel szemben, aki

a) az elítélt életét, testi épségét, személyes szabadságát vagy a fogvatartás biztonságát sérti, illetve veszélyezteti;

b) az intézet területén annak rendjét, biztonságát sértő vagy veszélyeztető magatartást tanúsít;

c) az intézet, illetve a személyi állomány tagja ellen támad, a személyi állomány tagját a feladatának ellátásában akadályozza, vagy intézkedésre kényszeríti;

d) az intézet vagyonát rongálja, és azt felhívás ellenére sem hagyja abba.

(3) Az intézkedést elszenvedett személynek – függetlenül a 122. § (5) bekezdésében jelzett állásfoglalástól – joga van az intézkedéssel kapcsolatban feljelentést, keresetet, bejelentést vagy panaszt tenni az illetékes hatóságnál vagy szervnél.

(4) A kényszerítő eszközök alkalmazása szempontjából az intézet, illetve annak vagyona elleni támadásnak vagy rongálásnak minősül az olyan magatartás, amely a területén lévő vagy az üzemeltetését (működését) biztosító létesítmények, tárgyak, berendezések, járművek megszerzésére, használhatatlanná tételére, megrongálására vagy megsemmisítésére irányul.

Az egyes kényszerítő eszközök

Testi kényszer

124. §

Az intézkedésnek ellenszegülő személlyel szemben az ellenszegülés megtörésére testi kényszer (megfogás, lefogás, ellökés, elvezetés, önvédelmi fogás) alkalmazható.

Bilincs

125. §

Bilincs alkalmazható az elítélt támadásának, szökésének, engedély nélküli eltávozásának és önkárosításának a megakadályozására, továbbá az intézkedéssel szembeni ellenszegülésének megtörésére.

Könnygáz, elektromos sokkoló eszköz, gumibot

126. §

Az elítélttel szemben a büntetés-végrehajtási szervezetnél rendszeresített könnygáz, elektromos sokkoló eszköz, illetve gumibot alkalmazható

a) az életet, a testi épséget, a személyi szabadságot, illetve a vagyonbiztonságot közvetlenül sértő vagy veszélyeztető támadás elhárítására;

b) az intézkedéssel szembeni aktív ellenszegülés megtörésére.

Szolgálati kutya

127. §

(1) Szájkosárral ellátott szolgálati kutya – pórázon, vagy anélkül – akkor alkalmazható, ha a testi kényszer alkalmazásának a feltételei fennállnak.

(2) Szájkosár nélkül szolgálati kutya pórázon akkor alkalmazható, ha az intézet, illetve a fogvatartás biztonságát veszélyeztető csoportosulás enyhébb kényszerítő eszközzel nem osztható szét, vagy ha az a személyi állomány tagjának az intézkedésével szemben tanúsított aktív ellenállás leküzdéséhez szükséges.

(3) Szájkosár és póráz nélkül szolgálati kutya

a) személyi sérüléssel fenyegető támadás, illetve az életet vagy a testi épséget közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására,

b) az elítélt szökésének a megakadályozására, és a megszökött elítélt elfogására

alkalmazható.

Lőfegyverhasználat

128. §

(1) Lőfegyverhasználat az arra jogosult előljáró utasítására, vagy a hivatásos állomány tagjának saját elhatározásából történhet. Kötelékben való fellépés esetén lőfegyver csak az előljáró utasítására használható.

(2) Lőfegyverhasználatnak csak a szándékos, személyre leadott lövés minősül. Nem minősül lőfegyverhasználatnak a figyelmeztető lövés, továbbá a tömegosztatás, vagy a rendfenntartás céljából alkalmazott riasztólövés.

(3) Ha más kényszerítő eszköz alkalmazása nem vezet eredményre, lőfegyver használható

a) az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására;

b) a testi épséget vagy a személyi szabadságot súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására;

c) közveszélyokozás, terrorcselekmény vagy légi jármű, vasúti, vízi, közúti tömegközlekedési vagy tömeges áruszállításra alkalmas jármű hatalomba kerítése bűncselekményének megakadályozására vagy megszakítására;

d) bűncselekmény lőfegyverrel, robbanóanyaggal vagy az élet kioltására alkalmas más eszközzel való elkövetésének a megakadályozására;

e) lőfegyver, illetőleg robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására;

f) a büntetés-végrehajtási szerv ellen elkövetett fegyveres támadás elhárítására;

g) az elítélt erőszakos kiszabadításának a megakadályozására;

h) azzal szemben, aki a nála lévő fegyvert, vagy más, az életre és testi épségre veszélyes eszközt felszólításra nem teszi le, és magatartása annak ember elleni közvetlen használatának szándékára utal;

i) az intézkedő saját élete, testi épsége, illetve személyes szabadsága ellen intézett támadás elhárítására.

(4) A büntetés-végrehajtási szervezetben rendszeresített robbanófegyverekre a lőfegyverhasználat szabályait kell alkalmazni.

(5) A lőfegyverhasználatról a parancsnok a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészt haladéktalanul tájékoztatja.

129. §

(1) A lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie

- a) felhívásnak, hogy a felhívott személy az utasításnak, illetve intézkedésnek tegyen eleget;
- b) más kényszerítő eszköz alkalmazásának;
- c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik;
- d) figyelmeztető lövésnek.

(2) A lőfegyverhasználatot megelőző intézkedések részben vagy teljesen mellőzhetők, ha az eset összes körülményei miatt ezek megtételére nincs idő, és a késedelem emberi élet közvetlen veszélyeztetésével járna.

130. §

(1) Nincs helye lőfegyverhasználatnak

- a) ha az olyan személy életét vagy testi épségét veszélyeztetné, akivel szemben a lőfegyverhasználat feltételei nem állnak fenn;
- b) ha az intézkedés célja tárgyra vagy állatra leadott lövéssel is elérhető;
- c) női elítélttel szemben szökés megakadályozására, illetve szökése esetén elfogására.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt tilalom nem vonatkozik arra az esetre, ha a lőfegyverhasználat a fegyveresen vagy felfegyverkezve elkövetett támadás, illetve ellenállás leküzdése miatt szükséges.

Lőfegyverhasználat tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben

131. §

(1) Lőfegyverhasználatnak tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben csak akkor van helye, ha az egyes személy elleni lőfegyverhasználatnak a 128-129. § szerinti feltételei fennállnak. A lőfegyverhasználatnak a tömegben (csoportosulásban) lévő meghatározott személy ellen kell irányulnia.

(2) A tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben a lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie

- a) a tömeg (csoportosulás) szétszlatására, illetőleg a jogellenes magatartás megszüntetésére irányuló felhívásnak;
- b) a tömeg (csoportosulás) szétszlatására irányuló egyéb kényszerítő eszköz alkalmazásának;
- c) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik;

d) figyelmeztető lövésnek.

(3) A tömegben (csoportosulásban) lévő személlyel szemben a löfegyverhasználatot megelőző intézkedések mellőzésére az egyes személy elleni löfegyverhasználat szabályai az irányadók.

Kötelékben való fellépés

132. §

(1) A hivatásos állomány tagjai kötelékben alkalmazhatók

- a) fogolyzendülés felszámolására;
- b) terrorcselekmény felszámolására;
- c) túszok kiszabadítására;
- d) megszökött elítélt felkutatására és elfogására;
- e) a büntetés-végrehajtási szervet, illetőleg eszközeit, járműveit, illetve az intézetet ért támadás elhárítására;
- f) az intézetből, annak járműveiből való erőszakos kitörés megakadályozására;
- g) a büntetés-végrehajtási szerv biztonságát sértő vagy ezzel közvetlenül fenyegető tömeges vagy erőszakos cselekmények megakadályozására, felszámolására.

(2) Kötelékben történő fellépés esetén a hivatásos állomány tagja a kötelék parancsnokának az utasítása szerint köteles eljárni.

Tömegoszlatás

133. §

(1) Ha az intézet biztonságát közvetlenül veszélyeztető tömeg a szétesésre, illetve a jogellenes cselekmény abbahagyására irányuló felszólításnak nem tesz eleget, a 124-127. §-okban meghatározott kényszerítő eszközök használata mellett a következő eszközök és intézkedések alkalmazhatók

- a) vízsugár;
- b) pirotechnikai eszköz, riasztólövés;
- c) ingerlő vegyi eszköz;
- d) kényszeroszlatás.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott eszköz, illetve intézkedés alkalmazására a tömeget előzetesen figyelmeztetni kell.

(3) A tömeget a helyszínről való eltávozásában tilos korlátozni.

(4) Tömegoszlatásnál löfegyverhasználatnak nincs helye.

VIII. Cím

Az elítéltek munkáltatása

Az elítéltek munkáltatására vonatkozó általános szabályok

134. §

(1) Az elítélt munkáltatására a Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. XXII. törvényben (továbbiakban: Mt.) foglaltakat az e Címben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) Az elítélt munkavégzése a szabadságvesztés végrehajtása során büntetés-végrehajtási jogviszony keretében történik.

(3) Az elítéltek munkáltatásának célja, hogy elősegítse az elítélt testi és szellemi erejének fenntartását, lehetőséget adjon a szakmai ismeretek és gyakorlottság megszerzésére és fejlesztésére, és ezáltal megkönnyítse, hogy a szabadulása után a társadalomba beilleszkedjék.

(4) Az elítéltet az intézet adottságainak megfelelően kell hasznos munkával foglalkoztatni. A munka kijelölésénél figyelembe kell venni az elítélt testi és szellemi képességeit, munkaköri alkalmasságát, lehetőség szerint szakmai képzettségét és érdeklődését is.

(5) Ha az intézet az elítéltet átmenetileg nem tudja munkával foglalkoztatni, és az elítéltnak nincs letétben levő pénze, az intézet gondoskodik az elítélt legfontosabb személyi szükségleteire fordítható összegről.

A munkáltatás fogalma, szervezete és formái

135. §

(1) A munkáltatás az elítélt szervezett foglalkoztatásának az a formája, amikor a munkavégzés rendszeresen, díjazás ellenében történik.

(2) Az elítéltet munkával az intézet vagy az e célra alapított gazdálkodó szervezet (a továbbiakban: munkáltató) foglalkoztatja.

(3) A munkáltató az e Címben meghatározott kérdések szabályozására munkáltatási szabályzatot készít.

(4) A munkáltató szerződése alapján az elítélt más gazdálkodó szervezetnél is végezhet munkát.

(5) Az elítélt a (2) bekezdés szerinti más gazdálkodó szervezetnél nem végezhet munkát, ha

a) ott a szabadságvesztés megkezdése előtt vezető tisztségviselő vagy tulajdonos volt, üzletrésszel rendelkezett, illetve ezen körülmények bármelyike a szabadságvesztés végrehajtása alatt is fennáll;

b) olyan munkakörben foglalkoztatnák, amelyet jogszabály rendelkezése szerint csak büntetlen előéletű személy tölthet be;

c) olyan munkakörre vonatkozik, amelynek kapcsán ez elítéltet a foglalkozástól eltiltották;

d) közeli hozzátartozójával [Ptk. 685. § *b)* pont] kerülne alá-fölérendeltségi vagy elszámolási viszonyba;

e) a munkakört az elítélt – a bűncselekmény jellege, büntetett előélete, vagy foglalkozástól eltiltása, illetőleg egészségi állapota miatt – nem töltheti be.

A díjazás nélküli munkavégzés

136. §

(1) Nem minősül munkáltatásnak az elítéltnak a 73. § (1) bekezdésének d) pontja alapján, az intézet tisztán tartásában és ellátásában való díjazás nélküli kötelező részvétele.

(2) A díjazás nélküli munkavégzés ideje a napi négy órát, havonta összesen a huszonnégy órát nem haladhatja meg. A munkavégzést megelőzően az elítélt munkavégző képességéről orvosi nyilatkozatot kell beszerezni. Az intézet orvosa a díjazás nélküli munkavégzés idejét az elítélt egészségi és fizikai állapotára vagy életkorára tekintettel csökkentheti.

(3) A díjazás nélküli munkavégzés idejére az elítéltet szükség szerint el kell látni munkaruhával és lábbelivel, szakmai és munkavédelmi oktatásban kell részesíteni, balesetét a munkabalesetre vonatkozó jogszabály szerint kell elbírálni.

(4) Az elítélt által végzett díjazás nélküli munkáról, valamint a munkavégzés idejéről az intézet nyilvántartást vezet.

A munkaviszony alanyainak kötelezettségei

137. §

(1) A munkáltató köteles

a) az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeit a jogszabályokban előírtak szerint biztosítani;

b) a munkavégzéshez szükséges tájékoztatást és irányítást megadni, az előírt oktatásokat megtartani;

c) a munka jellegének és a munkában részt vevő elítéltek összetételének megfelelő munkarendet kialakítani;

d) a munkát folyamatosan szervezni;

e) a végzett munkáért díjazást fizetni;

f) a munkafolyamatokat, illetve a munkaköröket munkavédelmi szempontból veszélyességi fokozatokba sorolni;

g) a munkáltatásból az elítélteket megillető jogok gyakorlását biztosítani;

h) a munkába állítás előtt, azt követően pedig a jogszabály előírása szerint az elítéltet munkaköri alkalmassági orvosi vizsgálatra küldeni.

(2) Az elítélt köteles

a) a kijelölt időben és helyen a munkát a munkáltató utasítása szerint elvégezni;

b) munkáját az elvárható szakértelemmel és gondossággal, a munkájára vonatkozó szabályok, előírások és technológiai utasítások szerint végezni.

(3) A munkáltató – törvényben meghatározott keretek között – a munkáltatással kapcsolatos jogok és kötelezettségek érvényesítéséhez szükséges adatokat nyilvántartja.

*A munkaidő***138. §**

(1) A munkaidőkeretet – az intézet házirendjének a figyelembevételével – a munkáltató állapítja meg.

(2) A munkáltató egyes munkaköröknél (munkaterületeken) napi nyolc óránál rövidebb munkaidőt is megállapíthat.

(3) Az egyes egészségkárosító kockázatok között foglalkoztatott elítélt napi munkaidejének megállapítására külön jogszabály az irányadó. E munkaköröket, a munkában tölthető időt, a tevékenységre folyamatosan vagy megszakításokkal fordítható időt és az ehhez szükséges munkaszervezési intézkedéseket a munkáltató – a foglalkozás-egészségügyi szolgálat bevonásával, jogszabályban meghatározott keretek között – szabályzatban határozza meg.

*A munkaidő beosztása***139. §**

(1) A munkavégzés idejét, a munkaidő kezdetét, végét, a munkaközi szünet időtartamát és a műszakok beosztását a munkarendben kell meghatározni.

(2) A munka jellegétől függően osztott munkaidő is megállapítható.

(3) Több műszak esetén az elítélt műszakbeosztását hetente változtatni kell.

(4) A tizennyolc éven aluli fiatalok, továbbá az elítélt nő – a terhesség megállapításától gyermeke hat hónapos koráig, illetve, ha a gyermek az intézetben van elhelyezve, egy éves koráig – éjszakai munkára nem osztható be.

(5) Az iskolai tanulmányokat folytató vagy szakképzésben részt vevő elítélt munkaidő beosztását úgy kell meghatározni, hogy az iskolai oktatásban, képzésben részt tudjon venni.

*Az oktatásban részt vevők munkaidő-kedvezménye***140. §**

(1) Az általános iskolai, a középiskolai és a szakiskolai oktatásban részt vevő elítélteket/az iskolai rendszerű oktatásban részt vevő elítélteket a vizsgára (beszámolóra) való felkészüléshez tanévenként a munkavégzés alól legalább öt munkanapra fel kell menteni.

(2) A felmentést a vizsgát (beszámolót) megelőzően legfeljebb egy hónappal, a parancsnok engedélyezi.

(3) Az (1) bekezdés szerint tanulmányokat folytató részére az oktatási napokon – az oktatási időt nem számítva – egy óra munkaidő-kedvezmény jár.

(4) A munkavégzés alóli mentesség időtartamára és a munkaidő-kedvezmény idejére az elítéltet az előző havi munkadíjának időarányos része illeti meg. Ha az elítélt az előző hónapban nem dolgozott, a térítést az alapmunkadíj [148. § (2) bek.] alapján kell megállapítani.

A pihenőidő

141. §

(1) Ha a beosztás szerinti napi munkaidő vagy a rendkívüli munkavégzés időtartama a hat órát meghaladja, valamint minden további három óra munkavégzés után az elítélt részére – a munkaidőn belül, a munkavégzés megszakításával – legalább húsz perc munkaközi szünetet kell biztosítani. A munkaközi szünet tartamát szabályzatban kell meghatározni.

(2) A munkáltató – az egyes egészségkárosító kockázatok között foglalkoztatott elítélt kivételével – a napi munkavégzés befejezése és a másnapi munkakezdés között tizenegy óránál rövidebb, de legalább nyolc óra pihenőidő biztosítását írhatja elő

- a) a készenléti jellegű munkakörben,
- b) a megszakítás nélküli, illetve
- c) a többműszakos munkarendben foglalkoztatott, továbbá
- d) az idénymunkát végző elítélt esetében.

142. §

(1) A munkáltató rendelkezése esetén az elítélt részére a heti pihenőnap legfeljebb havonta, részben vagy egészben összevontan is kiadható.

(2) Idénymunkát végző elítélt esetében – a munkáltató rendelkezése alapján – a pihenőnap legfeljebb hathavonta részben vagy egészben összevontan is kiadható.

(3) Az (1) és (2) bekezdésben foglaltak esetén a pihenőnap összevonásának időtartama az alkalmazott munkaidőkeret időtartamát nem haladhatja meg, továbbá hat nap munkavégzést követően egy pihenőnap kiadása kötelező.

(4) A heti pihenőnap összevonása nem alkalmazható

- a) az egyes egészségkárosító kockázatok között foglalkoztatott elítélt tekintetében,
- b) az elítélt nő esetében, a terhessége megállapításától a gyermeke hat hónapos koráig, illetve ha a gyermek az intézetben van elhelyezve, egyéves koráig.

143. §

(1) Az elítéltet az alapmunkadíj időarányos része illeti meg a munkaszüneti nap miatt kiesett időre.

(2) Munkaszüneti napon a munkaidő-beosztás alapján munkát végző

- a) havidíjas elítéltet – a havi munkadíján felül – a munkaszüneti napon végzett munkáért járó munkadíja,

b) a teljesítménybérrel vagy órabérrel díjazott elítéltet – a munkaszüneti napon végzett munkáért járó munkadíján felül – az (1) bekezdés alapján megállapított díj illeti meg.

(3) Munkaszüneti napon rendkívüli munkavégzésre kötelezett elítéltet – a (2) bekezdés alapján járó munkadíjon felül – a munkaidő-beosztás szerinti pihenőnapon (pihenőidőben) végzett rendkívüli munkavégzés ellenértéke is megilleti.

Rendkívüli munkavégzés

144. §

(1) A rendkívüli munkaidőben történő munkavégzésről az elítéltet tájékoztatni kell.

(2) Az elrendelhető túlmunka felső határa havonta tizenhat óra, két egymást követő napon összesen négy óra. E korlátozás nem vonatkozik a heti pihenőnapon, és a munkaszüneti napon végzett munkára.

(3) A túlmunka elrendelése nem veszélyeztetheti az egészséget és testi épséget, nem eredményezheti az elítéltet megillető jogok gyakorlásának a korlátozását.

(4) Túlmunkára nem kötelezhető

a) a tizennyolc éven aluli elítélt;

b) az elítélt nő a terhessége megállapításától gyermekének hat hónapos koráig, illetve, ha a gyermeke az intézetben van elhelyezve, annak egyéves koráig;

c) az egészségkárosító kockázatok között foglalkoztatott elítélt.

(5) A félórát meg nem haladó túlmunka félórának, a félórát meghaladó túlmunka teljes órának számít.

Fizetett szabadság

145. §

(1) Az évi fizetett szabadságot legkésőbb a munkában töltött kétszázötvennegyedik munkanapot követő három hónapon belül kell kiadni. Betegség vagy más akadály esetén a szabadságot legkésőbb az akadályoztatás megszűnésétől számított harminc napon belül kell kiadni.

(2) A fizetett szabadság kiadásának időpontját – a munkáltatóval történt előzetes egyeztetés alapján – az intézet határozza meg.

(3) A szabadság az elítélt kérelmére, vagy egyéb indokolt esetben több részletben, a ledolgozott munkanapok arányában is kiadható.

(4) Ha a munkáltatónál a munkáltatás szünetel, vagy az elítélt munkáltatása bármely okból megszűnik (pl. átszállítás) és az elítélt még ki nem adott időarányos fizetett szabadsággal rendelkezik, a megállapított szabadságát ki kell adni, ha ez nem lehetséges, úgy pénzben kell megváltani.

146. §

(1) Az elítélt egyévi munkavégzésének időtartamát a munkában töltött napok alapján kell megállapítani. Egyévi munkavégzésnek kétszázötvennégy munkában töltött nap számít.

(2) A szabadság számításánál munkanapként kell figyelembe venni:

- a) a fizetett szabadságon töltött időt;
- b) az alap- és a középfokú, valamint a szakiskolai oktatásban/iskolai rendszerű oktatásban, továbbá a szakképzésben részt vevő elítélteknek az elméleti oktatáson, illetve a vizsgára való felkészüléshez biztosított idő miatt a munkahelyről távol töltött időt;
- c) az állásidőt;
- d) a ledolgozott fél munkanapot.

(3) Teljes munkanapként kell figyelembe venni a részmunkaidőben, és a csökkentett munkaidőben foglalkoztatottak ledolgozott munkanapjait.

147. §

(1) A fizetett szabadság kiadásánál a munkarend szerinti munkanapokat kell figyelembe venni.

(2) Ha az elítélt a szabadulás időpontjáig a szabadságra jogosító idő tartamát nem éri el, részére a tényleges munkavégzése után járó napokat időarányosan kell kiadni, ha ez nem lehetséges, úgy azt pénzben kell megváltani.

(3) A fizetett szabadság idejére járó díjazás mértéke az előző havi ledolgozott egy munkanapra járó munkadíj és a szabadságos napok szorzatának összege.

(4) Az elítélt szabadsága kivételesen, fontos okból megszakítható.

(5) A kiadott szabadságot meg kell szakítani, ha az elítélt a szabadságát az intézetben tölti és elrendelik az elkülönítését, vagy vele szemben magánelzárás fegyelmi fenyítést szabnak ki.

(6) A megszakított szabadságot később kell kiadni.

*A munka díjazása***148. §**

(1) Az elítéltet a munkáltatás keretében végzett munkájáért munkadíj illeti meg. A munkadíjat a teljesítmény, a ledolgozott idő, valamint az előzőek kombinációja alapján kell megállapítani.

(2) A teljes munkaidőben foglalkoztatott elítélt részére havi munkadíjként a kifizetés évét megelőző év első napján a munkaviszonyban álló dolgozókra megállapított kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) összegének legalább egyharmada (a továbbiakban: alapmunkadíj) jár.

(3) Ha a munkadíjat a teljesítmény alapján állapítják meg, a teljes munkaidő ledolgozása és a teljesítménykövetelmény százszázalékos teljesítése esetén az elítélt munkadíja az alapmunkadíjnál nem lehet kevesebb.

(4) A csökkentett, illetve nem teljes munkaidőben való foglalkoztatás esetén az alpmunkadíj arányos része jár.

IX. Cím

Az elítéltek egészségügyi ellátása

Általános rendelkezések

149. §

(1) Az elítélt egészségének védelmére és egészségügyi ellátására az egészségügyi jogszabályok az e Címben foglalt eltérésekkel az irányadók.

(2) Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (Eütv.) 8. §-ának (2) bekezdése alapján az elítéltnak az ellátást végző orvos megválasztásához való joga, a fogvatartás rendje és a büntetés-végrehajtás biztonsága érdekében korlátozható.

(3) Az (1) bekezdés szerinti korlátozás nem érinti az elítéltnak azt a jogát, hogy jogosult az egészségi állapota által indokolt, megfelelő, folyamatosan hozzáférhető és az egyenlő bánásmód követelményének megfelelő egészségügyi ellátáshoz.

(4) Az elítéltnak a közgyógyellátásra jogosultak részére térítésmentesen rendelhető gyógyszerek térítésmentesen illetik meg; az egyéb készítményekért, a vonatkozó jogszabályok szerint, a társadalombiztosítási támogatás mértékét meghaladó térítési díjat köteles fizetni.

(5) Ha a elítélt részére a kezelőorvos a közgyógyellátására jogosultak részére rendelhető gyógyszerek körébe nem tartozó készítményt ír elő, azt számára térítésmentesen kell biztosítani.

(6) Az elítélt indokolt esetben, az intézet orvosa engedélyével, a hozzátartozó vagy harmadik személy által beküldött gyógyszert magánál tarthatja, illetve használhatja.

150. §

(1) A szabadságvesztés büntetés végrehajtása során az elítélt egészségi állapotának megfelelő gyógyító-megelőző ellátását elsősorban az intézet, illetve a Büntetés-végrehajtás Központi Kórháza (a továbbiakban: Központi Kórház), valamint az IMEI biztosítja. Az elítélt ezt az ellátást köteles igénybe venni.

(2) Ha az elítélt megfelelő egészségügyi ellátása a büntetés-végrehajtási szervezet kezein belül nem lehetséges, az intézet orvosa vagy a büntetés-végrehajtási szervezet kezelésében lévő egészségügyi intézete (a továbbiakban: bv. egészségügyi intézet) gondoskodik arról, hogy az elítélt nem a büntetés-végrehajtási szervezet kezelésében lévő egészségügyi intézményben (a továbbiakban: egészségügyi intézmény) részesüljön a megfelelő ellátásban.

(3) Ha a Be. 598. §-ának (2) bekezdése alapján az igazságügy-miniszter elrendeli a kegyelmi eljárás során a szabadlábon lévő elítélt szakorvosi vizsgálatát, azt a Központi Kórház járóbeteg-szakellátása keretében, valamint az IMEI-ben kell végrehajtani.

(4) Az elítélt a bv. egészségügyi intézetet, illetve az egészségügyi intézményt kizárólag a büntetés-végrehajtási szabályok, illetve a parancsnok (főigazgató) rendelkezése szerint hagyhatja el.

(5) A betegellátásban részesülő elítélt kapcsolattartására e törvény általános szabályai az irányadók. A parancsnok (főorvos) – a jogszabályok keretei között – saját hatáskörben alapítja meg a beutaltak egészségi állapotának megfelelő sajátos kapcsolattartási szabályokat.

151. §

(1) Az elítéltet az orvos köteles felvilágosítani az egészségi állapotáról, tájékoztatást adni a tervezett orvosi beavatkozások szükségességéről, kockázatáról, valamint arról, hogy a szükségesnek ítélt vizsgálat vagy beavatkozás elmaradása milyen következményekkel járhat az egészségi állapotára nézve.

(2) Az elítéltnak biztosítani kell a külön jogszabályokban meghatározottak szerint a szabadságvesztés végrehajtása alatt keletkezett egészségügyi adatainak megismerését.

152. §

(1) Az elítélt a szabadságvesztés tartama alatt az orvosi dokumentációkat megismerheti, azokat azonban nem tarthatja magánál.

(2) A parancsnok (főorvos) kivételes esetben engedélyezheti az elítéltnak egyes egészségügyi dokumentációk kiadását.

(3) Az elítélt részére szabadulásakor ki kell adni kórházi zárójelentésének egy példányát, valamint azokat az orvosi leleteket, illetve másolatukat, amelyek az egészségi állapotának megítéléséhez szükségesek, vagy amelyekre a szabaduló igényt tart.

(4) Az elítélt intézetben őrzött zárójelentéseinek és leleteinek másolatát a jogszabályban meghatározott jogosultaknak ki kell adni.

(5) Kórházi kezelésre, illetve elhelyezésre szoruló elítélt szabadulásakor az orvos intézkedik a megfelelő egészségügyi intézményben való elhelyezés iránt. E rendelkezés nem vonatkozik arra az elítéltre, akinek szabadságvesztés büntetését – a 159. § rendelkezése alapján – az IMEI-ben kell végrehajtani.

153. §

(1) Az elítélt egészségügyi ellátása visszautasításával kapcsolatos önrendelkezési joga – a saját és a közösség egészségének védelme érdekében –

a) az intézet biztonságát közvetlenül veszélyeztető állapot fennállása esetén,
b) életveszélyes állapot, valamint várhatóan maradandó egészségkárosodás elhárítása miatt,

- c) közegészségügyi-járványügyi érdekből,
- d) törvényben meghatározott esetekben

korlátozható.

(2) A műtetre és a műtétnek minősülő vizsgálati (invazív) eljárásra az egészségügyi jogszabályok rendelkezései az irányadók.

(3) Ha az elítélt az (1) bekezdésében felsorolt esetekben az előzetes tájékoztatás ellenére megtagadja az együttműködést, az orvos köteles a vizsgálatot vagy kezelést – az e törvény szerinti kényszerítő eszközök igénybevételével – elvégezni. A kényszerítő eszközök alkalmazása során az Eütv. 10., 15., valamint 20. §-ának rendelkezéseire tekintettel kell lenni.

Egészségügyi szempontból speciális elítélti csoportok

154. §

(1) Az elítéltek kábítószer-függőségét gyógyító kezelését, kábítószer-használatot kezelő más ellátását és részükre a megelőző-felvilágosító szolgáltatást az erre a feladatra kijelölt intézetek biztosítják.

(2) Ha más bűncselekmény miatt folytatott büntetőeljárás során az ügyész a Be. 222. §-ának (2) bekezdése alapján a vádemelést elhalasztotta, illetve a bíróság a Be. 266. §-ának (6) bekezdése alapján az eljárást felfüggesztette, az intézet az elítélt írásbeli kérelmére biztosítja a vállalt – külön jogszabályban meghatározott – kábítószer-függőséget gyógyító kezelést, kábítószer-használatot kezelő más ellátáson vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson való részvételt.

155. §

(1) Az önként jelentkező elítéltek számára a kábítószer-fogyasztás és-terjesztés megelőzésére prevenciós részleg létesíthető.

(2) A prevenciós részlegen az az elítélt helyezhető el, aki írásban nyilatkozik arról, hogy a kábítószer-mentesség ellenőrzése érdekében aláveti magát rendszeres vizsgálatoknak, és azokhoz vizsgálati anyagot (testvialadékok) szolgáltat.

(3) A prevenciós részlegen elhelyezett elítéltek számára a csomagküldés, illetve fogadás, valamint a látogatás a 86. § (2) bekezdésének i) és k) pontjai szerint is megállapítható.

(4) Az intézet fokozott figyelmet fordít a prevenciós részlegen elhelyezett elítéltek foglalkoztatására és prevenciós programjaik szervezésére.

156. §

(1) Az elítélt írásbeli kérelmére a prevenciós részlegen történő elhelyezést meg kell szüntetni.

(2) Az elítélt prevenciós részlegen történő elhelyezésének megszüntetését kell javasolni, ha

a) a kábítószer-mentesség ellenőrzésére szolgáló vizsgálat eredménye pozitív (az elítélt szervezetében kábítószerrel mutatott ki),

b) az elítélt az intézetben vagy azon kívül súlyos fegyelemsértést, illetve bűncselekményt követ el.

(3) A prevenció részlegből a (2) bekezdés szerinti kihelyezésről - a nevelő és az orvos javaslata alapján – az intézet parancsnoka dönt.

157. §

(1) Gyógyító-nevelő csoportban kell elhelyezni – az IMEI-ben végzett kivizsgálás után – azt az elítéltet:

a) akinek korlátozott beszámítási képességét állapították meg;

b) akinek kényszergyógyítását rendelték el;

c) akit a szabadságvesztés végrehajtása során – kóros elmeállapota miatt – az IMEI-ben kezeltek, és elmeállapota oly mértékben javult, hogy az a szabadságvesztés folytatását nem akadályozza;

d) akinek a személyiségzavar jellege, vagy annak súlyossága miatt a gyógyító-nevelő csoportban való elhelyezése indokolt.

(2) A gyógyító-nevelő csoportból való kihelyezésről – orvosi javaslatra – a parancsnok dönt. Javult elmeállapotú elítéltet [(1) bekezdés c) pont] csak az IMEI írásbeli engedélyével lehet a gyógyító-nevelő csoportból kihelyezni.

158. §

(1) Azt az elítéltet, akinek a kényszergyógyítását a bíróság elrendelte, befogadása után kivizsgálásra az IMEI-be, vagy az erre kijelölt intézetbe kell szállítani. A kivizsgálás legfeljebb harminc napig tart.

(2) A kivizsgálás alatt meg kell kezdeni az elítélt kezelését.

(3) A kivizsgálás után az elítéltet a kijelölt intézetbe kell szállítani, és ott gyógyító-nevelő csoportba kell helyezni. E csoportban az elítélt hat hónapig, kivételesen egy évig helyezhető el, hat hónap eltelte előtt csak az IMEI írásbeli hozzájárulásával helyezhető ki.

(4) A gyógyító-nevelő csoportba utalt elítélt nevelését, oktatását és foglalkoztatását komplex terápiás program keretében kell megvalósítani.

(5) A gyógyító-nevelő csoportban elhelyezett elítéltek külön házirend és napirend szerint élnek, részükre az állapotuknak megfelelő jellegű és idejű foglalkoztatást, oktatást, valamint pszichoterápiás kezelést kell biztosítani.

(6) Abban az intézetben, ahol gyógyító-nevelő csoport működik, a parancsnok orvosi javaslatra – legfeljebb harminc napig – gyógyító-nevelő csoportba helyezheti a személyiségzavarban szenvedő elítéltet.

159. §

(1) Ha a szabadságvesztés büntetés végrehajtása során az elítélt kóros elmeállapotúvá [Btk. 24. §] válik, az IMEI-ben kell elhelyezni.

(2) Az elítélt elmeállapotának vizsgálatát félévente el kell végezni.

(3) Ha az elítélt elmeállapotában beállott változásra tekintettel az IMEI-ben való elhelyezése a továbbiakban nem indokolt, az IMEI főigazgató főorvosa javasolja az elítélt intézetbe történő visszaszállítását. Az IMEI-ben töltött idő a szabadságvesztés tartamába beszámít.

(4) Ha a (3) bekezdés szerinti visszaszállításra nem került sor, a jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetés idejének lejártát megelőzően két hónappal az igazságügyi orvos szakértő megvizsgálja, hogy indokolt-e az elítélt további gyógykezelése. Ha a további gyógykezelés indokolt, a bíróság az Eütv. alapján elrendeli a pszichiátriai fekvőbeteg intézetbe történő szállítását.

X. Cím *Az elítélt szabadítása*

160. §

(1) Azt az elítéltet,

- a) aki szabadságvesztését kitöltötte, annak utolsó napján;
- b) akit feltételes szabadságra bocsátottak annak esedékessége napján;
- c) akinek szabadságvesztését félbeszakították, a rendelkezés vételekor, illetve a határozatban megjelölt napon;
- d) akinek a szabadságvesztés hátralévő részét kegyelemből elengedték vagy mérsékeltek, a jogszabályban, illetve a kegyelmi döntésben megállapított napon;
- e) akinek ügyében a Legfelsőbb Bíróság felülvizsgálati eljárás, illetve a törvényesség érdekében lefolytatott jogorvoslati eljárás, vagy jogegységi eljárás keretében szabadlábra helyezéséről határoz, a Legfelsőbb Bíróság határozata kihirdetésének napján

szabadon kell bocsátani.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott esetekben sem szabadítható az elítélt, ha a további szabadságvesztés, előzetes letartóztatás, ideiglenes kiadatási letartóztatás, kiadatási letartóztatás, elzárás, illetve idegenrendészeti őrizet vár végrehajtásra.

(3) A szabadon bocsátást megelőző szabadítási eljárás legfeljebb negyvennyolc óráig tarthat.

(4) Az elítéltet olyan időpontban kell szabadítani, hogy – az utazási körülményeket figyelembe véve – lehetőleg még ugyanazon a napon a lakó-, illetve tartózkodási helyére megérkezzen.

161. §

(1) A szabadon bocsátásról hetvenkét órán belül értesíteni kell

- a) az első fokon eljáró bíróságot, vagy az összbüntetést első fokon hozó bíróságot;
- b) a szabaduló lakóhelye szerint illetékes rendőrkapitányságot;
- c) a Belügyminisztérium illetékes szervét.

(2) Feltételes szabadságra bocsátáskor a szabadságvesztés utolsó napjáról, a feltételes szabadság kezdő és lejárat napjáról, az engedélyező bíróság megnevezéséről és a határozat számáról a feltételes szabadságra bocsátásról döntést hozó büntetés-végrehajtási bírót is értesíteni kell.

(3) Ha a szabaduló hadköteles, honvédelmi igazgatás lakóhelye szerint illetékes szervét a szabadulás, elbocsátás tényéről és időpontjáról értesíteni kell.

A kártérítésre vonatkozó rendelkezések

162. §

(1) Az elítélt a szabadságvesztés végrehajtása során okozott kárért a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (továbbiakban: Ptk.) alapján felelős, a munkával összefüggésben okozott kárért fennálló felelősségére az Mt. értelemszerűen irányadó.

(2) Az elítéltet az általa okozott kár megtérítésére a büntetés-végrehajtási szerv határozattal kötelezi, amely ellen az elítélt a közléstől számított harminc napon belül keresettel fordulhat a határozatot hozó büntetés-végrehajtási szerv székhelye szerint illetékes bírósághoz.

(3) Ha az elítélt keresetet nem terjesztett elő, és a kárt önként nem térítette meg, a határozatban megállapított kártérítés összegét a büntetés-végrehajtási szerv az elítélt keresményéből – a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) vonatkozó szabályai szerint – levonhatja. Ha a levonás az elítélt szabadságvesztésének az ideje alatt nem teljesíthető, a határozatot hozó büntetés-végrehajtási szerv a kártérítési igény érvényesítésére keresettel fordulhat a székhelye szerint illetékes bírósághoz.

163. §

(1) Az elítélt jogosult a szabadságvesztés során őt ért kárért kártérítési igényének érvényesítésére. A szabadságvesztés végrehajtása során az elítéltet ért kárért a Ptk. szerint, a munkával összefüggésben ért kárért az Mt. értelemszerű alkalmazásával a büntetés-végrehajtási szervezet a felelős.

(2) Az elítélt a kártérítési igényét annál a büntetés-végrehajtási szervnél terjesztheti elő, ahol a kár bekövetkezett.

(3) A kártérítési igényt határozattal kell elbírálni, amely ellen az elítélt a közléstől számított harminc napon belül a határozatot hozó büntetés-végrehajtási szerv székhelye szerint illetékes helyi bírósághoz keresettel fordulhat.

(4) A kártérítésre vonatkozó részletes szabályokat külön jogszabály állapítja meg.

*XI. cím**A fiatalkorúakra vonatkozó rendelkezések***164. §**

(1) Az I-X. cím rendelkezéseit a fiatalkorúak vonatkozásában az e Címben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A fiatalkorúak szabadságvesztését külön intézetben kell végrehajtani.

(3) A fiatalkorúak börtönének, illetőleg a fiatalkorúak fogházának rendje – a fiatalkorúak életkori sajátosságaiból fakadó eltérésekkel – a 85. § szerinti börtön, illetve a 86. § szerinti fogház rendjének felel meg.

(4) A fiatalkorú neveléséhez és a társadalomba beilleszkedésének segítéséhez igénybe kell venni a gyámhatóság és az egyéb állami szervek, a társadalmi szervezetek, a pártfogó felügyelő, valamint a fiatalkorú hozzátartozóinak segítségét.

(5) A szabadságvesztés végrehajtása során különös gondot kell fordítani a fiatalkorú nevelésére, oktatására, személyiségének fejlesztésére és testi fejlődésére.

165. §

(1) A fiatalkorúak szabadságvesztésének végrehajtása során a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyeket el kell különíteni a tizennyolcadik életévét betöltött, de a huszonegyedik életévét be nem töltött személyektől. Az intézet által szervezett programokon, képzésben, illetőleg oktatásban közösen is részt vehetnek.

(2) A fiatalkorúak intézetében felnőtt korú elítéltek csak az intézet működése érdekében helyezhetők el.

(3) A fiatalkorú befogadásáról – az 58. §-ban meghatározottakon kívül – hetvenkét órán belül értesíteni kell

- a) a lakóhely szerint illetékes gyámhatóságot;
- b) a törvényes képviselőt, a gyámság esetén a gyámot;
- c) átmeneti vagy tartós nevelésbe vett fiatalkorú esetén az illetékes területi gyermekvédelmi szakszolgálatot.

166. §

(1) Biztosítani kell, hogy a fiatalkorú szakmunkás-, illetőleg betanított munkás-képzésben vegyen részt, és lehetővé kell tenni, hogy középfokú tanulmányokat folytasson.

(2) A fiatalkorú általános iskolai tanulmányait huszonegyedik életévének betöltéséig köteles folytatni.

(3) A fiatalkorú dicsérő oklevéllel is jutalmazható.

(4) A rövid tartamú eltávozás tartama mind a fiatalokúak börtönében, mind a fiatalokúak fogházában évente legfeljebb tizenöt nap.

(5) A magánelzárás a fiatalokúak börtönében húsz, a fiatalokúak fogházában tíz napig terjedhet; engedélyezhető, hogy a fiatalokú dolgozzék.

(6) A fiatalokúval szemben nincs helye löfegyverhasználatnak szökés megakadályozására, illetve szökése esetén elfogására.

(7) A fiatalokú munkáltatása a fiatalokúakra vonatkozó munkajogi szabályok figyelembevételével történik; külső munkában részt vehet.

XII. cím

A katonákra vonatkozó rendelkezések

167. §

(1) Az I-X. cím rendelkezéseit a jelen címben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni azokra, akiknek a szabadságvesztést katonai fogdában [Btk. 127. § (1) bek.] kell letölteniük.

(2) A szabadságvesztés végrehajtásának rendje – a katonai sajátosságokból fakadó eltérésekkel – a katonai fogdában a fogház rendjének felel meg.

(3) A katonai fogdában végrehajtandó fogházbüntetést a külön jogszabályban kijelölt intézet elkülönített részén kell végrehajtani.

(4) A szabadságvesztés végrehajtása alatt a különböző állománycsoportú elítélteket el kell különíteni egymástól. Az elítéltek katonai érdekből is csoportosíthatók.

(5) Az intézetet, amelyben a katonai fogdában végrehajtandó szabadságvesztés büntetést kell végrehajtani, az igazságügy-miniszter az érintett miniszterekkel egyetértésben jelöli ki.

168. §

(1) A katonai fogdában büntetésüket töltő elítéltek szolgálati kötelezettségei és jogai annyiban szünetelnek, illetőleg korlátozottak, amennyiben erről az ítélet vagy jogszabály rendelkezik, illetve amennyiben ezek érvényesülése a büntetés céljával ellentétes.

(2) Az elítéltek a szabadságvesztés végrehajtása alatt előjárói és feljebbvalói joggal nem rendelkeznek, fegyvert nem viselhetnek és fegyveres szolgálatot nem láthatnak el.

(3) Az elítéltek a szabadságvesztés végrehajtása alatt rendfokozati és fegyvernemi jelzés nélküli egyenruhát viselnek.

(4) Különös gondot kell fordítani az elítéltek katonai nevelésére, valamint arra, hogy az elítéltek az alakulatukkal való kapcsolatukat fenntartsák és fejlesszék.

(5) Az elítéltek munkáltatására, anyagi és egészségügyi ellátására, valamint az elítéltek által okozott, illetőleg az elítélteket ért kár megtérítésére külön jogszabályok vonatkoznak.

XIII. Cím

A nem magyar állampolgárságú elítéltekre vonatkozó rendelkezések

169. §

A nem magyar állampolgárságú elítéltekre (a továbbiakban: külföldi elítélt) az I-X. Cím szabályait az e Címben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

170. §

(1) A külföldi elítélt befogadásáról haladéktalanul értesíteni kell az állampolgársága szerint illetékes diplomáciai vagy konzuli képviseletet (a továbbiakban: illetékes külképviselet). Az értesítés csak akkor mellőzhető, ha a külföldi elítélt írásbeli nyilatkozatában ezt kifejezetten kéri. Ha a külföldi elítélt több állam állampolgára, az általa megjelölt külképviseletet kell értesíteni.

(2) A külföldi elítéltet az általa ismert nyelven tájékoztatni kell arról, ha nemzetközi szerződés a szabadságvesztés végrehajtásának az átengedését lehetővé teszi.

(3) Az intézet a befogadáskor a külföldi elítéltnél lévő úti okmányt átveszi, és

- a) megküldi az első fokú bíróság székhelye szerint illetékes idegenrendészeti hatóságnak, ha a külföldi elítéltet kiutasítás mellékbüntetésre is ítélték,
- b) letétbe helyezi, ha a bíróság nem alkalmazott kiutasítás mellékbüntetést.

(4) A külföldi elítélt elhelyezésénél lehetőség szerint biztosítani kell, hogy a vele együtt elhelyezett elítéltek között legyen az általa használt nyelvet, továbbá a magyar nyelvet ismerő és beszélő személy.

(5) A külföldi elítélt elhelyezésénél biztosítani kell, hogy az elítéltek faji, vallási, illetve nemzetiségi alapon ne okozzanak hátrányt egymásnak.

171. §

(1) A szabadságvesztés végrehajtásával kapcsolatban a külföldi elítélt jogainak és kötelezettségeinek a gyakorlásával összefüggő tolmácsolási és fordítási költségek (a továbbiakban: tolmácsköltségek) az intézetet terhelik.

(2) Ha a külföldi elítélt a szabadságvesztés végrehajtásával össze nem függő ügyben tolmács közreműködését kéri, az intézet azt a külföldi elítélt költségére biztosítja.

(3) A külföldi elítélttel szemben folyamatban lévő büntetőeljárásban felmerült tolmácsköltségek viselésére a Be. rendelkezéseit kell alkalmazni.

172. §

(1) Ha a külföldi elítelt nem Magyarországról kap csomagot, annak vám- és postaköltségét, valamint az egyéb költségeket maga viseli, e költségek megfizetését az illetékes külképviselet átvállalhatja. Ha a külföldi elítelt letéti pénzzel nem rendelkezik, és a költségeket az illetékes külképviselet sem biztosítja, az intézet a költségeket megelőlegezheti, ha a tartozás megfizetését a külföldi elítelt vállalja és annak fedezetét igazolja.

(2) Ha a külföldi elíteltnek nincs letéti pénze, a hozzátartozója részére havonta egy alkalommal – az intézet költségére – küldhet levelet.

(3) A nem magyar nyelven írt, vagy kapott magántermészetű levél biztonsági ellenőrzése esetén a levelet négy napon belül kell az intézetnek a címzetthez továbbítani vagy kézbesíteni.

(4) Az illetékes külképviselethez írt vagy az onnan érkező levelek tekintetében a 102. § (5)-(6) bekezdésében foglaltakat kell alkalmazni.

173. §

(1) A külföldi elítelt és az illetékes külképviselet tagja a konzuli kapcsolatokról szóló nemzetközi szerződés, valamint az érintett államok által kötött szerződésekben foglaltak szerint, az e törvényben foglaltak figyelembevételével tartanak kapcsolatot. A kapcsolat felvétele csak a külföldi elítelt beleegyezésével történhet.

(2) Ha a külföldi elítelt kéri, hogy az illetékes külképviselet tagja az intézetben meglátogassa, részére csomagot vagy pénzt küldjön, kérelmét az intézet haladéktalanul továbbítja.

(3) Ha a látogatás nem az általános látogatási időben történik, az illetékes külképviseletnek és a parancsnoknak előzetesen egyeztetniük kell.

(4) Az intézet az illetékes külképviseletnek a szabadságvesztés büntetését töltő elítelt helyzetéről való tájékoztatásra irányuló kérését az intézet az Országos Parancsnokságon keresztül teljesíti.

(5) Az intézet az illetékes külképviseletet haladéktalanul értesíti a külföldi elítelt haláláról, továbbá, ha a külföldi elítelt részére – az intézet tudomása szerint – gyámot vagy gondnokot kell kirendelni.

174. §

(1) Ha a külföldi elítelt vagy a képviselője a szabadságvesztés végrehajtásának más állam részére történő átengedését kéri, a kérelmet az Országos Parancsnokság útján az igazságügy-miniszterhez kell felterjeszteni.

(2) A szabadságvesztés végrehajtásának más állam részére történő átengedésekor az intézet a kiadatás szabályainak a megfelelő alkalmazásával jár el.

(3) A külföldi bíróság által kiszabott szabadságvesztés végrehajtásának az átvételéről szóló határozat alapján a külföldi elíteltet az átvételi eljárás idejére a Fővárosi Büntetés-végrehajtási Intézetben kell elhelyezni.

175. §

(1) Az intézet a külföldi elítélt várható szabadulása előtt harminc nappal, ha a szabadságvesztés hátralévő tartama kevesebb harminc napnál, akkor legkésőbb a jogerős bírósági ítéletről szóló bírói értesítés kézhezvételét követő munkanapon, illetve ha a szabadulás időpontja indokolja, haladéktalanul értesíti az első fokú bíróság székhelye szerint illetékes területi idegenrendészeti hatóságot az elítélt szabadulásáról.

(2) Ha a bíróság a külföldi elítéltet kiutasította, az (1) bekezdés szerinti értesítéssel egyidejűleg az intézet az ítéletkiadmányt és a kiutasításról szóló bírósági értesítést is megküldi az első fokú bíróság székhelye szerint illetékes idegenrendészeti hatóságnak, és közli vele, hogy a külföldi elítélt mikor és hol veheti át. A külföldi átvételét az átvevő aláírásával igazolja.

(3) A külföldi elítélt szabadításáról, illetve a más államnak történő átadásáról az intézet értesíti az illetékes külképviseletet, az Országos Parancsnokságot, szabadítás esetén – a szabadulás előtt legalább három nappal – az úti okmányt őrző szervet. Az illetékes külképviseletet az intézet nem értesíti, ha azt a külföldi elítélt az írásbeli nyilatkozatában kifejezetten kérte.

(4) A külföldi elítélttel a szabadulásakor közölni kell, és a szabadulási igazoláson fel kell tüntetni, hogy okmányait, útlevelét melyik szervnél veheti át.

(5) A szabadságvesztés végrehajtása céljából más államnak átadott külföldi elítélt szabadulási igazolásán fel kell tüntetni az átengedést engedélyező szerv megnevezését, a határozat keltét és ügyszámát.

XIV. Cím
Gyermekes anya elhelyezése

176. §

(1) A terhes és a kisgyermekes elítélt nőnek az egészségét védő és a gyermek fejlődését szolgáló jogai – e törvény rendelkezésén túl – nem korlátozhatók. Ha a szülésre a szabadságvesztés végrehajtása alatt kerül sor, az újszülöttet hat hónapos koráig az anyjával együtt, az erre kialakított külön részlegen kell elhelyezni. Ha az anya a gyermek kétéves korának betöltéséig várhatóan szabadul, engedélyezhető, hogy a csecsemő kétéves koráig anyjával együtt az intézetben maradjon.

(2) Kivételesen engedélyezhető, hogy a csecsemő hároméves koráig anyjával együtt az intézetben maradjon, ha az anya a gyermek hároméves korának betöltéséig várhatóan szabadul.

177. §

(1) Nem engedélyezhető az együttes elhelyezés, ha az anya szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette. Ebben az esetben, továbbá ha az anya nem kéri gyermeke vele együtt történő elhelyezését, vagy az együttes elhelyezés oka megszűnt, és – ha a szülés előtt a Központi Kórház főigazgató főorvosa megkereste az illetékes gyámhatóságot arra vonatkozóan,

hogy a születendő kiskorú érdekében szükségesnek tart-e valamilyen intézkedést a gyermek elhelyezésével kapcsolatban, valamint kíván-e pert indítani a szülői felügyeleti jog megszüntetése iránt – a gyámhatóság a gyermek elhelyezésével kapcsolatban nem tartott szükségesnek a gyermek elhelyezésével kapcsolatos intézkedést, a Központi Kórház főigazgató főorvosa vagy a parancsnok kéri a gyámhatóság intézkedését a gyermek elhelyezése érdekében. A gyermek a gyámhatóság intézkedéséig nem adható ki.

(2) A Központi Kórház, illetve a büntetés-végrehajtás jogi szolgálata indokolt esetben segítséget nyújt az anyának a gyermek családi jogállásának rendezéséhez.

(3) Az anyára az elítéltek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó szabályokat, a gyermekre a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

(4) A gyermek és hozzátartozói kapcsolattartásáról – külön jogszabály rendelkezésére figyelemmel – az intézet házirendje szerint, a törvényes képviselő meghallgatása után, vagy ennek hiányában a gyámhivatal dönt. A látogatás a parancsnok engedélyével történik.

(5) Ha az anya a gyermek fejlődését veszélyezteti, a parancsnok haladéktalanul értesíteni a gyámhatóságot a szükséges intézkedés megtétele miatt, és intézkedni kell a gyermek veszélyeztetésének megakadályozása érdekében.

178. §

A gyermeket az anyával együtt kell a gyermek orvosi vizsgálatára és a kötelező védőoltásokra kísélni. Kórházi kezelés esetén lehetővé kell tenni, hogy az elítélt – felügyelettel, hetente legalább egy alkalommal – meglátogathassa gyermekét. A látogatás engedélyezése csak kivételesen tagadható meg, így, ha a gyermek kórházi kezelésének szükségességét az anya veszélyeztető magatartása, továbbá fertőző megbetegedés okozta, illetve azt biztonsági szempontok indokolják. A kórházi kezelés idején – a gyermekorvos véleménye alapján, szükség szerint – gondoskodni kell arról, hogy a gyermek az anyatejet megkaphassa.

V. Fejezet

A KÖZÉRDEKŰ MUNKA VÉGREHAJTÁSA

Általános rendelkezések

179. §

(1) A közérdekű munka végrehajtása során biztosítani kell a közösség érdekében álló hasznos munka elvégzését, egyúttal elő kell segíteni az elítélt társadalmi beilleszkedését, és azt, hogy tartózkodjék újabb bűncselekmény elkövetésétől.

(2) A közérdekű munkát a pártfogó felügyelői szolgálat a központi és területi hivatalai útján, a közérdekű munka végrehajtására kijelölhető munkahelyek nyilvántartásába felvett közérdekű foglalkoztatók által felajánlott munkahelyen hajtja végre.

(3) A közérdekű munka végrehajtásában az állami és önkormányzati szervek közreműködnek; a pártfogó felügyelői szolgálat a közérdekű munka végrehajtása érdekében más szervezetekkel együttműködik.

A közérdekű foglalkoztatók és nyilvántartásuk

180. §

(1) A közérdekű munka végrehajtására kijelölhető munkahelyek nyilvántartásába történő felvételüket kérhetik:

- a) a központi, a helyi önkormányzati, illetve helyi kisebbségi önkormányzati költségvetési szervek vagy ezek intézményei;
- b) a helyi közszolgáltatást végző egyéb szervezetek;
- c) a társadalmi szervezetek, kivéve a biztosító egyesületet és a politikai pártot, valamint a munkáltatói és a munkavállalói érdek-képviselői szervezetet;
- d) az alapítványok, a közalapítványok, a közhasznú társaságok, az egyházi karitatív szervezetek, a közhasznú szervezetek

(az a)-d) pont alattiak a továbbiakban együtt: közérdekű foglalkoztató), ha vállalják közérdekű munkára elítélt foglalkoztatását és az általuk felajánlott munkahelyen a közérdekű munkára elítélt a közhasznú szervezetekről szóló törvény szerinti közhasznú, vagy helyi közszolgáltatás alá tartozó (a továbbiakban együtt: közérdekű) tevékenységet tud végezni.

(2) A kérelemnek tartalmaznia kell

- a) a foglalkoztatónak a közérdekű munkára elítélt személyek foglalkoztatására irányuló egyértelmű nyilatkozatát,
- b) az egyidejűleg foglalkoztatni kívánt elítéltek létszámának alsó és felső határát,
- c) a közérdekű munka végrehajtására felajánlott tevékenység, és ha időnyelleggel vagy időszakosan tudja foglalkoztatni az elítélteket, az időszak megjelölését,
- d) azt, hogy igényli-e a 193. §-ban meghatározott költségátalány megfizetését, valamint
- e) a nyilvántartásba vételhez szükséges adatokat.

(3) A kérelmet a pártfogó felügyelői szolgálatnak a kérelmező székhelye szerint illetékes területi hivatalához kell benyújtani.

(4) A kérelmet a központi hivatal bírálja el, és ha a kérelmező az e törvény által előírt feltételeknek megfelel, közérdekű munka foglalkoztatási megállapodást köt vele, mint közérdekű foglalkoztatóval.

(5) A közérdekű foglalkoztatókról a pártfogó felügyelői szolgálat központi hivatala nyilvántartást vezet. A nyilvántartás tartalmazza a közérdekű foglalkoztató

- a) nevét, rövidített nevét és székhelyét (telephelyét),
- b) nyilvántartási számát,
- c) statisztikai számjelét, adószámát,
- d) vezető tisztségviselői és a képviselőre jogosultak nevét, lakcímét,
- e) bankszámlaszámát, ha költségátalány megtérítésére tart igényt.

(6) A nyilvántartás adatait a büntetés-végrehajtási bíró és az ügyész részére is hozzáférhetővé kell tenni.

181. §

(1) A közérdekű foglalkoztató köteles az e törvényben és a megállapodásban foglaltakat megtartani.

(2) Ha a közérdekű foglalkoztató a kötelezettségeit ismételten, vagy súlyosan megszegi, avagy az ismételt felhívásnak nem tesz eleget, a megállapodást fel kell bontani. A megállapodás felbontására az ügyész is tehet indítványt.

(3) A közérdekű foglalkoztató jogosult a közérdekű munkát végző elítélt foglalkoztatásával kapcsolatban felmerült költségeinek az e törvényben meghatározott költségátalány formájában történő megtérítésére.

(4) A közérdekű foglalkoztató kérelmére a megállapodást fel kell bontani, és törölni kell a nyilvántartásból.

182. §

(1) Az egyéni vállalkozó kivételével, más gazdálkodó szervezet is kérheti a nyilvántartásba vételét. A kérelmet a megyékben (fővárosban) működő munkaügyi központok útján, vagy közvetlenül a pártfogó felügyelői szolgálat illetékes területi hivatalához lehet benyújtani.

(2) A munkaügyi központok havonta tájékoztatják a pártfogó felügyelői szolgálat illetékes területi hivatalát azokról a munkahelyekről, amelyek közérdekű munka végrehajtására elítéltek foglalkoztatását vállalják és kérik nyilvántartásba vételüket.

(3) Az így nyilvántartásba vett foglalkoztató nem jogosult költségátalány igénylésére, és a foglalkoztatónál, ha a tevékenységi köre nem tartozik tevékenység alá, a pártfogó felügyelői szolgálat a közérdekű munka végrehajtásának körülményeit fokozottabban ellenőrzi. A központi hivatal a foglalkoztatóval e feltételekkel köt közérdekű munka foglalkoztatási megállapodást.

Felhívás és a munkahely kijelölése

183. §

(1) A büntetés-végrehajtási bíró értesítése alapján a pártfogó felügyelői szolgálat területi hivatala felhívja az elítéltet, hogy a közérdekű munka végrehajtása érdekében a felhívás kézbesítésétől számított nyolc napon belül a pártfogó felügyelői szolgálat területi szervénél jelenjen meg.

(2) Az elítélt e határidőn belül kérheti a tartózkodási helye szerint illetékes pártfogó felügyelői szolgálat területi hivatalának a kijelölését a végrehajtásra. Ebben esetben az értesítőlapot és az elítélt kérelmét továbbítani kell az így illetékessé vált területi hivatalnak.

(3) Az elítéltet figyelmeztetni kell arra, hogy ha a jelentkezési kötelezettségének nem tesz eleget, elővezetése rendelhető el.

(4) A felhívásban az elítéltet arra is figyelmeztetni kell, hogy lakóhelye vagy tartózkodási helye címének megváltozását köteles bejelenteni, amelynek elmulasztása miatt a 9. § (2) bekezdése alapján rendbírsággal sújtható.

184. §

(1) A közérdekű munka végrehajtási helyét a párfogó felügyelői szolgálatnak az elítélt állandó lakóhelye – az elítélt kérelmére a tartózkodási helye – szerint illetékes területi hivatalánál működő és jogkörrel rendelkező párfogó felügyelő jelöli ki, a büntetés-végrehajtási bíró értesítésétől, az illetékesség megváltozása esetén az iratok áttételétől számított harminc napon belül.

(2) A munkahely kijelölésénél az ítéleti rendelkezésen túl figyelembe kell venni az elítélt egészségi állapotát, szakképzettségét (szaktudását), a munkára való alkalmasságát és az elkövetett bűncselekmény jellegét.

(3) A munkahely kijelölése előtt a párfogó felügyelő az elítéltet meghallgatja. Ha az elítélt a szabályszerűen kézbesített felhívásban megállapított határidőn belül, vagy határnapon nem jelenik meg, a területi hivatal igazgatója az elővezetését rendeli el.

(4) Ha az elítélt ismeretlen helyen tartózkodik, a párfogó felügyelő a 9. § (4) bekezdésében foglaltak szerint jár el, ha a lakcím közlésére vonatkozó megkeresés nem vezetett eredményre, a büntetés-végrehajtási bírónak elfogatóparancs kibocsátása iránt tesz előterjesztést.

185. §

(1) A közérdekű munka végrehajtási helyeként a nyilvántartásba vett foglalkoztató jelölhető ki.

(2) Kivételesen helyi önkormányzat is kijelölhető a végrehajtás helyeként, ha

a) a munka elvégzése az önkormányzatnak (közösségnek) okozott kár helyreállítását, jóvátételét vagy a közösség érdekét szolgálja,

b) az elítélt lakóhelyén nincs olyan foglalkoztató, amely kijelölhető lenne, és az elítélt az utazás költségeit nem tudja fedezni.

(3) A kijelölt helyi önkormányzatot tájékoztatni kell a kötelezettségeiről, továbbá arról, hogy költségátalány formájában a végrehajtás során felmerülő költségeinek megtérítésére tarthat igényt.

(4) A közérdekű munka végrehajtási helyeként kijelölt foglalkoztató, illetve helyi önkormányzat (a továbbiakban együtt: kijelölt foglalkoztató) köteles az elítéltet fogadni.

(5) Ha a kijelölt foglalkoztatónál a munkarend szerint hétvégén, illetve munkaszüneti napon nem végzenek munkát, vagy a munka felügyeletének feltételei egyébként hiányoznak,

a pártfogó felügyelői szolgálat – a kijelölt foglalkoztató kérelmére – biztosíthatja a közérdekű munka végrehajtásának felügyeletét.

186. §

A közérdekű munka végrehajtási helyéül nem jelölhető ki az a foglalkoztató,

a) amelynél a felajánlott munkakört az elítélt – a bűncselekmény jellege, büntetett előélete, vagy foglalkozástól eltiltása, illetőleg egészségi állapota miatt – nem töltheti be,

b) amelyet részben vagy az egészben az elítélt saját maga, vagy a Ptk. szerinti hozzátartozója alapított,

c) amelynél a közérdekű munkára elítélt a közérdekű munka megkezdése előtt vezető tisztségviselő, vagy tulajdonos volt, üzletrésszel rendelkezett, illetve e körülmények bármelyike a közérdekű munka végrehajtása alatt is fennáll,

d) ahol az elítélt a közérdekű munka végrehajtása során a Ptk. szerinti közeli hozzátartozójával kerülne alá-fölérendeltségi, vagy elszámolási viszonyba.

187. §

(1) A munkahely kijelöléséről szóló határozatban az elítéltet fel kell hívni arra, hogy a határozat jogerőre emelkedésétől számított nyolc napon belül a közérdekű munka megkezdésére a kijelölt munkahelyen jelenjen meg.

(2) A munkahely kijelöléséről szóló határozat ellen az elítélt jelenthet be fellebbezést.

(3) Ha az elítélt a fellebbezésben csupán a közérdekű munka megkezdésének időpontját kifogásolja, a büntetés-végrehajtási bíró a fellebbezést halasztás iránti kérelemként bírálja el.

(4) Ha az elítélt a pártfogó felügyelői meghallgatáson vagy a fellebbezésben úgy nyilatkozik, hogy a közérdekű munkát nem hajlandó teljesíteni, a pártfogó felügyelő ezt jelenti az ügyésznek. Az eljárásra a továbbiakban a 42. § az irányadó.

(5) Ha a munkahely kijelöléséről szóló határozat jogerőre emelkedett, a pártfogó felügyelő a határozatot megküldi a kijelölt munkahely szerinti foglalkoztatónak, illetve helyi önkormányzatnak, és ha a kijelölés első fokon jogerőre emelkedett, a büntetés-végrehajtási bírónak.

Új munkahely kijelölése

188. §

(1) A pártfogó felügyelő az elítélt vagy a kijelölt foglalkoztató kérelmére a közérdekű munka végrehajtására új munkahelyet jelölhet ki, ha a közérdekű munka

a) a kijelölt munkahelyen nem hajtható végre,

b) végrehajtása a munkafegyelem biztosítása érdekében, illetőleg az elítélt személyi körülményeiben történt változás miatt más munkahelyen célszerű,

de a 40. § szerinti eljárás iránti előterjesztésre nincs ok.

(2) Az új munkahely kijelöléséről szóló határozat elleni jogorvoslatra a 33. § rendelkezései az irányadóak.

A közérdekű munka jogviszony jellege

189. §

(1) A közérdekű munka tartamára a kijelölt munkahellyel nem létesül munkaviszony.

(2) A közérdekű munka végrehajtása során az elítélt jogosult a munkavédelemre, és ha a munkakör jellege indokolja, munkaruházatra; munkabaleset esetén a külön törvény szerinti baleseti ellátásra és baleseti egészségügyi szolgáltatásra.

(3) A közérdekű munka végrehajtása során az elítéltnak az általa okozott kárért való felelősségére, illetőleg az elítéltet ért kárért a munkahely felelősségére az Mt.-t kell értelemszerűen alkalmazni.

(4) Az elítélt anyagi felelőssége mértékét a hasonló munkakörben foglalkoztatott munkavállalók átlagkeresetének figyelembevételével kell megállapítani.

Végrehajtási szabályok

190. §

(1) A ledolgozott közérdekű munkát órákban kell nyilvántartani. A közérdekű munka végrehajtása során a napi munkaidő az elítélt egészségügyi állapotára, illetőleg a munka jellegére figyelemmel legalább négy, legfeljebb nyolc óra. A közérdekű munkavégzés heti időtartama a negyven órát nem haladhatja meg.

(2) Egy napi közérdekű munkának hat óra munkavégzés felel meg. Ha a ledolgozott óráknak napokra történő átszámítása során a maradék a hat órát nem éri el, az így fennmaradó töredékorát egy nap közérdekű munkaként kell figyelembe venni.

(3) A közérdekű munkát az első munkahely kijelöléséről szóló határozat jogerőre emelkedésétől számított két éven belül kell végrehajtani. Ha e határidőn belül az elítélt önhibájából a közérdekű munka végrehajtása nem történik meg, a pártfogó felügyelő a Btk. 50. §-ának (1) bekezdése alapján a 195. § (1) bekezdése szerint jár el. A halasztás és a félbeszakítás időtartama e határidőbe nem számít be.

(4) Ha a közérdekű munka végrehajtása alatt újabb közérdekű munka végrehajtására érkezik értesítés, a (3) bekezdésben meghatározott határidőt az előző közérdekű munka végrehajtásnak befejezésétől, vagy végrehajthatósága megszűnésétől, illetőleg a közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés kitöltésétől kell számítani.

191. §

(1) A közérdekű munka végrehajtása során az elítélt köteles

a) a felhívásban meghatározott időn belül a büntetés megkezdése érdekében a pártfogó felügyelőnél jelentkezni;

b) a büntetését a kijelölt munkahelyen a megjelölt időpontban megkezdeni és letölteni;

c) a munkaidő kezdetére a munkavégzés helyén munkaképes állapotban megjelenni és a meghatározott munkaidőben munkát végezni;

d) a kijelölt munkát szakismerete, képessége és legjobb tudása szerint, fegyelmezetten, a kijelölt foglalkoztató képviselőjének utasítása szerint elvégezni;

e) a munkavédelemmel és a környezetvédelemmel kapcsolatos előírásokat megtartani;

f) a kijelölt munkahelyen munkát végzőkkel együttműködni, és munkáját úgy végezni, valamint általában olyan magatartást tanúsítani, hogy más egészségét, testi épségét ne veszélyeztesse, munkáját ne zavarja, anyagi károsodást ne idézzon elő.

(2) A közérdekű munka végrehajtása során az elítélt jogosult a pártfogó felügyelővel való kapcsolattartásra.

(3) Ha a közérdekű munkát az elítélt azért nem tudja teljesíteni, mert jövedelmi viszonyai miatt nem képes fedezni a kijelölt munkahelyre történő utazás költségeit, a pártfogó felügyelő hivatalból, vagy az elítélt kérelmére új munkahelyet jelöl ki az elítélt lakóhelyén.

192. §

(1) A közérdekű munka végrehajtására kijelölt foglalkoztató köteles

a) az elítéltet közérdekű munkával foglalkoztatni,

b) az egészséges és biztonságos munkavégzés feltételeit biztosítani,

c) a munkavégzéshez szükséges tájékoztatást és irányítást megadni, a munkavégzéshez szükséges ismeretek megszerzését biztosítani,

d) az elítéltet a munkavédelemmel és a környezetvédelemmel kapcsolatos előírásokról kioktatni,

e) közérdekű munka végrehajtása során az elítéltnak okozott kárt megtéríteni.

(2) A kijelölt foglalkoztató a közérdekű munka végrehajtása során köteles

a) a pártfogó felügyelői szolgálat által megküldött nyilvántartó lapot vezetni,

b) az elítéltről kért felvilágosítást a pártfogó felügyelői szolgálatnak megadni,

c) az e törvényben előírt értesítési kötelezettségének eleget tenni.

(3) A foglalkoztató haladéktalanul értesíti a pártfogó felügyelői szolgálat területi hivatalát, ha az elítélt

a) a büntetését megkezdte,

b) a közérdekű munka önkéntes végrehajtásának nem tesz eleget,

c) büntetésének végrehajtására új munkahely kijelölése tűnik célszerűnek,

d) a közérdekű munka büntetését teljesítette.

193. §

(1) A közérdekű munkára ítélt foglalkoztatásával kapcsolatos költségek fedezésére a közérdekű foglalkoztató, illetve a helyi önkormányzat költségátalány megfizetése iránt igényt jelenthet be havi összesítésben.

(2) A költségátalány minden ledolgozott óra után a teljes munkaidőben foglalkoztatott munkavállaló részére – órabér alkalmazása esetén –, a végrehajtás időpontjában megállapított kötelező legkisebb összegének a tizenöt százalékáa.

(3) Ha a közérdekű munka végrehajtásának felügyeletét a pártfogó felügyelői szolgálat biztosította, költségátalány nem igényelhető.

194. §

(1) A közérdekű munka végrehajtását a pártfogó felügyelői szolgálat ellenőrzi. Az ellenőrzés során a pártfogó felügyelő, illetve a pártfogó felügyelői asszisztens vizsgálja, hogy az elítélt, illetve a foglalkoztató a közérdekű munka végrehajtásával összefüggő kötelezettségeinek eleget tesz-e.

(2) Ha a pártfogó felügyelő a foglalkoztató értesítése, vagy az ellenőrzés során megállapítja, hogy az elítélt a munkavégzési kötelezettségének nem tesz eleget, vagy a munkafegyelmet súlyosan sértő magatartást tanúsít, illetve a munkavégzésnek egyéb akadálya van, a pártfogó felügyelő a (3) bekezdésben, illetőleg a 195. § (1) bekezdésében foglaltak szerint megteszi a szükséges intézkedéseket.

(3) A közérdekű munka végrehajtása során a pártfogó felügyelő

a) ellenőrzési tapasztalata, illetve a kijelölt foglalkoztató vagy az elítélt kérelme alapján új munkahelyet jelöl ki,

b) az ismeretlen helyen tartózkodó közérdekű munkára ítélt felkutatása érdekében megteszi a 9. § (4) bekezdése szerinti intézkedést, ennek eredménytelensége esetén elfogatóparancs kibocsátására tesz előterjesztést a büntetés-végrehajtási bírónak,

c) ha a közérdekű munka végrehajthatását kizáró ok következett be, vagy a 197. § szerinti végrehajtási akadály áll fenn, előterjesztést tesz a büntetés-végrehajtási bírónak az eljárás lefolytatása,

d) nyilvántartja a közérdekű munka végrehajtását, annak teljesítéséről értesíti a büntetés-végrehajtási bírót és a külön jogszabályban meghatározott szerveket.

195. §

(1) Ha a munkahely arról értesíti a pártfogó felügyelői szolgálatot, hogy az elítélt a közérdekű munka végrehajtásának nem tesz eleget, és a 191. § (3) bekezdése szerinti körülmény sem áll fenn, a pártfogó felügyelői szolgálat az értesítést a pártfogó felügyelő által készített jelentéssel megküldi a megyei főügyésznek. Ugyanígy jár el a pártfogó felügyelő, ha az ellenőrzés során állapítja meg, hogy az elítélt a munkavégzési kötelezettségének nem tesz eleget. A jelentéshez a rendelkezésre álló bizonyítékokat mellékelni kell.

(2) Az ügyész szükség esetén meghallgatja a pártfogó felügyelőt és az elítéltet, illetve további bizonyítékok csatolására hívhatja fel a pártfogó felügyelőt, és ha a közérdekű munkának szabadságvesztésre történő átváltoztatását indokoltnak tartja, a büntetés-végrehajtási bírónak az átváltoztatását indítványozza, ellenkező esetben új munkahely kijelölését indítványozza.

A végrehajtás félbeszakítása

196. §

(1) A pártfogó felügyelői szolgálat területi hivatalának igazgatója a közérdekű munkát indokolt esetben az elítélt kérelmére félbeszakíthatja. A félbeszakítás tartama - a (2) bekezdésben meghatározott kivételekkel - évente harminc napot nem haladhat meg.

(2) A pártfogó felügyelői szolgálat területi hivatalának igazgatója a közérdekű munka végrehajtását hivatalból vagy az elítélt kérelmére félbeszakítja, ha az elítélt

- a) sorkatonai (tartalékos katonai) szolgálatra vonul be, a szolgálat időtartamára;
- b) gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben, illetőleg gyermeknevelési támogatásban részesül, annak hátralévő idejére, de legfeljebb egy évre;
- c) szabadságvesztés büntetés letöltését kezdte meg, kényszergyógykezelését vagy ideiglenes kényszergyógykezelését, előzetes letartóztatását, avagy házi őrizetét rendelték el a fogvatartás időtartamára, illetőleg a házi őrizet idejére.

(3) A félbeszakítás tartama a közérdekű munkába nem számít be.

(4) A büntetés végrehajtását haladéktalanul folytatni kell, ha az elítélt

- a) a szolgálatból leszerel;
- b) részére a gyermekgondozási díj, a gyermekgondozási segély, illetőleg a gyermeknevelési támogatás folyósítását egy év eltelte előtt megszüntetik;
- c) fogvatartása, illetőleg házi őrizete megszűnik, kivéve, ha a közérdekű munka végrehajtásának a 197. § (1) bekezdésének d) pontjában meghatározott akadály áll fenn.

(5) A közérdekű munka félbeszakítását elbíráló határozat elleni jogorvoslatra a 33. § rendelkezéseit kell alkalmazni azzal, hogy a félbeszakítást engedélyező határozat ellen csak az ügyész élhet fellebbezéssel. A kérelmet elutasító határozat ellen bejelentett fellebbezésnek a közérdekű munka végrehajtására halasztó hatálya nincs.

A közérdekű munka végrehajtásának akadályai

197. §

(1) A közérdekű munka, illetőleg annak hátralévő része nem hajtható végre, ha az ítélet jogerőre emelkedése után az elítélt

- a) legalább hat hónapig sorkatonai szolgálatot teljesített;
- b) legalább egy évig gyermekgondozási díjban, gyermekgondozási segélyben, illetőleg gyermeknevelési támogatásban részesült;
- c) egészségi állapotában olyan tartós változás következett be, amely a közérdekű munka végrehajtását nem teszi lehetővé;
- d) megszakítás nélkül legalább öt évi szabadságvesztést kitöltött, vagy legalább öt évig kényszergyógykezelt volt;

(2) Az (1) bekezdés d) pontja szerinti akadály szempontjából az ügyel összefüggésben előzetes letartóztatásban, házi őrizetben és az ideiglenes kényszergyógykezelésben eltöltött időt az ott írt szabadságelvonás tartamába be kell számítani.

A közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés végrehajtásának szabályai

198. §

(1) A közérdekű munka átváltoztatása folytán végrehajtandó fogházbüntetés végrehajtására a IV. Fejezet rendelkezéseit a következő eltérésekkel kell alkalmazni.¹

(2) A közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés büntetést töltő – választójoggal rendelkező – elítélt a fogvatartás helyén, a választási eljárásra vonatkozó jogszabályok szerint jogosult szavazni. A büntetés-végrehajtási intézet köteles elősegíteni az elítélt választójogának gyakorlását. Az elítélt személyazonosságát a fogvatartó büntetés-végrehajtási intézet nyilvántartása alapján kell megállapítani.

(3) A közérdekű munka helyébe lépő szabadságvesztés a 197. § (1) bekezdésének *d)* pontjában meghatározott esetben nem hajtható végre.

VI. Fejezet
A PÉNZBÜNTETÉS VÉGREHAJTÁSA

199. §

(1) A pénzbüntetést a büntetés-végrehajtási bíró értesítése alapján a megyei bíróság gazdasági hivatala hajtja végre.

(2) Az elítélt a pénzbüntetést legkésőbb a hivatal felhívásának a kézbesítésétől számított tizenöt napon belül, ha pedig a bíróság halasztást, illetőleg részletfizetést engedélyezett, a bíróság által megállapított időpontig, illetőleg a meghatározott részletben köteles megfizetni.

(3) Ha az elítélt a pénzbüntetést a felhívásban megjelölt határidőben nem fizette meg, halasztás vagy részletfizetés engedélyezése esetén a befizetésre meghatározott határnapot, illetőleg a részlet befizetését elmulasztotta, a hivatal fiatalkorú elítélt esetén a pénzbüntetés behajtása iránt intézkedik, ennek eredménytelensége, illetve felnőtt korú elítélt esetén a székhelye szerint illetékes büntetés-végrehajtási bírót megkeresi a pénzbüntetés, illetőleg a pénzbüntetés meg nem fizetett vagy be nem hajtható részének szabadságvesztésre átváltoztatása iránt.

(4) A (3) bekezdés szerinti megkereséshez a felhívás kézbesítésének szabályszerűségét igazoló kézbesítési bizonyítvány (tértivevény), továbbá fiatalkorú esetében a behajtás eredménytelenségéről készült jegyzőkönyv másolatát mellékelni kell.

(5) A fiatalkorú elítéltre kiszabott pénzbüntetés behajtása végett a hivatal a fiatalkorú lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes megyei (fővárosi) bírósági végrehajtót keresi meg.

200. §

¹ Ezt kellene kitalálni. Nyilván a fogházfokozat szerinti végrehajtásra vonatkozó szabályok szerint, azt kell eldönteni, hogy milyen jogok és kötelezettségek módosulnak a IV. Fejezetben írtakhoz képest (pl. szülői felügyeleti jog, egyesülési jog, stb.). Ehhez meg kell várni, míg letisztul a IV. Fejezet.

(1) A pénzbüntetés akkor is megfizethető, ha azt a bíróság már átváltoztatta szabadságvesztésre.

(2) Ha a pénzbüntetést a helyébe lépő szabadságvesztés végrehajtásának megkezdése előtt megfizetik, a szabadságvesztés nem hajtható végre, ha pedig a szabadságvesztés végrehajtása alatt fizetik meg, az elítéltet nyomban szabadon kell bocsátani.

(3) Ha a pénzbüntetést a szabadságvesztésre átváltoztatás után részben fizetik meg, a szabadságvesztésnek az a részét kell végrehajtani, amely a meg nem fizetett pénzbüntetésnek felel meg.

201. §

(1) A pénzbüntetés, illetőleg a pénzbüntetés helyébe lépő szabadságvesztés a 197. § (1) bekezdésének *d)* pontjában meghatározott esetben nem hajtható végre.

(2) A pénzbüntetés átváltoztatása folytán végrehajtandó fogházbüntetés végrehajtására a 198. § (1)-(2) bekezdésének rendelkezéseit kell alkalmazni.

VII. Fejezet A MELLÉKBÜNTETÉSEK VÉGREHAJTÁSA

I. Cím Közös szabályok

202. §

(1) A közügyektől eltiltás, a foglalkozástól eltiltás, a járművezetéstől eltiltás, a kitiltás és a kiutasítás tartamába be kell számítani a következő időket is:

- a)* az ítélet jogerőre emelkedése és a szabadságvesztés megkezdése között eltelt időt,
- b)* a szabadságvesztés félbeszakításának tartamát,
- c)* a feltételes szabadságon töltött időt, ha a bíróság azt nem szüntette meg.

(2) Nem számít be az (1) bekezdésben felsorolt büntetések tartamába az az idő, amely alatt az elítélt

- a)* szabadságvesztést töltött – ide értve a más ügyben kiszabott szabadságvesztés büntetést is –,
- b)* más ügyben előzetes fogvatartásban volt, feltéve, hogy elítélték.

(3) A mellékbüntetések tartamába nem számít be az az időtartam, ameddig az elítélt kivonja magát a mellékbüntetések végrehajtása alól.

II. Cím A közügyektől eltiltás végrehajtása

203. §

(1) A közügyektől eltiltás tartalma szerinti,

a) a Btk. 54. §-a (1) bekezdésének *a)* pontjában foglalt, a választójog gyakorlását érintő tilalom a választójoggal nem rendelkező nagykorú polgárok nyilvántartásán keresztül érvényesül;

b) a Btk. 54. §-a (1) bekezdésének *b)* pontjában foglalt, a hivatalos személyi minőséget kizáró tilalom a bünygyi nyilvántartás rendszerén, valamint a hivatalos személyek jogállását szabályozó törvények szolgálati viszony (megbízatás) létesítésére vonatkozó rendelkezésein keresztül érvényesül;

c) a Btk. 54. §-a (1) bekezdésének *c)* pontjában foglalt, népképviseleti szerv testületében (bizottságában) való részvételre vonatkozó tilalom a bünygyi nyilvántartás rendszerén keresztül érvényesül;

d) a Btk. 54. §-a (1) bekezdésének *d)* pontjában foglalt, társadalmi szervezetben, köztestületben, közalapítványban viselhető tisztségre vonatkozó tilalom érvényesítése érdekében a büntetés-végrehajtási bíró értesíti a társadalmi szervezetek, a köztestületek és a közalapítványok nyilvántartását vezető bíróságot;

e) a Btk. 54. §-a (1) bekezdésének *e)* pontjában foglalt, a katonai rendfokozat elérésére vonatkozó tilalom a bünygyi nyilvántartás rendszerén, valamint a Magyar Honvédség katonáinak, illetve a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak jogállását szabályozó törvények szolgálati viszony létesítésére vonatkozó rendelkezésein keresztül érvényesül;

f) a Btk. 54. §-a (1) bekezdésének *f)* pontjában foglalt, kitüntetésre vonatkozó tilalom a bünygyi nyilvántartás rendszerén keresztül érvényesül.

(2) Ha az elítélt

a) hivatalos személy, a büntetés-végrehajtási bíró felhívja a munkáltatót, hogy az elítélt jogviszonyát szüntesse meg, illetőleg azt kezdeményezze az arra jogosultnál;

b) népképviseleti szerv testületében, vagy bizottságában közreműködik, a büntetés-végrehajtási bíró felhívja az adott népképviseleti szerv testületét arra, hogy az elítélt tagságát szüntesse meg;

c) társadalmi szervezetben, köztestületben, közalapítványnál vezető tisztséget, pénzügyi ellenőrző szervénél, vagy felügyelő bizottságban tagságot visel, a büntetés-végrehajtási bíró felhívja a társadalmi szervezet, köztestület vezető testületét, szervét, valamint a közalapítvány alapítóját, hogy a tisztséget szüntesse meg;

d) katonai rendfokozattal rendelkezik,

1. tartalékos katona esetén, a büntetés-végrehajtási bíró az értesítést az elítélt lakóhelye szerint illetékes honvédelmi igazgatást végző szervnek küldi meg,

2. tényleges állományú katona [Btk. 122. § (1) bek.], más fegyveres szervek hivatásos állományú tagja esetén, a büntetés-végrehajtási bíró az értesítést az állományilletékes parancsnoknak küldi meg,

e) belföldi kitüntetéssel rendelkezik, vagy külföldi kitüntetés elfogadására kapott engedélyt, a büntetés-végrehajtási bíró felhívja a belföldi kitüntetés adományozóját a kitüntetés visszavonásra, illetőleg a külföldi kitüntetés viselésének engedélyezésére jogosítvánnyal rendelkező hivatalt az engedély visszavonására.

(3) A büntetés-végrehajtási bíró a szabadságvesztés végrehajtásának elrendelésével egyidejűleg akkor is megteszi a (2) bekezdés szerinti intézkedéseket, ha az elítéltet közügyek-

től eltiltás kiszabása nélkül ítélte a bíróság végrehajtandó szabadságvesztésre, kivéve, ha az elítélt előzetes mentesítésben részesült [Btk. 136. § (1) bek.].

(4) A (2) bekezdés e) pontja alkalmazásában belföldi kitüntetés: a Magyar Köztársaság kitüntetéseiről szóló 1991. évi XXXI. törvényben és e törvény felhatalmazásán alapuló, a Kormány, a miniszterelnök, a köztársasági elnök, az Országgyűlés elnöke, a Magyar Nemzeti Bank elnöke, a legfőbb ügyész, az állampolgári jogok országgyűlési biztosa, az Országos Igazságszolgáltatási Tanács, az Alkotmánybíróság elnöke és az Állami Számvevőszék elnöke, valamint miniszter által alapított kitüntetés, valamint a Kossuth-díjról és a Széchenyi-díjról szóló 1990. évi XII. törvényben meghatározott díj.

III. Cím

A foglalkozástól eltiltás végrehajtása

204. §

(1) A foglalkozástól eltiltás végrehajtása annak a szervnek a feladata, amely a foglalkozástól eltiltással érintett foglalkozás kapcsán, jogszabály alapján kötelező nyilvántartási vagy engedélyezési tevékenységet végez. A büntetés-végrehajtási bíró felhívása alapján a nyilvántartást vezető szerv a foglalkozástól eltiltásra vonatkozó adatokat bejegyzí a nyilvántartásba, és a reá irányadó jogszabályok keretei között gondoskodik arról, hogy az elítélt az eltiltás tartama alatt ne végezhesen olyan tevékenységet, amelytől a bíróság eltiltotta.

(2) A foglalkozástól eltiltás ellenőrzése – külön jogszabályban meghatározottak szerint – az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség feladata.²

(3) A foglalkozástól eltiltás hatálya alatt álló részére – mentesülése esetén is – olyan hatósági erkölcsi bizonyítványt kell kiállítani, amely tartalmazza, hogy a bíróság az elítéltet milyen tiltotta el, és annak tartama előreláthatólag mikor jár le.

(4) Ha a bíróság a szakképzettséget igénylő foglalkozás újbóli gyakorlását a foglalkozáshoz szükséges jártasság igazolásától teszi függővé [Btk. 57. § (3) bek.], az elítélt a foglalkozás újbóli gyakorlását mindaddig nem kezdheti meg, amíg a foglalkozáshoz szükséges jártasságot nem igazolja. A jártasságot annál a szervnél kell igazolni, amelynek hatáskörébe tartozik a jártasság megszerzésének megítélése, illetőleg a szakképzettséget igénylő foglalkozáshoz kötött működési engedély kiadása.

IV. Cím

A járművezetéstől eltiltás végrehajtása

205. §

(1) A járművezetéstől eltiltás esetén az ezzel összefüggő feladatok ellátásáról a körzet-központi feladatokat ellátó települési önkormányzat jegyzője a büntetés-végrehajtási bíró értesítése alapján gondoskodik.

² Ehhez módosítani kell a munkavédelemről szóló 1993. évi XCIII. törvényt, valahol a 83-85. §-ok környékén.

(2) A járművezetéstől eltiltás tartamába be kell számítani azt az időt, amelynek tartamára az elítélt vezetői engedélyét – a járművezetéstől eltiltásra ítéletét megelőzően – a büncselekménnyel összefüggésben visszavonták.

(2) Ha a bíróság a járművezetés újbóli gyakorlását a járművezetéshez szükséges jártasság igazolásától teszi függővé [Btk. 59. § (2) bek.], az elítélt a járművezetés újbóli gyakorlását mindaddig nem kezdheti meg, amíg a járművezetéshez szükséges jártasságot az (1) bekezdésben meghatározott jegyzőnél nem igazolja.

V. Cím

A kitiltás végrehajtása

206. §

(1) A büntetés-végrehajtási bíró a kitiltás végrehajtásának ellenőrzése végett értesíti a kitiltással érintett közigazgatási terület szerint illetékes rendőrkapitányságot, valamint az elítélt lakcíme szerint illetékes rendőrkapitányságot.

(2) A kitiltott köteles az ítélet jogerőre emelkedését, illetőleg a szabadságvesztésből szabadulását követő nyolc napon belül elhagyni az ítéletben megjelölt helységet (helységeket), illetőleg közigazgatási területet, az általa szabadon választott helységbe távozni, és ott a rendőrségnél jelentkezni. A letelepedés helye szerinti rendőrkapitányság erről értesíti az (1) bekezdés szerinti rendőrkapitányságokat.

(3) A kitiltott a kitiltás tartama alatt köteles a kitiltást elrendelő határozatot magánál tartani, és ha a rendőrség igazoltatja, a határozatot a személyazonosság igazolására alkalmas okirattal együtt bemutatni.

(4) A rendőrség az elítélt kérelmére személyi vagy családi körülményeire figyelemmel a kitiltás végrehajtását felfüggesztheti, illetőleg az elítélt kötelezettségei teljesítése, vagy jogai, törvényes érdekei érvényesítése érdekében, avagy más fontos okból engedélyezheti, hogy az elítélt rövid tartamra visszatérjen olyan helységbe, ahonnan kitiltották. Az elítélt kérelmének elutasítása esetén a büntetés-végrehajtási bíróhoz fellebbezhet.

VI. Cím

A kiutasítás végrehajtása

207. §

(1) A kiutasítást – ha azt végrehajtandó szabadságvesztés mellett szabták ki – a szabadságvesztés letöltése, egyébként az ítélet jogerőre emelkedése után kell végrehajtani.

(2) A büntetés-végrehajtási bíró a szabadságvesztés mellett, továbbá – ha a mellékbüntetés kiszabása nem bíróság elé állítás (Be. XXIII. Fejezet) során történt – az önállóan kiszabott kiutasítás végrehajtása érdekében értesíti az elítélt tartózkodási helye szerint illetékes területi idegenrendészeti hatóságot. A kiutasítást a területi idegenrendészeti hatóság a külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló törvény rendelkezései szerint hajtja végre..

(3) A kiutasítás mellékbüntetés nem hajtható végre, ha a végrehajtásnak a külön törvényben meghatározott akadálya állapítható meg. Az ügyész az idegenrendészeti hatóság kezdeményezése alapján a végrehajtási akadály megállapítását a büntetés-végrehajtási bírónak indítványozza.

VII. Cím

A pénzmellékbüntetés végrehajtása

208. §

A pénzmellékbüntetés végrehajtására a VI. Fejezet rendelkezéseit kell alkalmazni.

VIII. Cím

A katonai mellékbüntetések végrehajtása

209. §

A lefokozást, a szolgálati viszony megszüntetését, a rendfokozatban visszavetést és a várakozási idő meghosszabbítását a Magyar Honvédség katonáinak, illetve a fegyveres szervezet hivatásos állományú tagjainak jogállását szabályozó törvényeknek a fenytetés végrehajtására vonatkozó rendelkezései szerint a megfelelő személyügyi hatáskörrel rendelkező parancsnok hajtja végre. Az arra kijelölt katonai bíró a katonai mellékbüntetés végrehajtása érdekében értesíti a mellékbüntetés végrehajtására személyügyi hatáskörrel rendelkező parancsnokot.

VIII. Fejezet

AZ INTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSA

I. Cím

A megrovás és a próbára bocsátás végrehajtása

210. §

A megrovást a bíróság, illetőleg az ügyész, ha a terhelt a határozat kihirdetésekor jelen van, a határozat jogerőre emelkedésének bevéárása nélkül, szóban fogatosítja, egyéb esetben a megrovás végrehajtása a határozat kézbesítésével történik.

211. §

(1) A próbaidő a próbára bocsátást elrendelő határozat jogerőre emelkedésével kezdődik.

(2) Ha a bíróság a próbaidőt meghosszabbítja [Btk. 73. § (1) bek.], a meghosszabbítás a próbaidő korábbi határidejének elteltével kezdődik. Ilyen esetben a próbaidő a három évet, fiatalokú esetén a két évet meghaladhatja.

(3) Ha az elítélten olyan szabadságvesztést hajtanak végre, amely miatt a próbára bocsátás megszüntetésének nincs helye, a próbaidő a szabadságvesztés tartamával meghosszabbodik.

(4) A próbára bocsátás megszűnik, ha

a) a próbaidő eltelt,

b) a bíróság a próbára bocsátást megszüntette [Btk. 73. (2) bek.].

II. Cím

A kényszergyógykezelés végrehajtása

212. §

(1) A kényszergyógykezelés végrehajtására e törvény rendelkezéseit az e Címben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A kényszergyógykezelés alatt álló személyt (a továbbiakban: beteget) az orvostudomány mindenkor állása szerinti szakszerű ellátásban kell részesíteni, hogy ezáltal a beteg állapotának romlása megakadályozható, és egészsége mielőbb, a lehetséges mértékig helyreállítható legyen.

(3) E törvénynek az elítéltre vonatkozó – így különösen a jogok és jogosultságok felsorolását, védelmét és érvényesítését érintő – rendelkezései a betegre is vonatkoznak, kivéve, ha a szabályozás a kényszergyógykezelés céljával és természetével összeegyeztethetetlen, illetőleg, ha törvény másként rendelkezik.

(4) A beteg gyógykezelésével összefüggő jogaira az Eütv. általános rendelkezéseit, valamint a pszichiátriai betegek jogaira vonatkozó külön szabályokat kell értelemszerűen alkalmazni, az e törvényben meghatározott eltérésekkel.

213. §

(1) A kényszergyógykezelés végrehajtása során biztosítani kell a beteg

a) felügyeletét,

b) szakellátásához szükséges elhelyezését,

c) anyagi és egyéb egészségügyi ellátását,

d) szociális és jogi érdekeinek védelmét,

e) életvitelszerű benntartózkodásához az IMEI rendjével összhangban lévő feltételeket.

(2) Ha a beteg – az intézkedés elrendelésének alapjául szolgáló októl eltérő egyéb egészségkárosodás vagy betegség miatt – orvosi kezelésre szorul, kezelését lehetőség szerint a büntetés-végrehajtási szervezet rendszerén belül kell fogatosítani.

(3) Ha a beteg gyógykezeléséhez szükséges feltételekkel az IMEI nem rendelkezik, a szükséges szakellátást biztosító egészségügyi intézményt kell igénybe venni. A beteg megfelelő őrzéséről, felügyeletéről az IMEI főigazgató főorvosa gondoskodik.

(4) A kényszergyógykezelést nem lehet félbeszakítani, illetőleg elhalasztani.

(5) A kényszergyógykezelés költségeit az állam viseli.

214. §

(1) A büntetés-végrehajtási bíró akkor is jogosult a 9. § (3)-(5) bekezdéseiben írt intézkedések megtételére, ha az ismeretlen helyen tartózkodó beteg a kijelölt helyen és időben az intézkedés végrehajtásának megkezdése céljából nem jelent meg.

(2) Elfogatóparancsot akkor lehet kibocsátani, ha a kényszergyógykezelés megkezdése illetve folytatása más módon nem biztosítható.

215. §

(1) A kényszergyógykezelést az IMEI-ben kell végrehajtani.

(2) A kényszergyógykezelés kezdete az IMEI-be történő befogadás napja. A befogadással egyidejűleg a beteget – egészségi állapotának megfelelő – tájékoztatásban kell részesíteni jogaira és kötelezettségeire vonatkozóan.

(3) A betegnek az IMEI-be történő befogadása napjától számított nyolcadik hónap folyamán az IMEI főigazgató főorvosa a beteg állapotára vonatkozó részletes szakvéleményt megküldi a kényszergyógykezelés felülvizsgálatára illetékes bíróságnak [Be. 566. § (1) bek.]. Ezt az eljárást a kényszergyógykezelés megszüntetéséig évente, ugyanazon naptári hónapban meg kell ismételni.

(4) Ha a kényszergyógykezelést ideiglenes kényszergyógykezelés előzte meg, és annak végrehajtását nem szakították meg, a (3) bekezdés szerinti időtartamot az ideiglenes kényszergyógykezelés megkezdésétől kell számítani, azonban a szakvéleményt legkorábban a kényszergyógykezelést elrendelő ítélet jogerőre emelkedésétől számított hat hónap elteltével kell a bíróságnak megküldeni.

216. §

(1) Az IMEI vezető főorvosa haladéktalanul előterjesztést tesz a bíróságnak a kényszergyógykezelés megszüntetése iránt, ha ezt a beteg elmeállapota indokolja, illetőleg, ha már nem kell tartani attól, hogy a jövőben személy elleni vagy közveszélyt okozó büntetendő cselekményt fog elkövetni.

(2) Ha a bíróság a kényszergyógykezelést megszünteti, a beteget azon a napon kell elbocsátani, amelyen a bíróság értesítése az IMEI-be megérkezik.

(3) Súlyos beteg vagy önálló életvitelre nem alkalmas beteg elbocsátása előtt kellő időben gondoskodni kell az elbocsátott hazaszállításáról, illetőleg szükség esetén kezdeményezni kell a megfelelő fekvőbeteg intézményben vagy a pszichiátriai betegek otthonában történő elhelyezését. A szükséges intézkedéseket a főigazgató főorvos teszi meg.

217. §

(1) Ha nincs olyan személy, aki a cselekvőképtelen vagy korlátozottan cselekvőképes beteg törvényes képviselőtét jogszabály, hatósági vagy bírósági határozat alapján jogosult ellátni, illetőleg a személy nem ismert, vagy e feladatának bármilyen okból nem tud eleget tenni, az IMEI haladéktalanul megteszi azokat az intézkedéseket, amelyek a beteg törvényes képviselőtének biztosítása érdekében szükségesek. A törvényes képviselőt biztosításának időpontjáig az IMEI fokozott figyelmet fordít a beteg nyilatkozataiban kifejeződő érdekeinek és jogainak védelmére.

(2) A cselekvőképtelen beteg törvényes képviselőt biztosításának időpontjáig – az intézkedés végrehajtása során – a beteg helyett jognyilatkozat tételére, a jogorvoslati jog gyakorlására az Eütv. 16. §-a (2) bekezdésének *b)* és *c)* pontjában felsorolt személyek jogosultak, az ott írt sorrendben. Az egy sorban nyilatkozattételre jogosultak eltérő nyilatkozata esetén a beteg számára legkedvezőbb nyilatkozatot kell figyelembe venni.

218. §

(1) A beteg az egészségügyi ellátást köteles igénybe venni, nem illeti meg őt az egészségügyi ellátás visszautasításának joga. Önrendelkezéshez való jogára egyébként az Eütv. 15-23. §-ában foglalt, a cselekvőképtelen illetőleg korlátozottan cselekvőképes betegekre vonatkozó, rendelkezések vonatkoznak értelemszerűen.

(2) A beteg az állapotát, az alkalmazott orvosi kezelést, annak várható hatását és kockázatát illetően korának és pszichés állapotának megfelelő tájékoztatásra tarthat igényt.

219. §

(1) A beteg hozzátartozóival, valamint az általa megjelölt és az IMEI által engedélyezett személyekkel való kapcsolattartás során jogosult

- a)* levelezésre, melynek során a kapott és a küldött levelek gyakorisága és terjedelme nem korlátozott,
- b)* legalább hetenként látogató fogadására,
- c)* legalább hetenként telefonkészülék használatára hívás céljából, telefonhívás fogadására korlátozás nélkül,
- d)* legalább hetenként csomag küldésére és fogadására.

(2) A kapcsolattartás valamennyi formáját az IMEI ellenőrizheti, az ellenőrzés lehetőségéről a beteget tájékoztatni kell.

(3) A beteg állapotára tekintettel a látogatás későbbi időpontra halasztható, illetve soron kívüli látogatás engedélyezhető.

220. §

Az elítélt vallásgyakorlását szabályozó rendelkezéseket a betegre azzal a kiegészítéssel kell alkalmazni, hogy a beteg istentiszteleten vagy más csoportos vallási rendezvényen való részvétele akkor is korlátozható vagy megtiltható, ha jelenléte a saját vagy mások életére, testi épségére, egészségére jelentős veszélyt jelent.

221. §

(1) A beteg az IMEI-t csak gyógyítása érdekében, orvosilag indokolt esetben, a főigazgató főorvos írásbeli engedélye alapján hagyhatja el.

(2) Ha a kényszergyógykezelés megkezdésétől egy év eltelt, a beteg gyógyulása érdekében, külön jogszabályban meghatározott adaptációs bizottság javaslatára a főigazgató főorvos engedélyével adaptációs szabadságra bocsátható. Az adaptációs szabadság tartama legfeljebb harminc nap, amely egy alkalommal legfeljebb harminc nappal meghosszabbítható. Adaptációs szabadság több alkalommal is engedélyezhető.

(3) A beteg felügyelettel meglátogathatja a súlyos beteg hozzátartozóját, részt vehet a hozzátartozója temetésén. A főigazgató főorvos kivételes esetben megtagadhatja a látogatás, illetőleg a temetésen való részvétel engedélyezését.

222. §

(1) A beteg

- a) köteles az IMEI rendjét megtartani, a meghatározott formaruhát viselni,
- b) munkához való jogát nem gyakorolhatja, kizárólag munkaterápiás foglalkozásban részt vehet, de sem erre, sem egyéb munkavégzésre nem kötelezhető,
- c) nem fenyegethető,
- d) az általa okozott kár megtérítésére nem kötelezhető.

(2) A kényszergyógykezelés alatt álló kisgyermekes nő és gyermeke együttes elhelyezése nem engedélyezhető.

223. §

(1) A beteggel szemben kényszerítő eszközként kizárólag korlátozott testi kényszer (megfogás vagy lefogás) alkalmazható, ha

- a) engedély nélküli távozását az IMEI-ből másként nem lehet megakadályozni,
- b) a vizsgálattal, illetve a gyógykezeléssel szemben aktív ellenállást tanúsít.

(2) Ha a beteggel szemben az (1) bekezdés szerinti kényszerítő eszközt alkalmazták, a 122. § (5) bekezdés szerint kialakított állásfoglalásról az érintett személyen kívül értesíteni kell annak házastársát, törvényes képviselőjét és a törvényességi felügyeletet ellátó ügyészt is.

III. Cím

Az alkoholisták kényszergyógyításának végrehajtása

224. §

(1) A kényszergyógyítás feladata olyan kedvező változás előidézése a végrehajtandó szabadságvesztésre ítélt személy egészségi állapotában, amelynek folytán a bűncselekmény elkövetésével összefüggő alkoholista életmód alapját képező egészségkárosodás megszűnik, vagy olyan mértékben csökken, hogy az alkoholista életmóddal való szakítás reális lehetőséggé válik.

(2) A kényszergyógyítást a szabadságvesztés végrehajtása alatt, a kijelölt büntetés-végrehajtási intézetben kell végrehajtani.

(3) A kényszergyógyítás tartama alatt a szabadságvesztés végrehajtási fokozatának a büntetés-végrehajtási intézeten belüli mozgásra és az elítélt életrendjére vonatkozó szabályai azokkal az eltérésekkel irányadók, amelyeket a kényszergyógyítás végrehajtása megkíván.

225. §

(1) A kényszergyógyítást meg kell szüntetni, ha az elítélt egészségi állapotában beállt kedvező változás folytán az intézkedés elrendelésének indokai nem állnak fenn, illetőleg a kényszergyógyítás megszűnik, ha az elítélt a szabadságvesztésből szabadul.

(2) Ha az elítélt egészségi állapotában beállt kedvező változás folytán a kényszergyógyítás elrendelésének indokai nem állnak fenn, a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka haladéktalanul előterjesztést tesz a büntetés-végrehajtási bírónak a kényszergyógyítás megszüntetése iránt. Az előterjesztéshez mellékelni kell az orvos-szakértői véleményt is.

(3) Ha a büntetés-végrehajtási bíró azt állapítja meg, hogy a kényszergyógyítás elrendelésének indokai nem állnak fenn, a kényszergyógyítást végzéssel megszünteti, és erről értesíti az elrendelő bíróságot.

226. §

(1) Ha az elítélten összbüntetésbe nem foglalható szabadságvesztéseket kell végrehajtani, és a kényszergyógyítás elrendelésére olyan ítéletben került sor, melynek végrehajtását megelőzően másik szabadságvesztést kell végrehajtani,

a) a büntetés-végrehajtási intézet haladéktalanul megkezdzi a kényszergyógyítás végrehajtását, amint az elrendelésről szóló bírósági értesítés a büntetés-végrehajtási intézetbe megérkezik, feltéve, hogy a kényszergyógyítás elrendelésének okai még fennállnak,

b) a büntetés-végrehajtási intézet parancsnoka előterjesztést tesz a büntetés-végrehajtási bírónak a kényszergyógyítás megszüntetését, ha az elrendelésről szóló bírósági értesítés megérkezésének időpontjában – az elítélt egészségi állapotában időközben beállt kedvező változás folytán – a kényszergyógykezelés elrendelésének indokai nem állnak fenn. Az előterjesztéshez mellékelni kell az orvos-szakértői véleményt is.

(2) Ha a kényszergyógyítás indokai nem állnak fenn, a büntetés-végrehajtási bíró a 225. § (3) bekezdése szerint jár el.

(3) Ha az alkoholistával szemben, akinek kényszergyógyítását a bíróság elrendelte, kényszerítő eszköz alkalmazására kerül sor, a 122. § (5) bekezdés szerint kialakított állásfoglalásról az érintett személyen kívül értesíteni kell annak törvényes képviselőjét és a törvényeségi felügyeletet ellátó ügyészt is.

IV. Cím

Az elkobzás és a vagyonelkobzás végrehajtása

*Általános rendelkezések***227. §**

(1) Az elkobzást

- a) a megyei bíróság gazdasági hivatala,
- b) jövedéki termék és vámáru esetén a Vám- és Pénzügyőrség,
- c) ingatlan esetén a megyei (fővárosi) bírósági végrehajtó

hajtja végre.

(2) Élő állat elkobzásának végrehajtása során

- a) veszélyes eb [Btk. 266. § (3) bek.], valamint egyéb veszélyes állat esetén a külön jogszabályokban meghatározott módon kell eljárni,
- b) természetvédelmi oltalom alatt álló, vagy nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó állatot a természetvédelmi hatóságnak, más állatot az állat-egészségügyi hatóságnak kell átadni.

(3) Az elkobzás végrehajtását a polgári perben eljáró bíróság határozatának jogerőre emelkedéséig el kell halasztani, ha az egyéb érdekelt az ítélet jogerőre emelkedését követően hatvan napon belül tulajdonjogi igényét egyéb törvényes úton érvényesítette.

(4) Ha az elkobzott dolog közérdekű felhasználásra alkalmas, az ezzel kapcsolatos döntés meghozatala érdekében a Karitatív Tanácsot kell megkeresni. Az elkobzás végrehajtását a közérdekű felhasználás kezdeményezésére jogosult Karitatív Tanács döntésének beérkezéséig, illetőleg a 232.§ (2) bekezdésében megjelölt időpont elteltéig nem lehet megkezdeni.

(5) Az elkobzás végrehajtásának részletes és az egyedi jellegű elkobzott dolgok sajátossága szerinti különleges szabályairól külön jogszabály rendelkezik.

228. §

(1) Az elkobzott dolgot rendszerint értékesíteni kell. Az értékesítés elsősorban a kereskedelmi tevékenység folytatására jogosult gazdálkodó szervezet vagy egyéni vállalkozó közreműködésével történő eladás útján, vagy a megyei bírósági végrehajtó által tartott árverésen történhet.

(2) Ingatlan elkobzása esetén a vagyoneklobzás végrehajtásának szabályai szerint kell eljárni.

(3) Az elkobzott dolgot meg lehet semmisíteni, ha értékesítésre alkalmatlan, illetőleg meg kell semmisíteni, ha az értékesítése iránt tett intézkedések nem vezettek eredményre; vagy az eredeti állapotban való értékesítése a közrendet, a közegészséget, a környezetet vagy a közérkölcst sértené, illetve veszélyeztetné.

(4) Az elkobzott dolgot meg kell semmisíteni, ha az értékesítés valamely szellemi tulajdonjogot sértene. A megsemmisítés megtörténtéről jegyzőkönyvet kell felvenni.

(5) Ha az elkobzott dolog nemzetközi szerződés, vagy törvény rendelkezése folytán nem került a magyar állam tulajdonába, a nemzetközi szerződésben, illetőleg a külön jogszabályban foglaltak szerint kell eljárni.

229. §

(1) Az elkobzás végrehajtásáig a tárolási és az elkobzott dolog megsemmisítésével kapcsolatos költségeket – a 234. § (3) bekezdésében foglalt kivétellel – a központi költségvetésből kell fedezni.

(2) Az elkobzott dolog szállításával kapcsolatos költségek az elkobzott dolog

a) kereskedelmi értékesítése esetén az értékesítésben közreműködő gazdálkodó szervezet, illetve egyéni vállalkozót,

b) árverésen történő értékesítése, illetőleg megsemmisítése esetén a központi költségvetést

terhelik.

(3) Az elkobzott dolog értékesítéséből befolyt összeget – a közreműködő, illetve a megyei bírósági végrehajtó díjának levonását követően – a központi költségvetésbe kell befizetni.

Az elkobzott dolgok közérdekű felhasználása

230. §

(1) A közérdekű felhasználás az elkobzott dolognak a rászoruló természetes személyek és a közhasznú tevékenységről szóló törvény értelmében közhasznú tevékenységet folytató állami vagy civil szervezet részére történő – az egyéni alapvető szükségletet meg nem haladó mértékű, vagy a közösségi célokat szolgáló – ingyenes juttatása.

(2) A közérdekű felhasználás kezdeményezésére a Kormány által kijelölt szerv mellett működő Karitatív Tanács jogosult.

(3) A Karitatív Tanács döntéseinek előkészítését, a döntés végrehajtásának koordinálását, felügyeletét, továbbá a közérdekű felhasználás kezdeményezése és lebonyolítása során felmerülő szakmai feladatok ellátását a Kormány által kijelölt szerv végzi.

(4) A közérdekű felhasználás részletes szabályairól és a Karitatív Tanács működéséről külön jogszabály rendelkezik.

231. §

(1) Közérdekű felhasználásra kizárólag az olyan elkobzott dolog kerülhet, amely a 230. § (1) bekezdésében foglalt cél figyelembevételével

a) az emberi személyes szükségletet szolgáló körben az élelmezést, a ruházkodást, az alvás, illetőleg az ember vagy környezete higiéniai feltételeinek megteremtését biztosító eszköz;

b) a képzést, vagy művelődést, valamint egyéb kulturális, szabadidős vagy sport tevékenység folytatását lehetővé tévő vagy segítő eszköz, ideértve a híradás-technikai és egyéb elektronikus eszközt és a játékot is;

c) lakás vagy konyhai felszerelés;

d) az ideiglenes lakhatást biztosító, vagy az épület karbantartására vagy felújítására szolgáló eszköz.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott feltétel megléte esetén sincs helye olyan elkobzott dolog közérdekű felhasználásának,

a) amelyet azért koboztak el, mert birtoklása a közbiztonságot veszélyezteti vagy jogszabályba ütközik [Btk. 77. § (1) bek. b) pont];

b) amelyet rossz minőségű termék forgalomba hozatala (Btk. 292. §), illetve a Be. 337. §-ának (2) bekezdése alapján e bűncselekmény szabálysértési alakzata miatt koboztak el, feltéve, hogy a termék rendeltetésszerűen nem használható;

c) amelyet bitorlás (Btk. 329. §), szerzői vagy szomszédos jogok megsértése (Btk. 329/A. §), szerzői vagy szomszédos jog védelmét biztosító műszaki intézkedés kijátszása (Btk. 329/B. §), jogkezelési adat meghamisítása (Btk. 329/C. §) miatt, valamint amelyet iparjogvédelmi jogok megsértése (Btk. 329/D. §), illetve a Be. 337. §-ának (2) bekezdése alapján e bűncselekmény szabálysértési alakzata miatt koboztak el;

d) amelyet külön jogszabály rendelkezései szerint az elkobzást követően meghatározott szervnek, hatóságnak kell átadni;

e) amely a közrendet, a közegészséget, a környezetet vagy a közérdeket sértő jellege folytán a közérdekű felhasználás céljával összeegyeztethetetlen,

f) amely jövedéki termék, kivéve a megsemmisítésre szánt dohánytermék mezőgazdasági célú felhasználását;

g) amely extra kivitelezése vagy felszereltsége folytán luxus termék.

232. §

(1) Az elkobzást fogantató szerv, vagy hatóság az elkobzás végrehajtásának megkezdése előtt alkalmanként, vagy – ha ez az érintett dolgok csekély mennyisége miatt ésszerűtlen lenne – több elkobzásról együttesen, időszakonként értesíti a Karitatív Tanácsot, ha e törvény szerint az elkobzott dolog közérdekű felhasználásának lehet helye.

(2) Ha a Karitatív Tanács a közérdekű felhasználást kezdeményező döntést hoz, a közérdekű felhasználásra felajánlás kézhezvételétől számított harminc napon belül értesíti az elkobzott dolgot kezelő hatóságot arról, hogy az elkobzott dolog közérdekű felhasználásra átveszti.

(3) Ha a Karitatív Tanács határidőn belül nem nyilatkozik, vagy a közérdekű felhasználást nem kezdeményezi, az elkobzás fogantatását végző szerv, hatóság a továbbiakban az elkobzás végrehajtásának általános szabályai szerint jár el.

(4) Ha a Karitatív Tanácsnak a közérdekű felhasználás lebonyolítására kijelölt tagja az elkobzott dolog elszállításáról a közérdekű felhasználás kezdeményezésétől számított hatvan napon belül nem gondoskodik, az elkobzás fogantatását végző szerv, hatóság az elkobzás végrehajtásának általános szabályai szerint jár el.

(5) Az elkobzott dolog szállításával kapcsolatos költségek az elkobzott dolog közérdekű felhasználása esetén a Karitatív Tanácsnak a lebonyolítást végző tagját terhelik.

233. §

(1) A közérdekű felhasználás lebonyolítását a Karitatív Tanácsnak az a tagja végzi, aki a közérdekű felhasználás lebonyolítását önként vállalja, és erre őt a Karitatív Tanács a közérdekű felhasználás kezdeményezésével egyidejűleg kijelölte.

(2) Ha a Karitatív Tanács a felajánlott elkobzott dolog közérdekű felhasználást kezdeményezi, az elkobzott dolgot a közérdekű felhasználás lebonyolítására kijelölt tagja részére kell átadni. Az elkobzott dolgok átadásáról – az egyes tételek megjelölésével – jegyzőkönyvet kell felvenni.

(3) A Karitatív Tanács közérdekű felhasználás lebonyolítására kijelölt tagja az elkobzott és közérdekű felhasználásra átadott dolgokat kereskedelmi forgalomba nem juttathatja, köteles azokat a 230. § (1) bekezdésében foglalt célnak megfelelően közvetlenül a rászoruló személyek és szervezetek részére ingyenesen átadni.

(4) Ha a lebonyolításra kijelölt tag a (3) bekezdésben meghatározott kötelezettségeket megszegi, a Karitatív Tanács fegyelmi eljárás lefolytatásával dönt a tag kizárásáról. A Karitatív Tanácsnál a fegyelmi eljárás lefolytatását a bíróság, az elkobzott dolgot kezelő hatóságok vagy más állami szervek kezdeményezhetik, a tag kizárására a Karitatív Tanács más tagja, az ügyész és a Kormány által kijelölt szerv vezetője is tehet javaslatot. A fegyelmi eljárás szabályairól külön jogszabály rendelkezik.

(5) A Karitatív Tanács lebonyolításra kijelölt tagja köteles továbbá e törvénynek a közérdekű felhasználásra vonatkozó egyéb rendelkezéseit is megtartani. Ha a lebonyolításra kijelölt tag – az (3) bekezdésen kívül – e törvény rendelkezéseit ismételten vagy súlyosan megszegi, vagy az előírt határidőket rendszeres elmulasztja, a Karitatív Tanács fegyelmi eljárás lefolytatásával legfeljebb hat hónapi időtartamra felfüggesztheti a tagsági jogai gyakorlását. Erre azonos taggal szemben két alkalommal kerülhet sor, a következő szabályszegés esetén a tagot ki kell zárni a Karitatív Tanács tagjai sorából.

234. §

(1) Ha az elkobzott dolog biztonságosságával kapcsolatban kétség merül fel, a Kormány által kijelölt, szakmai feladatokat ellátó szerv kezdeményezi az illetékes fogyasztóvédelmi felügyelőségnek a dolog biztonságosságával kapcsolatos piacfelügyeleti eljárását, és annak keretében a dolog biztonságossági szempontból történő megvizsgálását.

(2) Ha az elkobzott dolog forgalmazása vagy használata (üzemben tartása) külön hatósági engedélyhez kötött, a Kormány által kijelölt, szakmai feladatokat ellátó szerv gondoskodik az engedély beszerzéséről.

(3) Ha a (1) és (2) bekezdés szerinti eljárásban azt állapítják meg, hogy az elkobzott dolog nem biztonságos, illetve az elkobzott dolog forgalmazását vagy használatát a hatóság nem engedélyezi, a Karitatív Tanácsnak a közérdekű felhasználás lebonyolítására kijelölt tagja köteles az elkobzott dolog megsemmisítéséről gondoskodni.

235. §

(1) Az áru hamis megjelölése (Btk. 296. §) miatt, illetve e bűncselekmény szabálysértési alakzata miatt a Be. 337. §-ának (2) bekezdése alapján elkobzott dolog közérdekű felhasználásakor a 230-234. § rendelkezéseit az alábbi eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A közérdekű felhasználásnak akkor lehet helye, ha az áru hamis megjelölésével jogában megsértett személy (a továbbiakban: jogosult) a közérdekű felhasználáshoz hozzájárult, továbbá akkor, ha az elkobzott dolog jogsértő mivoltától megfosztható és erről a bíróság rendelkezett. A jogosult hozzájárulásának beszerzése, illetve a bíróság eljárásának kezdeményezése a Kormány által kijelölt szerv feladata.

(3) Ha a Karitatív Tanács az (1) bekezdésben meghatározott dolog közérdekű felhasználását kezdeményezi, a Kormány által kijelölt szerv haladéktalanul megkeresi a jogosultat a hozzájárulás megadása végett. Ha a megkereséstől számított tizenöt napon belül a jogosult nem válaszol, illetve az (1) bekezdésben meghatározott dolog közérdekű felhasználásához nem járul hozzá, az e határidő leteltét követő tizenöt napon belül a Kormány által kijelölt szerv – a Karitatív Tanácsnak a közérdekű felhasználás lebonyolítására kijelölt tagjának egyetértésével – bírósághoz fordul.

(4) A Kormány által kijelölt szerv a jogosult megkereséséről, a jogosult hozzájáruló nyilatkozatáról, illetve a bírósági eljárás megindításáról az elkobzást foganatosító szervet, hatóságot haladéktalanul tájékoztatja. Ez esetben az elkobzott dolog elszállításáról a közérdekű felhasználás lebonyolítására kijelölt tagnak a bíróság döntésének meghozatalától számított harminc napon belül kell gondoskodnia.

(5) Ha a jogosult az (1) bekezdésben meghatározott dolog közérdekű felhasználásához nem járult hozzá, és a Kormány által kijelölt szerv a bírósághoz sem fordult, haladéktalanul értesíti az elkobzást foganatosító szervet, hatóságot, amely a továbbiakban az elkobzás végrehajtásának általános szabályai szerint jár el.

236. §

(1) Az eljárás a megyei bíróság székhelyén lévő helyi bíróság, Budapest területén a Pesti Központi Kerületi Bíróság hatáskörébe és illetékességébe tartozik. A bíróság nemperes eljárásban, a kérelem beérkezésétől számított harminc napon belül határoz. Eljárása során a jogosultat lehetőség szerint meghallgatja.

(2) Ha az elkobzott dolog megfosztható jogsértő mivoltától, a bíróság megállapítja, hogy a dolog közérdekű célra felhasználható. A bíróság rendelkezik arról, hogy az elkobzott dolog milyen módon fosztható meg a jogsértő mivoltától. A Karitatív Tanácsnak a közérdekű felhasználás lebonyolítására kijelölt tagja az elkobzott dolgot saját költségén köteles a bíróság határozatában meghatározott módon jogsértő mivoltától megfosztani. Ennek megtörténtét a jogosult ellenőrizheti.

(3) Ha a bíróság azt állapítja meg, hogy az elkobzott dolog közérdekű célra nem használható fel, vagy az elkobzott dolog jogsértő mivoltától való megfosztásának költségei aránytalanul magasak, és ezért a Karitatív Tanácsnak a közérdekű felhasználás lebonyolítására kijelölt tagja a közérdekű felhasználásról lemond, a Kormány által kijelölt szerv erről haladéktalanul

lanul tájékoztatja az elkobzást foganatosító szervet, hatóságot, amely köteles az elkobzott dolgot megsemmisíteni.

A vagyoneklobzás végrehajtása

237. §

A vagyoneklobzást a büntetés-végrehajtási bíró értesítése alapján a megyei bírósági végrehajtó a bírósági végrehajtásról szóló törvény rendelkezései szerint hajtja végre.

V. Cím

A pártfogó felügyelet végrehajtása

Általános rendelkezések

238. §

(1) A pártfogó felügyelet végrehajtása során a pártfogó felügyelő az elítélt ellenőrzésével és irányításával elősegíti annak megakadályozását, hogy ismételten bűncselekményt kövessen el, továbbá segítséget nyújt a társadalmi beilleszkedéshez, az ehhez szükséges szociális készségek kialakításához és feltételek megteremtéséhez.

(2) A pártfogó felügyeletet a pártfogó felügyelői szolgálat hajtja végre.

(3) A pártfogó felügyelői szolgálat területi hivatalánál az erre a feladatra kijelölt pártfogó felügyelő

- a) ellátja a pártfogó felügyelet végrehajtásával járó teendőket,
- b) a pártfogó felügyelet végrehajtására elítéltenként pártfogási tervet készít;
- c) összehangolja a pártfogó felügyelet végrehajtásában közreműködő szervek, szervezetek és személyek tevékenységét.

(4) A pártfogó felügyelet végrehajtásában a rendőrség közreműködik. Ennek keretében a rendőrség

- a) a pártfogó felügyelet végrehajtása körében teljesíti a pártfogó felügyelői szolgálat megkereséseit;
- b) ellenőrzi azoknak a külön magatartási szabályoknak a megtartását, amelyekről a bíróság határozott, ezek megszegése esetén az ügyészhez fordul;
- c) a pártfogó felügyelői szolgálatnál javaslatot tehet az előírt külön magatartási szabályok módosítására;
- d) tájékoztatja a pártfogó felügyelői szolgálatot az elítélt ellenőrzése során szerzett tapasztalatairól, az ellenőrzési körébe tartozó magatartási szabályok megszegéséről.

A szakmai és a társadalmi kapcsolatok szervezése

239. §

(1) Az egészségügyi, a gyermekvédelmi és a szociális ellátást, támogatást, illetve szolgáltatást nyújtó szervek, szervezetek a pártfogó felügyelet eredményes végrehajtása érdekében együttműködnek a pártfogó felügyelői szolgálattal.

(2) A pártfogó felügyelői szolgálat területi hivatalai a pártfogó felügyelet eredményes végrehajtása érdekében szakmai fórumot szerveznek. A fórum munkájában a bíróság, az ügyészség, a rendőrség és a gyermekvédelmi szolgálat erre kijelölt képviselője vesz részt. A fórum a társadalmi bűnmegelőzés országos és helyi rendszeréhez is kapcsolódik.

(3) A pártfogó felügyelet végrehajtásában az egyházi és a civil szervezetek, a munkáltatók a pártfogó felügyelői szolgálat területi hivatalával kötött megállapodás alapján közreműködnek. A pártfogó felügyelet végrehajtásában közreműködő szervek, szervezetek munkáját az állampolgárok segíthetik és támogatják.

(4) A pártfogó felügyelet céljának eléréséhez a pártfogó felügyelői szolgálat közösségi foglalkoztatókat működtethet. A pártfogó felügyelői szolgálat a helyi önkormányzatokkal, a pártfogó felügyelet végrehajtásában közreműködő és együttműködő szervekkel, szervezetekkel közösen is működtethet közösségi foglalkoztatót.

(5) A közösségi foglalkoztatók működésére, az indított programok körére és a foglalkozáson való részvételre vonatkozó részletes szabályokat külön jogszabály határozza meg.

Felhívás és az elítélt kockázati értékelése

240. §

(1) A büntetés-végrehajtási bíró a pártfogó felügyelet végrehajtására kiállított értesítést az ítélet egy kiadmányával megküldi az elítélt lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes pártfogó felügyelői szolgálat területi hivatalához. A büntetés-végrehajtási bíró értesíti továbbá a pártfogó felügyelet végrehajtási helye szerint illetékes rendőrkapitányságot a pártfogó felügyelet elrendeléséről, valamint azokról a magatartási szabályokról, amelyeknek a megtartását a rendőrség köteles ellenőrizni.

(2) A pártfogó felügyelői szolgálat az értesítés beérkezését követő nyolc napon belül felhívja az elítéltet, hogy a pártfogó felügyelet végrehajtása érdekében a pártfogó felügyelői szolgálatnál nyolc napon belül jelenjen meg.

(3) Ha az elítélt a kijelölt időben nem jelenik meg, az elővezetése rendelhető el, erről az elítéltet tájékoztatni kell. A felhívásban az elítéltet arról is tájékoztatni kell, hogy lakcímének és tartózkodási helye címének megváltozásáról a pártfogó felügyelői szolgálatot köteles tájékoztatni, ennek elmulasztása miatt rendbírsággal sújtható.

(4) Ha a felhívás az elítéltnak azért nem volt kézbesíthető, mert ismeretlen helyen tartózkodik, a pártfogó felügyelő a 9. § (4) bekezdése szerint jár el, ennek eredménytelensége esetén a büntetés-végrehajtási bírónak az elítélt személykörözésének elrendelésére tesz előterjesztést.

Végrehajtási szabályok

241. §

(1) A pártfogó felügyelet az ezt elrendelő határozat jogerőre emelkedésével, illetőleg a szabadságvesztésből szabadulás napjával kezdődik.

(2) A pártfogó felügyelet tartama a törvényben meghatározott esetben [Btk. 89. § (4) és (5) bek.], vagy a bíróság határozata alapján [Btk. 73. § (1) bek.] meghosszabbodik.

(3) A pártfogó felügyelet megszűnik, ha

- a) a tartama letelt,
- b) a pártfogó felügyelet ideje alatt az elítélten szabadságvesztés végrehajtását veszik foganatba, a Btk. 89. §-ának (5) bekezdésében szabályozott eset kivételével,
- c) a feltételes szabadságot megszüntetik.

242. §

(1) A pártfogó felügyelő az elítéltet, lehetőség szerint az első jelentkezésekor meghallgatja személyes és szociális körülményeiről. A pártfogó felügyelő személyiség tesztet vehet fel, ha ezt az elítélt személyes körülményei, adottságai indokolják.

(2) A pártfogó felügyelő az elítélt személyes körülményei, életvitele, az elkövetett cselekmény súlya és jellege alapján, a meghallgatást követő harminc napon belül, azt követően szükség szerint a bűnismétlés veszélye és a szociális készségek fejlesztése szempontjából kockázati értékelést végez, amelynek alapján pártfogási tervet készít és meghatározza a kapcsolattartás rendszerességét és módját. A pártfogási terv és a kockázati értékelés részletes szabályait külön jogszabály határozza meg.

(3) Ha a kockázati értékelés alapján az elítélt minősítése

- a) magas kockázatú, akkor hetenkénti vagy kéthetenkénti;
- b) átlagos kockázatú, akkor havonkénti;
- c) alacsony kockázatú, akkor kéthavonkénti

kapcsolattartást határoz meg számára a pártfogó felügyelő.

(4) A pártfogó felügyelő a pártfogási terv alapján egyéni esetkezelést végez, illetve csoportos foglalkozást is alkalmazhat. A csoportos foglalkozás esetén is köteles a pártfogó felügyelő az elítéltet egyéni meghallgatáson fogadni és életkörülményeiről, életviteléről tájékozódni.

(5) A pártfogó felügyelő az ellenőrzési tapasztalatai, illetőleg a rendőrség kezdeményezése vagy az elítélt kérelme alapján, a külön magatartási szabályok megváltoztatására a büntetés-végrehajtási bírónak javaslatot tesz, ha a pártfogó felügyelet eredményes végrehajtása érdekében a külön magatartási szabály módosítása vagy mellőzése indokoltnak tűnik.

243. §

(1) A pártfogó felügyelet tartama alatt az elítélt köteles

a) a bíróság határozatában előírt külön magatartási szabályokat és az e törvényben meghatározott kötelezettségeket (a továbbiakban együtt: magatartási szabályok) megtartani;

b) a pártfogó felügyelőnek és a rendőrségnek a magatartási szabályok megtartására és ellenőrzésére vonatkozó rendelkezéseit teljesíteni, a kért felvilágosítást megadni;

c) a pártfogó felügyelő felhívásának eleget tenni, és a kapcsolattartás meghatározott rendszeressége és módja szerint a pártfogó felügyelőnél jelentkezni;

d) lehetőség szerint munkát vállalni, vagy tanulmányokat folytatni.

(2) A pártfogó felügyelet végrehajtása során az elítélt a pártfogó felügyelői szolgálattól

a) segítséget kérhet különösen a munkába állásához, a letelepedéshez, a megélhetése és szállás biztosításához, a megkezdett tanulmányai folytatásához, gyógyító kezeléséhez és gyógyító eljáráshoz,

b) életvezetési tanácsot kérhet;

c) segítséget kérhet családi kapcsolatainak helyreállításához;

d) kérheti csoportos foglalkozáson való részvételét;

e) kérheti közösségi foglalkoztató programján való foglalkoztatását.

(3) Ha az elítélt az (1) bekezdés b) pontja szerinti felvilágosítás adási kötelezettségének nem tesz eleget, a pártfogó felügyelő, illetőleg a rendőrség a büntetés-végrehajtási bírónál rendbíróság kiszabását kezdeményezi. Az elítéltet a szabályszegés lehetséges következményére előzetesen figyelmeztetni kell.

244. §

(1) Ha a pártfogó felügyeletet végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés mellett rendelték el, és az elítélt a próbaidő alatt a magatartási szabályokat súlyosan megszegi, avagy a feltételes szabadság vagy a próbára bocsátás tartama alatt a magatartási szabályokat megszegi, a pártfogó felügyelő, illetőleg – az ellenőrzési körébe tartozó külön magatartási szabályok megszegése esetén – a rendőrség jelentést készít, amelyhez mellékeli a rendelkezésre álló bizonyítékokat, és azt megküldi az ügyésznek.

(2) Ha a magatartási szabályok megszegése miatt a szabadságvesztés végrehajtása elrendelésének [Btk. 91. § (1) bek. c) pont], a feltételes szabadság megszüntetésének [Btk. 48. § (4) bek.], illetőleg a próbaidő meghosszabbításának vagy a próbára bocsátás megszüntetésének [Btk. 73. § (1) illetve (2) bek.] lehet helye, azt az ügyész a bíróságnál indítványozza. Kisebbségi súlyú szabályszegés esetén az ügyész a külön magatartási szabályok megváltoztatását is indítványozhatja.

A pártfogó felügyelet végrehajtása a vádemelés elhalasztása esetén

245. §

(1) Vádemelés elhalasztása során az ügyész által elrendelt megállapított pártfogó felügyelet végrehajtására a 238-243. § rendelkezéseit az alábbi eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A vádemelés elhalasztásához kapcsolódó pártfogó felügyelet során a 238. § (1) bekezdésében meghatározottakon túlmenően a pártfogó felügyelő elősegíti és ellenőrzi az ügyész által előírt külön magatartási szabályok megtartását, illetőleg kötelezettségek teljesítését, és arról a gyanúsítottat rendszeresen beszámoltatja.

(3) A gyanúsított köteles

- a) az ügyész által előírt magatartási szabályok megtartására, kötelezettségek teljesítésére;
- b) a pártfogó felügyelő felhívásának eleget tenni, és az ellenőrzéshez a kért felvilágosítást megadni;
- c) a pártfogó felügyelőnek és a rendőrségnek a külön magatartási szabályok megtartására és ellenőrzésére vonatkozó rendelkezéseit teljesíteni;
- d) a pártfogó felügyelő felhívásának eleget tenni, és a kapcsolattartás meghatározott rendszeressége és módja szerint a pártfogó felügyelőnél jelentkezni;
- e) lehetőség szerint munkát vállalni, vagy tanulmányokat folytatni.

246. §

(1) Ha a vádemelés elhalasztása a Be. 222. § (2) vagy (3) bekezdésén alapszik, a pártfogó felügyelő nem végez kockázati értékelést és nem készít pártfogási tervet, a kapcsolattartásra a pártfogó által meghatározott módon havonként kerül sor.

(2) Ha a gyanúsított az ügyész által előírt, illetőleg a 245. § (3) bekezdés *b)–d)* pontjában meghatározott magatartási szabályokat súlyosan megszegi, avagy az előírt kötelezettséget nem teljesíti, a pártfogó felügyelő az ügyészhez fordul.

(3) A pártfogó felügyelet megszűnik, ha az ügyész

- a) a nyomozást megszünteti [Be. 190. § (1) bek e) pont],
- b) az eljárást megszünteti (Be. 226. §),
- c) vádat emel (Be. 227. §).

*A fiatalkorúakra vonatkozó rendelkezések***247. §**

(1) A 238-246. § rendelkezéseit a fiatalkorúak pártfogó felügyeletének végrehajtása során az alábbi eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A fiatalkorúak pártfogó felügyeletét az erre külön kijelölt fiatalkorúak pártfogó felügyelője hajtja végre. A pártfogó felügyelet végrehajtásában a gyermekjóléti szolgálat is közreműködik.

(3) Ha a fiatalkorú pártfogó felügyeletét az ügyész rendelte el, a külön magatartási szabályok előírására és a magatartási szabályok módosítására is az ügyész jogosult.

(4) A javítóintézetből ideiglenes elbocsátás esetén a pártfogó felügyelet a szabadulás napjával kezdődik.

(5) A pártfogó felügyelet akkor is megszűnik, ha a bíróság az ideiglenes elbocsátást megszünteti.

*A katonákra vonatkozó rendelkezések***248. §**

(1) A 238-246. § rendelkezéseit a katona pártfogó felügyeletének végrehajtása során az alábbi eltérésekkel kell alkalmazni.

(2) A katona pártfogó felügyeletét az arra kijelölt parancsnok hajtja végre.

(3) Ha a pártfogó felügyelet alá helyezett katona szolgálati viszonya megszűnik, de a pártfogó felügyelet még nem szűnt meg, a parancsnok az iratok megküldésével értesíti a pártfogó felügyelői szolgálatnak az elítélt lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes területi hivatalát, amely a továbbiakban a pártfogó felügyeletet az általános szabályok szerint hajtja végre.

(4) Ha a polgári személlyel szemben elrendelt pártfogó felügyelet végrehajtása során az elítélt katonai szolgálatra vonul be, a pártfogó felügyelői szolgálat a honvédelmi igazgatási szerv arra vonatkozó megkeresését követően, hogy az elítélt melyik alakulatnál teljesíti a katonai szolgálatát, a pártfogó felügyelet további végrehajtása végett az iratokat az elítélt állományilletékes parancsnokának küldi meg.

*VI. Cím**A javítóintézeti nevelés végrehajtása**Általános rendelkezések***249. §**

(1) A javítóintézeti nevelés végrehajtása során alapvető cél a fiatalok nevelése, oktatása és szakmai képzése által annak elősegítése, hogy a fiatalok helyes irányban fejlődjenek és a társadalom hasznos tagjává váljanak.

(2) A javítóintézeti nevelést az egészségügyi, szociális és családügyi miniszter felügyelete és közvetlen irányítása alatt álló javítóintézet hajtja végre. A javítóintézeti neveléssel kapcsolatos bírósági határozatok végrehajtása körében az igazságügy-miniszter szakfelügyeletet gyakorol.

(3) A bíróság határozata alapján a fiatalok előzetes letartóztatását a javítóintézetben kell végrehajtani. Az előzetes letartóztatás javítóintézetben történő végrehajtására a X. Fejezet VII. Cím rendelkezései az irányadók.

(4) A javítóintézeti nevelést e törvény és a külön jogszabályban meghatározott intézeti rend szerint kell végrehajtani. A javítóintézetek rendtartását (a továbbiakban: intézeti rendtartás) az egészségügyi, szociális és családügyi miniszter és az igazságügy miniszter együttesen állapítja meg. A javítóintézet (a továbbiakban: intézet) belső életének rendjét a házirend tartalmazza, amit az intézet igazgatója állapít meg.

(5) A fiatalok nevelésében és a társadalomba való beilleszkedésének elősegítésében a gyámhatóság, a pártfogó felügyelői szolgálat közreműködik, és az erre szakosodott szociá-

lis, karitatív és öntevékeny szervezetek, valamint a fiatalok szülője, gyámja vagy más hozzátartozója együttműködhet.

A fiatalok jogai és kötelezettségei

250. §

(1) A javítóintézeti nevelés végrehajtása során a fiatalokkal életkori szükségletei figyelembevételével kell bánni, és gondoskodni kell jogai biztosításáról és védelméről.

(2) A fiatalok jogai és azok gyakorlásának a módja az intézkedés jellegéből adódóan a törvényben és annak felhatalmazásán alapuló jogszabályban meghatározottak szerint alakul. A javítóintézeti nevelés ideje alatt szünetel a fiataloknak szabad mozgáshoz és a tartózkodási hely szabad megválasztásához fűződő joga.

(3) A javítóintézeti nevelés végrehajtása alatt a törvényes képviselő gondozási és nevelési joga szünetel, ez a jog az intézet igazgatóját illeti meg. A javítóintézeti nevelés megkezdéséről az intézet igazgatója haladéktalanul értesíti a fiatalok törvényes képviselőjét.

(4) A javítóintézeti nevelést fontos okból – a fiatalok személyi vagy családi körülményei, egészségi állapota miatt – egy évben tíz naptól három hónapig terjedő időtartamra az igazságügy-miniszter felfüggesztheti.

(5) A felfüggesztés tartama és a javítóintézetben kívül engedély nélkül töltött idő a javítóintézeti nevelés tartamába nem számít be.

251. §

(1) A javító nevelés végrehajtása során gondoskodni kell a fiatalok megfelelő elhelyezéséről, felügyeletéről, étkeztetéséről, ruházatról és egészségügyi ellátásáról; biztosítani kell a korszerű oktatás és nevelés, a közösségi élet, a művelődés és a sportolás feltételeit.

(2) Különös gondot kell fordítani a gyógynevelési nevelésre szoruló és a személyiségzavarban szenvedő fiatalok gyógyítására, sajátos nevelésére és oktatására.

(3) A fiatalok a védőjével mind írásban, mind szóban és – a javítóintézet házirendje szerinti időpontban – személyesen ellenőrzés nélkül érintkezhet.

(4) A javítóintézeti nevelés végrehajtása során el kell különíteni a fiúkat a lányoktól. A fiatalok életkoruk, továbbá egészségügyi és nevelési szempontok szerint csoportosíthatók.

(5) A fiatalok a külvilággal való kapcsolata érdekében kimenőre, eltávozásra és szabadságra mehet.

(6) A javítóintézeti rendtartás megtartásának és a házirend betartásának ellenőrzése végett a fiatalok orvosi vizsgálat alá vonható, személyes tárgyai átvizsgálhatók.

252. §

(1) A fiataikorú köteles

- a) a javítóintézetben az igazgató által kijelölt csoportban nevelkedni;
- b) a javítóintézet elhagyásához engedélyt kérni;
- c) az általános iskolai tanulmányait a tanköteles koron túl is folytatni;
- d) alávetni magát a szükséges orvosi vizsgálatnak és gyógykezelésnek, a műtetre az egészségügyi jogszabályok az irányadók;
- e) a gondozása és az eredményes nevelése érdekében a javítóintézet dolgozóival együttműködni;
- f) az intézet rendjét megtartani.

(2) A fiataikorú a nevelés keretében – a házirendben foglaltak szerint – köteles közreműködni a háló és az egyéb közös helységek takarításában, környezete rendben tartásában. Ezt a tevékenységet a fiataikorú díjazás nélkül végzi.

(3) A fiataikorú jogosult

- a) az életkori szükségleteihez igazodó ellátásra, gondozásra és felügyeletre;
- b) egészségügyi és mentálhigiénés ellátásra;
- c) a javítóintézetbe való befogadásakor a jogainak és a kötelességeinek megismerésére;
- d) a hozzátartozóival, valamint az általa megjelölt és a javítóintézet igazgatója által engedélyezett személyekkel való kapcsolattartásra, ezen belül levelezésre, a levelek gyakorisága és terjedelme nem korlátozott, telefonkészülék használatára a javítóintézet rendje szerint, de legalább hetente egyszer;
- e) legalább kéthetente egyszer látogató fogadására;
- f) csomagküldeményre, a csomag tartalma ellenőrizhető;
- g) vallási vagy lelkiismereti meggyőződésének szabad megválasztására, annak kinyilvánítására és gyakorlására;
- h) iskolarendszerű vagy iskolarendszeren kívüli oktatásra és képzésre;
- i) a munkavégzése után – annak mennyiségének és a minőségének – megfelelő, a javítóintézeti rendtartásban meghatározott díjazására;
- j) az érdeklődésének megfelelő szabadidő-foglalkozásokon való részvételre, a javítóintézet művelődési és sportolási lehetőségeinek igénybevételére;
- k) véleményének szabad nyilvánítására, a személyét érintő kérdésekben meghallgatásra és tájékoztatásra;
- l) a javítóintézetben és a javítóintézettől független szervhez közérdekű bejelentés, panasz és kérelem előterjesztésére.

(4) A fiataikorút, ha nem rendelkezik keresettel, el kell látni rendszeres havi zsebpénzzel, amelynek összegét a fiataikorú magatartása, szorgalma figyelembevételével – a nevelő javaslatára – a javítóintézet igazgatója, a javítóintézeti rendtartásban meghatározott mértékben havonta állapítja meg. A félbeszakítás és az engedély nélküli távollét idejére zsebpénz nem jár.

253. §

(1) A fiataikorú kérelmére gyermeke vele együtt helyezhető el a javítóintézetnek erre a célra létrehozott részlegében, a kérelemről a javítóintézet igazgatója dönt.

(2) Az együttes elhelyezés akkor engedélyezhető, ha

- a) a fiataikorú nyilatkozik arról, hogy vállalja gyermeke gondozását,
- b) a gyermek törvényes képviselője hozzájárul a gyermek javítóintézetben történő elhelyezéséhez.

(3) A gyermeke gondozását ellátó fiataikorú számára olyan napirendet kell előírni, amely lehetővé teszi a gyermeke gondozásával kapcsolatos feladatainak az ellátást. Arra az időre, amíg a fiataikorú iskolai oktatáson, szakképzésen, vagy más fejlesztő foglalkozáson vesz részt, a gyermeke felügyeletéről a javítóintézet gondoskodik.

254. §

(1) A fiataikorú a javítóintézetnek okozott kárért a Ptk. szabályai szerint felel azzal, hogy a kártérítés mértéke nem haladhatja meg

- a) gondatlan károkozás esetén a kötelező legkisebb munkabér – károkozás napján érvényes – egy havi összegének az ötven százalékát,
- b) szándékos károkozás esetén legfeljebb a kötelező legkisebb munkabér – károkozás napján érvényes – öt havi összegét.

(2) A javítóintézet a fiataikorúnak okozott kárért a Ptk. szabályai szerint felel azzal, hogy a javítóintézet a felelősség alól csak akkor mentesül, ha bizonyítja, hogy a kárt a működési körén kívül eső elháríthatatlan ok idézte elő. Nem kell megtéríteni a kárt, ha azt a károsult elháríthatatlan magatartása okozta.

A javítóintézeti nevelés rendje

255. §

(1) A fiataikorú javítóintézetbe kísérésére a büntetés-végrehajtási bíróság elsősorban a törvényes képviselőt hívja fel, a kézbesítéstől – halasztás engedélyezése esetén a halasztás lejártától – számított nyolc napos határidő megjelölésével. A bekísérés várható időpontjáról a javítóintézetet tájékoztatja azzal a felhívással, hogy jelezze, ha a fiataikorú javítóintézetbe kísérése a megadott határidőn belül nem történt meg.

(2) Ha a javítóintézet tájékoztatása szerint a fiataikorút a törvényes képviselő a megadott határidőn belül nem kísérte be, a büntetés-végrehajtási bíróság a rendőrség útján gondoskodik a fiataikorú bekíséréséről.

(3) A bíróság értesítése vagy intézkedése alapján a fiataikorút a javítóintézet befogadja. A befogadott fiataikorú elhelyezésére a javítóintézet befogadó csoportot működtet, ahol a fiataikorú a végleges csoportba helyezéséről szóló döntés meghozataláig – legfeljebb azonban egy hónapig – tartózkodik.

(4) A fiataikorú személyiségének, neveltségi szintjének, értelmi képességeinek, egészségi állapotának a feltárása érdekében a javítóintézet szakértői csoportot működtet, amelynek pszichológus, gyógypedagógus és orvos tagja végzi el a szükséges vizsgálatokat.

(5) A szakértői csoport a vizsgálat eredményei alapján javaslatot tesz a javítóintézet igazgatójának a végleges csoportba helyezésére és jelzi, ha a fiatalkorú fogyatékosága miatt gyógypedagógiai nevelésre szorul, vagy személyiségzavara, egészségi állapota miatt sajátos nevelést, oktatást, gyógyítást igényel. A végleges csoportba helyezésről a javítóintézet igazgatója, illetőleg e feladattal megbízott helyettese dönt.

256. §

(1) A fiatalkorút a befogadáskor tájékoztatni kell

- a) a javítóintézeti nevelés végrehajtásának rendjéről;
- b) a jogairól és azok gyakorlásának módjáról, valamint kötelezettségeiről;
- c) a jutalmazás és a fegyelmezés rendjéről, a kötelezettségei megszegése esetén alkalmazható jogkövetkezményekről;
- d) a javítóintézet házirendjéről.

(2) A fiatalkorú nem tarthat magánál olyan tárgyat, amely veszélyezteti a javítóintézet rendjét, biztonságát, saját vagy mások életét, testi épségét. Letétbe kell helyezni továbbá a fiatalkorú értéktárgyait és a nála lévő készpénzt. A befogadáskor a javítóintézet átveszi a fiatalkorútól azokat a tárgyakat, amelyeket nem tarthat magánál. Az átvett tárgyakról a javítóintézet tételes felsorolásban átvételi elismervényt készít, és gondoskodik azok biztonságos megőrzéséről, illetőleg a javítóintézeti rendtartás szerint jár el.

257. §

(1) A fiatalkorú gondozását és nevelését a javítóintézetek működése során irányadó szakmai szabályokban meghatározott elvek szerint kialakított kisközösségekben kell biztosítani.

(2) A javítóintézetben folyó nevelés célja a fiatalkorú társadalmi beilleszkedésének elősegítése, ennek érdekében beilleszkedési zavarainak enyhítése, pszichés állapota rendezése, iskolázottsága, szakmai képzettsége, szociális készségei fejlesztése, az alapvető erkölcsi normák elfogadtatása és az egészséges életmódra való felkészítése.

(3) A javítóintézeti nevelés végrehajtására egyéni nevelési terv alapján kerül sor, ha a fiatalkorúnak egyéni pszichológiai gondozásra is szüksége van, egyéni gondozási tervet kell számára készíteni.

(4) A fiatalkorú számára olyan nevelést kell biztosítani, amely egyidejűleg törekszik a fiatalkorú megelőző életútja hiányainak pótlására és a fiatalkorú bűnelkövetésében rejlő hibás viszonyulási rendszer kijavítására.

258. §

(1) A javítóintézetben folyó oktatást, képzést úgy kell megszervezni, hogy az alkalmas legyen a fiatalkorú iskolai hiányosságának a pótlására, megkezdett tanulmányai folytatására, és a munkaerő-piaci esélyeit növelő képzettség megszerzésére.

(2) A fiatalkorú munkavégzését úgy kell megszervezni, hogy annak időtartama

- a) tizenhat éven aluli fiatalok esetén a heti húsz órát,
- b) tizenhat éven felüli fiatalok esetén a heti negyven órát

nem haladhatja meg.

(3) A javítóintézet gondoskodik arról, hogy a fiatalok hozzájussanak a megelőző és a szükséges gyógyító egészségügyi ellátáshoz, valamint az előírt gyógyszerekhez és gyógyászati segédeszközökhöz.

A jutalmazás, a fegyelmezés és a javítóintézet elhagyása

259. §

(1) A fiatalok magatartásáért, illetve a tanulásban, a munkában elért eredményeiért, továbbá rendkívüli helyzetben tanúsított helytállásáért jutalomban részesíthető.

(2) A jutalmazás formái

- a) a dicséret,
- b) a tárgyjutalom,
- c) a korábban kiszabott fegyelmi büntetés elengedése vagy enyhítése,
- d) egyéni vagy csoportos kulturális, illetve sportrendezvényen való részvétel engedélyezése,
- e) kimenő engedélyezése,
- f) eltávozás engedélyezése,
- g) szabadság engedélyezése.

(3) A (2) bekezdés a) és b) pontja szerinti jutalmazásra a nevelő, c)-g) pontjában megjelölt jutalmazási forma alkalmazására a javítóintézet igazgatója jogosult.

260. §

(1) Kimenő egy hónapi javítóintézetben eltöltött idő után engedélyezhető, hetente egyszer, legfeljebb tíz órai időtartamra.

(2) Eltávozás évente összesen hat alkalommal engedélyezhető, alkalomként legfeljebb öt napra, amelybe az utazás időtartama is beszámít. Az első eltávozásra a befogadást követő két hónap elteltével kerülhet sor.

(3) Szabadság évente összesen két alkalommal, az iskolai téli szünet idején legfeljebb tizenkét napra, az iskolai nyári szünet alatt legfeljebb huszonegy nap időtartamban engedélyezhető, feltéve, hogy a fiatalok legalább két hónapja a javítóintézetben tartózkodnak. Kivételesen legfeljebb öt napra, az a fiatalok is hazaengedhetők, aki legalább egy hónapja tartózkodnak az intézetben.

(4) A szabadság engedélyezése előtt be kell szerezni a fiatalok szabadsága alatt a fogadó szülő, a gyám vagy más hozzátartozó nyilatkozatát arról, hogy a fiatalok lakhatását, ellátását, felügyeletét a szabadság alatt biztosítja, továbbá vállalja az utazás költségeit, és gondoskodik a fiatalok visszatéréséről az intézetbe. Az utazás költségei kivételesen a fiatalok zsebpénzéből vagy letéti pénzéből is biztosíthatók.

261. §

(1) A fiatalkorú és törvényes képviselője közös kérelmére, valamint a közoktatási vagy szakképzési intézménynek a fiatalkorú felvételére kötelezettséget vállaló nyilatkozata alapján a javítóintézet igazgatója engedélyezheti, hogy a fiatalkorú a javítóintézetben kívül folytassa a tanulmányait.

(2) A fiatalkorú és törvényes képviselője közös kérelmére, valamint a munkáltatónak a fiatalkorú alkalmazását vállaló nyilatkozata alapján a javítóintézet igazgatója engedélyezheti, hogy a fiatalkorú a javítóintézetben kívül végezzen munkát.

(3) Ha a kábítószer-élvező fiatalkorúval szemben a vádemelést elhalasztották és más ügyben javítóintézeti nevelést tölt, a javítóintézet igazgatója gondoskodik arról, hogy - ha a javítóintézetben ennek feltételei nem biztosítottak -, a fiatalkorú a javítóintézetben kívül kábítószer-függőséget gyógyító kezelésen vegyen részt, illetve kábítószer-használatot kezelő más ellátásban vagy megelőző-felvilágosító szolgáltatáson részesüljön.

(4) A fiatalkorú gyógyulása érdekében szakorvosi vizsgálat és javaslat alapján, ha a javítóintézetben a szükséges orvosi ellátás nem biztosítható, a javítóintézet igazgatója engedélyezheti, hogy a fiatalkorú tartósan a javítóintézetben kívül töltse azt az időt, amely a gyógyulásához szükséges.

(5) A hozzátartozó igazolt súlyos betegsége vagy halála esetén a javítóintézet igazgatója öt nap rendkívüli eltávozást engedélyezhet, amelybe az utazás ideje is beszámít.

(6) A fiatalkorú a javítóintézetben kívül töltött idő alatt is köteles az előírt szabályokat megtartani. A javítóintézet igazgatója visszavonhatja az (1), (2), (4) vagy (5) bekezdés szerinti engedélyt, ha a fiatalkorú az előírt szabályokat megszegi.

262. §

(1) A fiatalkorúnak a javítóintézetből, vagy engedélyezett távolléte alatt a kijelölt tartózkodási helyéről való engedély nélküli eltávozása, továbbá az engedélyezett távollét lejártával a javítóintézetbe való vissza nem térése szökésnek minősül. A szökés fegyelmi vétség.

(2) Szökés esetén a javítóintézet jelentést készít, és a javítóintézet igazgatója a jelentés megküldésével haladéktalanul előterjesztést tesz a büntetés-végrehajtási bírónak a fiatalkorú személykörözésének elrendelésére. A jelentés tartalmazza a fiatalkorú természetes személyazonosító adatait, a büntető határozatot hozó bíróság megnevezését és határozatának számát, keltét, a fiatalkorú személyleírását, vélt feltalálási helyét és a szökés körülményeit. A jelentéshez mellékelni kell a fiatalkorú fényképét.

(3) A fiatalkorúnak a javítóintézetbe való önkéntes visszatéréséről – körözés visszavonása végett – a büntetés-végrehajtási bírót haladéktalanul, de legfeljebb huszonnégy órán belül értesíteni kell.

263. §

(1) Fegyelmi vétséget követ el a fiatalkorú – a szokésen kívül –, ha a kötelességét neki felróható módon megszegi, illetőleg vét a javítóintézeti rendtartás vagy a javítóintézet házi-rendje ellen.

(2) A fegyelmi vétséget elkövető fiatalkorú felelősségét fegyelmi eljárás keretében kell vizsgálni. Az eljárást a fegyelmi vétség elkövetésétől, illetve ismertté válásától, szokés esetén a fiatalkorúnak a javítóintézetbe történő visszakerülésétől számított három napon belül meg kell indítani, és öt napon belül be kell fejezni.

(3) A fegyelmi büntetésnek igazodnia kell a vétség súlyához, a fiatalkorú személyiségéhez, életkorához, tekintetbe kell venni továbbá a korábbi fegyelmi vétségek számát és súlyát, és hogy a fiatalkorú tanúsít-e őszinte megbánást.

(4) A fegyelmi büntetés nem lehet megszégyenítő, megalázó. Nem alkalmazható testi fenyegetés, az ellátás megvonása vagy csökkentése. Kollektív büntetés nem alkalmazható; ha a fegyelmi vétséget csoportosan követték el, az abban részt vevők csak egyénileg büntethetők.

(5) A fegyelmi vétséget elkövető fiatalkorúval szemben a kiszabható fegyelmi büntetések

- a) az intés,
- b) az egyes társas szórakozásból, programból vagy rendezvényről meghatározott időre való kizárás,
- c) a kimenő meghatározott időre való megvonása,
- d) az eltávozás meghatározott időre való megvonása,
- e) a szabadság meghatározott időre való megvonása,
- f) zárt jellegű javítóintézeti részlegben való elhelyezés.

264. §

(1) A fegyelmi eljárásban a fiatalkorút meg kell hallgatni. A fegyelmi bizottság határozata ellen a fiatalkorú panasszal élhet a javítóintézet igazgatójához, aki a panaszt öt munkanapon belül megvizsgálja, és annak eredményeként a határozatot helybenhagyja, hatályon kívül helyezi, vagy más büntetést szabhat ki. A fegyelmi eljárás részletes szabályait külön jogszabály állapítja meg.

(2) A javítóintézet igazgatója a javítóintézeti tanács javaslatára legfeljebb két hónapi időtartamra zárt jellegű javítóintézeti részlegbe helyezheti a fiatalkorút, ha a javítóintézet rendjét ismételten és súlyosan megsértette. E döntés előtt a nevelő és a pszichológus véleményét be kell szerezni.

(3) A zárt jellegű javítóintézeti részlegbe helyezést a javítóintézeti tanács javaslatára az igazgató a fiatalkorú magaviselete alapján egy alkalommal további egy hónappal meghosszabbíthatja; a döntéshez a nevelő és a pszichológus véleményét ismételten be kell szerezni.

(4) A zárt jellegű javítóintézeti részlegben való elhelyezés ideje alatt a fiatalkorú a javítóintézetben kívüli programon – ide nem értve a 261. § (1), (2), (4) vagy (5) bekezdésében felsorolt eseteket – nem vehet részt, kimenőre, eltávozásra – a rendkívüli eltávozás esetét kivéve –, valamint szabadságra nem mehet.

(5) A zárt jellegű javítóintézeti részlegben való elhelyezést meg kell szüntetni, ha a fiatalkorú magatartására figyelemmel a fegyelmi büntetés további végrehajtására már nincs szükség.

(6) A zárt jellegű javítóintézeti részlegben való elhelyezés elrendelése, meghosszabbítása ellen a fiatalkorú a büntetés-végrehajtási bíróhoz fellebbezhet.

Elbocsátás a javítóintézetből

265. §

(1) A fiatalkorút a Btk. 118. § ának (3) bekezdésében foglalt feltételek fennállása esetén a javítóintézetből ideiglenesen el kell bocsátani, ha a javítóintézeti nevelés alatti magatartására tekintettel alaposan feltehető, hogy a helyes irányú fejlődése a javítóintézeti elhelyezés nélkül is elérhető. A bíróság az ideiglenes elbocsátással egyidejűleg a fiatalkorút pártfogó felügyelet alá helyezi (Btk. 119. §).

(2) Az ideiglenes elbocsátásra, annak esedékességét megelőző két hónappal a javítóintézeti tanács tesz előterjesztést a büntetés-végrehajtási bírónak. Az előterjesztéshez a nevelő és a pszichológus véleményét mellékelni kell. Az előterjesztésben javaslatot kell tenni az ideiglenes elbocsátás időpontjára és arra, hogy a pártfogó felügyelet alatt milyen külön magatartási szabályok megállapítása segítené a fiatalkorú helyes irányú fejlődését.

(3) Az ideiglenes elbocsátás véglegessé válik, ha a fiatalkorú annak tartama alatt betölti a tizenkilencedik életévét [Btk. 118. § (6) bek.].

266. §

(1) A javítóintézet a fiatalkorú ideiglenes elbocsátásának várható időpontjáról legalább két hónappal korábban értesíti a pártfogó felügyelői szolgátnak a fiatalkorú lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes területi hivatalát, és a pártfogó felügyelővel együttműködve előkészíti az ideiglenes elbocsátást.

(2) Az ideiglenes elbocsátás előkészítése során

a) a fiatalkorú családját, gondozóját fel kell készíteni a fiatalkorú visszafogadására, illetve, ha a családba való visszatérés nem lehetséges, megfelelő elhelyezéséről kell gondoskodni, nagykorúsága elérése estén elő kell segíteni, hogy - legalább - lakhatása biztosítva legyen;

b) elő kell segíteni továbbá azt, hogy a fiatalkorú folytathassa tanulmányait, vagy munkába álljon.

(3) A (2) bekezdésben foglaltak elérése érdekében a fiatalkorú, kérelmére a javítóintézet utógondozó részlegén helyezhető el.

(4) A pártfogó felügyelő az (1) bekezdés szerinti értesítés időpontjától kezdődően a fiatalkorúval rendszeres kapcsolatot tart.

267. §

(1) Ha a fiatalkorú a tizenkilencedik életévét betöltötte, a javítóintézet igazgatója a javítóintézetből elbocsátja [Btk. 118. § (6) bek.].

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott eseteken kívül megszűnik a javítóintézeti nevelés, ha

- a) a bíróság által meghatározott tartama letelt,
- b) a fiatalkorút a javítóintézeti nevelés tartama alatt szabadságvesztésre ítélik, és a bíróság az összbüntetésről határoz [Btk. 120. § (2) bek.].

IX. Fejezet A GONDOZÁS ÉS UTÓGONDOZÁS

Az elítéltek gondozásának és utógondozásának célja

268. §

(1) Az elítéltek gondozásának célja, hogy már a szabadságvesztés végrehajtása alatt segítséget nyújtson az elítéltnak a szabadulást követően a társadalomba visszailleszkedéshez és az ehhez szükséges szociális feltételek megteremtéséhez, illetve a család felkészítésében az elítélt a visszafogadásához.

(2) Az utógondozás célja, hogy a szabadságvesztésből szabadultnak segítséget nyújtson a társadalomba visszailleszkedéshez és az ehhez szükséges szociális feltételek megteremtéséhez.

(3) Az utógondozás keretében elő kell segíteni, hogy az elítélt a büntetés-végrehajtási intézetben megkezdett szociális készségeket fejlesztő foglalkozást, terápiás kezelést, illetőleg a megkezdett tanulmányokat, képzéseket folytatni tudja a szabadulást követően.

A pártfogó felügyelői szolgálat feladata

269. §

(1) Az elítéltek gondozását a pártfogó felügyelői szolgálatnak a büntetés-végrehajtási intézet székhelye szerint illetékes területi hivatala, az utógondozást pedig az elítélt lakóhelye, ennek hiányában tartózkodási helye szerint illetékes területi hivatala végzi.

(2) A pártfogó felügyelő az elítéltek részére tájékoztatást ad a gondozás és az utógondozás lehetőségéről, céljáról és tartalmáról.

(3) Az utógondozás céljának elérése érdekében a helyi önkormányzatok, a munkáltatók, valamint az egyházi és a civil szervezetek megállapodás alapján együttműködhetnek a pártfogó felügyelői szolgálattal. A pártfogó felügyelői szolgálat összehangolja az utógondozás végrehajtásában együttműködő szervezetek és személyek tevékenységét.

A gondozás

270. §

(1) Az elítélt gondozását kérelmére a büntetés-végrehajtási intézetből szabadulás (ideértve a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét is) várható időpontja előtt hat hónappal kell megkezdeni.

(2) A gondozás keretében

a) az elítélt tájékoztatást kap az őt illető, vagy a részéről igényelhető egészségügyi, szociális ellátások köréről; a munkavégzési, a tanulmányok folytatásának, letelepedésének, szállásának vagy lakhatásának, illetve a tanácsadó vagy felvilágosító, készségfejlesztő programokon való részvétele lehetőségeiről és szabályairól,

b) a pártfogó felügyelő lehetőség szerint felveszi a kapcsolatot az elítélt családjával, gondozójával és megkezdi felkészítésüket az elítélt lehetőség szerinti visszafogadására.

(3) Az elítélt gondozásának eredményéről a pártfogó felügyelő rendszeresen tájékoztatja a büntetés-végrehajtási intézetet.

A szabaduló elítéltekkel kapcsolatos büntetés-végrehajtási feladatok

271. §

(1) A büntetés-végrehajtási intézet

a) megállapítja, hogy az elítélt a szabadulása után hol kíván letelepedni és rendszeresen munkát végezni;

b) elősegíti, hogy az elítélt rendezze a szabadulása utáni letelepedésével és munkába állásával kapcsolatos ügyeit;

c) megvizsgálja, hogy az elítélt rendelkezik-e a szabadulás időpontjára érvényes személyazonosító okmánnyal, és ha nem, intézkedik annak beszerzése iránt.

(2) A feladatok teljesítése érdekében a büntetés-végrehajtási intézet az elítéltet meghallgatja, és tájékoztatja a gondozás, illetőleg az utógondozás kérelmezésének lehetőségéről.

(3) A letelepedés kérdésében az elítéltet lehetőség szerint a szabadulás várható időpontja előtt hat hónappal nyilatkoztatni kell, és ha az elítélt részéről egészségügyi, illetve szociális intézménybe való ellátásnak vagy elhelyezésének igénye merül fel, a büntetés-végrehajtási intézet felveszi a kapcsolatot az ellátást nyújtó intézményekkel az elítélt felvétele érdekében.

Az utógondozás

272. §

(1) Az utógondozás keretében a szabadságvesztésből szabaduló elítélt segítséget és támogatást kérhet, különösen a munkába állásához, a letelepedéséhez, szállás biztosításához, a megkezdett tanulmányai folytatásához, gyógykezelésen és gyógyító eljáráson való részvételéhez. Kérelmére, ha a közösségi foglalkoztató programjai között van olyan, amely a társadalmi visszailleszkedést elősegíti, annak foglalkozásán való részvételét biztosítani kell.

(2) Az utógondozás legfeljebb egy évig tarthat.

(3) Ha a szabadságvesztésből szabadult személynek nincs megfelelő munkahelye és szállása, elő kell segíteni az olyan munkáltatónál való elhelyezkedését, amely szállást is nyújt, és amely a büntetés-végrehajtási szervekkel, valamint a pártfogó felügyelővel együttműködve szervezeten támogatja a szabadságvesztésből szabadult személyek visszailleszkedését a társadalomba.

(4) A szabadságvesztésből szabadult személyek szállásával és munkába állásával kapcsolatban a pártfogó felügyelői szolgálat területi hivatala együttműködési megállapodást köthet, az ilyen feladatok megoldására szakosodott szociális, karitatív és öntevékeny szervezetekkel és természetes személyekkel.

(5) A szabadult személyt a helyi önkormányzat külön jogszabály szerinti szociális segélyben vagy kölcsönben részesítheti. Segélyt a pártfogó felügyelő is nyújthat.

III. RÉSZ *A KÉNYSZEREINTÉZKEDÉSEK VÉGREHAJTÁSA*

X. Fejezet AZ ELŐZETES LETARTÓZTATÁS VÉGREHAJTÁSA

I. Cím *Általános rendelkezések*

273. §

(1) Az előzetes letartóztatás végrehajtására az e fejezetben foglalt eltérésekkel a szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó szabályok az irányadók.

(2) A külön törvények szerint elrendelt kiadatási letartóztatás, ideiglenes kiadatási letartóztatás, az európai elfogatóparancs végrehajtásával kapcsolatban elrendelt átadási letartóztatás és ideiglenes átadási letartóztatás, valamint az Európai Unió tagállamaival büntetőügyekben folytatott eljárási jogsegély teljesítéséhez szükséges fogvatartás végrehajtásakor e fejezet rendelkezéseit értelemszerűen alkalmazni kell.

274. §

(1) Az előzetesen letartóztatott a büntetőeljárási jogait korlátozás nélkül gyakorolhatja.

(2) Az előzetes letartóztatás során a terhelt személyi szabadsága és egyéb állampolgári jogai olyan mértékben korlátozhatók, amilyen mértékben a letartóztatás célja, illetőleg a büntetés-végrehajtási intézet, a rendőrségi fogda, a javítóintézet, és az IMEI (e fejezetben: fogvatartó intézet) rendjének megőrzése érdekében feltétlenül szükségesek.

(3) Az előzetes letartóztatás során a terhelt állampolgári jogainak korlátozásakor tekintettel kell lenni az ellene folyamatban lévő büntetőeljárásra, illetve a bűncselekmény súlyára.

(4) Az előzetesen letartóztatottat csak az előzetes letartóztatás céljának eléréséhez szükséges mértékben lehet elkülöníteni a társadalom tagjaitól.

Az előzetes letartóztatás végrehajtásának helye

275. §

(1) Az előzetes letartóztatást elsősorban büntetés-végrehajtási intézetben kell végrehajtani.

(2) Az előzetes letartóztatás a vádirat benyújtása előtt, kivételesen, a bíróság határozata alapján legfeljebb harminc napig; továbbá – ha a nyomozási cselekmény elvégzése ezt indokoltá teszi – az ügyész határozata alapján kétszer – alkalmanként legfeljebb tizenöt napig – rendőrségi fogdában is végrehajtható.

(3) A Be. 141. §-ának (2) bekezdése szerinti esetben az előzetes letartóztatást az IMEI-ben kell végrehajtani. Az előzetes letartóztatás IMEI-ben történő végrehajtását a bíróság haladéktalanul megszünteti, ha az a szakorvosi vélemény, illetve igazságügyi-pszichiátriai szakértői vizsgálat alapján már nem indokolt.

(4) Az (1)-(3) bekezdés esetén a fogvatartó intézet vezetője értesíti az ügyészt, ha az előzetes letartóztatás végrehajtási helyének megváltoztatását indokoltnak tartja.

276. §

(1) Az előzetes letartóztatás végrehajtása során el kell különíteni

- a) az előzetesen letartóztatottakat az elítéltektől;
- b) a férfiakat a nőktől;
- c) a fiatalokat a felnőttektől;
- d) az ugyanabban az eljárásban letartóztatottakat;
- e) azokat, akik az előzetes letartóztatást katonai fogdában töltik.

(2) A nők előzetes letartóztatását csak női felügyelettel lehet végrehajtani.

A rendelkezési jogkör gyakorlása

277. §

(1) Az előzetes letartóztatást a bíróságnak a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig az ügyész, ezt követően a bíróság (továbbiakban: rendelkezési jogkör gyakorlója) rendelkezése alapján kell végrehajtani.

(2) A büntetőeljárás szakaszától függően a rendelkezési jogkör gyakorlója dönt az előzetesen letartóztatott

a) kapcsolattartásának (levelezés, látogató fogadása, távbeszélő használata, csomagküldemény) korlátozásáról, illetve ellenőrzéséről,

b) előállításáról, nyomozó szervek részére történő kiadásáról, a fogvatartó intézetben való kihallgatásáról,

c) más fogvatartó intézetbe történő átszállításáról, kivéve a Központi Kórházba vagy az IMEI-be történő orvosi indokolt sürgős átszállítást,

d) polgári egészségügyi intézményben való elhelyezéséről, kivéve, ha arra orvosi indokolt sürgős esetben kerül sor; ebben az esetben a rendelkezési jogkör gyakorlójának határozatát utólag be kell szerezni,

e) fokozott őrzéséről, illetve felügyeletéről,

f) sajtó részére történő nyilatkozattételéről és annak közzétételéről.

(3) Ha a bírói értesítés vagy az ügyési rendelvénnyel az előzetes letartóztatás végrehajtására vonatkozó valamely kérdésben nem tartalmaz rendelkezést, a fogvatartó intézet az általános szabályok alapján jár el.

(4) A fogvatartó intézet a rendelkezési jogkör gyakorlóját haladéktalanul értesíti, ha az előzetes letartóztatás végrehajtása alatt annak jogkörébe tartozó döntés szükségességét észleli.

Az előzetes letartóztatás foganatba vétele

278. §

(1) A fogvatartó intézet az előzetesen letartóztatottat a bíróság végzése alapján kiállított értesítés, illetve a bíróság rendelkezése alapján fogadja be.

(2) A fogvatartó intézet megvizsgálja, hogy a befogadás alapjául szolgáló iratok megfelelnek-e a tartalmi és alaki követelményeknek. Az iratok vizsgálata arra is kiterjed, hogy azok tartalmazzák-e az előzetes letartóztatás végrehajtására vonatkozóan a rendelkezési jogkör gyakorlójának előírásait.

(3) Az előzetesen letartóztatottat hivatali időben kell befogadni, de az előzetesen letartóztatott befogadását akkor sem lehet megtagadni, ha a bíróság a szabadlábon lévő vádlott előzetes letartóztatásáról hivatali időn kívül határozott, vagy a befogadásra – egyéb okból – hivatali időn kívül kell sort keríteni.

(4) A fogvatartó intézet az előzetes letartóztatás lejárta idejét nyilvántartja.

(5) Az előzetes letartóztatott befogadásáról a fogvatartó intézet öt napon belül értesíti

a) az előzetes letartóztatást elrendelő bíróságot;

b) az előzetesen letartóztatott lakó- vagy tartózkodási helye szerint illetékes rendőrkapitányságot,

c) hadköteles előzetesen letartóztatott esetén a honvédelmi igazgatást végző, illetékes szervet, kivéve, ha az előzetes letartóztatást korábban rendőrségi fogdában vagy katonai fogdában hajtották végre,

d) fiatakorú esetén a 165. §-ban meghatározott szerveket és személyeket.

II. Cím

Az előzetes letartóztatás végrehajtásának rendje

279. §

(1) Az előzetesen letartóztatottakat a zárkában egyedül, vagy közösen lehet elhelyezni. Az együttes elhelyezésnél – a lehetőségekhez képest – figyelembe kell venni az előzetesen letartóztatott előéletét és a bűncselekményt, amely miatt ellene büntetőeljárás van folyamatban.

(2) Ha a befogadási bizottság az előzetesen letartóztatottat kérelmére munkavégzésre vagy oktatásban, illetve képzésben való részvételre osztotta be, az elhelyezés kivételesen zárt körleten lévő lakóhelyiségben is biztosítható.

(3) A zárkaajtók nyitva vagy zárva tartásáról a parancsnok a rendelkezési jogkör gyakorlójának az előírásait figyelembe véve, a fogvatartás biztonságára vonatkozó szabályok szerint határoz.

(4) Előzetesen letartóztatottak elhelyezésére szolgáló körleten a biztonsági szemlét legalább négyhavonta kell tartani.

280. §

(1) Az előzetes letartóztatást az alábbi általános szabályok és szigorúbb szabályok szerint kell végrehajtani.

(2) Az általános szabályok alkalmazása során az előzetesen letartóztatott

- a)* fogvatartását őrzéssel és felügyelettel kell biztosítani;
- b)* a fogvatartó intézet területén csak engedéllyel és felügyelet mellett mozoghat, zárkáját zárva kell tartani;
- c)* engedélyezhető, hogy a fogvatartó intézet kijelölt területén felügyelet nélkül mozogjon, ez esetben zárkáját nappal nyitva lehet tartani;
- d)* látogatóját asztal mellett ülve fogadhatja, kivételesen elrendelhető, hogy látogatójával biztonság-technikai eszközökön keresztül érintkezzen;
- e)* részére engedélyezhető, hogy részt vegyen az előzetesen letartóztatottak csoportos szabadidő, sport és kulturális programjain.

(3) A szigorúbb szabályok alkalmazása során az előzetesen letartóztatott

- a)* őrzését és felügyeletét fokozott gondossággal kell megvalósítani;
- b)* a fogvatartó intézet területén csak felügyelet mellett mozoghat, zárkáját zárva kell tartani;
- c)* látogatójával biztonság-technikai eszközökön keresztül érintkezhet;
- d)* az előzetesen letartóztatottak csoportos programjain nem vehet részt;
- e)* magánál tartható tárgyak köre és mennyisége korlátozható;
- f)* saját ruházata viselésének joga, a fogvatartó intézet területén, biztonsági szempontból korlátozható.

(4) A szigorúbb szabályok alkalmazását a parancsnok rendeli el. A szigorúbb szabályok fenntartásának szükségességét a parancsnok legalább háromhavonta felülvizsgálja. Ha a rendelkezési jogkör gyakorlója az előzetesen letartóztatott fokozott őrzését és felügyeletét rendelte el, vele szemben a szigorúbb szabályokat kell alkalmazni.

281. §

Ha az ügyben a bíróság már ítéletet hozott, az előzetesen letartóztatott – kérelmére – a nem jogerős ítéletben meghatározott végrehajtási fokozat általános szabályai alá helyezhető. Az előzetesen letartóztatott a fogvatartó intézetet csak őrzéssel hagyhatja el, köteles a meghatározott formaruhát viselni. Ha az előzetesen letartóztatott szigorúbb szabályok alá helyezése indokolt, vissza kell helyezni az előzetesen letartóztatottak közé, és a továbbiakban az előzetes letartóztatásra vonatkozó szabályokat kell alkalmazni.

282. §

(1) Ha az előzetesen letartóztatottal szemben a bíróság más ügyben szabadságvesztés végrehajtását rendeli el – kivéve a szabadságvesztésre átváltoztatott közérdekű munkát vagy pénzbüntetést –, a fogvatartó intézet az előzetes letartóztatás végrehajtását megszakítja, és intézkedik a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdése iránt.

(2) A fogvatartó intézet az előzetes letartóztatás (1) bekezdés szerinti megszakításáról értesíti az előzetes letartóztatást elrendelő bíróságot.

(3) Az (1) bekezdés szerinti szabadságvesztést végrehajtó büntetés-végrehajtási intézet a szabadságvesztés végrehajtása alatt a rendelkezési jogkör gyakorlójának az előírásait – a büntetőeljárás során – köteles végrehajtani.

(4) Az (1) bekezdés szerinti szabadságvesztés végrehajtásának befejezése előtt harminc nappal – ha az a büntetőügy, amelyben a fogvatartó intézet által megszakított előzetes letartóztatást elrendelték, még nem fejeződött be jogerősen –, az előzetes letartóztatást elrendelő bíróságot értesíteni kell.

283. §

(1) Ha a fogvatartó intézetben elhelyezett előzetesen letartóztatott elmeállapotának megfigyelését a bíróság elrendelte (Be. 107. §), a fogvatartó intézet az előzetesen letartóztatottat haladéktalanul az IMEI-be szállítja.

(2) Az elmeállapot megfigyelésének a befejezésekor az IMEI a véleményét megküldi a megfigyelést elrendelő bíróságnak. Ha a vélemény szerint az előzetesen letartóztatott kóros elmeállapotú, az előzetes letartóztatás végrehajtását, illetve az előzetesen letartóztatott gyógykezelését a bíróság más döntéséig az IMEI végzi.

(3) Ha az előzetesen letartóztatottnál a fogvatartó intézet kóros elmeállapotra/pszichiátriai megbetegedésre utaló tüneteket észlel, megvizsgálás céljából haladéktalanul az IMEI-be utalja és erről egyidejűleg a rendelkezési jogkör gyakorlóját értesíti.

(4) Az IMEI a vizsgálat eredményéről haladéktalanul értesíti a beutaló fogvatartó intézetet és a rendelkezési jogkör gyakorlóját.

(5) Ha a vizsgálat eredménye szerint az előzetesen letartóztatott kóros elmeállapotú, vagy pszichiátriai megbetegedésben szenved, az előzetes letartóztatás végrehajtását, illetve gyógyítását a rendelkezési jogkör gyakorlójának eltérő utasításáig az IMEI végzi. Ha az elő-

zetesen letartóztatottnál veszélyeztető állapot nem áll fenn, és a kezelést megtagadja, valamint ha a vizsgálat nála pszichiátriai megbetegedést nem igazolt, az IMEI haladéktalanul intézkedik a beutaló fogvatartó intézetbe történő visszaszállításáról. Erről az IMEI a rendelkezési jogkör gyakorlóját haladéktalanul értesíti.

284. §

(1) Ha a fogvatartó intézetben szervezett iskolai oktatás folyik, a parancsnok az előzetesen letartóztatott részére engedélyezheti, hogy az oktatásban részt vehessen, ha ezzel nem veszélyezteti a fogvatartás biztonságát, és nem ütközik a rendelkezési jogkör gyakorlójának előírásaiba.

(2) Az ugyanazon büntetőeljáráásban letartóztatottak elkülönítésére vonatkozó szabályokat az oktatás során, valamint a művelődési és a sportolási lehetőségek igénybevételekor is be kell tartani.

(3) A fogvatartó intézetben megtartott egyházi rendezvényeken az ugyanazon büntetőeljáráásban letartóztatottak is részt vehetnek, ha a fogvatartó intézet biztosítani tudja, hogy az érintettek egymással ne érintkezhessenek.

III. Cím

Az előzetesen letartóztatott kötelezettségei és jogai

285. §

(1) Az előzetesen letartóztatott jogosult

a) büntetőeljárási jogainak gyakorlására, ennek során védőjével szóban, írásban, távbeszélőn ellenőrzés nélküli érintkezésre;

b) hozzátartozóival és – a rendelkezési jogkör gyakorlójának 277. §-a (2) bekezdésének *a)* pontja szerinti rendelkezését figyelembe véve – más személyekkel kapcsolattartásra, ennek keretében

ba) levelezésre, a levelezés gyakorisága és terjedelme nem korlátozott

bb) legalább havonként látogató fogadására;

bc) telefonkészülék használatára, a rendelkezési jogkör gyakorlójának hozzájárulásával;

bd) legalább havonta kaphat csomagot, vagy a csomag helyett választása szerint jogszabályban meghatározott összegért a letéti pénzből vásárolhat;

c) kérelmére munkavégzésre, a munka minőségével és mennyiségével arányos díjazásra, egészséges és biztonságos munkakörülményekre;

d) választójoga gyakorlására a fogvatartó intézetben; az előzetesen letartóztatott személyazonossága ebben az esetben a fogvatartó intézet nyilvántartása alapján állapítható meg.

(2) Az előzetesen letartóztatott levelezési és látogató-fogadási joga – a védőjével való érintkezés kivételével –, valamint a csomagküldeményhez való joga a büntetőeljárás eredményessége érdekében – a rendelkezési jogkör gyakorlója által – korlátozható.

(3) A parancsnok a 119. § (1) bekezdésében meghatározott okok fennállásának az idejére – legfeljebb öt napig – az előzetesen letartóztatottak meghatározott csoportjára nézve elrendelheti az (1) bekezdés *b)* és *c)* pontjaiban foglalt jogok gyakorlásának teljes vagy rész-

leges felfüggesztését. Az országos parancsnok az intézkedés időtartamát további öt nappal meghosszabbíthatja.

(4) A (3) bekezdés szerinti intézkedéssel kapcsolatban a 119. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakat kell alkalmazni.

286. §

(1) Az előzetesen letartóztatott házasságot csak a fogvatartó intézetben köthet. A házasságkötési kérelmet a parancsnok a rendelkezési jogkör gyakorlójának is megküldi.

(2) A házasságkötés után a parancsnok – a rendelkezési jogkör gyakorlójának előzetes jóváhagyásával – a házastársak részére a tanúkkal és a hozzátartozókkal beszélgetést engedélyezhet.

(3) Az előzetesen letartóztatott – rendelkezési jogkör gyakorlójának engedélyével – felügyelettel meglátogathatja a súlyos beteg hozzátartozóját, és részt vehet a hozzátartozója temetésén. Az erre irányuló kérelemről a fogvatartó intézet – véleményével – a rendelkezési jogkör gyakorlóját haladéktalanul, indokolt esetben rövid úton értesíti.

287. §

(1) Az előzetesen letartóztatott köteles

a) az előzetes letartóztatást a rendelkezési jogkör gyakorlója által meghatározott helyen tölteni;

b) önként vállalt és kérelmére kijelölt munkát ismereteinek és a képességeinek megfelelően, fegyelmezetten a munkahelyi és munkaköri szabályoknak megfelelően elvégezni, a munkavégzéssel kapcsolatos előírásokat megtartani;

c) ha a *b)* pont szerint munkát végez, a jogszabályban meghatározottak szerint formaruhát viselni;

d) munkadíjából a tartására fordított költségekhez hozzájárulni.

IV. Cím

Az előzetesen letartóztatott kapcsolattartása

A kapcsolattartás közös szabályai

288. §

A fogvatartó intézet az előzetes letartóztatás biztonsága és a fogvatartó intézet rendje és védelme érdekében – a rendelkezési jogkör gyakorlója előírásainak végrehajtása mellett – ellenőrzi az előzetesen letartóztatott látogatását, levelezését, telefonhasználatát és csomagküldeményét. Az ellenőrzés lehetőségéről az előzetesen letartóztatottat tájékoztatni kell.

A látogatás

289. §

(1) Az előzetesen letartóztatott – legalább havonként – felügyelet mellett látogatót fogadhat. Az előzetesen letartóztatott e joga a rendelkezési jogkör gyakorlójának döntése alapján korlátozható.

(2) Az előzetesen letartóztatottnak lehetővé kell tenni, hogy az előzetes letartóztatás elrendelésétől számított hetvenkét órán belül látogatót fogadjon, és tőle csomagot vehessen át.

Levelezés

290. §

(1) Az előzetesen letartóztatott korlátlanul küldhet és fogadhat leveleket, ha a rendelkezési jogkör gyakorlója másként nem rendelkezik.

(2) A levelezés költségeit az előzetesen letartóztatott viseli. Ha vagyoni helyzete miatt szükséges, a büntetőeljárással kapcsolatos levelezés költségeit az állam előlegezi.

(3) Az előzetesen letartóztatott levelezése az általános szabályok szerint ellenőrizhető, illetve korlátozható. Nem ellenőrizhető a hatóságokkal, nemzetközi szervezetekkel és a védővel, illetve külföldi előzetesen letartóztatott esetén államának konzuli képviselőjével való levelezés.

A telefonhasználat joga

291. §

Az előzetesen letartóztatott – nem a védővel, illetőleg külföldi előzetesen letartóztatott esetén államának konzuli képviselőjével folytatott – telefonbeszélgetéséhez a rendelkezési jogkör gyakorlójának hozzájárulása szükséges.

Nyilatkozattétel sajtó útján

292. §

(1) Az előzetesen letartóztatott sajtó útján történő nyilatkozattétele a büntetőeljárás eredményessége, a fogvatartó intézet rendjének és biztonságának érdekében korlátozható. A nyilatkozat tételéhez, valamint a közlésre szánt anyag közzétételéhez a rendelkezési jogkör gyakorlójának döntése szükséges.

(2) Ha a rendelkezési jogkör gyakorlója az engedélyt megtagadta, illetve arról három napon belül nem dönt, az előzetesen letartóztatott a bírósághoz fordulhat. A bíróság eljárására a 72. § (4) bekezdésének rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

V. Cím

A védővel való érintkezés

293. §

(1) Az előzetesen letartóztatott a védőjével – és ha külföldi állampolgár, államának konzuli képviselőjével – szóban vagy írásban ellenőrzés nélkül érintkezhet. A szóbeli érintkezésre az intézet hivatali idejében kerülhet sor, kivéve, ha a védővel való megbeszélés olyan eljárási cselekmény megtétele végett szükséges, amelynek elmulasztásához jogkövetkezmény fűződik. A telefonkészüléken történő érintkezés csak a fogvatartó intézet készülékén történhet, a beszélgetés nem ellenőrizhető, a fogvatartó intézet azonban visszahívással ellenőrizheti a hívott személy személyazonosságát.

(2) Az előzetesen letartóztatott a büntetőeljárással kapcsolatban készített feljegyzéseit magánál tarthatja, azokat védőjének ellenőrzés nélkül átadhatja. Az előzetesen letartóztatott által a büntetőeljáráshoz kapcsolódóan írt, vagy a részére érkezett leveleket és iratokat a címzettnek az intézet küldi el, illetve kézbesíti.

(3) Az előzetesen letartóztatottat – kérelmére, a rendelkezési jogkör gyakorlójának intézkedése alapján – a fogvatartó intézet irattanulmányozásra előállítja. A fogvatartó intézetben történő irattanulmányozásra felügyelet mellett kerül sor.

294. §

(1) A védő az előzetesen letartóztatottal való megbeszélésről készített feljegyzést vagy hangfelvételt a fogvatartó intézetből ellenőrzés nélkül kiviheti.

(2) A védő személyes védelmét – kérésére vagy beleegyezésével – a fogvatartó intézet biztosítja. A felügyelet az előzetesen letartóztatott és a védő büntetőeljárási jogait nem korlátozhatja.

(3) Ha a bíróság a védőt a Be. 135. §-ának (4) bekezdése alapján az eljárásból kizárta, az érintett büntetőeljárásban a védő az (1)-(4) bekezdésben meghatározott jogait nem gyakorolhatja.

(4) A védőre vonatkozó (1)-(3) bekezdésben előírt rendelkezések a meghatalmazott vagy kirendelt ügyvédre, az ügyvédjelöltre, a törvényes képviselőre és a meghatalmazott hozzátartozóra is irányadók.

VI. Cím

Az előzetesen letartóztatott munkavégzése

295. §

(1) Az előzetesen letartóztatott – a fogvatartó intézet tisztántartását és ellátását szolgáló munkát kivéve – munkára nem kötelezhető.

(2) Az előzetesen letartóztatott kérelmére munkát végezhet. A munka kijelölésénél tekintettel kell lenni különösen

- a) az előzetes letartóztatás céljára,
- b) az előzetesen letartóztatott szakképzettségére, foglalkozására és szaktudására,
- c) az előzetesen letartóztatott egészségi állapotára, nemére és életkorára.

(3) Az előzetesen letartóztatott munkavégzése a büntetőeljárási jogainak gyakorlásában, illetőleg kötelezettségeinek teljesítésében nem akadályozhatja.

Az előzetesen letartóztatott jutalmazása és fenyítése

296. §

Az előzetesen letartóztatott a következő jutalmakban részesíthető:

- a) annak engedélyezése, hogy soron kívül kapjon csomagot;
- b) látogató fogadása soron kívül, látogatási idő meghosszabbítása;
- c) a személyes szükségletekre fordítható összeg növelése;
- d) fenyítés elengedése;
- e) a fenyítés, illetve annak ki nem töltött része felfüggesztése.

297. §

(1) Az előzetesen letartóztatottal szemben alkalmazható fenyítések:

- a) feddés;
- b) a személyes szükségletekre fordítható összeg csökkentése, legfeljebb három hónapig terjedő időre, legfeljebb havi ötven százalékkal;
- c) húsz napig terjedő magánelzárás;
- d) a fogvatartó intézet által szervezett rendezvényektől való eltiltás, amely meghatározott alkalmakra, avagy időtartamra vonatkozhat;

(2) A magánelzárás kiszabása ellen az előzetesen letartóztatott a büntetés-végrehajtási bíróhoz fellebbezhet.

(3) A fenyítés végrehajtása nem akadályozhatja az előzetesen letartóztatottat a büntetőeljárási jogainak gyakorlásában, illetőleg kötelezettségeinek teljesítésében

Az előzetes letartóztatott szabadítása

298. §

(1) Az előzetesen letartóztatottat a lejárat napján, illetve az előzetes letartóztatást megszüntető rendelkezés napján kell szabadítani.

(2) A fogvatartó intézet az (1) bekezdés szerinti rendelkezés bevétele nélkül szabadítja azt az előzetesen letartóztatottat, aki az első fokú bíróság által nem jogerősen kiszabott szabadságvesztés tartamát letöltötte.

(3) Az (1)-(2) bekezdés eseteiben sem szabadítható az előzetesen letartóztatott, ha más ügyben szabadságvesztés büntetést, előzetes letartóztatást, kiadatási letartóztatást, vagy ideiglenes kiadatási letartóztatást, az európai elfogatóparancs végrehajtásával kapcsolatban elrendelt átadási letartóztatást és ideiglenes átadási letartóztatást kell töltenie.

(4) Ha a bíróság az előzetes letartóztatást a tárgyaláson szünteti meg, az erről szóló végzés (értesítés) átadása után az előzetesen letartóztatottat – ha más ügyben nem kell fogva

tartani –, helyben szabadítani kell, annak tájékoztatása mellett, hogy szabadulási igazolásának az átvétele, illetve az elszámolás érdekében a fogvatartó intézetet a következő munkanapon, hivatali időben keresse fel.

(5) A (4) bekezdés szerint helyben szabadított személy – írásbeli kérelmére – a tárgyalásról a fogvatartó intézetbe visszaszállítható, ha a szabadulási igazolás kiadása és az elszámolás még aznap elvégezhető.

VII. Cím

Fiatalkorúak előzetes letartóztatásának végrehajtására vonatkozó rendelkezések

299. §

(1) Ha a bíróság úgy rendelkezik, a fiatalkorú előzetes letartóztatását javítóintézetben kell végrehajtani, az előzetes letartóztatás javítóintézetben történő végrehajtására a VIII. Fejezet VI. Címének rendelkezéseit kell értelemszerűen alkalmazni, a 250. § (4) bekezdése, a 251. § (5) bekezdése, a 261. §, a 265. §, valamint a 266. § azonban nem alkalmazható.

(2) Az előzetes letartóztatásban lévő fiatalkorú – kivételesen – legfeljebb öt napra, ideiglenesen akkor is elhelyezhető büntetés-végrehajtási intézetben, ha az előzetes letartóztatást javítóintézetben hajtják végre. Fiatalkorú előzetes letartóztatása rendőrségi fogdában nem hajtható végre.

(3) Az előzetes letartóztatásban levő fiatalkorú büntetés-végrehajtási intézetben történő ideiglenes elhelyezéséről, annak tartamáról a (2) bekezdés keretei között a bíróság határoz. A bíróságnak az előzetes letartóztatásról a tárgyalás előkészítése során hozott határozatáig a fiatalkorú – huszonnégy órát meg nem haladó tartamban – az ügyész rendelkezése alapján is elhelyezhető büntetés-végrehajtási intézetben.

300. §

(1) Fiatalkorúak letartóztatását külön, fiatalkorúak elhelyezésére szolgáló intézetekben vagy külön részlegekben kell végrehajtani. Ettől csak kivételes esetben lehet eltekinteni.

(2) Az előzetes letartóztatás végrehajtása során el kell különíteni a fiatalkorúakat a felnőttektől. A fiatalkorúak előzetes letartóztatásának végrehajtása során el kell különíteni továbbá a tizennyolcadik életévét be nem töltött személyeket a tizennyolcadik életévét betöltött, de a huszonegyedik életévét be nem töltött személyektől. A fiatalkorúak a fogvatartó intézet által szervezett programokon, oktatáson, képzésen közösen vehetnek részt.

(3) Az előzetes letartóztatott fiatalkorú befogadásáról a fogvatartó intézet öt napon belül értesíti a 165. § (3) bekezdésben meghatározott szerveket és személyeket.

(2) Az előzetesen letartóztatott fiatalkorú magánelzárása tíz napig terjedhet.

VIII. Cím

A katonák előzetes letartóztatásának végrehajtására vonatkozó rendelkezések

301. §

(1) Katona előzetes letartóztatását - a Be. 481. §-ában meghatározott kivételekkel – ha a rendelkezési jogkör gyakorlója másképp nem rendelkezik, a rendelkezési jogkör gyakorlójának székhelye szerinti megyei büntetés-végrehajtási intézetben kell végrehajtani.

(2) Szövetséges fegyveres erő (Btk. 368. §) tagjának magyar büntető joghatóság alá tartozó bűncselekménye miatt indult büntetőeljárásban az előzetes letartóztatást büntetés-végrehajtási intézetben kell végrehajtani. Az előzetes letartóztatást törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés alapján a szövetséges fegyveres erő Magyar Köztársaság területén állandó lakóhelye is fogadhat.

*XI. Fejezet**Az ideiglenes kényszergyógykezelés végrehajtása***302. §**

(1) A kényszergyógykezelés végrehajtására vonatkozó szabályokat – e törvény 214. §-ának, 215. §-a (2)-(4) bekezdésének, valamint a 221. § (2) bekezdésének kivételével – az ideiglenes kényszergyógykezelés végrehajtása során is alkalmazni kell.

(2) Az ideiglenes kényszergyógykezelés kezdő napja az a nap, amelyen a beteget az IMEI-be befogadták. Ha az ideiglenes kényszergyógykezelést megelőzően a beteg elmeállapotát az IMEI-ben megfigyelték, úgy ennek időtartamát az ideiglenes kényszergyógykezelés tartamába nem lehet beszámítani.

(3) Az ideiglenes kényszergyógykezelésre utalt beteg

a) kórlapján kétnaponként fel kell tüntetni minden állapot- vagy kezelésváltozást, illetve ezek hiányát;

b) más egészségügyi intézményben történő elhelyezéséről a rendelkezési jog gyakorlóját előzetesen – sürgős esetben – utólag értesíteni kell;

c) a b) pont szerinti kihelyezése esetén a más egészségügyi intézményben töltött időt az ideiglenes kényszergyógykezelés időtartamába be kell számítani.

(4) Az ideiglenes kényszergyógykezelés indokoltságának időszakos felülvizsgálata esetén a kórrajz kivonatát a felülvizsgálat indítványozására köteles ügyésznek kell megküldeni az ideiglenes kényszergyógykezelés határidejének lejártát megelőző legalább tíz munkanappal.

303. §

(1) Az ideiglenes kényszergyógykezelésre utalt személy nem bocsátható adaptációs szabadságra.

(2) Ha a bíróság jogerős határozatával elrendeli a határozat előtt ideiglenes kényszergyógykezelésre utalt személy kényszergyógykezelését, a kényszergyógykezelést számára engedélyezhető adaptációs szabadság feltételeként megállapított határidő az ideiglenes kényszergyógykezelés végrehajtásának kezdőnapjával veszi kezdetét.

(3) Az ideiglenes kényszergyógykezelés költségeit az állam viseli.

304. §

(1) Ha az ideiglenes kényszergyógykezelésre befogadott nem kóros elmeállapotú, a főigazgató főorvos – két igazságügyi elmeszakértő által elkészített és aláírt véleményt mellékelve – javaslatot tesz az ideiglenes kényszergyógykezelés megszüntetésére. A megszüntetésre jogosult szerv intézkedéséig az IMEI – a rendelkezési jogkör gyakorlójának rendelkezése szerint – gondoskodik az őrzésről és a felügyeletről.

(2) Ha az ügyész, illetve a bíróság az ideiglenes kényszergyógykezelést megszünteti, a beteget – megfelelő igazolással ellátva – azon a napon kell elbocsátani, amelyen a kényszerintézkedés megszüntetéséről szóló értesítés az IMEI-be megérkezik.

(3) Ha az ideiglenes kényszergyógykezelés megszüntetésekor a terhelt előzetes letartóztatását rendelték el, vagy szabadságvesztésre ítélték, haladéktalanul intézkedni kell az intézetbe történő átszállítása iránt. Ha a beteg fekvőbeteg-gyógyintézeti ápolásra szorul, úgy az IMEI megfelelő osztályán kell gyógykezelését folytatni, illetve a Büntetés-végrehajtás Központi Kórház megfelelő osztályára kell átszállítani. Részletes kórrajzkivonatát a büntetés-végrehajtási egészségügyi anyagához csatolni kell.

(4) A főigazgató főorvos az elbocsátás előtt, kellő időben gondoskodik a súlyos beteg vagy önálló életvitelre nem alkalmas személy hazaszállításáról, illetőleg szükség esetén kezdeményezi a megfelelő fekvőbeteg intézményben vagy pszichiátriai betegek otthonában történő elhelyezését.

IV. RÉSZ ZÁRÓ RENDELKEZÉSEK

Felhatalmazó rendelkezések

305. §

(1) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy rendeletben határozza meg a Karitatív Tanácsban való tagság feltételeit, továbbá a Karitatív Tanács megalakításának és működési rendjének részletes szabályait.

(2) Felhatalmazást kap az igazságügy-miniszter, hogy

a) a büntetőügyekben hozott határozatok végrehajtása során a bíróságokra és egyéb szervekre háruló feladatok részletszabályait az érintett miniszterekkel és a legfőbb ügyésszel egyetértésben,

b) a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának részletes szabályait, így különösen a szabadságvesztés kezdő és utolsó napjának megállapítására, a szabadságvesztésre ítélt által magánál tartható használati tárgyakra, a közvetlen ellenőrzés nélküli családi látogatásra, a jutalmazás részletes szabályaira, a fegyelmi eljárás rendjére, a különleges biztonságú zárkaként működtetett zárka követelményeire vonatkozó egyes részletes szabályokat,

c) a pártfogó felügyelői szolgálat büntetés-végrehajtási tevékenységével összefüggő feladatainak részletes szabályait,

d) az érintett miniszterekkel egyetértésben a katonai fogdában végrehajtandó szabadságvesztés büntetés végrehajtását végző büntetés-végrehajtási intézeteket, és a katonai fogdában végrehajtandó fogházbüntetésre, előzetes letartóztatásra és a katonák pártfogó felügyeletének végrehajtására vonatkozó egyes részletszabályokat,

e) a javítóintézeti rendtartást az egészségügyi, szociális és családügyi miniszterrel együttesen

rendeletben állapítsa meg.

Módosuló törvények

306. §

(1) A Btk. 82. §-ának (6) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

"(6) A bíróság a pártfogó felügyelet céljának elősegítése érdekében külön magatartási szabályként kötelezettségeket és tilalmakat írhat elő. A bíróság elrendelheti, hogy a pártfogolt

a) a bűncselekmény elkövetésében részt vett meghatározott személlyel ne tartson kapcsolatot;

b) meghatározott jellegű nyilvános helyeket ne látogasson;

c) a szabadságvesztésből való szabadulása idejére tartalékkolt keresményét, illetőleg letéti pénzét vagy annak egy részét, avagy keresetének meghatározott részét a pártfogó felügyelő kezelje;

d) meghatározott helyen és időközönként, meghatározott szervnél vagy személynél jelentkezzék;

e) meghatározott tanulmányokat folytasson;

f) a vele egyetértésben meghatározott gyógykezelésnek vagy gyógyító eljárásnak alávesse magát;

g) vegyen részt csoportos foglalkozáson, vagy a közösségi foglalkoztató programja szerinti más foglalkozáson."

(2) A Btk. 82. §-a a következő (7) bekezdéssel egészül ki:

"(7) A bíróság a (6) bekezdésben felsorolt magatartási szabályokon kívül más magatartási szabályokat is előírhat, különös tekintettel a bűncselekmény jellegére, az okozott kárra, és az elkövető társadalmi beilleszkedésének esélyeire."

307. §

A polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény 24. §-ának (1) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

"(1) A bíróság és a nemzetbiztonsági szolgálatok feladataik ellátása érdekében - a rájuk vonatkozó törvényekben meghatározott célok és feltételek teljesülése esetén -, valamint a nyomozó hatóságok bűnüldözési tevékenységük ellátásához, a büntetőes és intézkedések végrehajtásáért felelős szervek e feladatuk ellátásához, továbbá az állampolgársági ügyekben

eljáró szerv a kérelmező adatainak azonosításához e törvény felhatalmazása alapján a nyilván-
tartásba felvett adatok teljes körének [17. § (2) bekezdés d) pont] igénylésére jogosultak."

308. §

A büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 1. §-ának (1) be-
kezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„1. § (1) A büntetés-végrehajtási szervezet (a továbbiakban: bv. szervezet) a külön
törvényben meghatározott szabadságelvonással járó büntetéseket, intézkedéseket, büntetőeljá-
rási kényszerintézkedéseket végrehajtó állami, fegyveres rendvédelmi szerv.”

309. §

A Be. 590. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

"590. § (1) A büntetések és az intézkedések végrehajtásáról, és ennek során a bíróság,
valamint az ügyész feladatairól külön törvény rendelkezik.

(2) A rendbíróság, a rendbíróság helyébe lépő elzárás és az államot illető bűnügyi költség
behajtása végett az a bíróság intézkedik, amelynek eljárásában az végrehajthatóvá válik. Az
ügyész által kiszabott rendbíróság végrehajtása végett az ügyész intézkedik."

310. §

(1) A szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény (Sztv.) 111. §-ának (15) be-
kezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(15) Az elzárást rendőrségi fogdában kell végrehajtani.”

(2) Az Sztv. a következő 117/A. §-sal egészül ki:

"117/A. § (1) A szabálysértési eljárás során elkobzott dolgok közérdekű felhasználásá-
ra a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló törvény rendelkezéseit kell az alábbi
eltérésekkel alkalmazni:

a) az elkobzott dolog közérdekű felhasználására rossz minőségű termék forgalomba
hozatala, áru hamis megjelölése, és az iparjogvédelmi jogok megsértése szabálysértési alakza-
ta esetén kerülhet sor,

b) az elkobzott dolgot közérdekű felhasználásra a szabálysértési hatóság ajánlja fel."

311. §

A bűnügyi nyilvántartásról és a hatósági erkölcsi bizonyítványról szóló 1999. évi
LXXXV. törvény (Bnyt.) 59. §-a helyébe a következő rendelkezés lép:

"59. § (1) A hatósági erkölcsi bizonyítvány tartalmazza a kérelmező

a) természetes személyazonosító adatait,

b) büntetlensége, mentesítésben részesülése - kivéve a (2) bekezdés szerinti esetet -, továbbá a vádemelés elhalasztása esetén a büntettesek nyilvántartásában nem szerepel közlést,
 c) büntetett előélete esetén az egyes büntetésekre és intézkedésekre vonatkozó adatokat.

(2) Ha a kérelmező mentesült, de a foglalkozástól, illetőleg a járművezetéstől eltiltás tartama még nem telt le, a hatósági erkölcsi bizonyítvány azt tartalmazza, hogy a kérelmező mentesült, de a foglalkozástól, illetőleg a járművezetéstől a bíróság eltiltotta, és annak tartama előreláthatólag mikor jár le. Végleges hatályú eltiltás esetén a közlés ezt tartalmazza."

312. §

A külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvény 54. §-ának helyébe a következő rendelkezés lép:

„54. § (1) Az idegenrendészeti őrizetet a Határőrség - az erre a célra kijelölt helyen - foganatosítja.

(2) Az őrizet végrehajtása során el kell különíteni a férfiakat a nőktől.

(3) Az őrizetben lévő külföldi jogosult:

a) elhelyezésre, étellemezésre, saját ruházat viselésére – szükség esetén az évszaknak megfelelő ruházatra –, valamint sürgősségi és alap egészségügyi ellátásra;

b) jogi képviselőjével, illetve a konzuli képviselete tagjával történő ellenőrzés nélküli kapcsolattartásra;

c) a külön jogszabályban meghatározottak szerint csomag átvételére és küldésére, levelezés folytatására és látogató fogadására;

d) az étellemezésének saját költségén történő kiegészítésére;

e) a külön jogszabályban meghatározottak szerint vallásának gyakorlására;

f) a rendelkezésre álló közművelődési lehetőségek igénybe vételére;

g) kérés, panasz, közérdekű bejelentés megtételére;

h) napi legalább egy óra időtartamú, szabad levegőn tartózkodásra.

(4) Az őrizetben lévő külföldi köteles:

a) az őrizetet foganatosító határőrségi objektum rendjét megtartani, az ezzel összefüggő utasításoknak eleget tenni;

b) olyan magatartást tanúsítani, amely a többi őrizetben lévő személy jogait nem sérti, nyugalomát nem zavarja;

c) az általa használt helyiségek tisztán tartásában díjazás nélkül közreműködni;

d) a személyét érintő vizsgálatoknak magát alávetni, a ruházat átvizsgálását és a birtokában nem tartható személyes tárgyak elvételét tűrni;

e) az általa szándékosan okozott kárt megtéríteni.

(5) Az őrizet foganatosítása során a határőr jogosult a feladatkörét meghatározó külön törvény előírásai szerint kényszerítő eszköz alkalmazására, illetőleg fegyver használatára.”

313. §

A Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény 46. §-ának (3) bekezdése a következő i) ponttal egészül ki:

[(3) Szolgálat az (1) bekezdésben felsoroltakon kívül - vezénnyel - a következő szervezetnél is teljesíthető]

„i) a büntetés-végrehajtási szervezetnél”

Hatályba léptető és hatályon kívül helyező rendelkezések

314. §

(1) Ez a törvény 2005. július 1. napján lép hatályba.

(2) E törvény hatálybalépésével egyidejűleg hatályát veszti

a) a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet,

b) valamint e törvényerejű rendelet módosításáról rendelkező

- 1987. évi 9. törvényerejű rendelet,

- 1989. évi LVI. törvény,

- 1992. évi II. törvény 62. §-a (1) bekezdésének 9. pontja,

- 1994. évi LIII. törvény 308. §-ából a "a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet 76. §-ának (2) bekezdése, valamint 77. és 78. §-a," szövegrész,

- 1995. évi XLI. törvény 21-28. §-a;

- 1997. évi XXXI. törvény 183-184. §-ai;

- 1997. évi LXXIII. törvény 57. §-a (2) bekezdésének b) pontja;

- 1998. évi LXXXVII. törvény 85-86. §-ai;

- 1999. évi LXXII. törvény 32-33. §-ai;

- 1999. évi LXXV. törvény 80. §-a;

- 1999. évi CIV. törvény;

- 1999. évi CXX. törvény 43. §-a;

- 2000. évi CXXXII. törvény 11. §-a;

- 2001. évi XVIII. törvény 53. §-a és 54. §-ának a) pontja;

- 2001. évi XXXIV. törvény 12. §-a;

- 2001. évi XXXIX. törvény 97. §-a;

- 2001. évi CXXI. törvény 85. §-a;

- 2002. évi I. törvény 307. §-a és 308. §-a (1) a)-c) pontjai;

- 2002. évi IX. törvény 107. § (8) bekezdése;

- 2003. évi XIV. törvény 28-39. §-ai és 40. §-a (1) bekezdésének b) pontja;

- 2003. évi CXXV. törvény 38. §-a;

- 2003. évi CXXX. törvény 77. §-a;

- 2004. évi X. törvény 5. §-a.

c) a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény 2. §-ának (3) bekezdése, 15-27. §-a, valamint 36-44. §-a;

d) a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 454. §-ának (5) bekezdéséből a "vagy rendőrségi fogdában" szövegrész, valamint a Be. 466. §-a, 563. §-a, 591-595. §-a, 604. §-a (2) bekezdésének l) pontja, p) pontja?

e) az egyes elkobzott dolgok közérdekű felhasználásáról szóló 2000. évi XIII. törvény, valamint az e törvény módosításáról rendelkező 2004. évi XXVI. törvény 94. §-a (4) bekezdésének *ka)-kc)* pontja.

INDOKOLÁS
a büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló
törvényjavaslathoz

ÁLTALÁNOS INDOKOLÁS

I.

A büntetés-végrehajtási jog újraalkotásának indokai

1. A büntetések és az intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Bv. tvr.) hatálybalépésekor, az akkori társadalmi viszonyok között, korszerű és előremutató jellegű jogszabály volt. A büntetéseket és az intézkedéseket első alkalommal szabályozták törvényi szintű, kódex jellegű jogszabályban.

A Bv. tvr. időközben számos módosításon ment keresztül. A legjelentősebb, úgynevezett „novelláris” módosítását az 1993. évi XXXII. törvény jelentette, amely a büntetés-végrehajtási jog terén érvényesítette a jogállamiság követelményeit, valamint a fogvatartás tekintetében tovább közelítette azt a fejlett európai jogrendszerekhez. A Bv. tvr. ezen módosításokkal együtt, két évtizeden keresztül megfelelő jogszabályi alapokat teremtett a büntetések és az intézkedések végrehajtásához, biztosítva ezáltal a büntetés-végrehajtási jog, valamint a büntetés-végrehajtás rendszerének és gyakorlatának – a nemzetközi elvekkel összhangban, mint például az Európa Tanács által az "Európai Büntetőszabályzatba" foglalt, az elítéltek fogvatartására vonatkozó minimum szabályok [R(87)3] – folyamatos fejlődését is.

2. Mindezen pozitívumok mellett időszerűvé és szükségyszerűvé vált a Bv. tvr. felülvizsgálata, egyrészt a társadalmi viszonyok fejlődésére tekintettel, másrészt az állami intézményrendszer és az egyes feladatok, hatáskörök változásának átvezetése érdekében.

A büntető anyagi jogi és eljárásjogi szabályok szintén lényeges változásokon mentek keresztül, de mindeztideig nem történt meg a Bv. tvr. átfogó felülvizsgálata a tekintetben, hogy vajon a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: Btk.) módosításainak és a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (a továbbiakban: Be.) hatálybalépésével bekövetkezett változásoknak mennyiben felel meg a szabályozás. A büntetőpolitikában bekövetkezett változásokból, e fordulat lényegi elemeiből levezethető elveknek a leképzése sem történt meg a büntetés-végrehajtási jog területére.

Számos példa hozható fel arra, hogy az időközbeni módosítások a Bv. tvr. egész rendszerét tekintve nem voltak koherensek, és ebből következően ellentmondó, illetőleg elavult rendelkezéseket találunk. Jelzések érkeztek némely büntetések, kiemelten a közérdekű munka és a mellékbüntetések végrehajtása körében arról, hogy azok nem kellően hatékonyak, túl bonyolultak, vagy éppen arról, hogy a végrehajtásért ténylegesen felelős és azt érvényesíteni tudó szervezet nincs kijelölve, illetőleg működésképtelen.

3. Mindezeket figyelembe véve 2003. év második felében elkészült a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló törvény szabályozási elveiről szóló kormány-előterjesztés tervezete, amely megállapította az újraszabályozás legfontosabb irányelveit. Miniszteri szintű döntés született arról, hogy 2004. szeptemberében be kell nyújtani az Országgyűléshez a Bv.

tvr. helyébe lépő, azt felváltó új bv. kódexet, szükség esetén pedig a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvényt (Bvszt.) felváltó új törvény javaslatát.

4. A büntetőpolitika irányvonalát a büntető jogszabályok és a hozzájuk kapcsolódó egyes törvények módosításáról szóló 2003. évi II. törvény, valamint a pártfogókra vonatkozó egyes törvények módosításáról szóló 2003. évi XIV. törvény egyértelműen kijelölte. A büntetőpolitika fejlődésének, elkövetkező éveinek meghatározó változása lesz a Btk.-t felváltó, az új Büntető Törvénykönyvről szóló törvény, amelynek előkészítése folyamatban van.

Mindez azt indokolná, hogy az új bv. kódex kidolgozásával az új Btk. egyes jogintézményeinek végleges kialakítását célszerű lenne bevárni, elkerülve ezzel azt, hogy akár az új bv. kódex parlamenti vitája során olyan törvénymódosítási csomagot kelljen készíteni, amely az új bv. kódex rendelkezéseit az új Btk.-hoz igazítja.

Az új bv. kódex Országgyűlés elé terjesztésének, illetve hatályba lépésének ugyanakkor nem szükségszerűen kell igazodnia az új Btk. kodifikációs munkálataihoz, figyelemmel arra, hogy a büntetés-végrehajtási jogviszony alapját bár a Btk. rendelkezései képezik, azonban a büntetés-végrehajtási életviszonyok szabályozása során nem kizárólag, de nem is elsődlegesen a Btk. szabályait kell alapul venni.

A büntetés-végrehajtási jogszabályok kialakítása során azt kell megvizsgálni, hogy az általános életviszonyokhoz képest (pl. egészségügyi, munkáltatásra vonatkozó szabályok, stb.) a büntetés-végrehajtási jogviszonyok milyen eltérő szabályozást tesznek szükségessé, illetve lehetővé. Az új bv. kódex ilyen megfontolás alapján való újragondolása tehát elsősorban nem Btk. szabályaitól függ, hanem az egyéb jogviszonyokat tartalmazó jogszabályoktól, amelyeknek a Bv. tvr.-rel való összhangja – a Bv. tvr. elavultsága okán – mára már komoly alkotmányossági aggályokat vet fel.

Mindebből az következik, hogy – a Javaslat szerinti – az új bv. kódex megalkotása nem várthat magára tovább.

II.

A Javaslat alapvető elemei

A Javaslat a büntetés-végrehajtási joganyagot a következő csomópontok mentén kodifikálja újra:

1. A Bv. tvr. hatálya jelenleg a Btk. szerinti büntetések és intézkedések, a Be.-ben meghatározott szabadságkorlátozással járó kényszerintézkedések közül az előzetes letartóztatás, valamint az utógondozás, illetőleg a szabálysértés miatt kiszabott elzárás végrehajtására terjed ki.

A Javaslat hatálya körében eldöntendő kérdés volt, hogy az új bv. törvény csak a Btk.-hoz, illetve Be.-hez kapcsolódó szankciók, illetőleg szabadságelvonással járó kényszerintézkedések, és az utógondozás végrehajtására terjedjen ki, vagy továbbra is tartalmazza a szabálysértés miatti elzárás szabályait is, és terjedjen-e ki az idegenrendészeti őrizetre.

E kérdés megválaszolásakor feltétlenül szem előtt kellett tartani azt, hogy a büntetés-végrehajtási szervezetet a jelenlegi magas telítettségi mutatók mellett ne legyen terhelve olyan

feladatok végrehajtásával, amelyek nem igénylik azt a zárt jelleget és biztonsági rendszert, mint ami a szabadságvesztés-büntetés végrehajtását fogantatosító büntetés-végrehajtás intézetekre (a továbbiakban: bv. intézet) jellemző. A bv. intézetek közel 150 százalékos telítettséggel működnek, ez pedig nagymértékben veszélyezteti a büntetési célok érvényesülését.

A gyakorlati érveken túlmenően a hatályos helyzet megváltoztatása mellett szól az is, hogy 2005. január 1-jétől az előzetes letartóztatás felnőtt korúak esetében – leszámítva az eljárási cselekmény lefolytatása érdekében a Be.-ben meghatározott rövid időtartamot – már csak bv. intézetben lesz végrehajtható [Be. 135. § (1)-(2) bek.], aminek következtében további fogvatartotti létszámemelkedéssel kell számolni.

Minderre figyelemmel indokolt, hogy a Javaslat hatálya csak a Btk. és a Be. jogintézményeinek, az utógondozásnak, illetőleg a nemzetközi együttműködés során alkalmazható kényszerintézkedések végrehajtására terjedjen ki.

2. Az információs társadalom korában olyan új kérdések merültek fel (személyes adatok védelme, az információs önrendelkezés joga), amelyek a Bv. tvr. megalkotásakor még nem kerülhettek szabályozásra. Mára, jelentős részben az Európa Tanács dokumentumai és az Európai Emberi Jogi Bíróság gyakorlata alapján, a büntetés-végrehajtás területén is átértékelődtek az állam és állampolgár viszonyának elemei, ebből következően az állampolgári jogok terjedelme és azok garanciális védelme.

A bíróság által kiszabott büntetés végrehajtása azzal jár, hogy a terhelt személyes adatai, különleges adatai kerülnek a végrehajtásban érintett szerv birtokába, vagyis adattovábbításról van szó, amely a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény értelmében csak törvényi felhatalmazás alapján történhet. Ugyanakkor a Bv. tvr. a személyes adatok, különleges adatok kezeléséről nem tartalmaz rendelkezést. A szabadságvesztésre ítéltre vonatkozóan a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény állapítja meg az adatkezelés szabályait. A Javaslat gondoskodik arról, hogy valamennyi végrehajtás alá vont – tehát nem csak a szabadságvesztés – tekintetében egy törvényben, egységesen kerüljön az adatkezelés rendezésre.

3. A jogállami jogbiztonság elvéből következően a büntetés-végrehajtás átfogó felülvizsgálatok a törvényi szabályozást igénylő, de jelenleg alacsonyabb szinten szabályozott [pl. a szabadságvesztés és az előzetes letartóztatás végrehajtásának szabályairól szóló 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet, a büntetőügyekben hozott határozatok végrehajtása során a bíróságokra és egyéb szervekre háruló feladatokról szóló 9/2002. (IV. 9.) IM rendelet, a szabadságvesztés kezdő és utolsó napjának megállapításáról, a fogvatartottak egészségügyi ellátásáról, a kényszergyógykezelés és az ideiglenes kényszergyógykezelés végrehajtásáról szóló stb. rendeletek] legfontosabb rendelkezéseket a Javaslat törvényi szintre emeli, illetve más törvényekben elhelyezett, de a büntetés-végrehajtás rendjét szabályozó kérdésekről is a Javaslat rendelkezik [pl. a büntetés-végrehajtási szervezetről szóló 1995. évi CVII. törvény rendelkezik a fogvatartottakkal szemben alkalmazható kényszerítő eszközökről, ezeket azonban az új bv. kódexben kell elhelyezni].

4. A szabadságvesztés végrehajtása szabályozásánál a Javaslat kiindulópontja az új Btk. előkészítésére létrejött Büntetőjogi Kodifikációs Bizottság állásfoglalása, amely szerint a büntetés-végrehajtási szervezet az elítéltek ún. rezsimekbe való besorolására nem kap önállóságot, a szabadságvesztés végrehajtásának rendjét tehát továbbra is a Btk.-ban meghatározott

végrehajtási fokozatokhoz igazodóan kell szabályozni. A szabadságvesztést a bíróság által meghatározott fokozatban – fegyházban, börtönben vagy fogházban – kell végrehajtani.

Ugyanakkor a szabadságvesztés-büntetés végrehajtási rendszerének megújítását célozza az elítéltek besorolása körében a progresszív végrehajtást elősegítő, egyéniesítést lehetővé tevő rendszer bevezetése. Ez a hagyományos besorolásokhoz képest hatékonyabban segíti az elítélt reintegrációját.

A klasszifikáció lényege az, hogy a befogadáskor a személyes interjúk, kérdőívek és szelektív tesztek elvégzésével felméri az elítélt személyi, társadalmi háttérét, egészségi, pszichológiai és pszichiátriai állapotát, intelligenciáját, és természetesen biztonsági kockázati szintjét, aminek révén sokkal szélesebb körű információ áll a végrehajtás részére rendelkezésre az elítéltről, és ez alapján hatékonyabb rezsimit és kezelést lehet személyekre lebontva alkalmazni.

Az elítélt szükségleteit felmérve, ismelve problémáikat vagy gondolkodásukat, sajátos normáikat, társadalmi helyzetüket megfelelő programok biztosíthatók számukra egyéni fejlődésük érdekében egy, a nevelési tervhez hasonló célkitűzéseket tartalmazó feladattervvel, amelynek teljesítését az állomány nyomon követi, elemzéseket végez és szükség szerint vagy magasabb szintű programot alakít ki, vagy az elítélt viselkedéséhez, szükségletéhez képest változtat azon.

A Javaslat – az Európai Tanács ajánlásainak megfelelően – tartalmazza az egyes speciális elítélti csoportokra vonatkozó rendelkezéseket. A különös szabályok meghatározásával a szabadságvesztés végrehajtását tovább lehet differenciálni, jobban lehet érvényesíteni az individualizáció elvét, vagyis az egyéniesített végrehajtást. A Javaslat a szabadságvesztés vonatkozásában külön szabályozást tartalmaz a hagyományosnak tekinthető fiatalok és katonai elítéltek mellett az egészségügyi szempontból speciális elítéltek, nem magyar állampolgárságú elítéltek, és a gyermekes anyák vonatkozásában.

5. A mellékbüntetések terén a Javaslat kiindulópontja az a tény, hogy a mellékbüntetések végrehajtásának, hatályosulásának jogszabályi háttere nem kellően rendezett. A rendszerváltás óta nem történt meg a közjogi intézményrendszer változásaiból fakadó konzekvenciák levonása. Ez egyrészt azt jelenti, hogy a Bv. tvr. a mellékbüntetések végrehajtását a rendőrségre bízta, amely jogi lehetőségek, illetve eszközrendszer tekintetében nincs abban a helyzetben, hogy ezt végrehajtsa. Másrészt a mellékbüntetések tényleges végrehajtását a büntetőjogi tárgyú jogszabályokon kívül más jogszabályok nem szabályozzák.

A Javaslat a mellékbüntetések terén a jelenleginél pontosabb rendelkezések megfogalmazásával, valamint az érintett nyilvántartásokról (bűnügyi nyilvántartás, cégnyilvántartás, társadalmi szervezetek nyilvántartása, közlekedési nyilvántartás) rendelkező jogszabályok módosításával, kiegészítésével teszi hatékonyabbá a mellékbüntetések tényleges végrehajtását.

6. A Javaslat a büntetőjogi intézkedések terén is jelentős lépéseket tesz a jogállamiság követelményét kielégítő büntetés-végrehajtási szabályozás megteremtése érdekében. Ennek megfelelően a kényszergyógykezelés egységes törvényi szabályozás formájában jelenik meg, szemben a jelenlegi – komoly aggályokat felvető – szabályozással, amely a végrehajtás garanciális rendelkezéseinek részét alacsonyabb szintű jogszabályban jeleníti meg.

A Javaslattal emellett a kényszergyógykezelés végrehajtásának szabályait – különösen a betegjogok terén – összhangba hozza az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény megfelelő rendelkezéseivel.

A Javaslattal az elkobzás szabályait kiegészíti az elkobzott dolgok közérdekű felhasználásának szabályaival, amelyről jelenleg az egyes elkobzott dolgok közérdekű felhasználásáról szóló 2000. évi XIII. törvény rendelkezik.

7. A Javaslattal rendelkezik az ideiglenes kényszergyógykezelés szabályairól is, arra figyelemmel, hogy a jogintézmény az előzetes letartóztatás, valamint a kényszergyógykezelés szabályaira épül.

RÉSZLETES INDOKOLÁS

I. Rész

Az I. Fejezethez

1. A Javaslattal hatálya a büntetések és intézkedések végrehajtásáról szóló 1979. évi 11. tvr. (továbbiakban: Bv. tvr.) hatályától eltérően kerül kialakításra. Ennek okai – az általános indokolásban felhozott indokok mellett – a következők:

A szabálysértési jog újraszabályozása során – amely jelenleg is folyamatban van – alapvető kérdés, hogy az elzárást büntetési nemként kell-e szerepeltetni, avagy csupán a pénzbírság meg nem fizetése esetére kell megtartani az elzárásra történő átváltoztatás lehetőségét. Ez a kérdés véglegesen még nem került eldöntésre a szabálysértési joganyag újrakodifikálása kapcsán

Ugyanakkor a Javaslattal abból indul ki, hogy ez az elzárás jogintézménye lényegét tekintve már olyan eltérő a szabadságelvonással járó büntetések, intézkedések és büntetőeljárás kényszerintézkedések jellegétől, amely felveti, hogy végrehajtása kerüljön ki a büntetés-végrehajtási szervezet feladatköréből. A szabálysértési tényállásoknak kisebb hányada kriminális jellegű, többségük hatósági előírások megszegését rendeli szankcionálni. E cselekmények miatt kiszabott pénzbírság meg nem fizetése pedig már olyan távoli társadalomra veszélyességet hordoz magában, amely nem kívánja meg a büntetés-végrehajtási szervezet általi kényszer érvényesítését.

Az idegenrendészeti őrizet a külföldivel szemben alkalmazható korlátozó intézkedés, amelyet a kiutasítás végrehajtásának biztosítása érdekében rendel el a területi idegenrendészeti hatóság; az elrendelés felülvizsgálatára a bíróságok hivatottak. A külföldiek beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2001. évi XXXIX. törvény (a továbbiakban: Idtv.) 54. §-ának (1) bekezdése értelmében az idegenrendészeti őrizetet bv. intézetben kell fogatosítani, ha a külföldi szándékos bűncselekmény miatt kiszabott szabadságvesztés büntetésből szabadul, egyéb esetben az őrizetet a Határőrség – az erre a célra kijelölt helyen – fogatosítja.

Sem az idegenrendészeti hatóság, sem a bíróság által elrendelt kiutasítás végrehajtásának biztosítására – a legtöbb esetben a szükséges okmányok beszerzése érdekében – elrendelt őrizet alatt álló személy felügyelete nem igényli a bv. intézetek zárt rendszerét, szigorú rendjét. Esetükben a meghatározott helyen történő tartózkodás biztosítása a cél, és nem a szabad-

ságelvonásban megtestesülő joghátrány érvényesítése, vagy a büntetőeljárás kényszerintézkedés esetén a szigorú biztonsági szabályok melletti őrzés. A szabályozás önellentmondása, hogy a szabadságvesztésből szabadult elítélt esetén a bv. intézetben kell végrehajtani azt, ami nem büntetés (joghátrány). Ezen a jogi helyzeten változtatni szükséges.

A jogi érveken túlmenően a hatályos helyzet megváltoztatása mellett szól továbbá az is, hogy 2005. január 1-jétől az előzetes letartóztatás felnőtt korúak esetében – leszámítva az eljárási cselekmény lefolytatása érdekében a Be.-ben meghatározott rövid időtartamot – már csak bv. intézetben lesz végrehajtható [Be. 135. § (1)-(2) bek.], aminek következtében további fogvatartotti létszámemelkedéssel kell számolni.

Mindezen érvek alapján indokolt, hogy az új bv. törvény hatálya csak a Btk. szerinti büntetések és intézkedések, a Be. szerinti kényszerintézkedések közül az előzetes letartóztatás, illetve az ideiglenes kényszergyógykezelés, valamint az utógondozás végrehajtására terjedjen ki, ez pedig igényli a szabálysértési törvény, az Idtv. és a Bvszt. módosítását is.

2. A Javaslat kidolgozásakor eldöntendő kérdés volt, hogy szabályozza-e a bűnügyi és egyéb eljárási költségek (pl. igazolatlan távolmaradás okán felmerült költségek), valamint a rendbírság megfizetésére és végrehajtására vonatkozó rendelkezéseket.

E jogkövetkezmények végrehajtását – részleteiben – a büntetőügyekben hozott határozatok végrehajtása során a bíróságokra és egyéb szervekre háruló feladatokról szóló 9/2002. (IV. 9.) IM rendelet, valamint a tényleges végrehajtási cselekmény tekintetében a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény szabályozza.

A bűnügyi költség az eljárás lefolytatásából eredő követelés, miként az eljárási költség megfizetésére kötelezés is, amelynek jogosultja az állam, és az eljárási költség megelőlegezése esetén az azt megelőlegező hatóság, bíróság költségeinek fedezésére szolgál. A költségvetés tervezése körébe tartozik, hogy jelenleg a behajtott pénzösszeg a bíróságok költségvetési fejezetébe folyik be. A rendbírság, az elővezetés költsége, az óvadék és a biztosíték az eljárás rendjének biztosítása, illetőleg az eljárás eredményes lefolytatása érdekében alkalmazandó eszköz, melynek behajtása – a bűnügyi költséghez hasonlóan –, ugyancsak kívül esik a büntetés-végrehajtás feladatkörén.

A Javaslat hatálya kiterjed az Európai Unió tagállamaival folytatott bűnügyi együttműködésről szóló 2003. évi CXXX. törvény szerinti átadási és ideiglenes átadási előzetes letartóztatásra, valamint a nemzetközi bűnügyi jogsegélyről szóló 1996. évi XXXVIII. törvény szerinti kiadatási és ideiglenes kiadatási letartóztatásra is.

3. A Javaslat nem változtat azon, hogy a büntetések és intézkedések végrehajtására – meghatározott kivételekkel – a bíróság jogerős határozat alapján kerülhet sor, hiszen ezek meghatározása a bíróság ítélező tevékenységének része.

A Javaslat egyértelművé teszi, hogy a büntetések és intézkedések végrehajtása állami feladat. A Javaslat taxatíve meghatározza azokat a szerveket, amelyek a büntetés-végrehajtásban részt vesznek, ezek: a büntetés-végrehajtási szervezet, az Igazságügyi Minisztérium Pártfogó Felügyelői és Jogi Segítségnyújtó Szolgálat, a bírósági végrehajtói szervezet, a rendőrség, valamint a Javaslatban meghatározott más szervek. A végrehajtásban – törvényben meghatározottak szerint – más szervek és szervezetek is közreműködhetnek

4. A Javaslát tartalmazza a büntetések és az intézkedések, valamint a büntetőeljárás szerinti kényszerintézkedések során érvényesítendő, alapvető jogokat, a hatályos szabályozáshoz képest pontosabb jogfogalmakat tartalmaz. A Javaslát – a büntetőeljáráshoz hasonlóan – biztosítja azt, hogy az alapvető jogokat és kötelezettségeket a törvénnyel kihirdetett nemzetközi szerződés alapján, abban meghatározott körben regionális vagy kisebbségi nyelven is megismerhesse az elítélt.

A Javaslát a büntetések és intézkedések végrehajtását akadályozó körülményeket továbbra is deklarálja, ugyanakkor ennek részletes szabályozása az egyes jogintézmények kapcsán lelhető fel.

5. A Javaslát rendelkezik arról - ami egyébként a jelenlegi jogi helyzet is -, hogy a büntetés-végrehajtás törvényességi felügyeletét az ügyészség látja el. Az erre vonatkozó alapvető szabályokat a Magyar Köztársaság ügyészségéről szóló 1972. évi V. törvény tartalmazza.

6. A büntetések és intézkedések végrehajtására a büntetőeljárás befejezését követően kerül, kerülhet csak sor, ugyanakkor a büntetések és intézkedések végrehajtása során számos olyan kérdésről kell határozni, amely eljárásjogi szabályok megállapítását teszik szükségessé. Ennek megfelelően a Javaslát kiindulópontja, hogy a büntetések és intézkedések végrehajtása során eljáró bíróság, ügyészség, valamint a végrehajtásért felelős egyéb szerv eljárására a Be. szabályai irányadók, azokkal az eltérésekkel, amelyeket a büntetés-végrehajtás jellegéből adódnak. Ezeket az eltéréseket a Javaslát szabályozza, a büntetés-végrehajtás során hozandó határozatok, a megkeresések, a rendbíróság, elővezetés, stb. vonatkozásában.

A rendbíróság kapcsán hangsúlyozandó, hogy annak kiszabására továbbra is csak a bíróság (büntetés-végrehajtási bíró), valamint az ügyész jogosult, a végrehajtásban részt vevő egyéb szerv (pl. pártfogó felügyelő) nem jogosult rendbíróságot kiszabni.

A büntetés-végrehajtás sikere érdekében a Javaslát szabályozza az ismeretlen helyen lévő elítélt felkutatására teendő intézkedést, illetve az elfogatóparancs kibocsátásának részletes feltételeit.

A II. Fejezethez

1. Az adatkezelésre vonatkozó szabályokat a Javaslátban rendszertanilag egy helyen, az általános rendelkezések között tűnik célszerűnek szabályozni. Erre figyelemmel külön alcím rendelkezik az adatok kezelésének kérdéséről.

A büntetések és az intézkedések végrehajtása körében evidencia, hogy a végrehajtáshoz szükséges személyes és bűnügyi adatok hiányában nem lehet érvényt szerezni a bíróság döntésének; az adatok átadása történhet a határozat megküldésével, vagy a bíróság végrehajtási értesítője, rendelvénye alapján. A bíróság határozatának vagy értesítőjének a megküldése pedig azzal jár, hogy a terhelt személyes adatai, különleges adatai kerülnek a végrehajtásban érintett szerv birtokába, vagyis adattovábbításról van szó, amely a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény értelmében csak törvényi felhatalmazás alapján történhet. Ugyanakkor a Bv. tvr. a személyes adatok, különleges adatok kezeléséről nem tartalmaz rendelkezést. A szabadságvesztésre ítéltkre vonatkozóan a Bvszt. állapítja meg az adatkezelés szabályait. Indokolt valamennyi végrehajtás alá vont tekintetében egy törvényben egységesen rendelkezni az adatkezelésről. A Javaslát ennek meg-

felelően felhatalmazza a bíróságot, az ügyészséget, valamint a végrehajtásért felelős szervet a személyes, a bünygyi személyes, valamint más különleges adatok kezelésére.

2. A Javaslát rendezi azt a kérdést is, hogy a büntetés-végrehajtásért felelős szervek nem csak kezelik az érintett adatokat, hanem – értelemszerűen – nyilvántartást is vezetnek ezen adatokról. A nyilvántartást a köziratokról, a közlevéltárakról és a magánlevéltári anyag védelméről szóló 1995. évi LXVI. törvény rendelkezései szerint kell az érintett szerveknek vezetnie.

A Javaslát részletesen meghatározza azt az adatkört, amelyre a nyilvántartás kiterjed. Ez az adatkör a büntetés végrehajtásához (a bűncselekményre, az elítélt személyére, legfontosabb adataira, a végrehajtáshoz szükséges értesítések megküldéséhez elengedhetetlen információk, stb.) szükséges, alapvető adatokat tartalmazza.

A Javaslát adatkezelési rendelkezéseinek hatálya kiterjed a kegyelmi eljárás során a büntetés-végrehajtási szervezettel kapcsolatba került elítélt adatainak kezelésére, nyilvántartására is. A szabadságvesztést a büntetés-végrehajtási szervezet hajtja végre. Ha a más szervnél (javítóintézet, rendőrség) előzetes letartóztatásban, házi őrizetben töltött idő figyelembe vételével szabadlábon esedékes a feltételes szabadságra bocsátás, ennek előkészítése a büntetés-végrehajtás feladata, ezért a nyilvántartható adatok körét a Javaslát ez esetben is pontosan meghatározza.

3. Figyelemmel arra, hogy a Javaslát kiemelten kezeli a szabadságvesztés büntetésre ítélt anyával együtt, a büntetés-végrehajtási intézetben elhelyezett gyermek helyzetét, elengedhetetlen az arra vonatkozó törvényi felhatalmazás megadása, hogy a büntetés-végrehajtási szervezet az érintett gyermek személyes adatait, nemét és egészségi állapotára vonatkozó adatait is nyilvántarthassa.

A büntetés-végrehajtási szervezet feladatainak ellátása során több olyan személlyel is kapcsolatba kerül, akik nem fogvatartottak, azonban vagy a fogvatartott, vagy a saját jogaik gyakorlása érdekében a személyes, sőt különleges adatainak a büntetés-végrehajtási szervezet általi kezelése, nyilvántartása nem mellőzhető. Így pl. az elítélt jogosult a hozzátartozóival, valamint az általa megjelölt és a büntetés-végrehajtási intézet által engedélyezett személyekkel való levelezésre, látogató fogadására, stb. A büntetés-végrehajtási intézet – értelemszerűen – nyilvántartja azoknak a személyeknek a személyes adatait, akikkel a fogvatartott engedéllyel kapcsolatot tarthat, valamint a fogvatartott törvényes, illetve jogi képviselőjének, vagy meghatalmazottjának adatait.

A Javaslát tartalmazza azt a rendelkezést, amely szerint a büntetés-végrehajtási szervezet az elítélttel kapcsolatot tartó személyek – a kapcsolattartáshoz, valamint a kapcsolattartó személyek azonosításához szükséges – adatainak kezelésére és nyilvántartására is jogosult.

4. A Javaslát megadja a felhatalmazást a büntetés-végrehajtási szervezet számára, hogy az általa kezelt és nyilvántartott adatokat a bíróság, az ügyészség, a rendőrség, más nyomozó hatóság és a nemzetbiztonsági szolgálatok részére teljes körűen, míg más szervek felé (pl. igazságügy-miniszter, adatvédelmi biztos, stb.) a feladataik teljesítéséhez szükséges körben szolgáltatthassa.

5. A Javaslat – a büntetés-végrehajtási szervezet működésének megfelelően – önállóan szabályozza a minden büntetés-végrehajtási intézet által a – a központi nyilvántartástól elkülönítetten létrehozott és vezetett – fogvatartottokról vezetett fogvatartotti nyilvántartást.

A Javaslat részletesen szabályozza azt is, hogy a fogvatartotti nyilvántartás mely adatcsoportokat, adatokat tartalmazhatja. A főbb adatcsoportok a következők: a fogvatartott személyes adatai, a fogvatartás jogcíme és tartama, a nemzetközi bűnügyi jogsegély keretében folytatott, a fogvatartottat érintő eljárásra, intézkedésre vonatkozó adatok, a végrehajtás során keletkezett adatok, a büntetés-végrehajtási bíró eljárásával kapcsolatosan keletkezett adatok, a fogvatartott egészségügyi és baleseti ellátásával kapcsolatosan keletkezett adatok, a tanúvédelemmel, illetőleg a védelmi programmal kapcsolatos adatok, illetőleg a különleges jelzések elhelyezésére és tartalmára vonatkozó adatok.

A Javaslat arról a kérdésről is rendelkezik, hogy a fogvatartotti nyilvántartásból mely szerv részére, milyen feltételek mellett lehet adatokat továbbítani.

A Javaslat biztosítja az elítélt azon jogát is, hogy a fogvatartás alatt a róla nyilvántartott valamennyi adatot – kivéve a fogvatartás biztonságát veszélyeztető, illetve az államtitokról és szolgálati titokról szóló 1995. évi LXV. törvény szerint kizárt adatot – megismerheti.

A III. Fejezethez

1. A Javaslat jelentős változást hoz a bíróság büntetés-végrehajtással összefüggő feladatainak szabályozásában. A büntetőeljárás befejezését, de egyben a büntetés-végrehajtás megkezdését jelentő eljárási cselekményeket, a büntetőügyben eljáró bíróság feladatait jelenleg a Be. XXIX. Fejezetének II. Címe tartalmazta, míg a részletszabályokat a büntetőügyekben hozott határozatok végrehajtása során a bíróságokra és egyéb szervekre háruló feladatokról szóló 9/2002. (IV. 9.) IM rendelet szabályozza.

A Javaslat a kódex-igényű szabályozás érdekében a jelenleg a Be. részét képező rendelkezéseket átveszi, másrészt a jelenlegi rendeleti szintű joganyag legfontosabb szabályainak törvényi szintre emelését is elvégzi.

A Javaslat rögzíti, hogy az ítélező bíróság tanácsának elnöke gondoskodik a büntetés, illetve az intézkedés végrehajtásáról, oly módon, hogy a megyei bíróság büntetés-végrehajtási csoportjának három napon megküldi az írásba foglalt ítéletet, ennek hiányában az ítélet rendelkező részét, fellebbezett ügyben a másodfokú bíróság ügydöntő határozatát, vagy ezek rendelkező részének végrehajtási záradékkal és eredeti bírói aláírással ellátott példányát, illetve szabadságvesztés kiszabása, kényszergyógykezelés, elkobzás, illetve vagyoneklobzás elrendelése esetén további egy-egy példányt. Ez lényeges változás a hatályos - több évtizede követett - helyzethez képest, és azt szolgálja, hogy az ítélező bíróság az ügy jogerős befejezését követően a jelenlegi rendkívül nagy adminisztratív terhet jelentő büntetés-végrehajtási feladatok alól mentesüljön. A jövőben a végrehajtáshoz szükséges okiratokat a büntetés-végrehajtási csoport feladata lesz kiállítani, ehhez az ítélező bíróság a határozatát megküldi, a további adminisztratív teendőket a bv. csoport intézi. Ez megoldás a bíróságok szervezetében lényegi jogi változást nem hoz, azonban a megyei bíróságok bv. csoportjait a hozzájuk kerülő feladatok pontos és határidőben történő ellátása érdekében meg kell erősíteni.

Ha az elítélt olyan időben terjesztett elő a büntetés, vagy intézkedés halasztása, illetve részletfizetés iránti kérelmet, amikor erről még az ítélkező bíróság dönt, úgy az e tárgyban meghozott határozatot is értelemszerűen megküldeni rendeli a Javaslat.

Figyelemmel arra, hogy a büntetés, illetve intézkedés félbeszakítása már büntetés-végrehajtási kérdés, nem pedig büntetőeljárási, e Fejezet II. Címe tartalmazza azokat a szabályokat, amelyek alapján szabadságvesztés, a közérdekű munka, javítóintézeti nevelés megkezdésének elhalasztására, illetve a pénzbüntetés és pénzmellékbüntetés elhalasztására és részletfizetés engedélyezésére sor kerülhet. Egyben a Be. vonatkozó rendelkezéseit a Javaslat hatályon kívül helyezi.

A Javaslat a 9/2002. IM rendeletről törvényi szintre emeli azt a rendelkezést is, amely szerint a perújítás, vagy felülvizsgálat során eljáró bíróság haladéktalanul intézkedik a szabadságvesztésre ítélt, a kényszergyógykezelt és a javítóintézeti nevelt szabadítása, illetőleg elbocsátása iránt, ha a bíróság az alapügyben hozott bármely rendelkezés végrehajtását – a Be. rendelkezése alapján – felfüggeszti, vagy félbeszakítja. Ez olyan garanciális jellegű rendelkezés, amelyet törvényben szükséges rögzíteni.

2. A Javaslat a büntetés-végrehajtási bíró, valamint a büntetés-végrehajtási csoport feladatit a hatályos szabályozáshoz képest átalakítja. A Javaslat – mint arról már említés történt – szakít azzal, hogy az ítélkező bíróság állítja ki, és a kezelőirodán keresztül küldi meg a végrehajtáshoz szükséges okiratokat a büntetés-végrehajtási bírónak, illetve a büntetés-végrehajtási csoportnak. Ehelyett az ítéletet közvetlenül rendeli megküldeni a bv. csoportnak, és a végrehajtáshoz szükséges értesítéseket a bv. bíró (bv. csoport) állítja ki.

A Javaslat szerint a büntetés-végrehajtási bíró nyolc napon belül köteles kiállítani az értesítőlapokat és megküldeni a büntetés, vagy az intézkedés végrehajtására kötelezett szervnek. A Javaslat célja ezzel az, hogy a büntetés és az intézkedés végrehajtásának alapját képező értesítőlapok a jelenleginél hatékonyabban és gyorsabban jussanak el a végrehajtásra jogosult, illetve kötelezett szervekhez.

A Javaslat rögzíti azokat az alapvető szabályokat is, hogy a büntetés-végrehajtási bíró mely körülményeket köteles megvizsgálni az értesítőlap, valamint a bírói rendelvénnyel kiadása előtt, amelyek a büntetés, illetve az intézkedés akadályát jelenthetik, ilyen lehet pl. ha azt észleli, hogy a házi őrizetben töltött idővel a kiszabott szabadságvesztés tartamát az elítélt kitöltötte.

Ha a büntetés-végrehajtási bíró a büntetés, vagy intézkedés végrehajtását kizáró okot észlel, úgy azt végzésével megállapítja. Ezt a hatályos szabályozás nem teszi lehetővé, így a büntetés-végrehajtási intézetek számára sok esetben problémát okoz, hogy valóban fenn áll-e valamely végrehajtási akadály, illetve ennek fennállása megállapítása esetén sincsen lehetőség erről formális határozatot hozni a büntetés-végrehajtási szakaszban. Ezt a helyzetet a Javaslat egyértelműen orvosolja.

3. A Javaslat e Fejezetének IV. Címe a büntetés-végrehajtási bíró eljárására vonatkozó általános szabályokat, valamint az egyes jogintézmények kapcsán lefolytatandó nevesített eljárásokat tartalmazza.

A Javaslat a büntetés-végrehajtási bíró határozata elleni fellebbezésre vonatkozó részletes szabályokat is megállapítja. Eszerint fellebbezni azonnal kell, ha a határozatot kihirdetés

útján közlik, míg ha azt kézbesítés útján közölték, nyolc napon belül lehet a fellebbezést benyújtani.

A Javaslat a büntetés-végrehajtási bíró határozata elleni fellebbezés fórumaként nem az ítéletábrákat nevezi meg, hanem – a hatályos szabályozással azonos módon – a megyei bíróság másodfokú tanácsát. Ennek oka, hogy az ítéletábrák működése, illetve a két további ítéletábra 2005. január 1.-i működésének megkezdése ellenére nem tűnik célszerűnek a büntetés-végrehajtási bíró határozata elleni fellebbezés elbírálásának az ítéletábrához történő telepítése. A megyei bíróság másodfokú tanácsa, mint bírói fórum, mind létszámában, mind a büntetés-végrehajtási bíró határozata elleni fellebbezés elbírálásának szakmai fórumaként alkalmas e feladat ellátására. A fellebbezett bv. ügyek ítéletábrára történő felterjesztése és ott történő elbírálása egyrészt az ítéletábrák indokolatlan leterheltségéhez vezetne, másrészt a jogorvoslati eljárást szükségképpen lelassítaná és költségesebbé tenné.

A büntetés-végrehajtási bíró eljárására vonatkozó általános szabályok a hatályos szabályozással összhangban, azonban azt jelentősen kibővítve rendelkeznek a büntetés-végrehajtási bíró eljárásának alapvető szabályairól. Ezek között kiemelendő végrehajtásért felelős szerv döntése elleni fellebbezés elbírálása, amelyhez hasonló jogintézményt a hatályos joganyag csak elszórva szabályoz.

A büntetés-végrehajtási bíró nevesített eljárásait a Javaslat a hatályos szabályozáshoz képest a következő leglényegesebb eltérésekkel állapítja meg:

a) A szabadságvesztés fokozatának megváltoztatása kapcsán a Javaslat törvényi szinten rögzíti azt, hogy a büntetés-végrehajtási intézet mely esetekben nem tehet előterjesztést a szabadságvesztés enyhébb végrehajtási fokozatának kijelölése iránt. Mivel ez az elítélt jogait jelentősen érinti, e rendelkezések törvényi szintű szabályozást igényelnek.

E rendelkezés egyébként a 6/1996. (VII. 12.) IM rendelet 194. §-ának 2003. július 1-je előtt hatályban volt rendelkezésével azonos, tehát a gyakorlat számára újdonságot, illetve nehézséget nem okoz.

b) A feltételes szabadságra bocsátásra vonatkozó eljárás kapcsán gyakorlati igényeket elégít ki a Javaslat akkor, amikor szabályozza azt, hogy ha a büntetés-végrehajtási bíró az elítélt feltételes szabadságra bocsátását rendelte el, de a feltételes szabadságra bocsátás esedékességének a napjáig az intézet arról értesíti, hogy az elítélt a határozat kelte és a szabadon bocsátás határnapja közötti időben súlyos fegyelmi vétséget követett el – a büntetés-végrehajtási bíró a feltételes szabadságra bocsátás lehetőségét újból megvizsgálja. A lefolytatott vizsgálat alapján a feltételes szabadságra bocsátás elrendelésről hozott határozatát a büntetés-végrehajtási bíró hatályon kívül helyezheti, és nemleges határozatot hozhat, tehát a feltételes szabadságra bocsátást megtilthatja.

Ugyanakkor a Javaslat abból indul ki, hogy azt az esetet nem szükséges szabályozni, amikor a szabadságvesztésből feltételes szabadságra bocsátást engedélyező határozat meghozatalát követően újabb – összbüntetésbe nem foglalható – szabadságvesztést rendel el a bíróság. Ennek oka, hogy ilyen esetben a Btk. 48/A. §-ának rendelkezési erre az esetre is kiterjednek, azaz nem kell hatályon kívül helyezni a feltételes szabadságra bocsátást engedélyező határozatot, mert a Btk. 48/A. §-ának rendelkezés alapján a feltételes szabadság nem kezdhető meg, amíg más szabadságvesztés büntetést kell végrehajtani.

c) A feltételes szabadságra bocsátás megszüntetésénél a Javaslat lehetővé teszi, hogy ha az elítélt – elfogása előtt – a hatóság elől elrejtőzött, vagy elrejtőzésétől alaposan tartani kell, az ügyész indítványt teheszen a büntetés-végrehajtási bírónak a szabadságvesztés ideiglenes fogamatba vételének elrendelésére. E rendelkezés azt biztosítja, hogy azon elítéltek kapcsán, akinél fennáll a szökés veszélye, arra figyelemmel, hogy a feltételes szabadságra bocsátás esetlegesen megszüntetésre kerül, lehetőség legyen biztosítani a szökés elkerülését.

d) A közérdekű munka szabadságvesztésre történő átváltoztatása esetén a Javaslat lehetőséget ad a büntetés-végrehajtási bírónak arra, hogy amennyiben célravezetőbbnek tartja, úgy a szabadságvesztés elrendelése helyett új munkahelyet is kijelölhet a közérdekű munka elvégzésére. Ezzel a Javaslat az eredetileg kiszabott közérdekű munka tényleges végrehajtása érdekében tesz lépéseket.

e) A szabadságvesztés fokozatának utólagos meghatározása kapcsán a Javaslat a hatályos szabályozáshoz képest biztosítani kívánja azt, hogy egységes legyen a büntetés-végrehajtási bírók eljárása a tekintetben, hogy a Btk. 46. §-a szerinti eggyel enyhébb, vagy eggyel szigorúbb végrehajtási fokozatról nem határozhatnak. A Javaslat e rendelkezésének indoka az, hogy a hatályos szabályozás, valamint a Javaslat szándéka szerint is ebben az eljárásban kizárólag a Btk. 42-44. §-a szerinti kérdésekről dönthet a büntetés-végrehajtási bíró.

f) A Javaslat biztosítja azt, hogy – a Be. XXVIII. Fejezete szerinti különleges eljárások mintájára – ha a büntetés-végrehajtási bíró nem a törvényeknek megfelelően rendelkezett, úgy annak korrigálását saját hatáskörében utólag megtehesse.

II. Rész

A IV. Fejezethez

1. A szabadságvesztés-büntetés végrehajtása vonatkozásában – az általános indokolásban kifejtettek szerint – a Javaslat a hatályos szabályozáshoz képest jelentős változtatásokat eszközöl.

A szabadságvesztés vonatkozásában a Javaslat kiindulópontja az új Btk. előkészítésére létrejött Büntetőjogi Kodifikációs Bizottság állásfoglalása, amely szerint a büntetés-végrehajtási szervezet az elítéltek rezsimékbe való besorolására nem kap lehetőséget, a szabadságvesztés végrehajtásának rendjét tehát továbbra is a Btk.-ban meghatározott végrehajtási fokozatokhoz igazodóan kell szabályozni. A szabadságvesztést a bíróság által meghatározott fokozatban – fegyházban, börtönben vagy fogházban – kell végrehajtani.

Ugyanakkor a szabadságvesztés-büntetés végrehajtási rendszer megújítását célozza az elítéltek besorolása körében a progresszív végrehajtást elősegítő, egyéniesítést lehetővé tevő rendszer bevezetése. Ez a hagyományos besorolásokhoz képest hatékonyabban segíti, segítheti az elítéltnak a társadalomba való visszailleszkedését.

A klasszifikáció lényege az, hogy a befogadáskor a személyes interjúk, kérdőívek és szelektív tesztek elvégzésével felméri az elítélt személyi, társadalmi háttérét, egészségi, pszichológiai és pszichiátriai állapotát, intelligenciáját, a személyükben rejlő biztonsági kockázatot, aminek révén sokkal szélesebb körű információ áll a végrehajtás részére rendelkezés-

re az elítéltről, és ez alapján hatékonyabb rezsimet és kezelést lehet személyükre lebontva alkalmazni.

Az elítélt szükségleteit felmérve, ismerve problémáikat és gondolkodásukat, sajátos normáikat, társadalmi helyzetüket, megfelelő programok biztosíthatók számukra egyéni fejlődésük érdekében, egy, a nevelési tervhez hasonló célkitűzéseket tartalmazó feladattervvel, amelynek teljesítését az állomány nyomon követi, elemzéseket végez és szükség szerint, vagy magasabb szintű programot alakít ki, vagy az elítélt viselkedéséhez, hozzáállásához, szükségletéhez képest változtat azon.

Ezért a szabadságvesztés büntetés végrehajtása vonatkozásában a Javaslat mind tartalmilag, mind pedig szerkezetileg jelentős módosításokat hoz, és ezzel szoros összefüggésben, a modern szabadságvesztés büntetés végrehajtása terén az elmúlt években végbement fejlődéssel is lépést tartó szabályozást alakít ki.

Ennek legfőbb elemei egyrészt a már említett, az elítélt személyiségét, az elítélttel való foglalkozást előtérbe helyező szabályozás, valamint az elítélt alapvető jogait biztosító garanciális rendelkezések rendszerbe foglalása.

2. A szabadságvesztés végrehajtásának alapelveit illetően, a jelenlegi alapelvek megtartása mellett, a Javaslat beépíti a nemzetközileg elfogadott, a fejlett büntetés-végrehajtási rendszerrel rendelkező országokban meghonosodott, a progresszivitást elősegítő, korszerű büntetés-végrehajtási alapelveket: a normalizáció, a nyitottság, a felelősség, az együttműködés és az individualizáció elveit. Mindezen alapelvek segítik áthidalni, illetve csökkenteni a szabadságvesztés, mint mesterséges környezet és a szabad élet közötti ellentmondásokat, ellensúlyozandó ezáltal a szabadságvesztés káros hatásait, és segítve az elítélt társadalmi integrációját.

A normalizáció elve értelmében a szabadságvesztés végrehajtása során az elítélt életkörülményeit a börtönkörülmények között is, amennyire lehetséges, közelíteni kell a szabad élet körülményeihez, ezzel is ellensúlyozni kell a börtön káros hatásait.

A nyitottság elvének megfelelően az elítéltet csak a büntetés céljának eléréséhez szükséges mértékben szabad elszigetelni a társadalomtól, ami elsősorban fizikai elszigetelést jelent. Egyéb tekintetben a börtönnek nyitottnak kell lennie a társadalom felé. Az elítélt részére biztosítani kell, hogy a büntetés céljával nem ellentétes kapcsolatokat tartson fenn, és rendszeresen tájékozódhasson a külvilág eseményeiről.

A felelősség elve kifejezésre juttatja, hogy az elítélt nem tárgya, hanem alanya a szabadságvesztés végrehajtásának. Az elítélt szabadságvesztés alatti életét a végrehajtó szerveknek csak a szükséges mértékben szabad irányítaniuk. Segíteni kell az elítéltet abban, hogy a börtönbeli életének alakulása, és a szabadulása utáni társadalmi integrálódása érdekében történő felkészülés kapcsán kialakuljon a saját sorsa iránti felelősségérzete, maga is aktívan részt vegyen életének alakításában.

Az együttműködés elve szorosan kapcsolódik a felelősség elvéhez. A progresszív szemlésmű végrehajtást a leghatékonyabban az segíti elő, ha az elítélt szabadságvesztés alatti életét a vele történő együttműködéssel tervezik és alakítják. Az elítélttel való foglalkozás terén a kényszerelemeket lehetőleg háttérbe kell szorítani.

Az individualizáció elve érvényre juttatja, hogy a szabadságvesztést differenciáltan és egyéniesítve kell végrehajtani. A szabadságvesztés végrehajtásának rendjét úgy kell kialakítani, hogy a végrehajtás folyamatát az elítélt egyéni körülményeinek figyelembe vételével lehessen megszervezni. Ennek érdekében a jelenleginél differenciáltabb büntetés-végrehajtási rendszert kell kialakítani.

3. A szabadságvesztés büntetés végrehajtásának legelső fázisa az elítéltnak az intézetbe történő befogadása, amelyről a Bv. tvr. jelenleg egyetlen rendelkezést sem tartalmaz, a befogadás részletes szabályait a 6/1996. IM rendelet tartalmazza.

A befogadásnak, mint a szabadságvesztésre vonatkozó szabályozás "dinamikus része" első elemének olyan fontos szabályokat kell tartalmaznia, mint a befogadás alapjául szolgáló iratok, annak megállapítása, hogy az elítélt büntetés-végrehajtási intézetbe történő befogadásáról mely szerveket kell értesíteni, stb. E szabályokat nem tartalmazhatja miniszteri rendeleti szintű jogszabály, ezért a Javaslat a 6/1996. IM rendelet törvényi szintet igénylő szabályait kodifikálja.

A befogadás szabályai között kell elhelyezni az egyéniesítést szolgáló, differenciált szabadságvesztés büntetést szolgáló rendelkezések egy részét, ugyanis a korábban említettek szerint a klasszifikáció lényege az, hogy a befogadaskor a személyes interjúk, kérdőívek és szelektív tesztek elvégzésével felméri az elítélt személyi, társadalmi háttérét, egészségi, pszichológiai és pszichiátriai állapotát, intelligenciáját, aminek révén sokkal szélesebb körű információ áll a végrehajtás részére rendelkezésre az elítéltről, és ez alapján hatékonyabb rezsimet és kezelést lehet személyükre lebontva alkalmazni.

A Javaslat az elítélt személyiségének értékelésénél figyelembe veendő szempontokat pontosan igyekszik rögzíteni, amelynek alapján a büntetés-végrehajtási intézetek különböző kérdőívek, tesztek, stb. segítségével az elítélt személyiségét a lehető legpontosabban igyekeznek meghatározni.

A Javaslat ugyanakkor továbbra is rögzíti azt, hogy az összbüntetésbe nem foglalható szabadságvesztés büntetések végrehajtási sorrendje: fegyház, börtön, fogház. A végrehajtási sorrend megtartása érdekében továbbra is meg kell szakítani a végrehajtást, azonban a büntetés-végrehajtási intézetnek lehetősége van arra, hogy az egyes fokozatokon belül, a végrehajtás során a bánásmódot a megszakításig letöltött szabadságvesztés során tanúsított magatartás alapján állapítsa meg.

Büntetés-végrehajtási szempontból, az intézet rendjének fenntartása, valamint az elítélt viselkedése szempontjából komoly aggályokat vet fel, hogy pl. a fogházban végrehajtott szabadságvesztés büntetés esetén, egy jó magaviseletű elítéltet egy korábban elkövetett bűncselekmény miatt akár fegyház fokozatba is át kell helyezni. Ez a büntetés-végrehajtási intézet és az elítélt kapcsolata szempontjából kezelhetetlen helyzeteket eredményez.

A Javaslat a differenciált szabadságvesztés büntetés eszközeit kihasználva – ugyanakkor nem elszakadva a Btk. szerinti fokozatoktól – lehetőséget nyújt az intézetnek arra, hogy az elítéltnak a szabadságvesztés megszakításáig tanúsított magatartását figyelembe véve határozza meg a fegyház, illetve a börtön fokozat végrehajtási szabályait.

4. A szabadságvesztés kezdő és utolsó napjának megállapítására vonatkozó részletes szabályokat jelenleg a 17/1997. (V. 9.) IM rendelet tartalmazza. Nem elfogadható azonban a

jövőben, hogy azok a rendelkezések, amelyek azt állapítják meg, hogy a szabadságvesztés kezdő és utolsó napjának mely végrehajtási cselekmények tekinthetők, rendeleti szinten kerüljenek szabályozásra. Erre figyelemmel a Javaslat a szükséges szabályokat törvényi szintre emeli. Természetesen a technikainak tekinthető rendelkezések továbbra is rendeleti szinten kerülnek szabályozásra.

5. A Javaslat a hatályos szabályozáshoz hasonlóan, azt azonban kibővítve, illetve pontosítva rendelkezik az elítéltek jogairól, illetve kötelezettségeiről.

A Javaslat részletes szabályozást tartalmaz az elítéltet megillető, a fogvatartással kapcsolatosan előterjeszthető kérelem, illetve jogorvoslati jog vonatkozásában. Az elítéltnak jogában áll, minden a fogvatartással összefüggő ügyben kérelmet, bejelentést tenni, a fogvatartást végrehajtó szerv vezetőjéhez fordulni, illetve a meghozott határozat ellen jogorvoslattal élni.

Mindezek mellett a Javaslat biztosítja azt, hogy az elítélt a fogvatartással kapcsolatosan közvetlenül forduljon a fogvatartás vonatkozásában felügyeleti jogkörrel rendelkező, vagy egyéb alapvető, állampolgári jogok védelmét szolgáló jogintézmények képviselőihez.

Az elítéltek jogai között részletes szabályokat állapít meg a Javaslat a vallásgyakorlás, valamint az elítéltnak a sajtó útján történő nyilatkozattétele vonatkozásában. Ez utóbbi kapcsán a Javaslat – természetesen – az Alkotmánybíróság 13/2001. (V. 14.) AB határozatának mentén alakítja aki a szabályozást.

6. A Javaslat meghatározza a szabadságvesztés büntetésre ítélt kötelezettségeit is, amelynek része az, hogy az egyéniesítést erőteljesebben szolgáló oktatási, képzési, valamint személyes fejlődését biztosító programokon vesz részt. E programok abbahagyására az elítélt, döntésétől függően jogosult. A Javaslat új elemként szabályozza az elítéltek kötelezettségeit katasztrófhelyzet esetére.

7. A Javaslat a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának rendje tekintetében a hatályos rendszert követi annyiban, hogy rögzíti: a szabadságvesztés büntetést a büntetés-végrehajtási szervezet hajtja végre, a Btk. által meghatározott fegyház, börtön, fogház fokozat keretei között.

A Javaslat rögzíti az elítélt, valamint a szabadságvesztés büntetést végrehajtó szervezet alapvető feladatait, illetve az elítélt lehetőségeit (programokon részvétel, tanulmányok megkezdése, folytatása, stb.), annak érdekében, hogy a szabadságvesztés a Javaslat által meghatározott célját elérje.

A szabadságvesztés büntetés végrehajtásának rendjére vonatkozó rendelkezések legfontosabb eleme az, miszerint a Javaslat az elítélt életrendjét úgy kívánja szabályozni, hogy – az egyéniesítés érdekében – az életrend szigorúsága, az elérhető kedvezmények, a szabad élet lehetőségeihez képesti lehetőségek a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának fokozatai szerint, a fokozatokon belül, valamint a fokozatok között is lépcsőzetesen bővüljenek. Ezzel a büntetés-végrehajtási szervezetnek lehetősége van arra, hogy az elítélt személyiségének, magatartásának fejlődését rendszeres időszakonként (hat havonta, illetve évente) meg vizsgálja, és az egyes fokozatokon belül ennek megfelelően állapítsa meg, hogy az életrend milyen meghatározottsága indokolt az elítélttel szemben.

8. A Javaslát az elítélt jutalmazására, illetve fenyítésére vonatkozó rendelkezéseket is jelentősen átalakítja, amelynek célja, hogy a jelenleginél hatékonyabb eszközökkel lehessen az elítélt tevékenységét, az intézettel való együttműködését jutalmazni, illetve a fenyítések is ösztönzőbben hassanak az elítéltre.

9. Az elítélt kapcsolattartására vonatkozó rendelkezéseket a Javaslát a hatályos rendelkezésekhez képest úgy alakítja át, hogy a 6/1996. IM rendelet által tartalmazott szabályokat törvényi szintre emeli, és pontosítja. A Javaslát továbbá részletesebben fogalmazza meg az egyes kapcsolattartási jogokat.

A Javaslát a kapcsolattartás jelenlegi formái mellett kiegészíti ezeket a közvetlen ellenőrzés nélküli családi látogatás jogintézményével. Ennek célja, hogy az elítélt elkülönített helyiségben családtagjaival ellenőrzés nélkül létesíthessen kapcsolatot.

A Javaslát a kimaradás és a rövid tartamú eltávozás jogintézményeket nem a jutalmazás formájaként, hanem a kapcsolattartás részeként, a jelenleginél részletesebben szabályozza.

10. A fogvatartás rendjének fenntartását a Javaslát a hatályos szabályozással azonosan jeleníti meg, azonban a garanciális szempontokra tekintettel a 6/1996. IM rendelet rendelkezései átkerülnek a Javaslátba.

11. A kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó szabályok jelenleg a Bvszt. részeit képezik. A Javaslát ezeket a szabályokat átveszi, ezzel egyidejűleg – természetesen – hatályon kívül helyezi a Bvszt. kényszerítő eszközökre vonatkozó rendelkezéseit.

A Javaslát figyelemmel van az Alkotmánybíróság a 257/B/2004. AB határozatára, amelyben a következő megállapításokat tette a lőfegyverhasználat kapcsán: *„A lőfegyverhasználatnak a felsorolt szervezetekre irányadó szabályait összevetve megállapítható, hogy a szabályozás terjedelme törvényenként különböző, az egyes esetek feltételrendszere, szóhasználata pedig részben megegyezik, részben egymástól eltérő. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben rámutat: nincs olyan, az Alkotmányban meghatározott vagy abból levezethető követelmény, hogy a jogalkotónak egységesen kellene szabályoznia a lőfegyverhasználatot. Éppen ellenkezőleg: a jogalkotónak figyelembe kell vennie a lőfegyverhasználati joggal felruházható szervezetek feladat- és hatáskörében megmutatkozó különbségeket, és a vizsgált jogszabályra vonatkozó szabályozást ennek megfelelően, az adott szervezetre rendeltén kell kialakítania. Az élethez való alapjog érvényesülésének vizsgálata szempontjából azonban bizonyos szabályozásbeli összefüggéseket nem lehet figyelmen kívül hagyni.”*

„Az első ilyen összefüggés a lőfegyverhasználati jogosultság terjedelmének meghatározása [...]. A jogosultság egyes eseteinek áttekintése alapján megállapítható, hogy valamennyi érintett szervet (a szerv részéről eljáró jogosított személyt) felruházott a jogalkotó a lőfegyver használatára akkor, ha ez az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás, illetve a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítását szolgálja.”

Mindezeket figyelembe véve az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása, rombolás, kémkedés, népiirtás, bűncselekmények elkövetőinek elfogása érdekében alkalmazandó lőfegyverhasználat nem minden esetben felel meg az alkotmányos követelményeknek. Erre figyelemmel a lőfegyverhasználat esetei közül a bűncselekményeket a Javaslát elhagyja.

A hatályos szabályozás lehetőséget ad a lőfegyver használatára „a fogvatartott szökésének a megakadályozása” céljából is. Az Alkotmánybíróság a korábban megjelölt határozatában megsemmisítette a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 54. §-a j) pontjának azt a rendelkezését, amely szerint a rendőrség az elfogott, bűncselekmény elkövetése miatt őrizetbe vett vagy bírói döntés alapján fogvatartott menekülésének megakadályozása, vagy elfogása céljából lőfegyvert használhat.

Az Alkotmánybíróság a következőkkel indokolta a döntését: *„A menekülő, illetve a menekülést követően elfogás alá eső személy esetében nem áll fenn a rendőrt vagy harmadik személyt érintő veszélyeztetés [...] az államnak hatékonyan kell élnie a rendelkezésére álló alkotmányos eszközökkel. Ez a vizsgált rendelkezés vonatkozásában aképpen konkretizálható, hogy a rendőrség úgy köteles a fogvatartott biztonságos őrzéséről gondoskodni, hogy ezáltal a menekülés elkerülhetővé váljék [...]. A rendőrség számára a jogalkotó megteremtette a biztonságos őrzés feltételeit, eszközrendszerét. Ha az őrzés során olyan mulasztás történik, ami lehetővé teszi a jogilag még felelősségre nem vont fogvatartott szökését, akkor ennek korrigálására nem szolgálhat az élet kioltására is alkalmas eszköz (lőfegyver) használata. Vagyis: az állam életvédelmi kötelezettsége mellett jelen van az őrzési felelősségből fakadó kötelezettség, ami együttesen már aránytalanná teszi a lőfegyver-használatot az élethez való joggal összefüggésben. Az Alkotmánybíróság azt is figyelembe vette, hogy az állam a fogvatartott menekülését illetően nem marad büntetőjogi eszköz nélkül, mert a Btk. 245. § (1) bekezdése szerint az érintett ezen magatartásával a fogolyszökés bűncselekményét követi el, amelynek alapján büntetőjogilag felelősségre vonható.”*

Mindezekre figyelemmel „a fogvatartott szökésének megakadályozása céljából” történő lőfegyverhasználatot az új bv. kódexnek is mellőznie kell, ezzel összefüggésben pedig elhagyja azt a kizáró okot, amely erre a lőfegyver használatára jogosító eset alól állapít meg kivételeket.

12. Az elítéltek munkáltatására vonatkozó rendelkezések kapcsán a Javaslat a 6/1996. IM rendelet szabályainak törvényi szintre emelését végzi el.

13. A Javaslat külön Címben rendelkezik az elítéltek egészségügyi ellátásának szabályairól, amely rendelkezések kialakítása során az egészségügyről szóló 1997. CLIV. törvény (Eütv.) által megengedett, és a büntetés-végrehajtási viszonyok által szükségessé tett, az Eütv.-től eltérő szabályokat kerültek beiktatásra. E szabályok egy részét jelenleg a 6/1996. IM rendelet tartalmazza, azonban e kérdések törvényi szintű szabályozása elengedhetetlen.

14. A Javaslat az elítélt szabadítására vonatkozó alapvető szabályok törvényi szintű szabályozását is megteremti, így rendelkezik a szabadítás esedékességének napjáról, valamint a szabadításról történő értesítésekről.

A Javaslat a szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó Fejezetben belül egységesen szabályozza a kártérítésre vonatkozó rendelkezéseket, mind az intézetnek, mind pedig az elítéltnak okozott kár vonatkozásában.

15. A fiatalkorúakkal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetés végrehajtása vonatkozásában a Javaslat tovább erősíti a fiatalkorúak védelmét. Ennek eszköze, hogy a Javaslat egyértelművé teszi, hogy a büntetés-végrehajtási jogszabályoknak figyelembe kell a jövőben azt venni, hogy az anyagi jogi értelemben vett fiatalkorúak kategóriája nem azonos a büntetés-végrehajtási értelemben vett fiatalkorúak kategóriájával.

Eszerint a Javaslat egyértelművé teszi, hogy a fiatalkorúként elítélt személyeket a végrehajtás alatt el kell különíteni a következők szerint: külön elhelyezést kell, hogy kapjon a

- tizennegyedik életévét betöltött, de a tizennyolcadik életévét be nem töltött fiatalok, valamint
- a tizennyolcadik életévét betöltött, de a huszonegyedik életévét meg be nem töltött fiatal felnőtt.

Ezzel a megoldással a Javaslat azt is kifejezésre juttatja, hogy nem tartja indokoltnak azt, miszerint az, akit fiatalkorúként elítélnék szabadságvesztésre, de a szabadságvesztés végrehajtásának megkezdésére a tizennyolcadik életévének betöltése után kerül sor, közös elhelyezést kapjon a szabadságvesztés büntetésüket tizennyolcadik életévük betöltése előtt megkezdett fiatalokkal. Ebben az értelemben tehát a büntető anyagi jogi értelemben vett fiatalok és a végrehajtás alatt a ténylegesen fiatalok elítéltek fogalma elválik egymástól.

16. A Btk. 127. §-ának (1) bekezdése alapján a katonával szemben kiszabott szabadságvesztést a katonai fogdában kell végrehajtani. A katonai fogdában letöltendő fogházbüntetést jelenleg a Magyar Honvédség szervezetének részét képező Katonai Fogházban hajtják végre. A közeljövőben a Magyar Honvédség szervezetének átalakítása során a Katonai Fogház megszűnésével kell számolni. Erre figyelemmel a Javaslat már arról rendelkezik, hogy a katonai fogda a büntetés-végrehajtási intézeten belüli elkülönített rész. A katonai fogda, mint a Btk. szerinti speciális büntetés-végrehajtási forma tehát továbbra is megmarad, a kijelölt bv. intézetben a felügyelői és a nevelői feladatokat a Magyar Honvédségtől vezényelt katonák látják el. Ennek törvényi feltételei megteremtéséről – a Magyar Honvédség hivatásos és szerződéses katonáinak jogállásáról szóló 2001. évi XCV. törvény módosításával – a Javaslat gondoskodik.

17. A nem magyar állampolgárságú elítéltek vonatkozásában a hatályos szabályozás nem tartalmazza a szükséges rendelkezéseket törvényi szinten. Erre figyelemmel a Javaslat a 6/1996. IM rendelet ide vonatkozó rendelkezéseit törvényi szintre emeli.

18. A Javaslat külön Címben rendelkezik azon női elítéltekre vonatkozó szabályokról, akik a szabadságvesztés tartama alatt gyermeket szülnek. A Javaslat ide vonatkozó legfontosabb eleme, hogy lehetővé kívánja tenni, hogy a – a konkrét körülményektől függően – az anyja a gyermekével maradhasson két éves koráig, ha a szabadulás várható időpontja addig bekövetkezik. Kivételes esetben pedig a gyermek három éves koráig is engedélyezhető lenne a gyermek anyával való elhelyezése, ha a szabadulás várható időpontja addig bekövetkezik.

Az V. Fejezethez

A közérdekű munka büntetés végrehajtása vonatkozásában a Javaslat a hatályos szabályozáshoz képest több ponton is lényeges változtatásokat vezet be. A hatályos rendszerben a közérdekű munka végrehajtási helyként a büntetés-végrehajtási bíró intézményt vagy gazdálkodó szervet jelölhet ki. E két fogalom jogilag nem pontos, és értelmezése – mivel még a Bv. tvr. hatálybalépésekor meglévő gazdasági rendszert (állami vállalat és egyéb állami gazdálkodó szerv, költségvetési intézmény) tükrözi vissza, és ezáltal túlzottan behatárolja a kijelölhető munkahelyek körét – nyilvánvalóan felveti a módosítás szükségességét.

Számos kritika érte már a közérdekű munka végrehajtási rendszerét, kiemelten, hogy túlságosan nehézkes, túl bonyolult és hosszadalmas. A közérdekű munka, mint a szabadságvesztést kiváltó alternatív büntetési nem az elmúlt négy évben a közvádas bűncselekmények miatt kiszabott szankciók körében 2000 évben 3.01 %-ot, 2001 évben 3.54 %-ot, 2002 évben 4.20 %-ot, 2003 évben 4,23 %-ot tett ki (ERÜBS). Ahhoz, hogy ez a külföldön oly elterjedt büntetési nem valódi alternatívája lehessen a szabadságvesztés büntetésnek, a rendszer mindenképpen reformálásra szorul.

A hatályos szabályozás ugyan a megyei (fővárosi) munkaügyi központok rendszeres tájékoztatási kötelezettségét írja elő, de ennek a kötelezettségnek valójában nem tudnak eleget tenni, mivel a munkaerő-igény bejelentő lapon ilyen irányú igény feltüntetésére nincs mód, tekintettel arra, hogy a be nem töltött álláshelyek bejelentési kötelezettsége csak a munkaviszony keretében történő foglalkoztatásra terjed ki, a közérdekű munka büntetés lényegi eleme pedig az, hogy az elítélt nem munkaviszony keretében végez munkát.

A kijelölhető munkahelyek körének megvonásakor figyelemmel kell lenni arra, hogy a közérdekű munka büntetés végrehajtása során a magánszemélyekhez kihelyezés a 29. ILO Egyezmény (kihirdette a 2000. évi XLVIII. törvény) 2. cikke szerinti kényszermunka tilalmába ütközhet, mivel a Btk., illetve a Be. rendelkezései jelenleg nem kötik az elkövető beleegyezéséhez a szankció kiszabását. Ezért a Javaslat az egyezmény 2. cikkének c) pontjával összhangban bevezeti a közérdekű foglalkoztató fogalmát (olyan szervezet, amelynek tevékenysége közhasznú tevékenységnek minősül) és megteremti a nyilvántartásukat, megtiltja továbbá az elítéltnak egyéni vállalkozónál történő munkáltatását, illetőleg olyan gazdálkodó szervezet esetében, amelynek tevékenysége nem minősül közhasznú tevékenységnek és ebből következően nem is illetik meg azok a kedvezmények, amelyek a közérdekű foglalkoztatót, a végrehajtás fokozottabb ellenőrzését írja elő.

Megoldást kellett találni arra is, hogy a foglalkoztatók számára vonzó legyen közérdekű munkára ítélt munkáltatása. Az ingyenes munkaerő ugyanis önmagában még nem jelent nyereséget, tekintve, hogy az elítéltek szakmai képzése, munkájának minősége vagy egészségi állapotuk folytán az elvégzett munka értékét a foglalkoztatásukkal felmerülő költségek (betanítás, felügyelet stb.) felemésztik, sőt inkább több odafigyelést igényel az elítéltek foglalkoztatása. A Javaslat a közérdekű foglalkoztatók, és ha ennek törvényi feltételei fennállnak, a végrehajtás helyeként kijelölt önkormányzatok részére, költségeik kompenzálására költségátalányt biztosít.

A végrehajtási mechanizmust tekintve lényeges változtatás történik a büntetés-végrehajtási bíró és a pártfogó felügyelői szolgálat területi hivatalánál működő, a végrehajtás lebonyolítására és ellenőrzésére kijelölt pártfogó felügyelő feladatkörét tekintve. A jelenlegi eljárással szemben, mely igazából formálisnak tekinthető, miszerint a pártfogó felügyelői vélemény alapján a büntetés-végrehajtási bíró jelöli ki a munkahelyet, a Javaslat szerinti módszerben a büntetés-végrehajtási bíró értesítését követően a pártfogó felügyelő jelöli ki a munkahelyet, elsősorban a nyilvántartásba vett foglalkoztatók köréből, figyelemmel a felajánlott munka jellegére és az elítélt egészségi állapotára, szakképzettségére, illetőleg az elkövetett bűncselekmény jellegére. A Javaslat összeférhetetlenségi szabályokat is megállapít a kijelölhető foglalkoztató és az elítélt közötti, a büntetés jellege miatt összeegyeztethetetlen kapcsolatra figyelemmel.

A Javaslat szerint a jövőben a közérdekű munka végrehajtásának félbeszakításáról a pártfogó felügyelői szolgálat területi hivatalának igazgatója dönt. E határozat és a munkahely

kijelöléséről szóló határozat ellen az elítélt fellebbezéssel fordulhat a büntetés-végrehajtási bíróhoz.

A Javaslat a közérdekű munka végrehajtásának akadályaként új körülményt iktat be, miszerint ha az elítélt az ítélet jogerőre emelkedését követően megszakítás nélkül öt évi szabadságvesztést kitöltött, vagy legalább öt évig kényszergyógykezelés alatt állt, a közérdekű munka, illetőleg annak hátralévő része nem hajtható végre. Ennek indoka, hogy ilyen hosszú tartamú fogvatartást követően a közérdekű munka végrehajtása már érhetné el azokat a büntetési célokat, amelyeket a büntetéskiszabásakor a bíróság megítélése szerint szolgált volna.

A VI. Fejezethez

A pénzbüntetés végrehajtása körében a Javaslat nem vezet be lényeges változásokat, a pénzbüntetést a bíróság értesítése alapján továbbra is a megyei (fővárosi) bíróságok gazdasági hivatalai végzik. A Javaslat a 9/2002. (IV. 9.) IM rendeletből átemelt néhány olyan rendelkezést, amelyek a törvényben a végrehajtás menetét a felnőtt korú, illetőleg a fiatalkorú elítélt vonatkozásában meghatározzák. A közérdekű munka büntetéshez hasonlóan, a Javaslat a pénzbüntetés vonatkozásában is beiktat – a már ismertetett indokok alapján – egy, a pénzbüntetés, illetőleg a helyébe lépő szabadságvesztés végrehajtását kizáró okot.

A VII. Fejezethez

1. A mellékbüntetések kapcsán a Javaslat a hatályos szabályozáshoz képest pontosabb, valamint a mellékbüntetések tényleges érvényesülését jobban elősegítő rendelkezéseket tartalmaz, amelyhez szorosan kapcsolódnak más törvénymódosítások.

A mellékbüntetések jobb hatályosulásának elősegítését szolgáló rendelkezés pl., hogy a járművezetéstől eltiltás idejébe nem számít be az az időtartam, ameddig a járművezetői engedély nem kerül leadásra.

2. A közügyektől eltiltás szabályozása körében a Javaslat a hatályos rendelkezésekhez képest részletesen meghatározza, hogy a mellékbüntetésnek a Btk. 54. §-ában meghatározott jogkövetkezményei miként érvényesülnek, konkrétan megjelölve, azt is hogy ennek érdekében a büntetés-végrehajtási bíró mely szervet, személyt, hatóságot hívja fel az adott jogviszony, tagság, tisztség, megbíztatás megszüntetésére, rendfokozat, kitüntetés, illetőleg külföldi kitüntetés viselésére vonatkozó engedély visszavonására.

3. A foglalkozástól eltiltás hatékonyabb érvényesülése érdekében a Javaslat a végrehajtást azon szervek feladatává teszi, amelyek ténylegesen rendelkeznek eszközökkel arra, hogy azt nyilvántartsák, valamint érvényre jutassák (pl. a kamarák, a Cégbíróság). A foglalkozástól eltiltás végrehajtásának ellenőrzése pedig az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség feladata lenne.

4. A járművezetéstől eltiltás végrehajtása továbbra is a körzetközponti feladatokat ellátó települési önkormányzat jegyzőjének feladata lenne.

Ugyanakkor a járművezetéstől eltiltás vonatkozásában további jogszabály-módosítási igények várhatóak, pl. a közúti közlekedési nyilvántartásról szóló 1999. évi LXXXIV. törvény

módosítása felvetődik, ugyanis meg kell azt jeleníteni, hogy a jegyző a bíróság értesítése alapján felveszi az engedély-nyilvántartásba, hogy az elítélttel szemben melyik bíróság jogerős határozata, milyen tartamban szabott ki járművezetéstől eltiltást, az milyen fajtájú járműre, illetőleg milyen engedély-kategóriára vonatkozik. Ezt követően - ha a visszavonás korábban nem történt meg - felhívja az elítéltet az engedély leadására, illetőleg, ha az eltiltás kategóriára vonatkozik, az eltiltással nem érintett kategóriára az elítélt kérelmére és költségére új engedélyt állít ki.

Az eljárásra az államigazgatási eljárás általános szabályait kell alkalmazni, azzal, hogy a leadásra történő felszólítás (vagy visszavonás) ellen sem közigazgatási, sem bírósági úton nincs helye jogorvoslatnak. tisztázni szükséges azt is, hogy a jegyző hoz-e visszavonó határozatot, vagy nem.

5. A kitiltás vonatkozásában a Javaslat jelentős változtatásokat nem eszközöl, azonban kisebb a pontosabb szabályozást, illetve a hatékonyabb végrehajtást szolgáló módosítások azonban fellelhetők.

6. A kiutasítás végrehajtása továbbra is a területi idegenrendészeti hatóság feladata. A Javaslat kisebb pontosítást eszközöl, amikor az eddig a kiutasítás kivégrehajthatósága kizártságának megállapítására vonatkozó rendelkezések közül a kiutasítás végrehajtását kizáró anyagi jogi szabályt áthelyezte a végrehajtási szabályok közé.

7. A pénzmellékbüntetés szabályozása változatlan marad, végrehajtására a pénzbüntetésre vonatkozó rendelkezések az irányadók.

8. A katonai mellékbüntetések végrehajtásának rendszerében – minthogy ezek a gyakorlatban megfelelően működnek – a Javaslat újdonságot nem tartalmaz.

A VIII. Fejezethez

1. A megrovás és a próbára bocsátás végrehajtásának szabályai körében a Javaslat elvi jelentőségű változásokat nem tartalmaz. Megemlítendő azonban, hogy lehetővé teszi a megrovás kézbesítés útján történő fogatosítását.

2. A kényszergyógykezelésre utalt személy egyfelől a bíróság jogerős határozata alapján büntetés-végrehajtási intézetben elhelyezett és a gyógykezelésben való részvételre kötelezett egyén, másfelől beteg. Helyzetének ez a kétarcúsága adja meg az őt érintő jogi szabályozás jellegét: széles körben vonatkoznak rá a Javaslat szabadságvesztés végrehajtására vonatkozó rendelkezései, de a beteg mivoltával szorosan összefüggő kérdésekre nézve az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) előírásait kell alkalmazni.

A Javaslat a kényszergyógykezelés feladatát lényegében a hatályos Bv. tvr-ben foglaltakhoz igazodóan fogalmazza meg, alapvető szempontként a beteg egészségi állapotának javítását jelölve meg.

A Javaslat felsorolja az intézkedés végrehajtására hivatott IMEI-re háruló általános kötelezettségeket, amelyek teljesítése a kényszergyógykezelés eredményességének alapfeltétele. Rendelkezik arról, hogy a kényszergyógykezelés alatt álló személy – egyéb okból szükségessé vált – gyógykezelését lehetőleg a büntetés-végrehajtási szervezet rendszerén belül kell

megoldani, kivéve, ha az a gyógyításhoz szükséges feltételekkel nem rendelkezik. A törvény tervezete kizárja a kényszergyógykezelés félbeszakítását, illetve elhalasztását, mert az – az egészség helyreállítását célzó orvosi kezelés esetében – ellenkeznék mind az intézmény céljával, mind a beteg érdekével.

A kényszergyógykezelés alatt álló személy speciális helyzetéhez igazodik az a rendelkezés, amely az elfogató parancs kibocsátását csak akkor teszi lehetővé, ha az intézkedés megkezdése vagy folytatása más módon nem biztosítható.

A Javaslat rögzíti, hogy a kényszergyógykezelést az IMEI-ben kell végrehajtani. A hatályos rendelkezés kiegészül azzal, az IMEI-t terhelő garanciális rendelkezéssel, amely szerint a beteget – egészségi állapotának megfelelően – haladéktalanul tájékoztatni kell jogairól és kötelezettségeiről.

Amellett, hogy a Javaslat szabályozza az évenkénti bírósági felülvizsgálat érdekében az IMEI igazgató főorvosára háruló kötelezettségeket, előírja azokat a kötelező teendőket is, amelyek akkor terhelik az intézmény vezetőjét, ha az elrendelt intézkedés okai megszűntek. A kényszergyógykezelés megszüntetésére továbbra is kizárólag a bíróság jogosult.

Tekintve, hogy a Javaslat meghatározza az intézkedés kezdetének napját, indokolt az egyértelmű meghatározás az elbocsátás napját illetően is. A súlyos beteg vagy az önálló életvitelre nem alkalmas beteg elbocsátása esetén elengedhetetlen teendők rögzítése – súlyánál fogva – szintén törvényi szabályozást igényel.

Minden eshetőséget számba véve biztosítja a Javaslat a kényszergyógykezelésre ítélt személy jognyilatkozat-tételi és jogorvoslati jogának érvényesülését. Abban az esetben, ha a cselekvőképtelen betegnek nincs gondnoka vagy törvényes képviselője, illetőleg az az intézkedésre bármilyen okból képtelen, az IMEI kötelessége, hogy minél előbb gondoskodjék jognyilatkozat tételére jogosult személyről, s addig is a beteg érdekei szerint járjon el. A gondnok, illetve törvényes képviselő nélküli beteg jogainak és érdekeinek védelmét szolgálja az Eütv. 16. §-a (2) bekezdésének b) és c) pontjában rögzített – a cselekvőképtelen beteg helyett az egészségügyi önrendelkezés jogának gyakorlására feljogosítottakkal azonos – körbe tartozó személyek feljogosítása a jognyilatkozat tételére, mindaddig, amíg az erre hivatott szerv a gondnokot vagy a törvényes képviselőt kinevezi.

A kényszergyógykezelésre ítélt speciális helyzetéből következik, hogy egyfelől önrendelkezési jogára nézve az Eütv. 15-23. §-ában foglalt rendelkezések vonatkoznak, másfelől nem illeti meg őt az ellátás visszautasításának joga, mert kezelésének alapját egy kötelezően végrehajtandó büntetőbírósági ítélet képezi.

A kényszergyógykezelés alatt álló személy levelezésére, látogatására, távbeszélő használati jogára, csomag küldésére és fogadására vonatkozó – az általánosnál kedvezőbb – szabályozás a kényszergyógykezelés alatt álló személynek az elítélttől eltérő megítéléséből következik, a vallásgyakorlására az általános rendelkezések irányadók azzal, hogy a közös vallási rendezvénytől akkor is eltiltható, illetve részvétele korlátozható, ha jelenléte életet, testi épséget vagy egészséget súlyosan veszélyeztet.

Kivételesen, a beteg gyógyítása érdekében, orvosilag indokolt esetben teszi lehetővé a Javaslat az IMEI elhagyását, kiegészítve a hatályos rendelkezést azzal, hogy erre csak főigazgató főorvos írásbeli engedélye alapján kerülhet sor. Biztosított a kényszergyógykezelés alatt

álló személy számára is az elítéltet megillető az a jog, hogy súlyos beteg hozzátartozóját meglátogassa vagy hozzátartozója temetésén részt vegyen. A beteg helyzetéből adódóan erre csak kísérettel kerülhet sor, bilincshasználat elrendelésére nincs lehetőség, s az engedély megadását kivételes esetben a főigazgató főorvos megtagadhatja.

A Javaslat meghatározza a beteg gyógyulását szolgáló adaptációs szabadság engedélyezésével, időtartamával, ismételhetőségével kapcsolatos alapvető szabályokat.

A beteg IMEI-ben követendő magatartását meghatározó, az elhelyezésével kapcsolatos alapvető kötelezettségeit összegző szabályozás lényegét tekintve azonos a Bv. tvr. vonatkozó rendelkezésével, és összhangban van a Javaslat általános szabályozásával. Kiemelendő, hogy a kényszergyógykezelés tartama alatt a beteg munkajogi jogviszonyban nem áll, kizárólag a gyógyulását szolgáló munkaterápiás foglalkozásban vehet részt, kóros elmeállapota miatt pedig felelősséggel nem rendelkezik, így nem is fenyegethető.

A Javaslat általánosan biztosítja a gyermekes elítélt nő és újszülöttjének együttes elhelyezését, ez a rendelkezés azonban a kóros elmeállapotú nő esetében nyilvánvalóan nem jöhet szóba.

A Javaslat a kényszergyógykezelés alatt álló személy esetében két speciális esetre szűkíti a kényszerítő eszközök alkalmazásának lehetőségét: ha az engedély nélküli távozást másként nem lehet megakadályozni, illetőleg, ha a beteg a vizsgálattal, vagy a gyógykezeléssel szemben aktív ellenállást tanúsít. A Javaslat kizárólag korlátozott testi kényszer, így megfogás vagy lefogás alkalmazását teszi lehetővé, tekintve, hogy beteg emberrel szemben kell fellépni.

4. Az alkoholisták kényszergyógyítása a végrehajtandó szabadságvesztés mellett elrendelt gyógyító jellegű intézkedés, akinek tehát kényszergyógyítását a bíróság elrendelte, elítélt. Ebből következően – a szabadságvesztés végrehajtási fokozatához igazodóan – érvényesek rá a Javaslatnak az elítéltre vonatkozó rendelkezései.

A kényszergyógyítás feladatát a Javaslat az elítélt személy egészségi állapotában elrendő olyan kedvező változás előidézésében jelöli meg, amelynek folytán az alkoholista életmóddal való szakítás számára reális lehetőséggé válik.

A Javaslat nem állapítja meg az intézkedés időtartamát, a kényszergyógyítás céljával és jellegével nem egyeztethető össze a legrövidebb vagy a leghosszabb kötelező kezelési idő jogszabályi meghatározása, az egészségi állapotban beálló kedvező változás jogi normával nem színtethető, az kizárólag orvosi kérdés.

Az intézkedés kétféle módon szűnhet meg. Az egyik lehetőség, hogy az elítélt a szabadságvesztés büntetésből szabadul, s ezzel egyidejűleg – mintegy automatikusan – a kényszergyógyítás is megszűnik.

A megszűnés másik lehetséges módja, hogy a kényszergyógyítást a büntetés-végrehajtási bíró végzéssel megszünteti, ha – az elítélt egészségi állapotában beállt kedvező változás folytán – az elrendelés feltételei már nem állnak fenn. Ez esetben annak a büntetés-végrehajtási intézetnek a parancsnoka, amelyben az intézkedést végrehajtják, köteles haladéktalanul kezdeményezni a megszüntetést a büntetés-végrehajtási bírónál, egyúttal csatolva az indítványt megalapozó orvos-szakértői véleményt.

A hatályos szabályozástól eltér az a Javaslat szerinti garanciális jellegű rendelkezés, amely szerint a bíróság által elrendelt – személyiségi alapjogokat korlátozó, ugyanakkor gyógyítást célzó – intézkedés megszüntetését feltétlenül indokolt bírói hatáskörbe utalni, az ettől eltérő szabályozás ugyanis nem felel meg a jogállamiság által támasztott követelményeknek.

A Javaslat szabályozza azt is, hogy az összbüntetésbe nem foglalható szabadságvesztés büntetések egymást követő végrehajtása kapcsán miként kerülhet sor a kényszergyógyítás végrehajtására, ha annak elrendelésére olyan szabadságvesztés mellett kerül sor, amelynek megkezdését más szabadságvesztés büntetés végrehajtásának kell megelőznie.

Tekintve, hogy a kényszergyógyítást azon bűncselekmény miatt szabja ki a bíróság, amely az elkövető alkoholista életmódjával függ össze – ellenkező törvényi rendelkezés hiányában – az intézkedés végrehajtásának megkezdésére jelenleg csak annak a szabadságvesztés büntetésnek a megkezdésével van lehetőség, amelyet kiszabó ítéletében a bíróság a kényszergyógyítást elrendelte. Ennek következtében a bíróság által elrendelt kényszergyógyítás megkezdéséig évek is eltelhetnek.

A Javaslat szerint, ha a kényszergyógyítást elrendelő értesítésnek a büntetés-végrehajtási intézethez történő megérkezésekor a kényszergyógykezelés indokai még fennállnak, valamennyi szóba jöhető érdek a kényszergyógyítás azonnali elrendelése mellett szól, azt azonnal végre kell hajtani. Abban az esetben viszont, ha az intézkedést elrendelő bírósági értesítésnek a büntetés-végrehajtási intézethez történő megérkezésekor a kényszergyógyítás már oka fogott, az intézkedés megszüntetésének van helye.

5. A Javaslat az elkobzás és vagyonelkobzás végrehajtásának szabályozása körében lényeges módosításokat eszközöl, elsősorban pontosabban határozza meg az elkobzott dolgot kezelő hatóság feladatait, és amint arra az általános indokolásban utalás történt, a szabályozás egységessége érdekében kiegészíti a közérdekű felhasználásra vonatkozó rendelkezésekkel. Ebből következően az egyes elkobzott dolgok közérdekű felhasználásáról szóló 2000. évi XIII. törvényt a Javaslat hatályon kívül helyezi.

6. A pártfogó felügyelet végrehajtásának szabályozása körében a Javaslat folytatja az egységes pártfogó felügyelői szolgálat felállításával megkezdett reformokat, és az átalakítást követően kikristályosodott szakmai követelményeknek megfelelően szabályozza a pártfogó felügyelő feladatait. Törvényi szinten is bevezeti a pártfogási terv és kockázati értékelés intézményét, ezek szakmai követelményeinek meghatározására és a pártfogó felügyelet részletes szabályozására azonban továbbra is alacsonyabb szintű jogszabály hivatott.

A Javaslat a Bv. tv. szabályozási megoldásával szemben nem tartalmaz rendelkezést a megállapítható külön magtartási szabályokról, hanem a pártfogó felügyelettel kapcsolatosan – vonatkozzon a büntető ügyben történő joghátrány megállapításra, vagy a büntetés-végrehajtási bíró eljárására – egységesen a Btk. 86. §-át egészíti ki a külön magatartási szabályokra vonatkozó rendelkezésekkel. A pártfogó felügyelttel kapcsolatos kötelezettségek, mint általános magatartási szabályok apróbb pontosítását is elvégezte a Javaslat a társadalmi élet fejlődéséhez igazodóan.

A Javaslat a korábbi általános megfogalmazás helyett, konkrétan és realisabban határozza meg, hogy a rendőrség miként működik közre a pártfogó felügyelt végrehajtásában.

A Javaslat a költségvetési körülményekre figyelemmel nem kötelezettséggént írja elő, hanem lehetőséget ad a pártfogó felügyelői szolgálat területi hivatalai részére, hogy – akár helyi önkormányzatokkal, vagy civil szervezetekkel közösen – közösségi foglalkoztatót működtessen, és ennek keretében fejlesztő programokat indítson, a pártfogoltak eredményesebb társadalmi integrációját elősegítendő.

7. A javítóintézeti nevelés végrehajtására vonatkozó szabályokat a Javaslat jelentősen módosítja: a jogbiztonság és jogállamiságból eredő garanciális követelményeknek eleget téve, az eddig a javítóintézetek rendtartásáról szóló 30/1997. (X. 11.) NM rendeletben szabályozott, és a javítóintézeti nevelés hatálya alatt álló fiatalok jogait és kötelezettségeit, valamint a végrehajtás rendjére, így például a jutalmazás, fegyelmezés eszközeire, illetőleg az intézet elhagyására vonatkozó érdemi rendelkezéseket törvényi szintre emeli.

A IX. Fejezethez

A Javaslat - szakítva a korábbi szabályozási elvvel - a fejezeten belül nem csupán a szabadságvesztés büntetésből szabadult elítéltek utógondozását szabályozza, hanem az utógondozás eredményesebbé tétele érdekében, annak előkészítéseként bevezeti a gondozás intézményét, konkrétan meghatározva a pártfogó felügyelő és a büntetés-végrehajtási intézet ezzel kapcsolatos feladatait.

III. Rész

A X. Fejezethez

1. Az előzetes letartóztatás vonatkozásában a Javaslat – az eddigiekhez hasonlóan – azt célozza meg, hogy a hatályos szabályozásnál világosabb, a terhelt alapvető jogait, ugyanakkor a büntetőeljárás eredményességét jobban figyelembe vevő szabályozást hozzon létre.

Ennek érdekében a Javaslat rögzíti, hogy az előzetes letartóztatásra a szabadságvesztés büntetés végrehajtásának szabályait kell alkalmazni, és a X. Fejezet I. Címe kizárólag azokat a rendelkezéseket tartalmazza, amelyeket eltérően kell alkalmazni a szabadságvesztés végrehajtásának szabályaitól.

A Javaslat egyértelművé teszi azt is, hogy a külön törvények szerint elrendelt kiadatási letartóztatás, ideiglenes kiadatási letartóztatás, az európai elfogatóparancs végrehajtásával kapcsolatban elrendelt átadási letartóztatás és ideiglenes átadási letartóztatás, valamint az Európai Unió tagállamaival büntetőügyekben folytatott eljárési jogsegély teljesítéséhez szükséges fogvatartás végrehajtásakor e rendelkezéseket értelemszerűen alkalmazni kell.

Az előzetes letartóztatás végrehajtásának helyét illetően a Javaslat – természetesen – a Be. 2005. január 1-jén hatályba lépő rendelkezéseit tartja szem előtt. Ennek megfelelően a Javaslat a büntetés-végrehajtási intézetben rendeli végrehajtani az előzetes letartóztatást, kivételesen – a Be. által megadott tartamban – pedig rendőrségi fogdában. Figyelemmel arra, hogy a jövőben az előzetes letartóztatás végrehajtásának helye a fő szabályként a büntetés-végrehajtási intézet lesz, a Javaslat nem ad felhatalmazást – ellentétben a hatályos tvr.-rel – arra, hogy a rendőrségi fogdák rendjét külön belügyminiszteri rendelet határozza meg. A jövőben a rendőrségi fogdában ideiglenesen végrehajtott előzetes letartóztatásra mindenben a

Javaslat, illetve a Javaslattal adott felhatalmazáson alapuló igazságügy-miniszteri rendelet szabályait kell alkalmazni.

A Be. 141. §-a (2) bekezdésének rendelkezése folytán ugyanakkor arról is rendelkezik a Javaslattal, hogy az előzetes letartóztatás végrehajtására az IMEI-ben is lehetőség van.

A Javaslattal törvényi szinten rögzíti, hogy – a büntetőeljárás szakasztól függően – az ügyész, vagy a bíróság, azaz a rendelkezési jogkör gyakorlója dönt az előzetes letartóztatás végrehajtásával kapcsolatos azon konkrét kérdésekről, amelyek kihatással lehetnek a büntetőeljárás kimenetelére. A Javaslattal taxatív módon meghatározza, hogy melyek azok a kérdések, amelyekről a rendelkezési jogkör gyakorlója határozhat.

Az előzetes letartóztatás végrehajtásának rendje vonatkozásában a Javaslattal enyhébb és szigorúbb végrehajtási szabályokról rendelkezik. Az előzetes letartóztatás végrehajtására alapvetően az enyhébb szabályok alapján kerül sor, de a fogvatartó intézet parancsnoka elrendelheti a szigorúbb szabályok végrehajtását is. Ennek rendszeres felülvizsgálatáról is rendelkezik a Javaslattal.

A Javaslattal lehetőséget biztosít arra is, hogy ha a bíróság nem jogerős ítéletet hozott, úgy az abban megállapított végrehajtási fokozatnak megfelelő elhelyezést kérhesse a terhelte.

A Javaslattal a hatályos szabályozáshoz képest egyértelművé teszi, hogy ha a bíróság az előzetesen letartóztatott más ügyben történő szabadságvesztés büntetésének végrehajtását rendeli el, úgy a szabadságvesztést kell végrehajtani, és ez esetben az előzetes letartóztatás ideje nem telhet. Ez a Be. 132. §-ának (3) bekezdésére figyelemmel indokolt, amely kimondja, hogy három évet követően az előzetes letartóztatás – az ott meghatározott kivételekkel – megszűnik.

A Javaslattal egyértelműen szabályozza azt az esetet is, ha a fogvatartó intézetben elhelyezett előzetesen letartóztatott elmeállapotának megfigyelését a bíróság a Be. 107. §-a alapján elrendelte, illetve ha a fogvatartó intézet az előzetesen letartóztatott kóros elmeállapotra, vagy pszichiátriai megbetegedésre utaló tüneteket észlel. Ezekben az esetekben az előzetesen letartóztatottat az IMEI-ben kell elhelyezni, és a szükséges vizsgálatokat le kell folytatni.

Az előzetesen letartóztatott jogait és kötelezettségeit a Javaslattal a hatályos szabályozáshoz képest kibővítve és pontosítva tartalmazza, csakúgy, mint az elítélt kapcsolattartására vonatkozó rendelkezéseket.

Az előzetes letartóztatás központi kérdése a védővel való kapcsolattartásra vonatkozó szabályozás. Ezt a Javaslattal – természetesen – a Be. által megadott kereteken belül szabályozza. Ennek megfelelően a Javaslattal például rögzíti azt, hogy a kirendelt ügyvédre, az ügyvédjelöltre, a törvényes képviselőre és a meghatalmazott hozzátartozóra is irányadók a védőre megfogalmazott rendelkezések.

Garanciális jellegű rendelkezés, hogy a Javaslattal szabályozza az előzetesen letartóztatott munkavégzésére vonatkozó kérdéseket is.

A Javaslattal külön Címben rendelkezik a fiatalok, valamint a katonák előzetes letartóztatására vonatkozó szabályokról, amely rendelkezések kereteit elsősorban a Be. adja.

Ugyanakkor az Egyesült Államok Magyarország területén állomásozó hadereje vonatkozásában indokolt arról rendelkezni, hogy amennyiben a Magyar Köztársaság Kormánya és az Egyesült Államok Kormánya közötti, az Egyesült Államok Fegyveres Erőinek a Magyar Köztársaság területén történő tevékenységéről szóló Megállapodás, valamint az annak mellékletét képező Végrehajtási Megállapodások megerősítéséről és kihirdetéséről szóló 1997. évi XLIX. törvény a magyar bíróság joghatóságát állapítja meg, abban az esetben is az Egyesült Államok katonai szervezete hajthatja végre az előzetes letartóztatást.

2. A Javaslát azt a logikát követi, hogy a kényszergyógykezelés végrehajtására vonatkozó rendelkezésekre utal vissza, mint olyanra, amelyeket – értelemszerűen – az ideiglenes kényszergyógykezelés kapcsán is alkalmazni kell, megjelölve azokat a jogszabályhelyeket, amelyek az ideiglenes kényszergyógykezelés esetében nem alkalmazhatók. A Javaslát meghatározza az intézkedés kezdőnapját, és rendelkezik az időszakos felülvizsgálat kezdeményezése terén az IMEI-re háruló teendőkről.

Rögzíti a Javaslát, hogy az ideiglenes kényszergyógykezelésre utalt személy adaptációs szabadságra nem bocsátható. Rendelkezik továbbá a Javaslát a kényszergyógykezelést számára engedélyezhető adaptációs szabadság feltételeként megállapított határidő kezdőnapjáról, arra az esetre, ha a kényszergyógykezelést ideiglenes kényszergyógykezelés előzte meg.

A Javaslát szabályozása magában foglalja az ideiglenes kényszergyógykezelés megszüntetése esetén követendő eljárást, ide értve a megszüntetést követően esetleg szükséges intézkedésekre vonatkozó útmutatást tartalmazó rendelkezéseket is.

IV. Rész

A Javaslát IV. része a szükséges záró rendelkezéseket: az alacsonyabb szintű jogszabályok megalkotására vonatkozó felhatalmazásokat, a Javaslát hatályba lépésével szükségszerűen módosítandó más törvények rendelkezéseinek a Javaslathoz történő igazítását, a hatályba léptető és a hatályon kívül helyező rendelkezéseket tartalmazza.

E körben említést a Javaslát hatályba lépésével együtt módosított törvények, illetve törvényhelyek igényelnek:

a) A Btk. 82. §-ának módosítása arra irányul, hogy a pártfogó felügyelet során elrendelhető magatartási szabályokat a törvény a jelenleginél részletesebben határozza meg. figyelemmel arra, hogy ezek büntető anyagi jogi szabályok, a Javaslát a büntetés-végrehajtási joganyagból a magatartási szabályok elrendelésére vonatkozó anyagi jogi előírásokat a Btk.-ban helyezi el.

b) A polgárok személyi adat és -lakcímnnyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény módosítása azért szükséges, hogy a Javaslát szerint a végrehajtásért felelős szerv a nyilvántartásból adatok igénylésére legyenek jogosultak.

c) A Bvszt. módosítása azzal az elvi változással függ össze, hogy a Javaslát szerint az idegenrendészeti őrizet és a szabálysértési elzárás végrehajtása kikerül a büntetés-végrehajtási szervezet feladatköréből.

d) Jelenleg a Be. XXIX. Fejezete tartalmazza a bíróság és az ügyész feladatait a bírósági (ügyészi) határozatok végrehajtása során. Figyelemmel arra, hogy a Be. e rendelkezései-
nek nagy részét a Javaslat III. Fejezete átveszi, a Be. e rendelkezéseit hatályon kívül kell helyezni, illetőleg a megfelelő tartalommal módosítani kell.

e) Az Sztv. két ok miatt szorul módosításra. Egyrészt a Javaslat szerint a szabálysértési elzárást a jövőben nem a bv. szervezet hajtja végre, ezért az Sztv. vonatkozó rendelkezését úgy kell módosítani, hogy az elzárást rendőrségi fogdáspan kell végrehajtani; másrészt a Javaslat beépíti az elkobzás végrehajtásának szabályai közé az egyes elkobzott dolgok közérdekű felhasználásáról szóló 2000. évi XIII. törvény teljes szabályanyagát, ami a büntetőeljárás során elkobzott dolgok sorsát illeti. A törvény hatálya azonban kiterjed a szabálysértési eljárás során elkobzott dolgokra is, ezért az Sztv.-t szükséges kiegészíteni egy új rendelkezéssel, amely e Javaslatra utal a szabálysértési eljárásban elkobzott dolgok közérdekű felhasználása során.

f) A Bnyt. módosítása azzal függ össze, hogy jelenleg a Btk. a mentesítés egységessé-
gére vonatkozó rendelkezései a foglalkozástól és a járművezetéstől eltiltás tekintetében kivételt állapítanak meg: nevezetesen e két mellékbüntetés az elítélt törvényi mentesítését nem akadályozza (Btk. 105. § második mondata). Ez a jogi helyzet azonban megakadályozza e két mellékbüntetés hatályosulását, mivel függetlenül attól, hogy az elítélt e két mellékbüntetés hatálya alatt áll, a mentesítés bekövetkezik, és így az ítélt büntetlenséget igazoló hatósági erkölcsi bizonyítványt kap. A módosítás szerint a jövőben - a büntetőjogi mentesítést nem érintve - ha e két mellékbüntetés valamelyikének a végrehajtása még tart - a hatósági erkölcsi bizonyítványnak ezt a tényt tartalmaznia kell.

g) Az Idtv. módosítása természetesen kapcsolódik ahhoz a Javaslat szerinti elképzeléshez, hogy a jövőben a bv. szervezet nem hajt végre idegenrendészeti őrizetet.

h) A Hjt. módosítására azért van szükség, mert a Javaslat szerint a jövőben a katonai fogdában végrehajtandó fogházbüntetést nem a Magyar Honvédség katonai büntetés-végrehajtási szerve, a Katonai Fogház fogja végrehajtani, hanem a bv. szervezeten belül az erre a feladatra kijelölt bv. intézet. Továbbra is szükséges azonban, hogy a katona jogállású elítéltek tekintetében a nevelői és felügyelői feladatokat katonák lássák el, ezért a Hjt. szolgáltatelljesítés helyére vonatkozó szabályainak módosításával lehetővé kell tenni, hogy a Magyar Honvédség hivatásos katonája a büntetés-végrehajtási szervezetnél is teljesíthessen szolgál-
tot.